

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 10 november 2025 13:52
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: Tekst inbreng Maritiem Cluster DH
Bijlagen: Maritiem Cluster tbv OPNHN 10-11-25 vs1.docx

Dag 5.1.2e, excuses.

Ik wacht nog steeds met smart op het ruimtelijk-economisch kader van 5.1.2e maar dat rolt maar niet van de band. Daarom hierbij een tekst die recent voor de Raad van Den Helder geschreven is, aangevuld met een tekstje van mijn hand. Ik ben er niet helemaal tevreden over voor het OPNHN, omdat het m.i. te 'lokaal' geschreven is. Maar: kunnen jullie hiermee nu uit de voeten? Zo niet, graag aangeven wat voor soort aanvulling jullie wensen.

Met groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 10 november 2025 12:11
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: Tekst inbreng Maritiem Cluster DH

5.1.2e & 5.1.2e

Ik wacht met smart op jullie tekst inbreng vanuit het Maritiem Cluster DH, om deze inbreng goed te verwerken in tekst en beeld voor ons eerste tussenproduct. Op 9 oktober zijn wij uit elkaar gegaan met deze verwachting, maar ik denk nog niets van jullie te hebben ontvangen. Wij zijn hard aan het schrijven en zouden jullie bijdrage graag z.s.a.m. willen ontvangen. Ik hoor graag van jullie wanneer deze input volgt..

Alvast met heel veel dank,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:info@noord-holland.nl)

voor afspraken neem contact op met
Projectsecretaris Ontwikkelperspectief NHN

5.1.2e

5.1.2e [@hoorn.nl](mailto:info@hoorn.nl)

Maritiem Cluster Den Helder – Kop van Noord-Holland

Notitie tbv Raad van DH, oktober 2025, cursief aangevuld 5.1.26 op 10-11

Samenvatting

Het Maritiem Cluster Den Helder is hét gebiedsprogramma waar nationale en regionale ambities vorm krijgen. Hier werken gemeente, Defensie en provincie Noord-Holland intensief samen aan het versterken van de nationale veiligheid van de energietransitie – twee cruciale opgaven voor Nederland. Ook het Hoogheemraadschap en de gemeente Texel helpen hierbij. We creëren randvoorwaarden voor de groei van de Koninklijke Marine en de versterking van offshoreactiviteiten voor de energiecentrale op de Noordzee. De investeringen die wij doen zijn niet alleen van nationaal belang, maar zorgen ook voor een betere regionale bereikbaarheid, meer leefbaarheid en maritieme stadsontwikkeling in Den Helder, Schagen, Hollands Kroon en Texel.

De kracht van dit programma is een bewuste strategie: door slimme samenhang tussen nationale doelen en lokale belangen creëren we win-win. Zo versterken we niet alleen de defensie- en energie-infrastructuur, maar ook de lokale en regionale economie, werkgelegenheid en brede welvaart.

We staan aan de vooravond van een cruciale fase van de planuitwerking, waaronder het in 2026 starten van de planologische procedures. Hierin worden de effecten en keuzes voor de lange termijn beoordeeld en onderbouwd. Met deze notitie vragen we de raad het momentum te grijpen en de samenhang van het programma te ondersteunen – voor een toekomstbestendige haven, stad en regio.

Kernpunten:

1. Den Helder vervult een nationale rol voor Defensie, energiezekerheid en maritieme innovatie – dankzij haar geografische positie en bestaande infrastructuur.
2. De economische functie van de haven wordt versterkt als toekomstbestendige motor voor civiele en militaire functies – offshore energie, maritiem onderhoud, logistiek, maakindustrie zicht op vitale offshore infrastructuur en duurzame brandstoffen.
3. Bereikbaarheid is de kritieke schakel: zonder de randvoorwaardelijke investeringen in bruggen en tracés loopt het verkeerssysteem in 2040 vast.
4. De komende planfase richt zich op gezamenlijke planvorming, onderzoeken en bestuurlijke samenhang – waarbij de gemeente de schakel is voor integratie en samenhang.

1. Inleiding

Het Maritiem Cluster Den Helder is een uniek samenwerkingsprogramma waarin we samen bouwen aan een toekomst die meerdere doelen tegelijk dient. Dit is geen traditioneel haven- of defensieproject, maar een aanpak waarin civiele en militaire functies elkaar versterken.

De opgaven raken meerder schaalniveaus: van nationale veiligheid en energiezekerheid tot lokale en regionale werkgelegenheid en stedelijke kwaliteit. Dat vergt een integrale benadering – en dat is precies waarvoor het programma is ingericht.

Deze bespreeknotitie geeft inzicht in de stand van zaken, de strategische uitgangspunten en de samenhang.

De notitie geeft nog geen zicht op het effect van alle verwachte ontwikkelingen op de regio – als

Defensie en activiteiten rond Energie op zee gaan groeien, wat betekent dat voor de ruimtevraag in de regio en hoe wordt die ingevuld?

Dát er gezocht moet worden naar ruimte buiten de bestaande haven-, bedrijventerreinen en de Nieuwe Haven van de Koninklijke Marine, leidt geen twijfel. Voor civiel en civiel-militaire (dual use) functies buiten de Marinehaven is ontwikkeling rond Kooyhaven en bedrijventerrein Kooypunt het meest waarschijnlijk. Gezamenlijke vestigingsstrategie rond energie en veiligheid van de drie partijen zal daartoe ontwikkeld worden. Op het gebied van grondaankopen werken partijen al samen.

2. Den Helder: unieke positie, nationale betekenis

Geografisch: Den Helder is uniek gepositioneerd aan de Noordzee, met directe toegang tot diepwaterhavens en maritieme infrastructuur die sinds decennia zijn opgebouwd. Bezien vanuit het land én de zee, ligt Den Helder niet aan de rand maar in het midden van Nederland — een knooppunt van veiligheid, energie en verbinding. Het gaat hierbij om de zeehaven, luchthaven én de kennishaven. Deze positie kan niet zomaar elders gerealiseerd worden.

Nationaal belang: Den Helder is van strategisch belang voor Nederland in vier domeinen:

- **Defensie & maritieme veiligheid:** De Koninklijke Marine versterkt haar operationele capaciteit; Den Helder is daarvoor essentieel.
- **Energietransitie:** Offshore windenergie en duurzame brandstoffen zijn essentieel voor de energietransitie; Den Helder is een operationeel en innovatief hart van deze sector.
- **Energiezekerheid:** Den Helder waarborgt de Nederlandse energievoorziening — met wind en gas van de eigen Noordzee.
- **Kustbewaking & maritieme monitoring:** Essentieel voor de bescherming van infrastructuur en voor zee en grenstoezicht. Zowel op zee vanuit de haven als vanuit de lucht vanaf het Marinevliegkamp De Kooij en civiel medegebruik van Luchthaven Den Helder.
- **Maritieme innovatie:** Drone-technologie, maritieme veiligheid en offshore-expertise groeien hier.

Regionaal belang: Versterking van brede welvaart en weerbaarheid van de Kop van Noord-Holland door groei van werkgelegenheid, kennisontwikkeling, onderwijs, bereikbaarheid en waterveiligheid. Het civiel-militaire samenspel vormt een economische motor die de hele regio ten goede komt.

Lokaal belang: Den Helder krijgt ruimte om te groeien met behoud van identiteit – meer werkgelegenheid, betere bereikbaarheid, maritieme stadsontwikkeling en een levendig centrum.

Het Maritiem Cluster legt de verbinding tussen de belangen op alle drie de niveaus.

3. De win-win logica

In Den Helder stapelen de opgaven zich op, terwijl de ruimte schaars is. Traditioneel leiden Defensie, economische groei en leefbaarheid tot strijd om ruimte en middelen. Maar hier kiezen we voor een andere aanpak: we zoeken actief naar projecten met duaal gebruik, die meerdere doelen tegelijk versterken; civiel en militair. Zo maken we van de noodzaak een kans.

Concreet betekent dat:

- **Infrastructuur** (bruggen, routes) wordt zo ontworpen dat ze civiel en militair gebruik mogelijk maken: Defensie-logistiek, economisch verkeer en toerisme optimaliseren – met minder files en minder uitstoot.
- Het **Maritiem Innovatiecentrum** verbindt Defensie-kennis met civiele bedrijven, voor nieuwe sectoren en banen naast de bestaande defensiewerkgelegenheid.
- **Haven en Veerhaven** delen dezelfde logistieke uitdaging: hoe organiseren we de doorstroming slim voor uiteenlopende doelgroepen? Logistiek, Defensie-operaties en goederenvervoer gebruiken dezelfde infrastructuur, zonder extra ruimtebeslag.
- De **luchthaven** combineert militaire en civiele functies (maakindustrie, duurzame brandstoffen), voor maximale impact op beperkte vierkante meters.

Kernpunt: Investerings dienen niet alleen Defensie, maar versterken ook de lokale economie en leefbaarheid.

4. Bereikbaarheid: de kritieke schakel tussen alle niveaus

Bereikbaarheid is veel meer dan een verkeerstechnisch vraagstuk - het is de verbinding die het hele systeem bijeen houdt. En het is ook de grootste bottleneck.

Het scenario 'niets doen': Zonder investeringen in bruggen en tracés loopt het verkeerssysteem in 2040 vast. Defensie kan niet efficiënt opereren, civiele bedrijvigheid is slecht bereikbaar, de filevorming neemt toe (meer uitstoot, minder leefbaarheid) en de Kop van Noord-Holland verliest aantrekkingskracht.

De oplossing: Het Mobiliteitsonderzoek Maritiem Cluster toont aan dat routing van het Texelverkeer via de havenroute de meest robuuste en toekomstbestendige oplossing is. We nemen deze conclusies ook mee in de plannen voor de aanpassing van de veerhaven. Echter, het is wel van belang om de plannen vanuit het Maritiem Cluster in samenhang te zien met de gezamenlijke Mobiliteitsaanpak Texel – Den Helder 2040, zoals deze op 20 januari 2025 door de gemeenten Texel & Den Helder en de provincie Noord-Holland is vastgesteld. Onderdeel van die aanpak is de uitwerking van maatregelen om het huidige netwerk beter te benutten, bijvoorbeeld door in te zetten op de zogenaamde werkgeversaanpak en ook door te experimenteren met maatregelen die de piek van en naar Texel beïnvloeden (bijvoorbeeld: verkeer van de boot af doseren). Een dergelijke uitwerking dient in samenwerking met werkgevers en de TESO gestalte te krijgen.

Daarom zijn de projecten Moormanbrug, Ravelijnbrug en tracé Nieuwe Diep/Nieuwe Werk niet louter Defensie-projecten of haven-projecten. Deze investeringen zijn randvoorwaardelijk voor het realiseren van de gestelde ambities voor het hele maritiem cluster

5. Ambitie: integrale stadsontwikkeling met economische kracht

De haven is de economische motor van Den Helder – maar niet los van de stad zelf. De inzet is gericht op:

Een sterke economische haven als centrum voor offshore energie, maritiem onderhoud, logistiek, maakindustrie en duurzame brandstoffen. Dat vereist goede bereikbaarheid, extra kade- en ontwikkelruimte, herontwikkeling van bestaande locaties voor innovatieve bedrijvigheid, en Kooyhaven als logistieke overslaglocatie in het concept van de pitstop haven.

Maritieme stadsontwikkeling met Willemsoord als maritiem centrum: vaarroutes voor pleziervaart, toegankelijkheid voor voetgangers en fietsers, maritiem erfgoed en toerisme, kantoorruimtes en legeringsruimte.

Betere bereikbaarheid voor iedereen: Niet alleen voor vrachtwagens en bedrijven, maar ook voor werknemers, inwoners, scholieren en toeristen. Minder files, minder uitstoot, snellere verbindingen.

Leefbaarheid & identiteit: Den Helder groeit economisch, maar blijft zichzelf – maritiem, gastvrij, innovatief voor maritiem en luchthaven. Een betere doorstroming van het verkeer via andere routes, leidt tot minder overlast in de stad en een versterking van de leefbaarheid langs bijv. de N250.

6. Projecten in samenhang

De projecten versterken elkaar ruimtelijk en functioneel. Zij vormen tezamen de ruggengraat van het cluster:

Moormanbrug (Defensie): Vervangt de bestaande brug over het Nieuwe Diep. Door de brug ook te verplaatsen ontstaat aan beide zijden meer kaderuimte. Onderzocht wordt of de brug een zodanige hoogte kan krijgen dat vrachtwagens voor offshore langs de kade onder de brug door kunnen rijden. Het ontwerp richt zich op balans tussen minimale brugopeningen, optimale doorstroming en goed te beveiligen toegang tot de Nieuwe Haven. Cruciaal voor logistieke verbinding en bereikbaarheid.

Ravelijnbrug (Provincie Noord-Holland): Planvorming voor nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven, in aansluiting op de N250. De ligging is nautisch complex. Focus ligt op nautische veiligheid, maar ook het ruimtelijke effect van de brug als entree van de stad en haven wordt meegenomen. Momenteel worden drie kansrijke locaties onderzocht. Tevens wordt voor een goede verkeersdoorstroming gekeken naar de koppelvlakken met de Moormanbrug en het Nieuwe Diep/Nieuwe Werk.

Tracé Nieuwe Diep / Nieuwe Werk (gemeente Den Helder): Verbreding van het smalle tracé zodat vrachtwagens elkaar kunnen passeren en een vrijliggend fiets- en voetpad ontstaat. Deze aanpassing is aansluitend op de dijkversterking voor waterveiligheid door HHNK – de nieuwe weg volgt straks de rechte dijkvoet na versterking. Dit tracé vormt de **ruggengraat** waar verkeer, logistiek en waterveiligheid samenkomen. Het is het integrerend/verbindend element tussen de Moormanbrug, de Ravelijnbrug, de aanpak van de veerhaven en de legering Buitenveld. De gemeente neemt hier regie op de samenhang tussen de projecten.

Vaarroute Willemsoord (gemeente Den Helder): Versterkt maritieme stadsontwikkeling en zorgt voor meer beleving op Willemsoord. De route is bedoeld voor pleziervaart en verbindt de stad met het water, zonder de zeehaven te belemmeren. De voorkeursvariant wordt in december 2025 aan de raad voorgelegd. Het project vergroot de aantrekkingskracht van Willemsoord als maritiem centrum voor inwoners en bezoekers.

Buitenveld (Defensie, gemeente Den Helder): Het project wordt ontwikkeld als legeringslocatie met ondersteunende functies en kantoorruimtes. De ontwikkeling is toekomstbestendig en versterkt het monumentale karakter van Willemsoord. Fietsverbindingen lopen van Willemsoord over Het Nieuwe Diep richting de Moormanbrug. De route langs de kade is toegankelijk voor voetgangers en fietsers, afhankelijk van de geopolitieke situatie. Het ruimtelijk kader wordt in december 2025 aan de raad voorgelegd.

Maritiem Innovatiecentrum – Paleislocatie (Defensie): Defensie herontwikkelt de Paleislocatie tot een civiel-militaire leer- en innovatieomgeving waar Defensie, onderwijsinstellingen en bedrijven samenwerken aan maritieme technologie. Het centrum sluit aan bij campusvorming op Willemsoord en bouwt voort op METIP-ervaringen. Het geeft invulling aan de wens van Defensie, om bij de groei van de Marine, ook ruimte te bieden voor het versterken van aanvullende diensten van bedrijven en kennisinstellingen. Er wordt aangesloten bij succesvolle voorbeelden van andere Defensie-innovatieomgevingen en ondersteunende ecosystemen in Nederland.

Luchthaven Den Helder / MVKK (gemeente Den Helder, provincie Noord Holland, Defensie): De luchthaven is strategisch belangrijk voor civiele en militaire taken. Gemeente, provincie en Defensie werken samen aan groei en verduurzaming. Er wordt gezocht naar ruimte voor hangaars, maritieme drones (incl. testfaciliteiten), maakindustrie en duurzame brandstoffen. Er worden nadere afspraken gemaakt over de verdere uitwerking en hoe de daaruit volgende concrete actie en projecten het beste in samenhang kunnen worden vastgelegd ten behoeve van het gebruik van ruimte en samenhangende investeringen.

Veerhaven (Rijkswaterstaat, gemeente en provincie): Rijkswaterstaat werkt aan een sobere vernieuwing van de veerhaven. Binnen het Maritiem Cluster wordt onderzocht of gedeeltelijke demping van de havenkom kan bijdragen aan extra ruimte, parkeergelegenheid, ontsluiting en ruimtelijke kwaliteit. Dit is een belangrijk traject tussen Rijkswaterstaat en het Maritiem Cluster om het gebied toekomstbestendig in te richten. Dit draagt ook bij aan beter verkeersmanagement op piekdagen.

7. Bestuurlijke samenwerking en momentum

Het Maritiem Cluster is een gezamenlijk programma van de gemeente Den Helder, provincie Noord-Holland en Defensie. In het addendum van 20 maart 2025, ondertekend door de staatssecretaris van Defensie, de gedeputeerde van Noord-Holland en de wethouder van Den Helder is bestuurlijke overeenstemming bereikt om gezamenlijk de planuitwerking te versnellen.

Vertrouwen tussen partijen is sterk. Dat vertrouwen is geen weelde – het is werkkapitaal. Alle betrokken partijen, zowel in het samenwerkingsverband als daarbuiten hebben eigen en soms tegenstrijdige belangen maar dit programma kiest bewust voor het zoeken naar gemeenschappelijke belangen en creëren van samenhang. Dat lukt alleen met vertrouwen en voortdurende afstemming.

De gemeente heeft verbindende rol: Financieel relatief kleine partner, maar op ruimtelijke ordening en integratie cruciaal met haar sturing op de ontwikkeling tracé Nieuwe Diep / Nieuwe Werk. De gemeente kan vanuit deze regierol projecten samenbrengen, beleidslijnen integreren en win-win-kansen maximaliseren. Tegelijk moet de gemeente respecteren dat Defensie sneller kan gaan op bepaalde onderdelen als de situatie in de wereld, en de daarmee samenhangende gereed stelling van de Marine, daar om vraagt. Flexibiliteit en duidelijkheid gaan hand in hand.

8. Strategische stap: weerbaarheid van de Kop van Noord-Holland

Door de geopolitieke situatie neemt het strategische belang van Den Helder alleen maar toe. Om de kwetsbaarheid van het huidige infrastructuurnetwerk in Noord-Holland-Noord te verminderen, is in het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving van juni jl. tussen Rijk, provincie en regio uitgesproken dat het wenselijk is om ook plannen te overwegen die de weerbaarheid/veerkracht van de regio vergroten. Daartoe wordt op een analyse uitgevoerd die door Rijk en regio samen wordt opgepakt. Dit onderzoek is in 2026 klaar.

Hierbij ligt ook een relatie met het verankeren van de positie van Den Helder en de regio in de strategische keuzes die de komende periode op ruimtelijk gebied worden gemaakt. Strategische keuzes worden ook gemaakt in het Ontwikkelperspectief Noord Holland Noord en in de Omgevingsvisie van de provincie, waar nu aan gewerkt wordt.

5.1.2e

Van: 5.1.2e@mindef.nl
Verzonden: dinsdag 9 juni 2026 08:40
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: Reactie concept OPNHN voor 25 juni

Beste 5.1.2e en 5.1.2e
 Het is voor 5.1.2e en mij niet mogelijk om vandaag aan de sessie vanmiddag mee te doen ivm andere afspraken en de logistiek. Ik had dit ook eerder aangegeven.

Tegelijk willen wij wel graag vanuit Defensie concreet bijdragen aan de discussie en het een stap verder brengen van het al goed op weg zijnde OPNHN. Daarom stuur ik je onze reactie vooraf graag toe. Omdat 5.1.2e en 5.1.2e voor Defensie/Beleid de centrale aanspreekpunten zijn, heb ik hen in de carbon copy van de mail meegenomen.

Na het doornemen van het concept zien wij een aantal overkoepelende aandachtspunten die de samenhang, positionering en scherpste van het document kunnen versterken. In de kern gaat het om:

- 1) een duidelijkere positionering NHN als strategische draaischijf tussen land en zee en daarmee een belangrijke schakel in/bij/tussen de uitdagingen in die beide gebieden;
- 2) het beter in balans brengen van nationale opgaven en regionale doelstellingen (niet zijn de regionale behoeftes) om een minder top-down beeld te geven;
- 3) het explicieter verbinden van economische ontwikkeling, leefbaarheid, mobiliteit en weerbaarheid/veiligheid.
- 4) Beschouw de N77 (staat al met potlood op kaart, terwijl de weerbaarheid en veerkracht analyse nog loopt) nadrukkelijk in de context van het knooppunt N9, N99 en N250 nu al een groot knelpunt is. M.a.w.: Bekijk de N77 vanuit het grotere netwerk!

Daarnaast zien wij kansen om een aantal inhoudelijke lijnen consequenter door te trekken (o.a. maritiem cluster, Defensie, mobiliteit en woningbouw) en op enkele plekken de onderbouwing en visualisaties te verbeteren.

De reactie meer puntsgewijs:

- Heldere structuur en een fijne/goede opbouw
- Er is een goede balans getroffen tussen de overkoepelende thema's en de meer regionale uitwerking daarvan voor Alkmaar, WF en de Kop.
- Positioneer NHN in het begin van het stuk meer als het middelpunt van Nederland, uitgaande van het nationaal continentaal plat en het vaste land. Dan komt ook de later in het stuk benoemde draaischijfwerking van Den Helder en De Kop tussen nat/zee en droog/land (ir.t. veiligheid, energie, economie/tech./onderwijs, Frontex, ecologie, landschap, etc.) meer tot zijn recht.
- Het maritiem cluster wordt vooral als een economisch cluster neergezet. Dat is niet helemaal juist. Het programma (Ontwikkeling) Maritiem Cluster heeft nadrukkelijk ook een aandeel in de versterking van de leefbaarheid in de stad Den Helder.
- Op veel kaarten/visuals staat Mariene Cluster ipv Maritiem Cluster (zoals in de tekst).

- Bij Ter ingeleide: Het zou logisch zijn om duidelijk te maken wat NHN onderscheid van de rest van NH. Dan is het ook beter voor minder 'geoefenden' te snappen waarom er een apart perspectief wordt opgesteld om tussen Regio en Rijk te bespreken.
- De insteek is om met het Rijk integrale afspraken te maken rond nationale opgaven. Logisch. Tegelijk komt de verbinding en samenhang met de regionaal gewenste doelstellingen (iets anders dan de regionale behoeftes in H4) bij die nationale opgave niet heel expliciet aan bod. Daardoor krijgt e.e.a. een 'topdown' indruk terwijl dat m.i. niet zo bedoeld wordt.
- Bij samenvatting en H3: De woningbouwafspraken (Woondeal) worden vooral gekoppeld aan demografische groepen. Gelet op de ook gewenste structurele werkgelegenheidsgroei zou een uitspraak als: "én koppelen aan de wensen vanuit de sterkste economische sectoren en Defensie", logisch zijn (naast "Met grote ambities voor woningbouw moet werkgelegenheid volgen"). M.a.w.: meer proactief afspraken maken met de sterkste economische sectoren en Defensie wat er nodig is ipv andersom.
- In plaatje 3.2, onderaan, naast "goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt" ook "bijpassende woonmilieus' toevoegen, ter versterking van voorgaande punt.
- 3.2.2: Graag aandacht hebben voor de balans tussen "Een groeistrategie die uitgaat van regionale kracht geeft ruimte op bedrijventerrein voor lokaal ondernemerschap" en wat dit betekent voor grootschalige bedrijvigheid en groei rond de nationale doelen. Is niet onduidelijk.
- Op pagina 19 valt te lezen dat het bedrijfsleven diverse platforms en netwerken heeft opgericht om samen met kennisinstellingen pionierende ondernemers te ondersteunen en stappen verder te brengen. De bijdrage van Defensie o.h.g.v. veiligheid en weerbaarheid wordt hierin niet genoemd, terwijl Defensie wel degelijk mee draait in dit soort samenwerkingen en deze ook via ecosysteembenaderingen actief opzoekt. Denk bijv. aan de MINDBASE die recent in Amsterdam is geopend en de dialoog of er ook een maritieme MINDBASE zou moeten komen (onderdeel van het denken binnen het OMC).
- Bij "Weerbare en veerkrachtige mobiliteitsnetwerken" toevoegen: de bereikbaarheid van kritische bestemmingen (ziekenhuizen, nooddiensten, Defensie, EHC, energiefuncties, etc.) van essentieel belang is voor het functioneren ervan. De huidige redenering kijkt nog te veel naar de gebruikelijke vraagkant van mobiliteit (wonen en werkgelegenheid). Maar de veranderende wereld verlangt ook dat we steeds meer kijken naar "wat is er nodig als het misgaat of er een voorval is". M.a.w. de aanbod kant! NB: later in de tekst komt dat wel iets meer terug, maar in het begin echt te weinig. Zie de knelpuntenkaart/rapportage die Rijk en regio nu samen maken.
- Op pagina 37 wordt ook gesproken over de auto als vaak enige reële vervoersalternatief; dat is nu zeker het geval, maar het denken in knelpunten/kansen is belangrijk als de wereld er anders uitziet en de (elektrische) auto niet (altijd meer) beschikbaar is. Mede op basis van de lessen van de oorlog in Oekraïne: het E-net is niet meer heel betrouwbaar).
- 3.3.1: onderaan pag 35: "Samen met het Rijk... ontwrichtende gebeurtenissen" aanvullen met conclusies uit tussentijdse rapportage van de Regio-Rijk Analyse Weerbaarheid en Veerkracht mobiliteit NHN.
- 3.3.2: Den Helder is geen Host Nation Support haven zoals Rotterdam, Vlissingen of Eemshaven. De rol van het spoor is daarom voor Defensie vooral gericht op personenvervoer. Tegelijk is het beleid van Defensie er steeds meer op gericht dat personeel in de regio woont of op kazernes slaapt.
- In het verlengde voor het voorgaande punt: voorstel voor een afspraak: "Aansluitend op de ontwikkeling van regio Alkmaar, West-Friesland en Maritiem Cluster, de mobiliteit tussen deze gebieden meer weerbaar en veerkrachtiger maken" Dit is in lijn met dat de resultaten van Regio-Rijk analyse voor Weerbaarheid en Veerkracht in het OPNHN landen.
- Bij H2 Integrale ambities:, onder "NH werkt toe naar een regio:" overwegen toe te voegen "die bijdraagt aan de weerbaarheid en veiligheid op land en zee"
- In H2 lopen weerbaarheids- en economisch denken redelijk door elkaar heen, wat verwarring geeft in de gewenste regionale insteek; focus of bijvangst?
- H4: Onder "Verbinding met regionale behoeftes", in Infographic: Nationaal belang "Nationale veiligheid/Ruimte voor defensie" heeft nadrukkelijk ook koppeling met regionale behoeftes "Veilig en robuust mobiliteitssysteem voor P en G" en "Voldoende talent: opleiding en onderwijs". Graag die links/pijlen toevoegen.

- Pag 60, onder kop Mobiliteit voor weerbaarheid en veerkracht: de tekst dekt maar beperkt de lading. Vul aan met conclusies en redeneringen uit tussenrapportage Regio-Rijk Analyse Weerbaarheid en Veerkracht.
- N77 met potlood al ingetekend op kaart. Maar Regio-Rijk Analyse Weerbaarheid en Veerkracht blijkt dat de N77 niet effectief als niet óók het knooppunt N9/N99/N250 structureel wordt aangepakt. Dit knooppunt is in huidige situatie al een knelpunt en gevoelig voor voorvallen en incidenten (blijkt uit knelpuntenkaart van de Analyse Weerbaarheid en Veerkracht)

5.1.2e en ik wensen jullie een goede bijeenkomst toe!

Met groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e @noord-holland.nl>

Verzonden: woensdag 3 juni 2026 16:08

Aan: 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e @minezk.nl>; 5.1.2e @mininv.nl>; 5.1.2e , BS/AL/DGB/DMLVD/AFD RVD 5.1.2e @mindef.nl>; 5.1.2e - DGMO 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e @minienw.nl>; 5.1.2e @minbzk.nl>; 5.1.2e @minbzk.nl>; 5.1.2e @minbzk.nl>; 5.1.2e @minocw.nl>; 5.1.2e @rvo.nl>; 5.1.2e @minbzk.nl>

Onderwerp: Reactie concept OPNHN voor 25 juni

Geachte collega van het Rijk,

Op verzoek van projectleider 5.1.2e stuur ik jullie de concept tekst OPNHN + Visuals (via digitale link Pleio) van de illustraties voor ons document.

Mocht je de link niet hebben ontvangen of andere problemen ervaren hoor ik het graag.

Op hoofdlijnen (met name van de samenvatting) bespreken wij deze documenten samen op 9 juni in het productieteam.

Detailreacties op deze tekst ontvangen wij graag schriftelijk.

Voordat wij deze tekst gaan samenvoegen vragen wij aan Rijkspartijen, deelregio's, Hoogheemraadschap en Provincie nog eenmaal kritisch te kijken naar de tekst en kaartbeelden voordat wij deze voordragen richting Stuurgroep richting oordeelsvorming.

Dit betekent vooral reacties met een rood penntje, waarbij jullie ons waarschuwen op formuleringen die voor jullie organisatie moeilijk maken om dit concept product te onderschrijven.

Stuur deze reacties voor 25 juni naar mij 5.1.2e , Junior Projectleider OPNHN).

In overleg met Projectleider en kernteam worden dan deze laatste reacties gewogen en indien mogelijk onderdeel gemaakt van het concept product van augustus.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

M: 06 5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

Aanwezig: ma, di, do en vrijdagochtend

Van: 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)>

Verzonden: woensdag 3 juni 2026 14:26

Aan: 5.1.2e [@minezk.nl](mailto:5.1.2e@minezk.nl); 5.1.2e [@minezk.nl](mailto:5.1.2e@minezk.nl); 5.1.2e [@minlnv.nl](mailto:5.1.2e@minlnv.nl); 5.1.2e [@mindef.nl](mailto:5.1.2e@mindef.nl);

5.1.2e) - DGMO 5.1.2e [@minienw.nl](mailto:5.1.2e@minienw.nl); 5.1.2e) - DGMO 5.1.2e [@minienw.nl](mailto:5.1.2e@minienw.nl); 5.1.2e

5.1.2e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2e@minbzk.nl); 5.1.2e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2e@minbzk.nl); 5.1.2e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2e@minbzk.nl); 5.1.2e [@minocw.nl](mailto:5.1.2e@minocw.nl); 5.1.2e

5.1.2e [@rvo.nl](mailto:5.1.2e@rvo.nl); 5.1.2e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2e@minbzk.nl)>

CC: 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)>

Onderwerp: 9 juni OPNHN (bijeenkomst productieteam)

Beste Rijkscollega's,

Dinsdag 9 juni tussen 14.00 – 17.00 is een bijeenkomst van Rijks en regio ambtenaren over het concept Ontwikkelperspectief NHN.

Aan het eind van de dag krijgen jullie, van onze Junior Projectleider 5.1.2e onze concept tekst en de nieuwe aangepaste illustraties.

a.s. dinsdag willen wij het concept product op Hoofdpijnen met Rijk en regio bespreken.

De vraag die wij tijdens deze bijeenkomst willen bespreken is:

Kan dit Ontwikkelperspectief NHN als samenwerkingsagenda van de regio NHN die ook onderschreven worden door het Rijk?

Wij willen deze vraag beantwoorden door met elkaar de hoofdpijnen van de concept tekst OPNHN door te nemen via de 18 punten uit de samenvatting. Deze punten gaan wij als bundeltjes gespreken.

Het programma ziet er als volgt uit:

- Over woningbouw (punt 2-4 van de samenvatting)

- Over economie (punt 5-8)
- Over mobiliteit (punt 9-10)
- Over landbouw, klimaatverandering, en landschap (punt 11-13)

Pauze

- Over de integrale aanpak van Rijk en regio (zoals gesproken in Rijksateliers van 22 april j.l.)
- Over H5: uitvoeren, koers houden en mogelijk bestuurlijke afspraken maken met het Rijk.

Hopelijk kunnen wij daarna gezamenlijk de conclusie trekken dat dit een perspectief in wording is van Rijk en regio.

Dat vieren wij graag met een borrel aan het eind (tussen 16.30-17.30)

Eind van de dag krijgen jullie tekst en beelden van het concept product toegestuurd.

Tussen 3 en 25 juni wordt aan Rijkspartijen gevraagd om nog een keer te reageren, maar dan vanuit het perspectief: staat hier iets in dat problematisch is voor Rijk en waarmee onderschrijven van het Rijk onmogelijk wordt...

Deze reacties graag sturen naar **5.1.2e** die de stukken vandaag naar jullie zal sturen...

Ik hoop jullie hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Ik zie jullie a.s. dinsdag,

Tot dan,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

Van: 5.1.2e [@minbzk.nl](mailto:5.1.2e@minbzk.nl)

Wanneer: 09:30 - 12:00 22 april 2026

Onderwerp: Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord

Locatie: ZZIN Muzenstraat 120 (vlak bij Centraal Station Den Haag)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ambtelijke opmerkingen provincie Noord-Holland op het overdrachtsdocument 'Op weg naar een Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord'

Dit document bevat aanvullende ambtelijke opmerkingen op de notitie met de reactie die GS (17 februari) geven op het overdrachtsdocument. De belangrijkste opmerkingen staan in die notitie. De resterende, meer gedetailleerde opmerkingen en vragen staan in onderhavig document. Deze worden ambtelijk aan de projectleiding van het Ontwikkelperspectief NHN doorgegeven.

Algemeen:

- Het is een prettig leesbaar stuk met heldere structuur en opbouw. Er zit wel veel herhaling in, waardoor het een lijvig rapport is geworden. Herhaling is in deze fase misschien wel nodig en nuttig, maar voor draagvlak is een compacter verhaal beter. Fijne beelden in kaart/kleurrijk, maakt het toegankelijk. En een prettig perspectief op Noord-Holland Noord vanuit de zee en dan is het achterland de MRA.
- Het biedt een goede en volgens ons vrij complete weergave van de behoefte(s) van de regio. Tegelijkertijd voelt het wel als het bekende wensenlijstje van de regio. Wat biedt de regio het Rijk concreet?
- De term 'nationale belangen', lijkt nu tegengesteld aan de regionale behoefte, dat kunnen ook heel goed gezamenlijke opgaven zijn die ook ten goede komen aan de regio. Zoet en zuur.
- Het verhaal van hoe omgaan met schaarste (ruimte, water, energie, arbeid, financiële middelen etc.) en keuzes maken zien we hier (nog) niet terug. Is dat een bewuste keuze?
- Wat is de bijdrage van het rijk, via de aangesloten ministeries tot nu toe en hoe komt dat tot uiting in dit document? Het begint ermee dat ze aan tafel zitten en meewerken en eindigt verderop dat we het gesprek willen gaan voeren. Wat is de praktijk nu?

Wonen

Allereerst complimenten over het document. Het ziet er mooi uit met goede foto's.

Reactie per pagina:

Pagina 8: 42.500 woningen is dus tot en MET 2030. En vanaf 2022 geteld.

- 2. De Woondeal met het Rijk geeft een enorme stimulans aan Noord-Holland Noord. **Tot 2040** worden er **42.500 woningen toegevoegd**. Dit biedt kans om te bouwen voor de groepen waarvoor de grootste tekorten op de woningmarkt bestaan, zoals senioren en starters. Beide groepen vragen om woningen nabij voorzieningen: in bestaand stedelijk gebied (en dan vooral bij OV-knooppunten) en in kernen waar ook voorzieningen aanwezig zijn.

*We werken tegelijk aan structurele werkgelegenheidsgroei. **Want met 42.500 nieuwe woningen** zal de beroepsbevolking hard groeien. We willen voorkomen dat zij massaal zijn aangewezen op banen in de Metropoolregio Amsterdam, want dan loopt de infrastructuur naar het zuiden nog verder vast.*

Pagina 12: ook hier t/m 2030 (ipv tot 2040). Voor ons belangrijk dat dit conform woondeal is. Tot en met 2030 is realisatie van 42.500 woningen. Wij vragen ons dus af of die woningen tot 70.000 inwoners leiden en dus tot **10% groei**.

In de tabel staat ook bij 2040 'Prognose obv woondeal met het Rijk'. De Woondeal loopt t/m 2030.

- *Regio in balans In Noord-Holland Noord wonen bijna 700.000 mensen. Dat zijn er evenveel als in een kleinere Nederlandse provincie. De regio heeft een sterke economie, is internationaal koploper op het gebied van agri & food, zaadveredeling, energie, medische isotopen en maritieme industrie. Dankzij de Woondeal met het Rijk om 42.500 woningen te bouwen neemt het aantal inwoners snel toe. In 2040 zal de bevolking van de regio ongeveer met 10% zijn gegroeid. De beroepsbevolking groeit dan ook mee, maar vanwege de vergrijzing in een wat trager tempo.*

Noord-Holland Noord, bestaande prognoses	2025	2040	2050
Bevolking	700.000	+70.000	+90.000
Beroepsbevolking			+45.000
Aantal banen in regio			+20.000
Saldo uitgaande forenzen			+25.000

Tabellen met aantallen woningen kennen wij niet en de data tot 2040 klopt niet als het op basis van de woondeal is.

Pagina 16: Met het Rijk is afgesproken in de periode 2022 t/m 2030 42.500 woningen te bouwen. Verder zijn er nog geen afspraken.

- *Een belangrijke eerste stap is al gezet. Met het Rijk is afgesproken om 42.500 woningen te bouwen tot 2040.*

Pagina 16: Dit klopt. Echter wij willen ervoor waken dat dit een vrijbrief wordt voor echt kleine appartementjes. Eigenlijk zitten zowel starters als senioren niet te wachten op 'hokjes van 30m2'. Mocht in de toekomst minder druk op de huizenmarkt zijn, dan komen (te) kleine woningen leeg te staan omdat er dan wel opeens alternatieven zijn.

- *Woonvoorkeuren van senioren en starters komen voor een belangrijk deel overeen, ondanks de verschillen in levensfase. Zowel senioren als starters zijn geholpen met kleinere maar comfortabele woningen in de nabijheid van voorzieningen.*

Pagina 27: Idem als hierboven (tot 2040 klopt niet, 70.000 extra inwoners herkennen wij niet). Zin over plancapaciteit is niet duidelijk welke tijdspanne dat is. Daarnaast zegt plancapaciteit niets over het wel/niet kunnen realiseren van woningen.

We verwachten tot 2040 ongeveer 42.500 nieuwe woningen te kunnen bouwen. Deze woningbouw is goed voor 70.000 inwoners extra, bijna zoveel als de huidige bevolkingsomvang van de gemeente Hoorn. Met een plancapaciteit van in totaal 68.000 woningen gaan wij deze ambitie voor woningbouw zeker halen.

Pagina 29: over welke tijdsspanne hebben we het hier:

Zoals in de nabijheid van OV-knoop in het stationsgebied Dijk en Waard waar zo'n 8.750 woningen worden toegevoegd in het hart van de gemeente.

Pagina 39: Aantal klopt niet de woondeal is getekend voor 21.100 woningen voor regio Alkmaar (+ in Noord Holland Noord 2500 extra)

- *Alkmaar komen circa 17.000 extra woningen. Dat vereist aanvullende maatregelen, met name voor de Ring Alkmaar*

Pagina 39: aantal klopt niet woondeal is getekend voor 12.500 woningen regio WF + Noord Holland Noord in totaal 2.500 extra:

- *In de verstedelijkingsas Hoorn–Enkhuizen, waar 15.000 woningen worden toegevoegd, is Hoorn het verkeersscharnierpunt.*

Pagina 39: In de tekst van de Kop van Noord-Holland staat niks over toe te voegen woningen. Dit kan gevoelig liggen.

Mobiliteit

- Zie ook opmerkingen in de bijgevoegde PDF-en
- Goederenvervoer over water: Ook PS hechten veel waarde aan dit thema. Op 10 januari is in de commissie Ruimte een [discussienota over het stimuleren van vervoer over water in Noord-Holland Noord](#) van GL, PvdA en VVD besproken (dus een initiatief van PS zelf). De commissie was bijna unaniem voorstander van het ontwikkelen van deze modaliteit als vervanger van het wegtransport. PS maken zich net als GS grote zorgen over de bereikbaarheid van de regio richting 2040 en wil daarom de binnenwateren echt beter benut zien.

Economie

- Overall helder en herkenbaar stuk.
- De bestaanszekerheid van bijvoorbeeld Pallas is voor de komende 30 à 50 jaar gegarandeerd aangezien ze in een wereldwijde behoefte voorzien die niet zomaar door iemand anders kan worden opgevangen of wel zal wegvallen (door ouder wordende bevolking alleen maar grotere vraag).
- Ik mis EHC ook bij het versterken innovatie clusters. Als je ergens hoogopgeleiden mensen nodig hebt is het daar wel. We hoeven/willen/kunnen daar misschien niet uitbreiden maar een verbetering van de bereikbaarheid (OV) lijkt mij minimaal wenselijk (zie dat dit wel benoemd wordt op het plaatje bij pagina 38).
- Meer balans tussen wonen en werken is een mooie en noodzakelijke ambitie, maar hoe maakbaar is het creëren van meer (hoogwaardige) werkgelegenheid in de regio? Is dat te sturen? En zo ja, wat vraagt dat van overheden. Het geeft waardevolle input om het strategisch gehalte van het Platform Economie verder te vergroten.
- Overall zie ik nog weinig terugkomen over het verduurzamen/toekomstbestendiger maken van bedrijven en/of bedrijventerreinen. Maar wellicht is dit zo vanzelfsprekend dat het niet apart genoemd wordt?
- Punt van aandacht is nog wel dat uit de behoefteraming van kantoren er sprake is van overaanbod zowel tot en met 2035 als tot en met 2045, ook in woondealscenario. Totale voorraad moet krimpen, sta alleen nieuwe meters toe op gerichte plekken en onder voorwaarde van schrappen meters elders. Borg planologisch aanbod op beste plekken (zoals stationsgebied Alkmaar) en zet in op voldoende alternatief programma. Sta transformatie toe naar alternatieve functies in plaats van kantoren.
- De circulaire economie is vrij beperkt uitgewerkt; het komt in feite alleen terug in de Boekelermeer. Dit terwijl er veel meer gaande is/nodig is en beslag op de ruimte zal leggen. Zie bijv [Circulair Westfriesland](#).
- Pagina 56. Bij de Boekelermeer staan geen vragen, zoals wel bijvoorbeeld op pagina 55 over Agriport. Een vraag kan zijn waar een uitbreiding van de Boekelermeer concreet voor dient.

Energie – regioadvies VAWOZ / 380 kV

- Zie ook de opmerkingen in de bijgevoegde PDF
- Het is een mooie tekst geworden, waarin veel van de ateliers zichtbaar verwerkt is.
- Allereerst, complimenten! het is een goed leesbaar, logisch en positief verhaal geworden. Met name op het gebied van het been bijtrekken op werkgelegenheid en nieuwe verstedelijking (wonen werken en voorzieningen) sterk gericht op ov-knooppunten vind ik het een sterk verhaal.

p.27 *“We ontwikkelen netbewust, met aandacht voor de mogelijkheden van een (deels) decentraal energiesysteem.”*

Voorstel: “aandacht voor de mogelijkheden en grenzen van een deels decentraal energiesysteem.”

Zie ook opmerking verderop.

Ook goed om hier te benoemen: In meer verstedelijkte gebieden (in ieder geval regio Alkmaar) collectieve warmtenetten versterken/aanleggen om elektriciteitsnet te ontlasten (conform onze Energievisie)

P.29 maak helder dat het hier om OV-knooppunten gaat (want elders hebben we ook energieknooppunten). De inzet op de ontwikkeling van OV-knooppunten heeft gevolgen voor het mobiliteitssysteem, daar wordt op pagina 39-40 verder op ingegaan. Maar er zijn ook gevolgen op het energiesysteem: bij woningen geven we al aan dat netbewust bouwen noodzakelijk is. Bij werkgelegenheid/bedrijven zijn dit soort uitspraken lastiger. Maar het is ook nodig om te sturen op kennisgerelateerde/dienstverlenende bedrijvigheid met lage/gemiddelde energievraag bij de OV-knooppunten. Dat betekent dat ook zij netbewust moeten zijn, veelal binnen een decentraal systeem vallen en onderdeel van energiehubs kunnen worden.

Voor nieuwe bedrijven met een hogere energievraag is hier dan niet automatisch plek. De provincie wil erop sturen dat deze zich vestigen in de energieknooppunten. Alkmaar & Den Helder (& Hoorn) overlappen deels met OV-knooppunten, dat is interessant. Agriport niet.

We doen de suggestie om ergens in het verhaal ruimte te maken om hier wat verder op in te gaan.

P.36 gaat nu over energieknooppunten, maar niet over het meer decentrale systeem, dat het grootste deel van NHN beslaat.

p.34 Is er ook een kaart waarop staat waar de huidige banen zich concentreren? Bekend is dat werkgelegenheid zich maar voor een deel op bedrijventerreinen bevindt. Een groot deel clustert zich op andere plekken (bijv zorg, zakelijke diensten). 95% van de bedrijven is MKB, hoeveel hiervan zitten op bedrijventerreinen? We doen de suggestie om dit ook voor NHN in beeld te hebben. Het werkgelegenheids verhaal vanuit bedrijventerreinen vertellen is wat te beperkt. Interessant is om na te gaan aan welk type werkomgevingen behoefte is in de vier domeinen die genoemd worden. Zijn dat bedrijventerreinen? Of andere/ diversere soorten werkomgevingen? Welke condities kunnen we ruimtelijk scheppen om bedrijven uit de genoemde sectoren aan te trekken? Interessant om dat verder te verdiepen.

Verder is er nog geen goed beeld wat de groei aan werkgelegenheid nu aan groei aan energievraag met zich meebrengt (en hoe realistisch dit dus is binnen de systeemgrenzen). Ook dat is een onderwerp voor verdere uitwerking.

Maritiem Cluster Den Helder

Mooi stuk tekst.

De ruimtelijke vertaling (het beeld in het ONHN) is nu inderdaad erg op maritiem cluster gericht. Voor de Omgevingsvisie wordt gekeken naar Den Helder en omgeving, met maritiem cluster als 'voertuig' om tot ontwikkeling te komen. Iets andere aanvliegroute, waardoor ook de kuststrook in beeld komt. Inhoudelijk verwacht ik weinig verschil met de Omgevingsvisie, maar ik heb de uitgeschreven tekst nog niet gezien.

Landbouw

Er ligt een heel mooi document! Leest ook integraal en vanuit een positieve invalshoek geschreven. Hulde!

1. Is het document afgestemd met de regio of is dit een PNH stuk?
2. Hoe wordt PS geïnformeerd of bevraagd over dit stuk?
3. Welke ministeries worden actief bevraagd? Ook LVVN?
4. Ten geleide: waarom werkt regio NH niet samen op landbouw? (er wordt genoemd woningbouw/mobiliteit/ economie) kan landbouw bij economie worden vermeld en in die samenwerking worden toegevoegd?
Graag toevoegen: samenwerking in Greenport NHN , Ontwikkelingsbedrijf?
5. Ten geleide een gemeenschappelijk verhaal, laatste alinea graag toevoegen na woningbouw en mobiliteit: voedselproductie en innovatie
6. Samenvatting punt 5: hoe sturing? Vestigingsbeleid? Wat kan er juridisch wel en niet?
7. Samenvatting punt 6: groei van economische ecosystemen: noem hier ook het *agribusiness cluster* (productie, handel, verwerking, veredeling, toeleveranciers, machinebouw, kennispartijen zoals Vertify inclusief Greenport NHN etc)
8. Punt 9 de landbouw *en de overheden zoals waterschappen, voeg dat toe svp*
voeg tevens toe dat de landbouw in NH Noord hoogwaardig is, mede vanwege klimaat en vruchtbare bodem en ondernemerschap tot bloei is gekomen in NH Noord, met high tech glastuinbouw.
Om deze hoogwaardige landbouw te behouden en door te ontwikkelen is er een gezamenlijke inspanning nodig van landbouw en van overheden om de goede voorwaarden voor landbouw te behouden (vruchtbare bodem, beschikbaar zoet water etc,)
9. Punt 12. Voeg toe:
Echter de ruimte is beperkt en nieuwe ambities mbt recreatie en groen blauw natuur water niet ten koste laten gaan van landbouw die in deze regio van oudsher sterk is en grond in gebruik heeft. Voorkom versnippering, geen beperkingen voor landbouw.
Van oudsher is groen en blauw al verweven in het agrarisch gebruik.
10. Hoofdstuk 1: voeg bij handelsgeest en ingenieurskunst toe en landbouw die vanwege bodem en klimaat en ondernemerschap sterk ontwikkeld is in de regio NH en basis is van een vitaal agribusinesscluster.
11. Hoofdstuk 1 sterk op brede welvaart. Voeg toe in het rijtje gezondheid..leefomgeving: innovatie en kennis en verdienvermogen voor de regio en Nederland.

12. Hoofdstuk 1. Nationale belangen: voeg toe: IJsselmeer
Er mist een bolletje: kennis en innovatie
13. Hoofdstuk 2.2. over keuzes maken, ga ook in wat er kan, bedrijven weren, kan dat daar is een voor nodig, vestigingsbeleid? Wat kan er juridisch en wat kost dat?
14. Hoofdstuk 2.3 gezonde leefomgeving
teruglopen biodiversiteit, daarom groen blauw netwerk realiseren? Over een bedrijventerrein? Over agrarische grond / groene bedrijventerreinen die schaars is en waar meer biodiversiteit is dan op een bedrijventerrein? Hoe reëel is dit?
Of focus op meer biodiversiteit in steden en dorpen, geen tegeltuinen?
Groen blauw raamwerk, kosten van grond, aanleg, beheer etc, wie zou dat betalen? Svp Geen ambities opschrijven waar geen geld voor is en die kosten gaan van bijv landbouwproductie. Zoek in bestaande structuren. Agrarisch natuurbeheer is er al een vorm van groen blauw.
15. 2.4 voorbereid op gevolgen van klimaatverandering. Grootverbruikers zoals landbouw moeten zich voorbereiden en industrie moeten zich voorbereiden om minder afhankelijk te worden van... als we betaalbaar voedsel willen etc., dan niet afwentelen op landbouw maar als overheid ook een rol pakken, gezamenlijke inspanning. Groot verschil tussen een datacenter en een landbouwbedrijf in investeringsmogelijkheden. Graag tekst aanpassen, dat we het niet over de heg bij de boer leggen maar ook als overheden inspanning leveren.
- a) Hoofdstuk 3.2 meer ruimte voor meer diversiteit aan bedrijventerreinen
hier wordt de ruimte vraag van bedrijventerreinen besproken. Maak expliciet dat de
a. glastuinbouw ook een behoefte raming heeft gedaan (onderzoek STEC) en ruimte vraag heeft
- b) dat vanuit landbouw (diverse sectoren) er nog steeds een ruimte vraag is voor
-ontwikkeling en uitbreiding
-extensivering
-verlies aan landbouwgrond in de provincie door bijv natuur, woningbouw, energie-infra geeft ook een vraag naar vervangende landbouwgrond.

Ik mis in het agrarische productielandschap de glastuinbouw (staat ook niet op de kaart). De glastuinbouw lijkt zich in het verhaal nu vooral op Agriport te concentreren, en daar ligt ook veel. Maar er is veel meer, Grootslag/Medemblik, Enkhuizen/Stede Broec, Alton gebied en meer versplinterd door de regio. Voor Grootslag werken we nu aan een gebiedsakkoord met diverse betrokken partijen aan waterkwaliteit, klimaatneutraliteit en verduurzaming (ook hier met geothermie). Glastuinbouw behoefte is groeiende, dat gaat ten koste van het open landschap en ook agrarische vruchtbare gronden.

Pagina 42. Hier staat: *In de regionale glastuinbouwgebieden Het Grootslag (Westfriesland), Alton (Heerhugowaard), en Agriport (Wieringermeer) is onvoldoende ruimte voor groei. Dit belemmert regionale ondernemers om te investeren in verduurzaming, automatisering en robotisering. Of de regio bereid is om meer ruimte te maken voor de regionale behoefte is onderwerp van gesprek in 2026.* Ik wil hierbij melden dat we, samen met provincie Zuid-Holland, een onderzoek gaan laten doen naar de ruimte vraag van glastuinbouw in beide provincies. Dat heb ik nodig voor onze Omgevingsvisie, maar de informatie kan ook voor het Ontwikkelperspectief NHN gebruikt worden.

16. Hoofdstuk 3.3. completer netwerk aan verbindingen

Brede welvaart economische *belangen* formuleer dat svp neutraler: economische *aspecten* en voeg toe: kennis en innovatie, verdienvermogen (verdienvermogen: bijdrage aan regionale economie, verdienvermogen BNP van Nederland)
brede welvaart voeg toe ; beschikbaarheid van gezond en betaalbaar voedsel.

17. Hoofdstuk 3.4 toekomstbestendig en productief landschap. Svp aanpassen, laat zien dat hier ook een ruimtevraag is (vergelijkbaar met H 3.2)
meer ruimte voor een toekomstbestendig en productie landschap en sterk agrobusinesscomplex.

Voeg toe: gunstig klimaat vanwege Noordzee en IJsselmeer waardoor een lage ziektedruk op landbouwgewassen, vruchtbare bodems, beschikbaarheid van zoet water en ondernemerschap, waardoor de landbouw tot bloei is gekomen,

Voeg toe diversiteit aan landbouw, de diversiteit van sectoren, hoogwaardige productie van landbouwgewassen, de ruimtevraag, landbouw verbonden met beheer van gevarieerd cultuurlandschap, openheid, identiteit en cultureel erfgoed, waterbergend vermogen, koolstofopslag.

Verder diversiteit van bedrijven, grootschalig en biologisch en multifunctionele bedrijven. Samenwerking met wisselteelt. Synergie Seed Valley en productiebedrijven. Areaal vollegrondsgroenteteelt uniek voor Nederland.

Voeg toe: sterke verbinding en samenwerking van overheden, ondernemers, kennis en onderwijs, in Greenport NHN. Sterke verbinding met maatschappij en trends het netwerk Voedsel Verbindt met bedrijfsleven en overheden als partners.

Voeg toe dat PNH werkt aan bescherming landbouwgronden met kaartmateriaal, gebiedsprofielen en tekst tbv de Omgevingsvisie en omgevingsverordening.

Vraag: we beginnen niet bij nul, er zijn beleidsnota's zoals Voedselvisie, Strategisch beleidskader economie, Programma landelijk gebied, IPO position paper landbouw en voedsel er is beleid en uitvoering gericht op toekomstbestendig en productief landschap, Omgevingsvisie PNH en gemeenten, omgevingsverordening etc.. Waar kan dit een plek krijgen in het stuk?

18. Gezond en toegankelijk buitengebied.

Voeg toe dat de ruimte schaars is, deze recreatieambitie is één van de ruimtevragers in een regio waar grond schaars. Rekening houden dat grond al in gebruik is. Versterken van groen blauw vergt budget voor grondverwerving, aanleg en beheer, nader onderzoeken, er is immers al groen blauw in het landschap. Neem het mee in woningbouwplannen zelf en wentel het niet af om andere functies, grond van derden.

19. Regio voorbereiden op klimaatverandering.

Laatste alinea;

er staat zoetwateropslag voor drinkwater, natuur en recreatie. Maak het volledig, voeg toe *en landbouw.*

Voeg toe: In planvorming over dijkversterking/, verhogen van dijken het verlies aan landbouwareaal zoveel mogelijk beperken. Immers, in deze regio is sprake van hoogwaardige hoogproductieve landbouw en goede landbouwbodems, kavelstructuur.

Hoofdstuk 4.2 agrarisch productielandschap

tweede alinea, voeg toe dat dit ook inspanning vergt van overheden, (klimaat niet afwentelen op de boer, gezamenlijke opgave) .

Laatste zin: staat duurzaam voedselsysteem. Dan vergeten we een deel vd agrarische sector. Maak er van *duurzame landbouw*. (veel innovaties ontstaan in de bollenteelt, van oudsher aanwezig in NH Noord en gaat mee in de verduurzaming, minder middelengebruik etc.s)

P50: Nationale belangen verbinden aan regionale behoefte. Bij die laatste ontbreekt 'een sterke en duurzame landbouwsector'

Hoofdstuk 4.4 agriport A7

Er staat tekst over datacenter, moet die groei in NH Noord plaatsvinden? of kan dat bijv in Haarlemmermeer?

vooroevers IJsselmeer, hoe beperken we het verlies aan landbouwareaal?

Rapport Mooi Nederland wordt genoemd, noem svp ook rapport over de agrosector in NH Noord (economisch ruimtelijk onderzoek).

20. Hoofdstuk 5 afmaken

Toerisme. Bij maken van plannen: ga uit van schaarse ruimte, welke vorm van toerisme en wat is haalbaar gelet op huidige tekort aan ruimte, dure grond etc.

Uitvoeren:

Platform economie: advies: maak landbouw onderdeel van dit platform! Het zit nu niet in goed platform en juist platform economie neemt dan hele cluster mee, van productie tot verwaarding/verwerking, handel, innovatie

Wat is een stabiele voedselvoorziening? Ik heb dan liever dat jullie dan spreken over Voedselzekerheid, omdat we daar in IPO verband ook uitspraak op hebben gedaan:

Voedselzekerheid is een uitkomst van het voedselsysteem; IPO 27 nov 2025

a) Waarbij: "Voedselzekerheid bestaat wanneer alle mensen te allen tijde fysieke en economische toegang hebben tot voldoende, veilig en voedzaam voedsel dat beantwoordt aan hun voedingsbehoeften en voedselvoorkeuren voor een actief en gezond leven" (FAO, 1998);

b) En er aan zes dimensies moet worden voldaan om voedselzekerheid te garanderen;

i. Beschikbaarheid – is er voldoende voedsel?

ii. Toegang – hebben mensen economisch en fysiek toegang?

iii. Gebruik – is het voedsel veilig, voedzaam en functioneel?

iv. Stabiliteit – blijft toegang behouden bij schokken?

v. Agency – kunnen betrokkenen eigen keuzes maken?

vi. Duurzaamheid – is het systeem ook op lange termijn ecologisch houdbaar?

Boeren -> liever agrarisch ondernemers, want dan nemen we ook de tuinders en vissers meteen mee.

Productielandbouw -> land- en tuinbouw is productie, waarom hier zo benadrukken, zeg gewoon: 'Groene' biotechnologie ligt aan de basis van onze land-en tuinbouw.

Onderstaande tekst staat als paragraaf geheel bij H4 hét Agrarisch productielandschap. Zie voorstel voor wijzingen hieronder:

AgriTtechnologische ontwikkelingen en innovaties, waaronder in de agritech, gaan vaak sneller dan de wet- en regelgeving die daarvoor ruimte biedt moet bieden. Dit belemmert innovatiekracht bij (agrarische) ondernemers. Om hun het Nederlandse concurrentievermogen en innovatiekracht – waaronder dat van agrarische ondernemers – te versterken. En tegelijkertijd stagneert de vooruitgang te boeken op grote maatschappelijke transitie zoals op het gebied van natuurinclusieve landbouw, belonen voor duurzame prestaties, hergebruik grondstoffen en energie. Daarom is meer ruimte in wet- en regelgeving nodig. meer ruimte nodig voor innovatiekracht.

Experiment: experimenten

Ik lees enkel over experimenteellocaties over Water en bodem, maar ik lees ook graag hier terug dat we openstaan voor andere vormen van land-en tuinbouw. Zoals de teelt van zeewier op land, of verticaal telen. Zelf schrijf ik altijd over Bodem, Water en Biodiversiteit, deze drie eenheid gaat altijd heel goed samen. In de regio Alkmaar wordt ook gestart met een Field Biologische landbouw, dat is ook een experimenteellocatie voor bodem, water en biodiversiteit. Het mag dus nog wat diverser opgeschreven worden wat mij betreft.

NB: vanuit landbouw hebben we onze mond vol van kringlooplandbouw en doelsturing, dat lees ik in dit verhaal nog helemaal niet zo terug. Misschien is dat niet erg, maar wel raar, omdat ons PLG er vol van staat.

Gezonde leefomgeving

Staat er voor nu voldoende (voor vervolg) in

Omgevingskwaliteit

Mooi en redelijk integraal stuk. Rood is suggestie voor aanvullende tekst

Landschap:

- Samenvatting Punt 9: "Een toekomstbestendig en productief landschap vraagt verder om investeringen in waterberging, waterveiligheid, natuur en recreatie, met behoud **en versterking** van **landschappelijke en** erfgoedwaarden. Dat vraagt om gebiedsgericht werken en samenwerking tussen boeren, landschaps- en natuurbeheerders en overheden."
- P9: "De aantrekkelijkheid van het leefmilieu wordt door nog veel andere kwaliteiten bepaald – alles wat valt onder onze centrale ambitie van brede welvaart. Ook de inrichting van de openbare ruimte en de attractiviteit en toegankelijkheid van het omliggende landschap zijn er bijvoorbeeld

onderdeel van.” Goed dat dit erin staat. Hier kan ook een actie aan verbonden worden, bijv. versterking landschappelijke kwaliteit en verbetering toegankelijkheid ervan.

- P20:
 - o “Onderdeel van een gezonde leefomgeving is **een aantrekkelijk landschap en een gezonde natuur**”.
 - o “We staan voor een opgave om een robuuster en veerkrachtiger groenblauw netwerk te realiseren, binnen en buiten natuurgebieden”. Bij nadere uitwerking kan ontwerpend onderzoek Groenblauw Raamwerk worden benut.
- P 22: betekent ook inspelen op verzilting. Deze term ontbreekt in het verhaal.
- P27: “Door hoofdzakelijk binnenstedelijk te bouwen, in knopen en kernen, beperken we bovendien de aanspraak op ruimte voor verstedelijking in het landelijk gebied. Zo blijft daar ruimte voor landbouw, waterberging, **landschappelijke kwaliteit**, natuur en recreatie”
- P30: Bij leefbare kernen hoort ook het omliggende landschap en bijv. de mogelijkheid ‘ommetjes’ te kunnen wandelen, dus verbetering toegankelijkheid landschap. Dit is overigens verderop heel mooi uitgewerkt op p45 ‘gezond en toegankelijk buitengebied’.
- P34: Ruimtelijk kwaliteitsaspect bedrijventerreinen ontbreekt
- Overzichtskaart toekomstbestendig en productief landschap aanvullen met meest waardevolle landschappen (Beschermd Landschappen). Dit zijn de gebieden waar we bij toekomstige ontwikkelingen extra zorgvuldig met de landschappen moeten zijn en waarbij geldt: in principe niet aantasten, indien niet anders kan voortbouwen op bestaande kwaliteiten en nieuwe kwaliteiten toevoegen. Principe van “Landbouw en ecologie samen versterken” is een mooi concept. Hier wel ook het bredere pallet aan landschappelijke waarden aan verbinden.
- P49: “Voor een deel gaat dat om de randvoorwaarden waar ook de nationale projecten zelf baat bij hebben: investeringen in klimaatadaptatie, arbeidsmarkt, bereikbaarheid en een gezonde leefomgeving **en omgevingskwaliteit**.”
- Kaartje pag 50 : (**recreatie**)landschap -> landschap heeft ook veel waarden buiten recreatie om
- Pag 56 Boekelermeer: hier meer aandacht nodig voor Boekelermeer als stadsrandzone en entree Alkmaar (kwaliteitsimpuls nodig vanaf A9 bezien).

Cultuur en voorzieningen:

- Er is een Regioprofiel Cultuurregio Noord-Holland Noord. Dat benadrukt uniekheid NHN op gebied van cultuur, erfgoed en landschap. [Regionaal cultuurprofiel Noord-Holland Noord “Zee aan ruimte, land vol cultuur” 2021 DEFINITIEF.PDF](#)
- Is er met de regio overleg geweest over het al dan niet opnemen van een paragraaf leefbaarheid en vitaliteit? Hierin zou de aandacht en de (te maken) afspraken over sport, cultuur, dorpswerk en bibliotheken kunnen worden opgenomen, die we als provincie vanuit coalitie-akkoord nastreven en een plek waarnaar de regio vanuit Sport en Cultuur naar opzoek is om afspraken tot samenwerking op die terreinen te borgen (over coalitieperiodes heen). Met alle drie de regio’s voeren we nu aparte bestuurlijke gesprekken over sport&voorzieningen en cultuur&voorzieningen. Op het niveau van NHN is er een formeel cultuuroverleg en een informeel sportoverleg van wethouders en beleidsmakers. Zowel de regio NHN als de provincie willen graag komen tot afspraken over samenwerking op deze onderwerpen binnen het voorzieningenthema en vastleggen daarvan. Daarvoor hebben wij vanuit de provinciezijde de ruimte om dat (pragmatisch) in te bedden in regionale instrumenten/programma’s zoals tot het ontwikkelingsperspectief.
- Over welke voorzieningen wordt nu gesproken? Het zou mooi zijn als deze nader worden gespecificeerd en er ook een relatie wordt gelegd met de behoefte aan voorzieningen van de huidige en toekomstige bewoners en de bereikbaarheid.
- Uitgaand van bestaande voorzieningen en veranderende behoefte daaraan (vb supermarkt heeft door on-line kopen en bezorgen minder prioriteit gekregen, dichtbij sporten daarentegen meer) is de vraag ook hoe om te gaan met die veranderende (toekomstige) behoeften aan

voorzieningen. Dit raakt ook brede welvaartsontwikkeling en de aantrekkelijkheid van het leefmilieu (op de langere termijn).

- Zou in het stuk ook de functie en werking van de drie centrumgemeenten ten opzichte van de overige gemeenten beter uitgewerkt kunnen worden als het gaat over voorzieningen? Dat zou ook aangekondigd kunnen worden in hoofdstuk 5. In de gesprekken die wij nu in de subregio's voeren over Cultuur en Sport, komt er nog wel eens wantrouwen op tafel vanuit de kleinere gemeenten of de centra-gemeenten wel woord blijven houden of dat het vooral persoonsgebonden (bestuurlijke) intenties zijn.
- Verduurzamen van (multi-functioneel) maatschappelijk vastgoed is een opgave die sowieso bij cultuur, sport en dorpshuizen speelt en welke door regionale betekenis van deze voorzieningen ook steeds meer een gebiedsgerichte aanpak rechtvaardigt. Aandacht en afspraken over samenwerking hierin (ten behoeve van vitaal en leefbaar) kan de regio helpen de behoefte aan samenwerking op dit vastgoed te borgen.
- Blij met de aandacht voor fijnmazige afstemming van mobiliteitsmodaliteiten in aansluiting op de OV-knooppunten en voorzieningenkernen. Is de idee dit in één keer voor NHN aan te pakken of vraagt dit meer subregionaal maatwerk? Is al iets meer te zeggen over hoe de afstemming-besluitvorming hierover er uit zal gaan zien. Welk gremium e.d.
- Zou in het stuk ook de functie en werking van de drie centrumgemeenten ten opzichte van de overige gemeenten beter uitgewerkt kunnen worden als het gaat over voorzieningen? Dat zou ook aangekondigd kunnen worden in hoofdstuk 5.
- In de tekst:
 - o Tekening p.7 eventueel nog een link en plaatje toevoegen over (regionale)cultuur. De inhoudsopgave geeft hier over aan: regio-cultuur als ontwikkelkracht.
 - o p.8 2e alinea spreekt over "bouwen voor vooral jong en voor oud, dichtbij bestaande voorzieningen" Hier is dan ruimte om dat te specificeren, onder andere met sport, cultuur, dorpswerk en bibliotheken en de overige voorzieningen waarop ze zouden willen samenwerken. Hier zou je dan ook een 15e punt kunt toevoegen als "Vitale regio die beweegt" waarmee we kwaliteit van de leefomgeving kunnen verrijken, de druk op de zorg kunnen verlagen en onze beroepsbevolking optimaal gezond en vitaal houden.
 - o p.12 4e alinea, cultuur als ontwikkelkracht meer in balans brengen met toekomstige ruimte voor de juiste voorzieningen.
 - o Hoofdstuk 2: We gaan vooral bouwen voor jong en oud, in nabijheid van voorzieningen, dichtbij OV-hubs-stations p.19. Vraag hierbij is, naast over welke voorzieningen wordt gesproken, gaat dat allemaal passen in de buurt van die OV-hubs/knooppunten? Afstemming met regionale mobiliteitsmodaliteiten en de OV-knooppunten en de voorzieningenkernen vraagt meer aandacht.
 - o p.20 1e alinea Wat is/zijn de toegankelijke voorzieningen na de opsomming?
 - o In paragraaf 2.3 Hier specifiek iets over ruimte voor bewegen (beweegroutes, sportparken, fietspaden ed.).
 - o 3.1 p.27: Wat is er aan voorzieningen rond cultuur, vrije tijd/recreatie en sport.
 - o 3.3 3e alinea p.37 Maatwerkoplossingen noodzakelijk o.a. voor het bereiken van de dagelijkse en periodiek gewenste voorzieningen

Overige tekstuele en grafische opmerkingen:

- p. 2 - logo volgorde en pagina nummering
- p. 3 - tekst formaat
- p. 4 - toevoegen "(NHN)" na Noord-Holland Noord in eerste zin.
- p. 12 - tekst formaat en NHN weer uitschrijven
- p.13 - footnotes ontbreken
- p. 14 - leeswijzer

- p.16 - tracking/kerning
- p. 17 - fotobron
- p. 28 - : toevoegen, zorg dat alle tekst leesbaar is
- p. 32 - typefout, ambitie
- p. 33 - : toevoegen, kaart typefouten
- p. 38 - : toevoegen
- p. 39 - zorg dat alle tekst leesbaar is
- p. 43 - : toevoegen, tekst leesbaarheid
- p. 47 - : toevoegen, tekst leesbaarheid, kaart opmaak
- p. 50 - grafiek en ontbrekende iconen
- p. 51 - kaart?
- p. 56 - tekening aanpassen

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 14 januari 2026 17:25
Aan: 5.1.2e @mindef.nl; 5.1.2e @mindef.nl; 5.1.2e @mindef.nl; 5.1.2e
 5.1.2e ser
CC: 5.1.2e
Onderwerp: 19/1 16.00 uur >> bespreking redeneerlijn Omgevingsvisie PNH en Den Helder eo
Bijlagen: Voorzet richtingen en ambities voor ontwerp-Omgevingsvisie - 29 september 2025.pdf; Redeneerlijn Ontwerp OV Den Helder eo 14012026.pdf

Dag allen,

GS en PS hebben vorig jaar bijgaande Voorzet richtingen en ambities voor de ontwerp-Omgevingsvisie vastgesteld.
 Op basis hiervan wordt de ontwerp-Omgevingsvisie nu geschreven langs twee lijnen: generiek beleid en gebiedsgericht beleid.
 Ons gesprek komende maandag gaat natuurlijk over de gebiedsgerichte uitwerking voor Den Helder en omgeving.
 We werken met een zogenaamde redeneerlijn, waarbij de onderwerpen in de Voorzet gevolgd worden.

Eén van de leden van het Kernteam Omgevingsvisie zal een korte toelichting geven op het proces om tot een ontwerp-Omgevingsvisie te komen, de status van de visie, het vervolg ná vaststellen, en kort ingaan op het generieke deel.
 Daarna kunnen we de bijgevoegde redeneerlijn bespreken.
 Dit is een versie die maandagochtend de 19^e intern besproken wordt. De uitkomst daarvan delen we natuurlijk.

VRAAG AAN JULLIE:

Loop de komende dagen al even door de redeneerlijn heen en geef mij aan:

- waar je helemaal blij van wordt
- waar je twijfels bij hebt
- waar je het absoluut niet mee eens bent.

Vragen stellen mag natuurlijk ook 😊.

Graag vrijdag 16 januari.

Zo kunnen we de beperkte tijd maandagmiddag goed benutten.

Dank en groet, 5.1.2e

5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:info@noord-holland.nl)

Redeneerlijn Omgevingsvisie (opgesteld door kernteam)

Inleiding

Den Helder en omgeving: ruimte voor kustverdediging, ecologie, recreatie, ontwikkeling en uitbreiding van de Haven en Kooyhaven (civiel en militair) en ontwikkeling en uitbreiding van vliegveld De Kooy (civiel en militair) en bedrijventerrein Kooypunt. Verbeteren van bereikbaarheid over weg en spoor, binnenstedelijke vernieuwing en verdichting in Den Helder en regiobreed uitleglocaties voor hoogwaardige woonmilieus tbv de strategische groei van defensie- en energie-industrie (offshore en (relatief) energie-intensieve bedrijvigheid) in en rond Den Helder.

Water en bodem

- We reserveren een strook voor uitbreiding van de kustbescherming Noordzeekust van minimaal 1 kilometer ten oosten van de huidige duinenrij ten zuiden van de Donkere duinen tot aan Callantsoog in verband met de zeespiegelstijging. Er mogen hier geen onomkeerbare gebouwde voorzieningen komen. De huidige agrarische functie kan daardoor worden voortgezet mits deze zich kan verhouden tot de zilttere omstandigheden in het gebied. Dat betekent dat eigen zoetwatervoorziening moet worden gerealiseerd of op ziltbestendige teelt wordt overgegaan. Op termijn kan namelijk geen garantie worden gegeven op voldoende zoetwaterbeschikbaarheid.
- Waddenzeekust: oplossingen voor zeespiegelstijging worden in synergie met groeibehoeftes haven (civiel en militair) ontwikkeld.

Netwerken en clusters

- Op het gebied van energie-intensieve bedrijven passen ontwikkelingen van het Martiem Cluster binnen het energieknooppunt Den Helder zoals beschreven in de Energievisie. Open vraag hierbij is op welk schaalniveau de ontwikkelingen zich afspelen, dit heeft namelijk gevolgen voor de benodigde energie-infrastructuur (en dus ruimteclaim)
- Er is momenteel een project in ontwikkeling voor de vervanging van het 150 kV station Anna Paulowna, dit is een randvoorwaarde voor de verder ontwikkeling van MC Den Helder. Binnen het project wordt gekeken naar een goede locatie waarbij TenneT in de basis uitgaat van de locatie van het huidige station. Vanuit PNH/RSO is geopperd om (ook) noordelijker te kijken, richting/op terrein Kooyhaven. → 5.1.2e. Vanuit Energie is de vraag op welke (spannings)niveau de te verwachten ontwikkelingen rond DH zijn en welke gevolgen dit heeft voor de locatie van het station. Belangrijke kanttekening is dat het voedingsgebied van het nieuwe station méér is dan alleen DH.
- Uitbreiding Wadkabel naar Texel.
- V.w.b. de aanlanding van elektriciteit vanaf zee gaat de voorkeur naar Agriport.
- V.w.b. de aanlanding van waterstof vanaf zee heeft het Rijk de ontwikkelingen voor 5 jaar gepauzeerd. Dus ondanks dat we dit nog steeds een wenselijke ontwikkeling vinden hoeven we in de komende jaren geen besluit te verwachten van het Rijk.
- De ontwikkeling van het waterstofnetwerk op land staat nog wel in het Uitrolplan van Gasunie maar zonder jaartal.

Met opmerkingen 5.1.2e]: Of andersom: ruimte voor groei van de haven (civiel en militair) wordt gezocht in synergie met de oplossingen om om te gaan met zeespiegelstijging. --> formulering afhankelijk van keuze: defensie vóór klimaat en waddenzee, of omgekeerd

Met opmerkingen 5.1.2e R1]: Voorstel = defensie eerst

- Op termijn wordt de N9 verbreed
- We onderzoeken voor de lange termijn de optie voor de N77 en afwaardering van de N99
- Voor het verhogen van de weerbaarheid van het gebied wordt het spoor vanaf Schagen verdubbeld en ten zuiden van Den Helder verlegd in verband met uitbreiding van vliegveld De Kooy
- Het ecologisch netwerk wordt uitgebreid met de Noordboog

Ruimtegebruik

- De haven krijgt uitbreidingsruimte naar het noorden toe voor zowel militair als voor civiel gebruik (offshore) – niet naar het oosten ivm ecologische waarden Balgzand en om kustverdedigingsstrategieën niet onmogelijk te maken. Beter ook om de vrije doorvaart vanaf de Noordzee te garanderen.
- Vliegveld De Kooy wordt voor militair gebruik obv standaard Defensie en voor civiel gebruik in synergie uitgebreid.
- Bedrijverterrein Kooypunt wordt uitgebreid. De zwaardere milieucategorie blijft behouden voor circulaire bedrijvigheid en energietransitie, passend binnen het regionale ecosysteem.
- Het bedrijverterrein Kooyhaven wordt uitgebreid onder andere voor toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids en energiesector
- Op lange termijn wordt de kustversterking bij de duinen gekoppeld aan toevoegen van biodiversiteit en ruimte voor zoetwater
- Wonen vindt binnenstedelijk via stedelijke vernieuwing en verdichting plaats in Den Helder en in de regio hoogwaardige uitleglocaties tbv strategische groei
- Er wordt ruimte gereserveerd voor energie-infrastructuur, onder meer bij nieuwe woningbouw en bedrijvigheid
- De uitbreiding van de kustverdediging wordt gekoppeld aan uitbreiding van recreatieve gebieden in het westen en bedrijvigheid (civiel en militair) in het noorden
- Gezonde leefomgeving
- Er wordt zo veel mogelijk afstand gehouden ten opzichte van de uitbreiding van vliegveld De Kooy. Er wordt ook afstand gehouden van de ruimte voor energie-infrastructuur ten opzichte van de aanlanding wind op zee en waterstofproductie
- Dat betekent dat er in Julianadorp geen ruimte is voor woningbouw in de toekomst
- Leefbaarheid Den Helder en bereikbaarheid haven en Texel vergroten door het verleggen van de N250 naar het Nieuwe Diep – Nieuwe Werk

Met opmerkingen 5.1.2e : Vanuit OMC herkennen wij dit niet. Ter bespreking: Kooyhaven of Kooypunt.

Met opmerkingen 5.1.2e]: Is dit punt sowieso nog nodig? Zie punten over Kooyhaven en -punt.

Omgevingskwaliteit

- Het vergroten van de waterveiligheid door een uitbreiding van het duingebied op termijn wordt gekoppeld aan natuur- en recreatieve ontwikkeling om werk te maken van het uitgangspunt dat groot ontwikkelen, in dit geval van defensie, ook grote compensatie voor de leefomgevingskwaliteit betekent in de buurt van waar deze grootschalige ontwikkelingen plaatsvinden.
- Erfgoed – stelling van Den Helder- ontwikkelen voor duaal gebruik civiel-militair en weer onderdeel maken van het stedelijk weefsel van de stad Den Helder

Rollen Provincie Noord-Holland

- Samenwerkingspartner Maritiem cluster
- Regelaar (??)
- Lobbyist

- Verbonden partij – onderzoek naar één beheer/ontwikkelorganisatie voor haven en luchthaven en rol PNH daarbij

Instrumenteninzet

- Bestuursakkoord Ontwikkeling Maritiem Cluster en toewerken naar Bestuursakkoord Maritiem Cluster – Luchthaven Den Helder
- Programma Ontwikkeling Maritiem cluster OMC
- (Gezamenlijk) Omgevingsprogramma OMC
- Omgevingsverordening waarin ruimte wordt gereserveerd om onomkeerbare ontwikkelingen tegen te gaan en toekomstig ruimtegebruik mogelijk te maken zoals beschreven in het visiedeel
- Eventuele inzet van projectbesluiten tenzij via projectbesluiten van Rijk wordt gewerkt (??)
- Lobby bij het Rijk om integraal met meerdere ministeries bij de (gebieds)ontwikkeling OMC betrokken te zijn.
- Strategisch grondbeleid als onderdeel van gezamenlijke vestigingsstrategie partners in de Bestuursakkoorden
- Uitvoeringsregeling subsidies

Provinciale belangen in de Kop van Noord-Holland

- Voldoende en passende werkgelegenheid
- Versterken regionale economie en brede welvaart, waar beschikbaarheid van energie een randvoorwaarde is
- Een goede bereikbaarheid voor de Kop inclusief Texel
- Het vergroten van de biodiversiteit
- Het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit
- Voor iedereen toegankelijke en in de nabijheid gelegen mogelijkheid om te recreëren

5.1.2e

Van: Regie op de Ruimte
Verzonden: donderdag 16 april 2026 16:26
Aan: DL: BEL/RSO; DL_Regiomanagers; 5.1.2e

CC: 5.1.2e
Onderwerp: Concept ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland

Beste collega's,

Onderstaande e-mail heeft 5.1.2e opgesteld. Ik heb de link toegevoegd en benoemd dat er ook andere stukken zijn. Jullie kunnen deze e-mail gebruiken als basis voor een e-mail aan externe contactpersonen.

Groeten,
5.1.2e

Beste collega's,

Jullie zijn de afgelopen maanden langs verschillende wegen geïnformeerd over of betrokken geweest bij het proces van totstandkoming van de Omgevingsvisie.

Afgelopen dinsdag is door het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland het concept ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland vastgesteld, ter bespreking in de commissie Ruimte van 11 mei in de avond. Na bespreking in de commissie Ruimte en verwerking van wijzigingen die hieruit volgen, stellen Gedeputeerde Staten de definitieve ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland vast, die vervolgens ter inzage gaat voor zienswijzen. De periode van terinzagelegging en mogelijkheid om zienswijzen in te dienen loopt van 8 juni tot en met 31 augustus.

Vooruitlopend op de officiële terinzagelegging vinden jullie hieronder vast de link naar het concept ontwerp-Omgevingsvisie Noord-Holland en de andere stukken die naar de commissie Ruimte zijn verstuurd. Op dit stuk zijn dus géén zienswijzen mogelijk, maar het geeft wél vast de mogelijkheid om kennis te nemen van de waarschijnlijke inhoud van het definitieve concept en de voorbereiding van een zienswijze.

De plek waar de concept ontwerp-omgevingsvisie en de andere stukken staan is [hier](#).

Met groet,
Etc.etc.

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 28 januari 2026 14:06
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: FW: tekstvoorstel omgevingsvisie OMC

Dag 5.1.2e, gisteren hebben 5.1.2e en ik een tekstje geschreven in het uitgangspuntendoc over bereikbaarheid/weerbaarheid.
 5.1.2e scherpt de inhoud daarvan hieronder aan.

Aan jou om te bezien hoe je dit meeneemt 😊

Heb je al een idee wanneer ik naar een concepttekst kan kijken?

Dank en groet, 5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 28 januari 2026 13:54
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: tekstvoorstel omgevingsvisie OMC

Ik vermoed dat je 5.1.2e wilde aanschrijven, maar per ongeluk 5.1.2e hebt gekozen.

Hieronder iets toegevoegd in blauw

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Verzonden: woensdag 28 januari 2026 12:53
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Onderwerp: tekstvoorstel omgevingsvisie OMC

Hi 5.1.2e

Nog even nagedacht over het tekstvoorstel voor de omgevingsvisie OMC.

Ook nog even overleg gehad met de regio én tekst voor ontwikkelperspectief bekeken.

In de tekst is het goed om de oost-west verbinding te noemen. Echter, de N77 moeten we uit de tekst halen. Politiek is dit heel gevoelig en na veel debat buiten beschouwing gelaten voor de mobiliteitsinvesteringen in Regio Kop. Het benoemen van oost-westverbindingen is goed en belangrijk,

ons niet beperken tot de gevoelige N77, maar breder kijken. Dat sluit ook aan bij de RIA tekst en zal vast ook uit de analyse komen. [Vanuit het thema weerbaarheid en veerkracht doen we nu onderzoek naar de knelpunten op ons netwerk indien een aantal kritische locaties in NHN ten alle tijden bereikbaar moeten zijn.](#)

De N250 wordt al, samen met N9 genoemd in het stuk. Ook goed om de N99 nog te benoemen. Doorstroming en verkeersveiligheid staan bij deze wegen hoog op de agenda. Een goede verbindingsweg naar Texel is essentieel binnen de regio. Zo maken we ook goed de koppeling met Texel. Als laatste nog goed om een koppeling te maken met het toeristische verkeer. De veerhaven(aanlanding) wordt al kort genoemd. Ook rondje Waddenbaai en dag- en verblijfstoerisme zijn belangrijk om veilig en vlot te faciliteren en stimuleren.

Wil jij dit verwerken in de tekst?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

[T] 06-5.1.2e

[@] 5.1.2e@noord-holland.nl

[Werkdagen] maandag t/m donderdag

Bezoekadres Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: maandag 16 februari 2026 14:45
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: 3 maart bila Rommel-Olthof > Maritiem Cluster

Hoi 5.1.2e

GS doorloopt een apart traject om keuzes te maken. Dat gesprek voeren ze grotendeels zonder ons. Dat maakt dat de gebiedsuitwerkingen pas vrij laat bij GS als geheel ligt, omdat het tijd kost. Alles wat daarvoor op een andere manier kan worden besproken is daarmee welkom. Dus fijn dat je het daar al bespreekt. En goed om het duidelijk neer te zetten als één van de gebiedsuitwerkingen van de omgevingsvisie. Dan weten ze in welke setting het zit.

Groeten,

5.1.2e

Van: 5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: maandag 16 februari 2026 13:47
Aan: 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e @noord-holland.nl>
CC: 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: 3 maart bila Rommel-Olthof > Maritiem Cluster

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e

Voor het maritiem cluster hebben we regelmatig bila met Jeroen en Esther.
 Zo ook 3 maart. Ik wil dan de hoofdlijnen van Den Helder in de omgevingsvisie met hen bespreken.
 Zijn er onderwerpen waarvan jullie niet willen dat ik ze bespreek, omdat ze in GS-breed gevoelig liggen?
 of: wat kan juist helpen als ik het in dit verband bespreek?

Hoor graag, groet, 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

T 06 5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 3 april 2026 16:22
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: RE: definitieve tekst van KM

Ik lees nu de tekst van 4.2.4 – kan onderstaande in plaats van het stukje waar de PM nog instaat? En het is echt *materieel* en niet *materiaal* 😊

Enne: mooi opgemaakt hoor! Chapeau voor het totaal !

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 3 april 2026 15:56
Aan: 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e @Noord-Holland.nl>
CC: 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: definitieve tekst van KM

Dag allen, de mooi opgemaakt tekst ligt er al, en ik had het al aangekondigd, maar hier is dan de aanvulling door de KM op de tekst van het NPRD. Ik hoop ie er nog ingefrutteld kan worden 😊.
 Fijn paasweekend! 5.1.2e

Met de groei van de Koninklijke Marine mede als gevolg van de afspraken in NATO-verband en de vervanging van de vloot zal de haven de komende tijd verder uitbreiden. Het Ministerie van Defensie werkt daarbij samen met de gemeente Den Helder en de provincie Noord-Holland in het gebiedsontwikkelingsprogramma Maritiem Cluster Den Helder. Op de haven bevindt zich het Kustwachtcentrum en het is de thuishaven van meerdere kustwachtschepen. In samenhang daarmee zijn er op het Maritiem Vliegveld De Kooy, even ten zuidwesten van de haven, maritieme gevechtshelikopters gestationeerd die de schepen ondersteunen. Partijen streven hierbij naar optimale benutting van het havengebied (civiel en militair), versterking van de maritieme stadsontwikkeling, verbetering van de bereikbaarheid (infrastructuur en mobiliteitstransitie), en duurzame en klimaat-adaptieve ontwikkeling en energie transitie. Dit cluster moet zich ontwikkelen tot de centrale plek waar Defensie, bedrijfsleven en kennisinstellingen gezamenlijk werken aan innovatie, onderhoud, verduurzaming en talentontwikkeling. Op deze wijze wordt onder andere geanticipeerd op de economische kansen die het gevolg zijn van toenemende activiteiten op de Noordzee.

De ruimtevraag vanuit het NPRD bestaat uit:

- Een amfibisch oefenterrein op het strand ten noorden van Groote Keeten. Militairen oefenen hier met het landen van vaartuigen vanaf de Noordzee en het transport naar twee nabijgelegen (parkeer)plaatsen. De impact op omwonenden en recreatieondernemingen is naar verwachting gering. De voertuigen gaan niet door de duinen (Natura 2000 en NNN), waardoor negatieve effecten op de natuur uitblijven.
- Daarnaast oefenen onbemande maritieme helikopters boven de Noordzee vanaf Maritiem Vliegkamp De Kooy in Den Helder.
- Verder komt er een nieuw laagvlieggebied voor maritieme helikopters van Anna Paulowna tot Purmerend, naast het bestaande laagvlieggebied boven delen van de Wieringermeer en Wieringen. Helikopters vanaf Maritiem Vliegkamp De Kooy zullen regelmatig oefenen met laagvliegen. Het Rijk legt hiervoor **een planologisch regime** vast in het BKL. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, energie-infrastructuur, energieopwekking en natuurontwikkeling, moeten hier rekening houden met defensie. Wij **willen** dat deze ontwikkelingen wel mogelijk blijven in de provincie. Laagvliegen kan leiden tot geluidsoverlast voor inwoners, en hinder in stiltegebieden en weidevogelleefgebieden zoals Eilandspolder. Daarnaast kan de landbouw schade ondervinden doordat vee schrikt en gewassen windschade oplopen.
- Rond Maritiem Vliegkamp De Kooy komt ook een beperkingengebied met een straal van 5,1 kilometer. Hier mag niet hoger dan 150 meter worden gebouwd als dat de vliegveiligheid schaadt. Voor bouwplannen onder deze hoogte heeft Defensie een zwaarwegend belang. Ontwikkelingen, zoals woningbouw in Den Helder en uitbreiding van bedrijventerreinen, moeten daarom met Defensie worden afgestemd.
- Bij Breezanddijk test Defensie nieuwe wapens en munitie en schiet over het IJsselmeer richting Hollands Kroon en Medemblik. Defensie wil dit gebruik intensiveren met meer schietdagen, meer schoten en zwaardere munitie. Dit leidt tot een jaarrond geluidsbelasting van 55 decibel langs de IJsselmeerkust en hogere piekbelasting op schietdagen. Dit **heeft impact op** de leefomgeving, stiltegebieden, recreatie, watersport, Natura 2000 en de waterkwaliteit van het IJsselmeer.
- Ook bij Petten wil Defensie nieuwe wapens en munitie intensiever testen, met schoten richting de Noordzee. Dit veroorzaakt een jaarrond geluidsbelasting van 60 decibel en hogere pieken op schietdagen. Dit **heeft impact op** omwonenden, stiltegebied, recreatie en Natura 2000.
- Tot slot wil Defensie **op het Koninklijk Instituut voor de Marine** in Den Helder een leerfaciliteit voor alternatieve brandstoffen realiseren voor onderzoek naar (bio)methanol als scheepsbrandstof. De gevolgen voor milieu en leefomgeving zijn beperkt.

Wettelijke taken	Onderbouwing
Geen wettelijke taken	
Provinciaal belang	Onderbouwing
We werken mee aan de inpassing van de ruimtevraag van defensie, en ons belang daarbij is het waarborgen van veiligheid en gezonde leefomgeving voor inwoners en natuur.	Defensieactiviteiten gaan vaak gepaard met geluidsoverlast of mogelijke beperkingen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw. Hoewel het belang van defensie vaak prevaleert zetten wij als provincie in op het mogelijk maken van ontwikkelingen met daarbij een evenwichtige afweging van onder andere gezonde leefomgeving, natuur, recreatie en woningbouw. Den Helder en omgeving zijn locaties waar we juist kwaliteit kunnen en willen toevoegen met behulp van de investeringen die gedaan worden voor defensie.
We zien ook kansen voor de regio Den Helder, waarbij ons	De investeringen die in de regio worden gedaan kunnen ook bijdragen aan andere opgaven, zoals het mobiliteitssysteem

belang is om de ontwikkeling die met de uitbreiding van Defensie gepaard gaat te benutten voor meerdere opgaven.	verbeteren en de economische ontwikkeling van Den Helder en omgeving ondersteunen.
Ambitie	Onderbouwing

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

From: 5.1.2e @noord-holland.nl>
Sent: donderdag 2 april 2026 09:35
To: 5.1.2e 5.1.2e @mindef.nl>
Subject: defensie omgevingsvisie

Dag 5.1.2e dank voor je telefoontje.

Hieronder puntsgewijs de onderwerpen uit de NPRD, en zoals gezegd in rood het soort uitspraak waar ik naar op zoek ben voor de omgevingsvisie. Fijn dat je mee wilt kijken!

Mijn collega 5.1.2e is betrokken bij de NPRD, hij heeft regelmatig contact met 5.1.2e .

Met vriendelijke groet, 5.1.2e

5.1.2e

 Houtplein 33 2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
 5.1.2e @noord-holland.nl

We verwachten dat de ruimtevaart van defensie de komende jaren zal blijven groeien. Dit omdat de huidige ruimtebehoefte gebaseerd is op de 2% NAVO-norm, maar er is afgesproken om dit te laten groeien naar 5%. Dit heeft ook voor Den Helder en omgeving tot gevolg dat er een opschaling plaats gaat vinden voor materiaal (bemand en onbemand) en personeel.

PM informatie over wat er wordt verwacht nav de Defensienota (april)??

In ieder geval bestaat de ruimtevaart uit:

- Een amfibisch oefenterrein op het strand ten noorden van Groote Keeten. Militairen oefenen hier met het landen van vaartuigen vanaf de Noordzee en het transport naar twee nabijgelegen (parkeer)plaatsen. De impact op omwonenden en recreatieondernemingen is naar verwachting gering. De voertuigen gaan niet door de duinen (Natura 2000 en NNN), waardoor negatieve effecten op de natuur uitblijven.
- Daarnaast oefenen onbemande maritieme helikopters boven de Noordzee vanaf Maritiem Vliegveld De Kooy in Den Helder.
- Verder komt er een nieuw laagvlieggebied voor maritieme helikopters van Anna Paulowna tot Purmerend, naast het bestaande laagvlieggebied boven delen van de Wieringermeer en Wieringen. Helikopters vanaf Maritiem Vliegveld De Kooy zullen regelmatig oefenen met laagvliegen. Het Rijk legt hiervoor een planologisch regime vast in het BKL. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, energie-infrastructuur, energieopwek en natuurontwikkeling, moeten hier rekening houden met defensie. Wij willen dat deze ontwikkelingen wel mogelijk blijven in de provincie. Laagvliegen kan leiden tot geluidsoverlast voor inwoners, en hinder in stiltegebieden en weidevogelleefgebieden zoals Eilandspolder. Daarnaast kan de landbouw schade ondervinden doordat vee schrikt en gewassen windschade oplopen.
- Rond Maritiem Vliegveld De Kooy komt ook een beperkingengebied met een straal van 5,1 kilometer. Hier mag niet hoger dan 150 meter worden gebouwd als dat de vliegveiligheid schaadt. Voor bouwplannen onder deze hoogte heeft Defensie een zwaarwegend belang. Ontwikkelingen, zoals woningbouw in Den Helder en uitbreiding van bedrijventerreinen, moeten daarom met Defensie worden afgestemd.
- Bij Breezanddijk test Defensie nieuwe wapens en munitie en schiet over het IJsselmeer richting Hollands Kroon en Medemblik. Defensie wil dit gebruik intensiveren met meer schietdagen, meer schoten en zwaardere munitie. Dit leidt tot een jaarrond geluidsbelasting van 55 decibel langs de IJsselmeerkust en hogere piekbelasting op schietdagen. Dit heeft impact op de leefomgeving, stiltegebieden, recreatie, watersport, Natura 2000 en de waterkwaliteit van het IJsselmeer.
- Ook bij Petten wil Defensie nieuwe wapens en munitie intensiever testen, met schoten richting de Noordzee. Dit veroorzaakt een jaarrond geluidsbelasting van 60 decibel en hogere pieken op schietdagen. Dit heeft impact op omwonenden, stiltegebied, recreatie en Natura 2000.

- Tot slot wil Defensie in de Nieuwe Haven in Den Helder een leerfaciliteit voor alternatieve brandstoffen realiseren voor onderzoek naar (bio)methanol als scheepsbrandstof. De gevolgen voor milieu en leefomgeving zijn beperkt.

Wettelijke taken	Onderbouwing
Geen wettelijke taken	
Provinciaal belang	Onderbouwing
We werken mee aan de inpassing van de ruimtevraag van defensie, en ons belang daarbij is het waarborgen van veiligheid en gezonde leefomgeving voor inwoners en natuur.	Defensieactiviteiten gaan vaak gepaard met geluidsoverlast of mogelijke beperkingen voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw. Hoewel het belang van defensie vaak prevaleert zetten wij als provincie in op het mogelijk maken van ontwikkelingen met daarbij een evenwichtige afweging van onder andere gezonde leefomgeving, natuur, recreatie en woningbouw. Den Helder en omgeving zijn locaties waar we juist kwaliteit kunnen en willen toevoegen met behulp van de investeringen die gedaan worden voor defensie.
We zien ook kansen voor de regio Den Helder, waarbij ons belang is om de ontwikkeling die met de uitbreiding van Defensie gepaard gaat te benutten voor meerdere opgaven.	De investeringen die in de regio worden gedaan kunnen ook bijdragen aan andere opgaven, zoals het mobiliteitssysteem verbeteren en de economische ontwikkeling van Den Helder en omgeving ondersteunen.
Ambitie	Onderbouwing

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are

requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: woensdag 25 februari 2026 13:59
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: RE: stukje tekst Den Helder

Mooi. Boven de uitwerking van de lagenbenadering of onderaan?

Van: 5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: woensdag 25 februari 2026 13:27
Aan: 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: stukje tekst Den Helder

Dank 5.1.2e

Ik heb het als volgt ingepast:

Den Helder en omgeving dragen bij aan grote nationale opgaven die ruimte vragen, meer dan een inpassingsopgave. Het gebied zal zich gesteld zien voor een langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. Deze transformatie moet op een manier plaatsvinden die de inwoners van Den Helder een prettige leefomgeving biedt én tegelijk de randvoorwaarden schept om die nationale opgaven optimaal te kunnen faciliteren. Gezien al deze grote opgaven stellen wij voor om met alle betrokken (semi-)overheidspartijen een interbestuurlijk gebiedsprogramma op te stellen. Dit programma dient om gezamenlijk tot afspraken te komen over de langjarige ontwikkeling, om de nationale belangen rond defensie en energietransitie te dienen, en het wonen, werken en recreëren in dit stuk Kop van Noord-Holland tussen Wad en Noordzee te versterken.

Van: 5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: woensdag 25 februari 2026 12:12
Aan: 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: stukje tekst Den Helder

Hoi, dit is mijn voorstel, te plakken aan het eind van de tekst. Is dit wat? Als je aanscherping/verbeteringen ert ziet, zou het fijn zijn als ik die eind van d edag heb, dan kunnen ze nog mee naar de staven van maandag as.

Dank en groet, 5.1.2e

Den Helder en omgeving is één van de gebieden waar de ruimtevraag voor alle verschillende functies om duidelijke keuzes vraagt. Gezien de grote opgaven stellen wij voor om met alle betrokken (semi-)overheidspartijen een interbestuurlijk gebiedsprogramma op te stellen. Dit programma dient om gezamenlijk tot afspraken te komen over de langjarige ontwikkeling, om de nationale belangen rond defensie en energietransitie te dienen, en het wonen, werken en recreëren in dit stuk Kop van Noord-Holland tussen Wad en Noordzee te versterken.

5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

Van: 5.1.2e
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: RE: tekst Den Helder
Datum: dinsdag 24 februari 2026 15:43:00

Top, dank je!

Van: 5.1.2e
Verzonden: dinsdag 24 februari 2026 15:42
Aan: 5.1.2e
Onderwerp: tekst Den Helder

Den Helder, stad van nationaal belang

Den Helder is al sinds 1947 de hoofdhaven van de Koninklijke Marine. De offshore olie&gas is al sinds de jaren '60 van de vorige eeuw vertegenwoordigd. De mondiale geopolitieke ontwikkelingen en daaruit voortkomende nationale opgaven op het gebied van defensie en door klimaatverandering ingegeven energietransitie, doen een beroep op de specifieke kwaliteiten en ligging van Den Helder en omgeving. Dit vraagt veel van de stad en de regio, maar biedt ook kansen om de Kop van Noord-Holland te versterken. Rijk, provincie, gemeente en andere partijen zoals de haven en de luchthaven werken al een aantal jaar samen aan het vormgeven van het Maritiem Cluster. Het Maritiem cluster met de unieke combinatie van Koninklijke Marine, offshore energie en maritieme dienstverlening is als "hightech zeehaven" van regionaal economisch belang. Het cluster stimuleert werkgelegenheid, innovatie in energietransitie en veiligheid en versterkt het regionaal vestigingsklimaat in de Kop van Noord-Holland.

Den Helder ligt aan de Noordzeekust en aan de Waddenzeekust. Zo zal de Noordzee- en Waddenkust op termijn moeten worden versterkt vanwege zeespiegelstijging.

De Waddenzee is Natura2000-gebied én Unesco werelderfgoed. De zeespiegelstijging heeft ook effect op de toekomst van de Waddenzee en het direct daaraan gelegen gebied. De toekomstige keuzes om de waterveiligheid te borgen zijn van invloed op de mogelijkheden voor uitbreiding van de marine- en civiele haven, maar ook op het gebruik van de landbouwgronden in dit gebied. De groeiende onzekerheid over voldoende zoetwaterbeschikbaarheid, maakt dat we hierop moeten anticiperen om huidig grondgebruik te kunnen voortzetten.

Kortom, Den Helder en omgeving dragen bij aan grote nationale opgaven die ruimte vragen. Meer dan een inpassingsopgave, zal het gebied zich gesteld zien voor een langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied, op een manier die de inwoners van Den Helder een prettige leefomgeving biedt én de randvoorwaarden ontwikkelt om die nationale opgaven te faciliteren. Hieronder worden in volgorde van de lagenbenadering de ontwikkelrichtingen beschreven met de daarbij benodigde acties.

Water en bodem

De zeespiegelstijging vraagt in de toekomst om onze kust verder te versterken. Gelukkig gaat de stijging in een tempo dat het mogelijk maakt ons op tijd voor te bereiden en maatregelen te nemen om ook in de toekomst veilig te kunnen wonen en ondernemen. Er is nog tijd om ons aan te passen. Zowel in het denken over hoe het gebied er in de toekomst uit zou kunnen komen te zien. Maar ook om al gedane investeringen te laten renderen en op tijd nieuwe investeringen te doen om met de veranderende omstandigheden om te gaan.

Hoewel de waterveiligheid van de kust in de Kop op orde is, is dit wel de zwakste schakel in onze kustverdediging, die door toenemende erosie als gevolg van zeespiegelstijging onder druk zal komen te staan. Een landwaartse uitbreiding van het duinensysteem in de Kop naar een robuust kust-duinlandschap ligt het meest voor de hand. Deze ontwikkeling draagt bij aan waterveiligheid en biedt tegelijkertijd kansen voor landbouw, toerisme, recreatie en zorgt ervoor dat door een zoetwaterbel de toenemende zoute kwel uit zee wordt afgeremd.

Om op een kustversterking en het creëren van een duin- en kustlandschap te anticiperen, wijzen we in de Kop tussen Camperduin en de Donkere Duinen een zoekgebied aan van 1,5 kilometer breed, voor beperkte tijd, met restricties voor nieuwe ontwikkelingen. Dit geeft de tijd de komende jaren meer gericht onderzoek te doen naar de mogelijkheden van toekomstbestendige kustverdediging en specifiek de landwaartse uitbreiding van het duinensysteem naar een robuust kust-duinlandschap. In dit zoekgebied mogen voorlopig geen nieuwe onomkeerbare gebouwde voorzieningen komen. Het huidige (voornamelijk) agrarisch gebruik kan vooralsnog worden voortgezet. Er zijn nog veel onzekerheden die vragen om nader onderzoek en uitwerking, waaronder de mogelijkheden van behoud van de recente investeringen buitendijks, de sterkte van toename van zoute kwel onder de kunstmatige kustwering en de breedte en hoogte van de voorziene strook. De afname van zoetwaterbeschikbaarheid over de hele linie is ook reden om nieuwe zoetwaterbuffers te maken.

Het onderzoek moet leiden tot een ontwikkelstrategie met een combinatie van toekomstbestendige kustverdediging, landschapsontwikkeling en het creëren van een waterbuffer die verzilting tegengaat. Hierin is ruimte voor natuur, recreatie, toerisme en een robuuste landbouw die onafhankelijk is van externe zoetwateraanvoer ten tijde van extreme droogte. In het transitieproces zullen ook toekomstige gebruikers een grote rol hebben, wellicht ook in uiteindelijke financiering (publiek-privaat)

De Waddenzeekust vraagt een andere aanpak. Klimaatverandering zorgt ervoor dat op termijn de westelijke Wadden waarschijnlijk verdrinken, waarmee een mondiaal uniek intergetijdegebied verdwijnt. Wij willen verkennen hoe behoud van deze unieke (voedsel- en rust-)biotoop gekoppeld kan worden aan de noodzakelijke groei van de marine- en civiele haven in Den Helder. En die mogelijkheden zijn er. Bijvoorbeeld door de nieuwe havens zodanig te ontwerpen, dat daardoor natuurlijke sedimentatieprocessen ondersteund worden. De wadplaten in het Balgzand zouden dan op een natuurlijke manier kunnen meegroeien met de zeespiegelstijging. Zo kunnen we de unieke waarden van de Wadden behouden en wordt een bijdrage geleverd aan de bescherming van de Noord-Hollandse Waddenkust langs het Balgzand. Dit heeft een relatie met de langetermijnstrategie van de Noordzeekust, waar we met het Deltaprogramma Hollandse Kust en het HUE Smarterproject aan willen werken.

Om de kansen te onderzoeken stellen wij voor om een gezamenlijk onderzoeksprogramma met betrokken partijen op te stellen voor de uitbreiding van de Helderse marine- en civiele haven in relatie tot de natuurontwikkeling van de Waddenzee.

Voor het stedelijk gebied ten westen van de haven heeft de gemeente het initiatief genomen om in samenwerking met het waterschap te komen tot een 'dijkkwartier', een woonwijk gebouwd op een dijk die de zeespiegelstijging aankan.

Netwerken en clusters

Den Helder is gunstig gelegen voor offshore activiteiten. Met de ontwikkeling van windparken op zee en een aanlanding van de op zee gewonnen energie, neemt het belang van de locatie toe doordat netwerken van energie worden uitgebreid, naast de bestaande voor olie en gas. Voor Den Helder gaan we uit van de aanlanding van waterstof vanaf zee. Voor de aanlanding van elektriciteit vanaf zee is onze voorkeur een aanlanding in Agriport in de Wieringermeer. Het energieknooppunt Den Helder groeit. Binnen het Maritiem Cluster zien we kansen voor de ontwikkeling van het waterstofknooppunt Den Helder, een duurzame bunkerhaven en productie van groen gas en e-fuels zoals methanol en duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF). Ook elektrificatie als verduurzaming van lucht- en scheepvaart gaat door. Deze ontwikkelingen passen binnen het energieknooppunt Den Helder zoals beschreven in de Energievisie.

Hier hoort ook een reservering voor de benodigde energie-infrastructuur bij. De omvang van de reservering moet nog nader worden bepaald. Een van de belangrijke ontwikkelingen is de vervanging van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon. Dit is een randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van het Maritiem Cluster in Den Helder. Binnen het project wordt gekeken naar een goede locatie waarbij TenneT in de basis uitgaat van de locatie van het huidige station. Voor de energievoorziening op Texel wordt een uitbreiding van het Wadkabel naar Texel voorzien.

Voor een goed functioneren van het Maritiem Cluster en de toenemende economische activiteiten op de bedrijventerreinen rondom het energieknooppunt, is het belangrijk dat de mobiliteitsnetwerken op orde zijn. Duurzame bereikbaarheid is een systeemvoorwaarde bij fysieke ontwikkelingen. Verkeerveiligheid, gezonde leefomgeving en doorstroming zijn vanuit ons mobiliteitsbeleid leidend in onze afwegingen. De rol van Den Helder als toegangspoort tot Texel brengt nog eens extra mobiliteitsopgaven met zich mee. We willen de voorspelde groei van het autoverkeer naar Texel remmen (noot: DTV, Vervoersprognose TESO , 9-12-2025)

Voor Den Helder en omgeving wordt daarom ingezet op een aantal maatregelen:

- Ontvlechten van het bestemmingsverkeer Den Helder/ Maritiem Cluster door de aanleg van een nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven
- Inz inzetten op Leefbaarheid van de stad en congestievrije bereikbaarheid van Texel door afwaardering van wegen naar 30 km
- Stimuleren van fietsgebruik (en deelmobiliteit)
- Frequentieverhoging van de Helderse Lijn
- Uitwerken van een samenhangend pakket aan verkeersmanagement- en mobiliteitsmaatregelen om groei van vervoer over de weg, onder andere naar Texel, tegen te gaan.
- Het verbeteren van Oost-Westverbindingen
- Het vergroten van de regionale Weerbaarheid en Veerkracht. In een gezamenlijke analyse van Rijk, provincie en gemeenten zal worden aangegeven welke specifieke maatregelen nodig zijn om de weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Hierbij worden zowel het spoor-, weg- en maritiem / waterverkeer beschouwd.
- Aanpassen van de N9, N99, N250, N242 op basis van de uitkomsten van de genoemde analyse, dan wel op basis van ander vastgesteld beleid.

Naast netwerken van energie en mobiliteit, ligt er een opgave vanuit het verbeteren van natuurwaarden en toevoegen van biodiversiteit. In noord-zuidrichting is via strand en duinen het ecologisch netwerk geborgd. Een eventuele verbreding biedt mogelijkheden

voor het robuuster maken van deze verbinding. In oost-westrichting is een dergelijke verbinding nog onvoldoende aanwezig. Om die reden stellen we voor het ecologisch netwerk uit te breiden met de Noordboog. Dit biedt ook kansen voor recreatie.

Ruimtegebruik

Den Helder draagt bij aan de woningbouwopgave in de regio. Hierover zijn afspraken gemaakt in de woondeal NHN. Wonen vindt binnenstedelijk plaats via stedelijke vernieuwing en verdichting. Wanneer de werkgelegenheid in de regio toeneemt, zullen de woningbouwprognoses daarop worden aangepast en afspraken aangevuld. De Koninklijke Marine gaat tot 2040 groeien met 3000 arbeidsplaatsen, en daaraan gerelateerd 1000 arbeidsplaatsen in en om Den Helder (cijfers 2024). Hier is de groei naar aanleiding van NAVO-afspraken nog niet in meegenomen. Deze prognoses zijn nog niet verwerkt, zowel kwantitatief als kwalitatief, noch in de ruimtevraag van Defensie, noch in de consequenties voor woningbouw en gezonde leefomgeving. Om personeel van Defensie in de regio te behouden is het ook wenselijk te voorzien in woningen in het hogere segment. Met de gemeenten in de Kop van Noord-Holland voeren wij periodiek strategische gesprekken over onder meer sport- en culturele voorzieningen in het kader van leefbaarheid en vitaliteit van de regio. Samenhang met een mogelijke integrale aanpak van marine-ontwikkelingen vergroot kansrijkheid en impact. Beoogde resultaten zijn regionale afspraken/akkoorden/deals met aandacht voor afdoende aanwezigheid, bereikbaarheid en gebruik van voorzieningen in lijn met de behoefte van inwoners aan bewegen, ontmoeten, beleven en ontwikkelen.

De marinehaven en civiele haven zijn beide toe aan uitbreiden. Er komt een einde aan de mogelijkheden voor efficiënt ruimtegebruik. Uitbreiden van de haven (kadegebonden activiteiten) kan in synergie met versterken van de waddennatuur die door klimaatverandering onder druk staat. Dit willen wij nader onderzoeken samen met betrokken partijen.

Defensie heeft nog geen concrete plannen voor uitbreiding van Vliegveld De Kooy. Gezien de ontwikkelingen in de wereld willen wij uitbreiding van het vliegveld in de toekomst niet onmogelijk maken. Ook Luchthaven Den Helder, de civiele poot van het vliegveld, van waaruit de offshore energie sector wordt bediend, zal groei kennen. Ook in het kader van efficiënt ruimtegebruik is inzet op dual use (civiel-militaire samenwerking en medegebruik) niet alleen wenselijk maar om inzetbaar te zijn voor veiligheid én energie, ook noodzakelijk. Bedrijventerreinen Kooypunt en Kooyhaven worden uitgebreid. De zwaardere milieucategorie blijft behouden voor circulaire bedrijvigheid en energietransitie, passend binnen het regionale ecosysteem. De uitbreiding is onder andere bedoeld voor toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids- en energiesector. Daarnaast stimuleren wij het innovatieve cluster rond maritieme bedrijvigheid voor deze sectoren op alle bedrijvenlocaties.

Als op lange termijn de kust wordt versterkt dan biedt dat mogelijkheden om bij de duinen een koppeling te maken met ontwikkeling van biodiversiteit, recreatie en ruimte voor zoetwaterwinning. De kustversterking kan in het noorden worden gekoppeld aan bedrijvigheid (civiel en militair).

Gezonde en veilige leefomgeving

Economische activiteiten kunnen invloed hebben op de leefomgeving, bijvoorbeeld doordat hun uitstoot hinder of gezondheidsrisico's met zich kan meebrengen. Door het creëren van afstand tussen bronnen van uitstoot en ontvangers (bijvoorbeeld

omwonenden) wordt deze invloed verlaagd. Zo wordt ook afstand gehouden van de ruimte voor energie-infrastructuur ten opzichte van de aanlanding van wind op zee en waterstofproductie. Rond vliegveld De Kooy wordt een outer horizontal space ingesteld, een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen waar niet gebouwd mag worden. Dus er mogen geen bouwwerken komen die hoger zijn dan 150 meter binnen een straal van 15 kilometer rond De Kooy. Binnen 5,1 km mag in principe worden gebouwd onder 150 meter, maar het NPRD maakt duidelijk dat Defensie hier een zwaarwegend belang heeft, waardoor zulke plannen alleen na strenge toetsing haalbaar zijn. Daarnaast kan ook het toepassen van ambitieus bronbeleid bij bronnen met schadelijke en/of hinderlijke uitstoot eraan bijdragen dat mensen minder worden blootgesteld aan gezondheidsrisico's vanuit hun leefomgeving.

Om de leefbaarheid in Den Helder, de kwaliteit van de entree en de bereikbaarheid van de haven en Texel te vergroten, wordt de N250 verlegd naar het Nieuwe Diep – Nieuwe Werk.

Omgevingskwaliteit

Het vergroten van de waterveiligheid door een uitbreiding van het duingebied op termijn kan worden gekoppeld aan natuur, landschap en toeristisch-recreatieve ontwikkeling om werk te maken van het uitgangspunt dat groot ontwikkelen, in dit geval van defensie, ook grote compensatie voor de leefomgevingskwaliteit betekent in de buurt van waar deze grootschalige ontwikkelingen plaatsvinden. De stelling van Den Helder, een cultuurhistorische structuur, kan met behoud van de kwaliteiten worden ontwikkeld voor duaal gebruik civiel-militair en weer onderdeel maken van het stedelijk weefsel van de stad Den Helder.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Sector Ruimtelijke Strategie en Opgaven

E 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

M 06 5.1.2e

Reactie provincie Noord-Holland op Overdrachtsdocument 'Op weg naar een Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord'

Met deze notitie reageert de provincie Noord-Holland op het overdrachtsdocument 'Op weg naar een Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord'. Allereerst spreken we onze complimenten uit voor dit document. Het is positief ingestoken en geeft een goed en herkenbaar beeld van welke zaken in Noord-Holland Noord gerealiseerd kunnen worden. En tegelijkertijd spreekt er ook realisme uit over zaken die niet of pas op lange termijn mogelijk zijn. Het document geeft duidelijk de opgaven en oplossingsrichtingen voor de majeure ruimtelijke thema's in de regio weer. Het is weliswaar een tussenproduct en een aantal thema's moet verder worden uitgewerkt, maar geconstateerd kan worden dat de integrale koersvorming al herkenbare vormen begint aan te nemen.

De verdere uitwerking en verdieping, leidend tot een definitief Ontwikkelperspectief zal een inhoudelijke agenda opleveren op basis waarvan gemeenten, hoogheemraadschap en provincie de komende jaren samen kunnen werken aan de ruimtelijke toekomst van de regio. De provincie Noord-Holland zal zich daarvoor blijven inzetten, conform ons coalitieakkoord. Daarbij zien we in het overdrachtsdocument een mooie handreiking aan het Rijk (nationale opgaven en regionale behoeften) om met ons mee te gaan doen en zich aan de uitvoering te gaan committeren. Onder andere via onze afspraken met het Rijk in het ruimtelijk arrangement zullen we ons hiervoor sterk blijven maken.

De provinciale reactie is driedelig. Ten eerste is het logisch dat we reageren vanuit de actualisatie van onze Omgevingsvisie. In september hebben PS de richtingen en ambities hiervoor vastgesteld. Deze worden momenteel uitgewerkt in een ontwerp Omgevingsvisie die eind mei ter inzage gaat. Onderdeel van die uitwerking is dat we voor een aantal gebieden, zoals onder andere het Maritiem Cluster Den Helder, Agriport, de Boekelermeer en Westfriesland (Hoorn-Enkhuizen) gebiedsgerichte uitspraken gaan doen. In de tweede helft van februari overleggen we hier ook ambtelijk met de betreffende gemeenten over. Onze ontwerp Omgevingsvisie zal belangrijke input vormen voor het Ontwikkelperspectief NHN. Voor nu reageren we vanuit de richtingen en ambities. Overigens is er uiteraard sprake van een wisselwerking tussen onze Omgevingsvisie en het Ontwikkelperspectief NHN. Het overdrachtsdocument zullen we dus ook zoveel mogelijk gebruiken voor de ontwerpversie van de Omgevingsvisie.

Daarnaast geven we een aantal opmerkingen op hoofdlijnen op het overdrachtsdocument. En ten derde is er ambtelijk een groot aantal (detail)opmerkingen, suggesties en vragen opgehaald. Deze zullen we separaat ambtelijk doorgeven aan de projectleiding van het Ontwikkelperspectief NHN.

1. Richtingen en ambities Omgevingsvisie

- We zien veel van onze richtingen en ambities voor de Omgevingsvisie terug in het overdrachtsdocument, zoals bijvoorbeeld het clusteren van functies, het sturen op energieknooppunten, het verbeteren van de bereikbaarheid, het faciliteren van grotere woningbouwlocaties rondom OV-knooppunten langs de lijn Den Helder-Schagen-Alkmaar en Alkmaar-Hoorn-Enkhuizen, het geven van ruimte aan innovatieve (kennis)clusters en het werken aan een gezonde leefomgeving.
- In onze Omgevingsvisie zal het natuurlijke water- en bodemsysteem een grotere rol krijgen als ordenend principe. We zullen maatregelen gaan nemen om zoet water vast te houden, om water bij overlast te bergen en om grond- en drinkwater te beschermen. Ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen, zoals woningbouw, zal vooral op droger gelegen gebieden gezocht

worden. Voor gebieden waar verzilting en zoutindringing plaatsvindt, kan op termijn geen garantie gegeven worden voor voldoende aanbod van zoet water om door te spoelen. Deze watergerelateerde onderwerpen, die zeker ook spelen in Noord-Holland Noord, zien we wel, maar nog onvoldoende in de koersbepaling van dit overdrachtsdocument terugkomen.

- We willen inzetten op het behoud van hoogwaardige landbouwgebieden in Noord-Holland, en dat geldt zeker voor Noord-Holland Noord. Dit doen we omdat landbouw een belangrijke bijdrage verzorgt in o.a. de voedselvoorziening en innovatie. Dit betekent dat we goede landbouwgronden met een goede bodemvruchtbaarheid en goede condities voor zoet water willen beschermen. In het overdrachtsdocument wordt het belang van de agrosector in Noord-Holland Noord genoemd, maar wordt nog niet duidelijk gemaakt waar de hoogwaardige gebieden liggen die bescherming nodig hebben.
- Het onderdeel natuur komt er enigszins bekaaid vanaf in het overdrachtsdocument. In onze Omgevingsvisie gaan we onverkort inzetten op bescherming van onze natuur en op natuurontwikkeling ter versterking deze natuur. We maken hierin onderscheid tussen de korte en lange termijn. Op de korte termijn voeren we ons programma Landelijk Gebied (PLG) uit en zetten we in op het provinciale aandeel in het verkleinen van de stikstofproblematiek. Dit zal ook landen in Noord-Holland Noord.
- Ook voor omgevingskwaliteit is nog weinig aandacht: (beschermde) landschap, erfgoed, cultuur en (culturele/sport/dorps)voorzieningen. Omgevingskwaliteit zou, als onderdeel van brede welvaart, naast een gezonde leefomgeving, explicieter aan bod moeten komen. Een goede omgevingskwaliteit is tenslotte naast veiligheid en gezondheid één van drie centrale doelstellingen in de Omgevingswet. Iedereen die iets verandert in de fysieke leefomgeving is verplicht de omgevingskwaliteit niet alleen te behouden, maar zelfs te verbeteren. We zien daarvoor graag concrete voorstellen voor Noord-Holland Noord in het definitieve Ontwikkelperspectief.

2. Verdere opmerkingen op hoofdlijnen

Wonen

- De Woondeal NHN wordt als basis gebruikt voor de teksten over wonen, maar in de Woondeal wordt een opgave van 42.500 woningen tot en met 2030 aangehouden, terwijl in het overdrachtsdocument stevast 42.500 woningen tot 2040 wordt genoemd. Het overdrachtsdocument permitteert zich daarbij een andere visie op het tempo waarin de woningen gerealiseerd gaan worden, terwijl het, gezien de enorme woningbouwopgave zeer wenselijk is om vast te blijven houden aan realisatie in 2030 en daarop alle inspanningen te zetten.
- Ook past het oprekken van de realisatie van de 42.500 woningen tot 2040 niet bij de uitkomsten uit onze eigen prognoses. Voor de periode t/m 2036 start binnenkort een actualisatie van de Woondeals. Aanneمة is dat de uitkomst daaruit gaat zijn dat er wederom meer woningen in Noord-Holland Noord moeten gaan landen dan obv demografie logisch lijkt. Dit omdat de woningbouwopgave in heel NL zo groot is dat de woningen ook in overlooptgebieden moeten komen. Daarnaast komt ook uit onze eigen prognose een bescheiden groei voor delen van NHN naar voren.
- Wij hebben onze twijfels bij de aantallen nieuwe inwoners die genoemd worden. Aangezien het verhaal van de werkgelegenheid hieraan gekoppeld wordt, moet dit wel kloppen. Wij verwachten dat veel van de huishoudens in NHN gevuld worden door huishoudensverduunning.
- Wat we nog missen met zo'n groot agrarisch gebied is een visie op de huisvesting van buitenlandse werknemers. Ligt deze verantwoordelijkheid bij de gemeente of bij de werkgevers? Op eigen terreinen in kernen of juist er buiten? En hoe is deze toekomst met robotisering?
- Zelfde geldt voor het maritieme cluster, zien wij deze huisvesting landen in Den Helder of maken wij hoogwaardige woonmilieus er omheen of Alkmaar/Hoorn?

- Pagina 12. Hier staat: *In Noord-Holland Noord wonen bijna 700.000 mensen. Dat zijn er evenveel als in een kleinere Nederlandse provincie.* NHN is groter dan bijvoorbeeld Zeeland en Drenthe en even groot als Friesland qua inwonertal, dus benoem dat ook zo. Dat geeft ook voor het Rijk aan dat NHN een substantiële regio is.
- Pagina 30. Hier staat: *De meeste woningen buiten de corridors worden in deze voorzieningskernen gebouwd, bijvoorbeeld in belangrijke voorzieningskernen zoals Opmeer, Bergen, Wognum en Winkel.* Voeg daar expliciet aan toe dat dit geen uitputtende opsomming is, maar echt bedoeld is als voorbeelden en dat de lijst met voorzieningskernen echt langer is/kan worden.

Mobiliteit

- We hebben samen met de regio's in NHN een bereikbaarheidsvisie opgesteld. Daarnaast is er een Regionale Investerings Agenda (RIA), met inhoudelijke onderbouwing, vastgesteld in de regio Kop van Noord-Holland. Dat is een document van de regio, maar het is pro-actief in samenwerking met de provincie opgesteld. Maak gebruik van deze documenten, waar we als provincie en regio's al intensief samen aan gewerkt hebben.
- Er zit een groot verschil tussen de mobiliteitsmaatregelen die we als provincie en regio's in deze documenten noodzakelijk achten en de ambities die in het overdrachtsdocument zijn genoemd, zoals de N77 en een HOV-knoop bij Wieringerwerf. De N77 wordt in de RIA van de Kop niet expliciet niet genoemd. Het volstaat om in het overdrachtsdocument te benoemen dat oost-west verbindingen steeds belangrijker worden (en die zijn niet alleen met fietsroutes op te lossen), maar laat de N77 vooralsnog achterwege. Pas als blijkt dat een dergelijke verbinding noodzakelijk is om het mobiliteitssysteem veerkrachtiger en weerbaarder te maken (uit de analyse die we samen met Defensie, I&W en de regio's doen), kan hij weer op de agenda komen. Verder is het aanpakken van verkeersarmoede met een HOV-netwerk niet realistisch.
- Er wordt een aantal andere kansrijke maatregelen in de RIA genoemd. Deze kunnen verwerkt worden in teksten over de regio Kop van Noord-Holland, o.a. de tekst voor Agriport, het Maritiem Cluster Den Helder en Analyse Regionale Weerbaarheid en Veerkracht in NHN.
- De belangrijke verbindingen met het zuidelijke deel van de provincie, de A7/A9 en het Noordhollands Kanaal moeten een prominentere plek krijgen.
- We missen een thema uit ons coalitieakkoord dat een serieuze plek in het Ontwikkelperspectief verdient, juist vanwege de focus op Noord-Holland Noord: het stimuleren van vervoer over water. In het coalitieakkoord staat onder andere: *We stimuleren het goederenvervoer over water, omdat dit als onderdeel van een bredere vervoersketen bijdraagt aan de vermindering van de uitstoot en verkeersdruk op de weg. Vervoer over water kan zeker in Noord-Holland Noord bijdragen aan een ontlasting van het wegennet.*
- De binnenwateren worden in dit stuk nu eigenlijk niet genoemd, noch gebruikt als modaliteit in dit Ontwikkelperspectief. Dat de provincie watertransport belangrijk vindt, is vorig jaar door GS bevestigd met het Actieplan Kernnet Vaarwegen waarin ook het principe is opgenomen "varen als het kan, rijden als het moet" voor het goederenvervoer. Ook zijn meerdere acties vastgesteld zoals bescherming van natte bedrijventerreinen, het zorgen voor bouwvervoer over water, en het realiseren van voorzieningen voor de binnenvaart. Ook staat in het actieplan *"De binnenvaart is een onmisbare schakel binnen het congestieprobleem in Noord-Holland en Nederland."*
- Zie verder de ambtelijke opmerkingen.

Economie

- Veel van de knooppunten die we in de Omgevingsvisie gaan aangeven vanuit energie en circulaire economie komen goed naar voren in het document (zoals Agriport, Boekelermeer,

Maritiem Cluster). We missen nog wel de circulaire ambities en kansen als onderlegger voor de knooppunten.

- Op zich wordt in het overdrachtsdocument al gepleit voor meer mengen van wonen en werken in de wijken. Door bedrijven met lage milieubelasting meer te mengen in bestaand stedelijk gebied kun je de bedrijventerreinen ook daadwerkelijk gebruiken voor de bedrijven die niet mengbaar zijn. Oftewel: het juiste bedrijf op de juiste plek. Gezien de beperkte beschikbare ruimte voor bedrijven met hoge milieubelasting moet je die terreinen goed beschermen en ook echt voor die bedrijven benutten.
- Het gezamenlijk opstellen van een selectief vestigingsklimaat. Een selectiever vestigingsbeleid is nodig om de ruimte die nodig is voor ontwikkelingen te beperken. Dat sluit ook goed aan bij de oproep: “Daarom is het essentieel dat de regio samenwerkt en gezamenlijk keuzes maakt” (p. 18). Dit moet uiteraard wel gebeuren vanuit een gedeeld beeld van het gewenste toekomstperspectief voor NHN. Denk aan gewenste profilering (met speerpuntsectoren water, agro en energie als basis), type doelgroepen/prioritaire bedrijfstakken (bijvoorbeeld gezien de bijdrage aan transitie als circulaire economie, energietransitie en strategische autonomie/veiligheid), kavelomvang, milieuhinder, efficiënt/intensief ruimtegebruik, etcetera. Dit is door te vertalen naar gemeentelijke bedrijventerreinprogramma's en eventueel zelfs naar uitgifteprotocollen voor sturing en selectie van vestigers op locatie-niveau. Dit selectief vestigingsklimaat moet uiteraard goed aansluiten op de voorgestelde diversiteit van de werklocaties.
- Zet ook fors in op het beter benutten van de bestaande bedrijventerreinen. Hoewel kort genoemd moet niet onderschat worden hoe groot de opgave is om bestaande terreinen toekomstbestendig te houden/maken. De neiging bestaat om te focussen op de nieuw te ontwikkelen gebieden, maar gezien de vele beperkingen die er liggen om nieuwe terreinen te ontwikkelen (zoals netcongestie, beschermingsregimes, concurrerende ruimteclaims) zal op korte termijn vooral ook ingezet moeten worden op het efficiënter gebruik van bestaande terreinen. Basis daarvoor is het vergroten van de organisatiegraad op bedrijventerreinen, waar we als provincie samen met gemeenten nu volop op inzetten. Het belang van die organisatiegraad mag nog wel aangezet worden.
- Pagina 56. Hier staat: *Agriport is één van de twee plekken in Nederland waar hyperscale datacenters mogen worden gebouwd*. Zoals bekend hebben wij in ons coalitie-akkoord opgenomen dat we (met de impact op de (woon)omgeving in het achterhoofd en gezien de toenemende energiecongestie) deze collegeperiode geen ruimte voor hyperscale-datacenters zien.
- Het belang van de Energy & Health Campus voor Noord-Holland en Nederland moet steviger worden neergezet. Als er ergens lokale, regionale en nationale belangen samenkomen is het daar wel. Bedrijven zoals NRG, Pallas, JRC, Curium, TNO, enzovoort nemen een belangrijke en ook unieke internationale positie in qua onderzoek, levering van medische isotopen en andere medische en innovatie ideeën.
- Pagina 36. Hier staat: *Deze innovatieve clusters hebben allemaal grote behoefte aan (hoog)opgeleid talent*. Schrap (hoog), want er is juist ook behoefte aan opgeleid MBO-talent bij deze innovaties.
- Zie verder de ambtelijke opmerkingen.

Energie – regioadvies VAWOZ / 380kV

- De notie dat energie (naast met name ruimte en water) schaars is, staat erin en dat is heel belangrijk. Dit maakt dat er wezenlijke (en ingrijpende) ruimtelijke, economische en maatschappelijke afwegingen gemaakt moeten worden welke activiteiten we wel en niet kunnen faciliteren. Dat nieuwe energievoorzieningen (e-infra, opwek, opslag) ook fysieke ruimte gaan

kosten staat er duidelijk in, dat is positief en ook nodig. Belangrijk om nog eens te benadrukken: het energiesysteem van de toekomst bestaat uit:

- Energieknooppunten (locaties waar grote vraag en aanbod van energie samen komt)
- Decentraal energiesysteem (lokale vraag en aanbod van energie zo goed mogelijk op elkaar afstemmen)
- NHN kent vrij veel landelijk gebied, waar het decentrale energiesysteem een (nog) belangrijkere rol zal gaan spelen. Het is ook nodig om hierop in te zetten: wat qua energie lokaal gefaciliteerd kan worden, moet vooral daar geregeld worden. Dan hoeft die energie van verderop met (ruimte kostende) transport e-infra gehaald te worden, bij o.a. energieknooppunten vandaan. Dus zou je bij regionale ontwikkeling aan de voorkant, bij de koersvorming (zoals in dit Ontwikkelperspectief, maar ook bij gemeentelijke omgevingsvisies) het decentrale energiesysteem expliciet als randvoorwaarde (en sturende factor) moeten meenemen.
- In de Energievisie 2.0 hebben we structurende keuzes benoemd. Het is goed om deze, voor zover van toepassing voor NHN, bij de verdere doorontwikkeling te betrekken:
 - Collectieve laadpleinen (voor logistieke sector belangrijk)
 - Opslaglocaties (zowel kleinere batterijen, als grootschalige batterijen in de buurt van met name opweklocaties en energieknooppunten)
 - Energy hubs (b.v. bij glastuinbouw)
 - Datacenters (Agriport)
 - Energieknooppunten Den Helder, Hoorn, Boekelermeer
- Het besluit over het regioadvies VAWOZ / 380kV wordt door het Rijk genomen in mei 2026. Het voorstel is om in het kaartje ook de andere variant uit het regioadvies te tekenen; de voorkeursvariant van de Kop van Noord-Holland en regio Alkmaar, waarbij het tracé afbuigt naar de A7. Zolang er nog geen definitief besluit is, is dat het regionale standpunt (dus twee varianten).
- Het elektriciteitsnet wordt uitgebreid met een 380kV snelweg, maar ook deze heeft begrenzingen. Dat komt nu nog niet duidelijk terug. Gemeenten en provincie hebben aangegeven geen dubbele mastenrij te willen. Dat betekent dat de regio binnen de capaciteit van het toekomstige netwerk (uitgaande van 1 mastenrij) moet blijven, zowel in aanbod als in vraag. We zullen zorgvuldig om moeten gaan met de beschikbaarheid van energie, zowel in tijd als in plaats. En afwegen waar de beschikbare energie op dat moment het beste ingezet kan worden.
- De vijf knooppunten uit de Energievisie moeten nog verder afgewogen worden. Het zijn plekken waar ruimte op het (150kV en lager) netwerk gemaakt kan worden en extra ruimte geboden kan worden aan energie-intensievere bedrijvigheid passend bij het energetische aanbod. Het klopt dus niet dat hier “in de toekomst ruimte op het elektriciteitsnet ontstaat voor nieuwe energie-intensieve bedrijven”. En ook aan deze uitbreidingen zit een grens (zie hierboven). Ook in onze Omgevingsvisie moet deze afweging nog gemaakt worden. De vraag is waar je dat wel en niet wil. Daar kunnen we op dit moment nog geen hele heldere uitspraken over doen.
- Op de andere plekken gaan we, na realisatie van de nu voorziene stations, uit van geen verdere uitbreiding, en dus een meer decentrale ontwikkeling.
- Pagina 13. Hier staat: *Om deze kansen waar te maken, zijn vaak investeringen nodig in ruimtelijke randvoorwaarden, zoals bereikbaarheid, klimaatadaptatie en woningbouw -> voeg daar energie-infrastructuur aan toe.*
- Zie verder de ambtelijke opmerkingen.

Maritiem Cluster Den Helder

- De tekst over dit onderdeel is al mooi, maar ten behoeve van een bod aan het rijk kan de strategische ligging van Den Helder en omgeving nog scherper neergezet worden, door de drie nationale doelen/opgaven waar het Maritiem Cluster een bijdrage aan kan leveren concreet te benoemen, met als suggestie om aan te sluiten bij de formulering van het regeerakkoord.

- De eerste opgave betreft veiligheid en weerbaarheid. Den Helder is al decennialang de thuisbasis van de Koninklijke Marine en vervult daarmee een sleutelrol in de nationale en internationale veiligheidsarchitectuur. In een geopolitiek veranderende wereld, waarin bescherming van vitale infrastructuur, maritieme veiligheid en bondgenootschappelijke samenwerking steeds belangrijker worden, neemt het strategisch belang van Den Helder verder toe. De aanwezigheid van Defensie, de Kustwacht en andere veiligheidsorganisaties maakt de stad tot een operationeel knooppunt voor toezicht en bescherming van de Noordzee. (o.a. lobby richting het Rijk om de coördinatie/locatie van PBNI te koppelen aan hoofdzetel van de Kustwacht en Frontex in Den Helder).
- De tweede opgave is de energietransitie en verduurzaming. Vanuit Den Helder worden offshore windparken onderhouden en geëxploiteerd, en wordt gewerkt aan nieuwe energieketens zoals waterstof (regeerakkoord: groene én blauwe waterstof) en synthetische brandstoffen. Tegelijkertijd blijft de bestaande offshore energie-infrastructuur een cruciale rol spelen in de overgangsfase. Den Helder laat zien dat verduurzaming en continuïteit van het energiesysteem hand in hand moeten gaan, en dat deze transitie vraagt om robuuste logistiek, hoogwaardige kennis en betrouwbare infrastructuur (regeerakkoord: Noordzeegas blijft).
- De derde opgave betreft energiezekerheid en strategische autonomie. In een context van geopolitieke onzekerheid is het vermogen om te beschikken over eigen energiebronnen, infrastructuur en onderhoudscapaciteit van groot belang. Den Helder is hierin een sleutelregio: niet alleen als logistieke draaischijf voor energie op zee, maar ook als locatie waar toezicht, beveiliging en onderhoud samenkomen (lobby PBNI). Daarmee draagt de regio bij aan de veerkracht en onafhankelijkheid van Nederland en Europa.
- Pagina 53. Voorstel om aan de tekst over het Maritiem Cluster toe te voegen dat Defensie ook toeleveranciers dichtbij nodig heeft; dus bedrijven die ook een plek moeten krijgen.

Agriport

- Hier matcht de tekst niet met het gezamenlijke regioadvies. Er staat dat Agriport zich sterk gaat ontwikkelen als energieknooppunt, alsof dit een gegeven is. Terwijl we in het regioadvies (en ook in de Energievisie) juist heel duidelijk aangeven dat verdere ontwikkelingen hier niet vanzelfsprekend zijn. Als provincie kijken we hier anders naar.
In het regioadvies staat:
“Met het datacenterbeleid van zowel Rijk als provincie is richting gegeven aan een andere ontwikkeling van de Wieringermeerpolder. Dat heeft geleid tot enerzijds een grotere noodzaak voor uitbreiding van de energie-infrastructuur en anderzijds tot aanzienlijk meer waardeontwikkeling. [...] Zonder verhoging van de norm zien wij risico’s aan het doorzetten van het huidige ruimtelijke beleid.”
Dat is te versimpelen tot twee mogelijke richtingen:
 - Als de norm van de dijk niet omhoog gaat (besluit ligt bij het Rijk)/niemand is bereid te betalen voor dijkversterking: we brengen aanbod en vraag bij elkaar, maar bieden geen extra ruimte aan ontwikkelingen buiten het huidige Agriport op deze relatief kwetsbare plek. Dat betekent dat eventuele nieuwe energievragende bedrijvigheid zich in één van de andere knooppunten moet vestigen (hier zit nog wel een onderzoeksvraag wat de verwachte toename van verbruik is van bestaande en reeds voorziene datacenters, de energievraag kan toenemen zonder dat de ruimtevraag toeneemt).
 - Verdere ontwikkeling van het knooppunt, inclusief ruimte voor groei van bijv. datacenters, komt pas in beeld als dit samen gaat met verhoging van de norm / versterking van de dijk. Hier zit een financieringsvraagstuk achter. Wie betaalt? Feit is dat in geval van verhoging van het IJsselmeerpeil de dijk sowieso versterkt moet worden om aan de huidige norm te blijven voldoen.

- De achterliggende vraag is wanneer vinden we voor dit gebied de risicotoename te groot en vraagt dat om een ander besluit m.b.t. de norm/dijk? Of omgekeerd, als we geen dijkversterking willen, wanneer vinden we dat we de grens qua ruimtelijke ontwikkelingen en waardetoevoeging bereiken? Wie moet hierop sturen en bepaalt dit? De Provincie geeft met het regioadvies (en de zienswijze op Nota Ruimte) een duidelijk signaal af: ruimtelijk beleid en de waterveiligheidsnorm in de Wieringermeer moeten op elkaar aansluiten (en dat doen ze nu niet).

Landbouw

- Terecht wordt aangegeven dat landbouw een zeer belangrijke factor is in Noord-Holland Noord. Dat wordt ook aangetoond in het onderzoek dat we hebben laten doen naar de economische betekenis van de agrosector in Noord-Holland Noord. Een steviger verwijzing naar dit rapport is zeker op zijn plaats.
- Benadrukt kan worden dat de landbouw in NH Noord zo hoogwaardig is, vanwege het klimaat, de vruchtbare bodem en het ondernemerschap dat tot bloei is gekomen in NHN. Om deze hoogwaardige landbouw te behouden en door te ontwikkelen is er een gezamenlijke inspanning nodig van landbouw en van overheden om de goede voorwaarden voor landbouw te behouden (vruchtbare bodem, beschikbaar zoet water etc).
- De landelijke status als één van de zes door het Rijk aangewezen Greenports (NHN) komt niet echt naar voren, in de tekst.
- Voeg de notie toe dat de agrarische sector in NHN zeer divers is, met grootschalige bedrijven biologische bedrijven en multifunctionele bedrijven, Synergie Seed Valley en productiebedrijven. Er is veel samenwerking met wisselteelt. Het areaal vollegrondsgroenteteelt is uniek voor Nederland.
- Er wordt in het document genoemd dat er ruimte moet komen voor nieuwe ambities mbt recreatie, groen en blauw. De ruimte is echter beperkt en deze ambities kunnen conflicteren met de landbouw, die eigenaar van de grond is en deze in gebruik heeft. Versnippering van goede landbouwgronden moet worden voorkomen. Zoek ook ruimte in bestaande structuren; agrarisch natuurbeheer is ook een vorm van groen-blauw.
- Bovendien heeft de landbouw zelf ook een ruimtevraag. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld de wens van uitbreiding van de glastuinbouw, maar ook ruimte voor extensivering, vervanging van verlies aan landbouwgrond door bovengenoemde groen-blauwe ambities, woningbouw, energie-infra.
- Zie verder de ambtelijke opmerkingen.

Water

- Zie onze opmerkingen hierover bij 1. Richtingen en ambities Omgevingsvisie.

Natuur

- Zie onze opmerking hierover bij 1. Richtingen en ambities Omgevingsvisie.
- Er mist een visie op de natuuropgave in Noord-Holland Noord. Dat wordt weliswaar ook in H5 geagendeerd voor verdere uitwerking. In het overdrachtsdocument lijkt de natuur beperkt te blijven tot de huidige gebieden.
- Groenblauwe dooradering wordt wel aangestipt, maar niet aangegeven waar hiervoor kansen liggen in het gebied. Het onderzoek dat door Smartland is gedaan naar de mogelijkheden voor groenblauwe netwerken kan hiervoor gebruikt worden.

Omgevingskwaliteit

- Landschap: In het rapport wordt weinig aandacht besteed aan landschappelijke waarde. Landschap wordt verbonden aan landbouwgrond, natuur en recreatie. Maar landschap is meer dan een optelsom van landbouw, natuur en recreatie. Het gaat ook om intrinsieke waarden zoals cultuurhistorische en erfgoedwaarden en de waarde van landschap voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat, vastgoedwaarde, gezondheidswaarde, benodigde ruimte voor klimaatbestendigheid (piekwaterberging, verkoeling bij hittestress), etc. Daarom zorgvuldig mee omgaan en op investeren.
- Er ontbreekt een goede landschappelijke analyse. En de Kop kent een aantal zeer waardevolle en soms ook beschermde landschappen. Paragraaf 3.4. verdient hierop een aanvulling.
- Erfgoed: Het huidige landschap en daarin aanwezig erfgoed vertelt de ontstaansgeschiedenis van Noord-Holland Noord. In de eerste alinea van '2.5 Regionale cultuur als ontwikkelkracht' (p.24) wordt hier met trots naar verwezen. Behoud van erfgoed dient voor het behoud van die identiteit en de zichtbaarheid van die eeuwenoude regionale cultuur met lokale en gebiedseigen verschillen. Op p. 58 wordt aangegeven dat omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed in deze conceptkoers nog onvoldoende wordt belicht. (Op p. 8 na wordt het zelfs helemaal niet belicht). In het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord moet daarom in ieder geval worden ingaan op de opgaven voor erfgoed en cultuurlandschap. Naast dat er uitspraken worden verwacht over hoe er bij ruimtelijke ontwikkelingen in de toekomst rekening wordt gehouden met erfgoed als drager van identiteiten en kernkwaliteiten, gaat het ook om uitspraken waar/wanneer erfgoed kansen biedt om gebiedsgericht bij te dragen aan de beoogde transitie. Bij nieuwe ontwikkelingen is het uitgangspunt dat gebiedseigen karakteristieken in stand worden gehouden en afleesbaar blijven en dat hierop wordt voortgebouwd (erfgoed inclusief ontwikkelen) door nieuwe kwaliteiten toe te voegen.
- Cultuur & voorzieningen (cultuur, sport, dorpswerk en bibliotheken): Er is meer aandacht nodig voor omgevingskwaliteitselementen als dichtbij kunnen bewegen, kunnen ontmoeten, beleven en ontwikkelen: sport, cultuur, bibliotheken en dorpshuizen.
- Zie verder de ambtelijke opmerkingen.

Recreatie en toerisme

- Er staat een mooie duiding van de recreatie opgaven in het document en het is goed dat toerisme benoemd is als opgave om nog verder uit te werken.

3. Ambtelijke opmerkingen

Deze zijn opgenomen in een aparte notitie, waaraan ook enkele PDF's van het overdrachtsdocument met gedetailleerde reacties op tekst en afbeeldingen zijn toegevoegd. Deze worden ambtelijk aan de projectleiding van het Ontwikkelperspectief NHN overgedragen.

5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: donderdag 5 februari 2026 10:59
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e
Onderwerp: tekstvoorstel omgevingsvisie OMC

Dag collega's,

Bij deze de concept tekst voor Den Helder e.o. in het gebiedsgerichte deel van de Omgevingsvisie. Zouden jullie dit willen tegenlezen en eventuele verbeteringen of aanvullingen met tekstvoorstellen willen doen in het worddocument [20251022 concept ontwerp-omgevingsvisie dummytekst.docx](#) ? De tekst begint op bladzij 124 en eindigt op bladzij 127. Kunnen jullie dit uiterlijk 19 februari leveren? Vast bedankt,

Betreft: Sprintsessie 1 – Maritiem Cluster Den Helder

Project: Sprintsessies herijking omgevingsvisie PNH

Verslag

Aan: Deelnemers sprintsessie 1 – Maritiem Cluster Den Helder

Van: 5.1.2e

Datum: 10 december 2025

Aanwezig: 5.1.2e

rovincie Noord-Holland), 5.1.2e

(APPM)

Inhoud

- *Verslag*
- *Opmerkingen, aanvullingen en tekstvoorstellen*
- *Redeneerlijn Omgevingsvisie (opgesteld door kernteam)*

Verslag

1. Introductie en context generiek

- De provincie is bezig met de herijking van de Omgevingsvisie. Doel is om, ten opzichte van de huidige Omgevingsvisie, meer gebiedsgerichte uitspraken te doen. Deze beleidsuitspraken moeten helpen in het maken van de keuzes die in het ruimtelijk voorstel van de provincie naar voren komen.
- De sprintsessies worden vanuit de gebiedstrajecten ingezet om kaderstellende kwesties (op welk thema moet een uitspraak worden gedaan/moeten keuzes worden gemaakt) te benoemen en te komen tot gebiedsgerichte beleidsuitspraken.
- Per gebied is eerst de context beschreven n.a.v. een korte presentatie van het ontwerpteam. Daarna worden de concept beleidsuitspraken doorlopen, aangescherpt en van acties richting sprintsessie 2 voorzien.

2. Context en beleidsuitspraken Maritiem Cluster

- Het Maritiem Cluster betreft een samenwerking tussen drie verschillende partijen, het Ministerie van Defensie, Den Helder en de provincie Noord-Holland. Vanuit de samenwerking is het van belang dat de uitkomsten van de eerste sessie eerst met de externe partners besproken wordt voor de tweede sessie plaatsvindt.
- Het is een klein gebied waar veel samenkomt. Er spelen twee grote opgaven op het gebied van energie en veiligheid. Het bestuursakkoord van 2023 stelt dat, om alle ontwikkelingen in de regio te laten landen, eerst de infrastructuur (bruggen, wegen, vaarwegen etc.) geschikt moet worden gemaakt. Daarnaast spelen er ook veel ontwikkelingen die aansluiten op de regio. Defensie gaat groeien, zowel de marine als de luchthaven. De geopolitieke ontwikkelingen zorgen voor een nog grotere groei. Deze groei heeft niet alleen effect op het aantal arbeidsplaatsen, maar ook op nieuw materieel en extra druk op de energiesector.

3. De verschillende opgaven en claims op de ruimte gaan niet allemaal passen. Bijna alle opgaven zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De groei van de haven vraagt een goede ontsluiting/verbetering van het spoor en de autoinfrastructuur. Daarnaast groeit de Marine ook, maar de omvang van deze groei is nog onbekend.
4. Daarnaast is energie een groot issue. De komst van een 150 kV en 300 kV-station zijn van belang om de bouw van de infrastructuur en verduurzaming van de haven te faciliteren.

We lopen de kaderstellende kwesties met concept beleidsuitspraken een voor een door. Hieronder is per kaderstellende kwestie het resultaat van de bespreking en acties voor de tweede sprintsessie opgenomen.

Energie en veiligheid

Conceptuitspraak (als op slide): *PNH erkent die ruimtevraag en kiest ervoor te sturen op het faciliteren van groei voor die twee sectoren.*

- Uitspraak is nodig voor de focus op energie en veiligheid. De provincie wil sturen door ruimte te bieden én ander instrumentarium in te zetten. De ruimtereserveringen moeten landen in de herijkte omgevingsvisie. Verdere uitspraken zijn nodig over het doorzetten van de samenwerking in het Maritiem Cluster om hier een concretere invulling aan te geven.
 - Richard vult aan dat het niet alleen de ruimteclaim van defensie betreft, maar ook de aan te leggen infrastructuur en benutting ervan voor civiele doeleinden.
- Er wordt geconcludeerd dat de ruimtevraag van defensie nog niet is uitgewerkt en verder vorm moet worden gegeven. Marcel geeft aan dat er in kaart moet worden gebracht waar de provincie verdere expansie toestaat (westkant/ oostkant). Dit in combinatie met huisvesting, infrastructuur en overige opgaven binnen het gebied.
 - Combineer defensie met andere opgaven zoals klimaat en energiehubs. De vraag van defensie groeit sterk, dit vraagt om grote flexibiliteit en snelheid. Het defensievraagstuk vraagt om een integrale benadering met andere opgaven.
 - Bestuurlerming wadden ook bezien vanuit toekomst van het wad i.r.t. klimaatverandering en hoe groei van offshore-energie en defensie gezamenlijk kunnen opgaan.
- De ruimtevraag is deels leidend, maar er moet ook worden gekeken vanuit waterveiligheid/ ecologie en de bestaande infrastructuur/ uitbreiding.
- Maurits pleit voor integraliteit en duidelijker maken welke opgaven daarbij horen. Sommige opgaven kunnen nu al concreter worden gemaakt, andere vanuit een meer integrale benadering geformuleerd. De beleidsuitspraak over ruimtereserveringen en opgaven binnen het gebied moet scherper geformuleerd worden (**Actie 5.1.2e**, **5.1.2e** en **5.1.2e**).
- Verder is er gesproken over het voorbereiden van 'noodscenario's'. Hierin worden uitbreidingslocaties en randvoorwaarden worden bepaald. Marcel denkt na over een invulling hiervan (**Actie 5.1.2e**).

Actie(s):

- **Actie 5.1.2e** en **5.1.2e** om de concept beleidsafspraken over ruimtereserveringen en de integraliteit van de opgaven aan te scherpen.

Overzicht van opmerkingen bij 10-12-2025 Verslag sprintsessie DH.pdf

Pagina: 2

Nummer: 1	Auteur: 5.1.2e	Datum: 12-1-2026 11:56:00 +01'00'
deze zin voegt niets toe aan bovenstaande punt		
Nummer: 2	Auteur: 5.1.2e	Datum: 16-1-2026 10:00:00 +01'00'
In het proces met Defensie irt 380kV NNHN en vice versa werd tot nu toe altijd aangegeven dat Defensie zelf in zijn energie voorziet en wel gebruikt maakt van de 150kV bij Anna Paulowna maar niet van de 380kV.		
Nummer: 3	Auteur: 5.1.2e	Datum: 14-1-2026 11:13:00 +01'00'
In het Mariteam Cluster Den Helder vindt nieuwbouw en uitbreiding van e-infra plaats. Dit heeft een relatie met de verduurzaming van de haven maar ook ten behoeve van de doorvoer van energie. Zo vindt er mogelijk aanlanding van wind op zee in de vorm van waterstof plaats. Er is hiervoor opslag capaciteit nodig en conversie mogelijkheid. Ook is er een mogelijkheid om extra energie op te wekken opwek van energie (zon en wind) en op te slaan (batterijen). Ook is het mogelijk dat er een extra wadkabel wordt aangelegd voor de verbinding met Texel.		
Nummer: 4	Auteur: 5.1.2e	Datum: 12-1-2026 11:56:00 +01'00'
380 = agriport. 150 is Den Helder		
Nummer: 5	Auteur: 5.1.2e	Datum: 12-1-2026 11:57:00 +01'00'
kan weg		
Nummer: 6	Auteur: 5.1.2e	Datum: 12-1-2026 11:57:00 +01'00'
en de luchthaven		
Nummer: 7	Auteur: 5.1.2e	Datum: 15-1-2026 15:31:00 +01'00'
Uitbreiding richting het Wad is niet mogelijk gezien de beschermde status van de Waddenzee als Natura2000; Indien dit gewenst is moet met lenW/LVVN gesproken worden om dit mogelijk te maken in de toekomst.		
Uitbreiding/aantasting van het Wad door ruimtelijke ontwikkelingen kan ook de Unesco-status aantasten.		
Volg in dit kader ook de ontwikkelingen rondom het Beleidskader Natuurwaddenzee (gepland voor juni).		
Nummer: 8	Auteur: 5.1.2e	Datum: 16-1-2026 09:43:00 +01'00'
Noodscenario's moeten m.i. geen onderdeel zijn van de Omgevingsvisie. Wellicht wel een losstaande opdracht. Ik denk aan het laatste namelijk. en 5.1.2e heb ik daar over gesproken en die zitten ook op die lijn; Silvia heeft mij gevraagd om hierover met 5.1.2e va gedachte te wisselen: is dit een goed idee, loopt dit wellicht al op de achtergrond in samenwerking met Defensie of is het geen goed idee? 5.1.2e heb ik ondertussen ook overgesproken en gaat hierover nadenken en komt hier op terug. Actie is binnen dit Gebiedstraject wat mij betreft afgedaan.		

- **Actie** 5.1.2e om na te denken over de invulling van 'noodscenario's' en wat de provincie daarover in de omgevingsvisie zou willen en moeten opnemen.

Bereikbaarheid

Conceptuitspraak (als op slide): *N9 verbreden, dubbelspoor en N77 weer op de kaart.*

- Er wordt gesteld dat de verschillende bereikbaarheidsmaatregelen nodig zijn, onafhankelijk van de groei van defensie. Op dit moment wordt er een analyse uitgevoerd om de kwetsbaarheden binnen Noord-Holland Noord bloot te leggen, deze analyse is in juni 2025¹ gereed. De analyse laat zien waar er kwetsbaarheden in het systeem zijn en waar er eventuele aanpassingen nodig zijn, zoals het dubbelspoor of verbreden van de N9.
- Geconcludeerd wordt dat in de omgevingsvisie moet worden opgenomen dat de bereikbaarheid van het gebied nu en in de toekomst niet voldoet. Daarnaast moet in de omgevingsvisie worden opgenomen dat dit los staat van de groei van defensie (**Actie** 5.1.2e²)

Actie(s):

- **Actie** 5.1.2e om met het team omgevingsvisie te overleggen waar de uitspraak over bereikbaarheid een plek moet krijgen in de herijkte omgevingsvisie.

Leefbaarheid – aantrekkelijk woonklimaat – natuur/klimaat – onderwijs en arbeidsmarkt

De conceptbeleidsafspraken worden in een kleiner comité besproken.

3. Overzicht acties per actiehouders

- **Actie** 5.1.2e en 5.1.2e om de concept beleidsafpraak over ruimtereserveringen en de integraliteit van de opgaven aan te scherpen.
- **Actie** 5.1.2e om na te denken over de invulling van 'noodscenario's' en wat de provincie daarover in de omgevingsvisie zou willen en moeten opnemen.
- **Actie** 5.1.2e om met het team omgevingsvisie te overleggen waar de uitspraak over bereikbaarheid een plek moet krijgen in de herijkte omgevingsvisie.

Opmerkingen, aanvullingen en tekstvoorstellen

Toevoeging 5.1.2e⁴: ruimtevraag van open teelten nog niet voldoende in beeld. Dat thema geldt zowel in dit gebied, als andere gebiedstrajecten, en moet dus op provinciaal abstractieniveau opgepakt worden. ⁵

⁶

Den Helder, stad van nationaal belang

Den Helder geldt al jarenlang als uitvalsbasis voor de Koninklijke Marine. De offshore is al tijden vertegenwoordigd. De mondiale geopolitieke ontwikkelingen en daaruit voortkomende

Pagina: 3

-
- Nummer: 1 Auteur: 5.1.2e Datum: 12-1-2026 12:01:00 +01'00'
2026
-
- Nummer: 2 Auteur: 5.1.2e Datum: 16-1-2026 15:13:00 +01'00'
ter land, ter zee en in de lucht? Waar moeten we aan denken, wat voldoet nu al niet en wat moet er dan gebeuren nu? En welke infra hoort bij keuze van welk toekomst scenario?
-
- Nummer: 3 Auteur: 5.1.2e Datum: 16-1-2026 13:40:00 +01'00'
Ik mis het nationale belang van de haven van Den Helder. In onze reactie op de ontwerp Nota Ruimte hebben we aangegeven dat de Helderse haven voorziet in verschillende nationale opgaven en daarmee in feite de zesde zeehaven van nationaal belang is.
-
- Nummer: 4 Auteur: 5.1.2e Datum: 19-1-2026 09:31:00 +01'00'
Eens: sowieso is de defensiehaven van nationaal militair belang, maar ook voor beheer en onderhoud van energie op zee en beveiliging van vitale infrastructuur op zee.
-
- Nummer: 5 Auteur: 5.1.2e Datum: 1-1-1900 00:00:00 +01'00'
De brede welvaart is gediend bij een gezond woon- en leefklimaat voor omwonenden.
Daarom zijn naast de economische en militaire investeringen ook investeringen in groen en landschap noodzakelijk.

Valt brede welvaart onder generieke uitspraken of wel specifiek voor Den Helder e.o., ook omdat de Kop onderdeel is van het NPVR?
-
- Nummer: 6 Auteur: 5.1.2e Datum: 16-1-2026 13:42:00 +01'00'
Luchthaven – civiel militair luchtvaartknooppunt voor kustwacht, Frontex, en offshore logistiek, maritiem vliegveld Defensie, en een proeftuin voor innovaties in onbemande luchtvaart (drones, onbemande helikopters).

ationale opgaven op het gebied van defensie en door klimaatverandering ingegeven energietransitie, doen een beroep op de specifieke kwaliteiten en ligging van Den Helder en omgeving. Rijk, provincie, gemeente en haven werken al een aantal jaren samen aan het vormgeven van het Maritiem cluster.

De ligging van de Kop van Noord-Holland, gelegen tussen drie grote wateren, Noordzee, Waddenzee en IJsselmeer, brengen ook aan nationale opgaven gelieerde opgaven met zich mee. Zo zal de Noordzee- en Waddenkust op termijn moeten worden versterkt vanwege zeespiegelstijging. Het vergroten van zoetwaterbeschikbaarheid door het opzetten van het IJsselmeerpeil betekent aanpassingen aan de IJsselmeerdijk.

De Waddenzee is Natura2000-gebied én Unesco werelderfgoed. De zeespiegelstijging heeft ook effect op de toekomst van de Waddenzee en het direct daaraan gelegen gebied waarmee het ook effect heeft op eventuele uitbreiding van de haven en de landbouwgronden in dit gebied. De groeiende onzekerheid over voldoende zoetwaterbeschikbaarheid, maakt dat we hierop moeten anticiperen om huidig grondgebruik te kunnen voortzetten. Hieronder worden in volgorde van de lagenbenadering de ontwikkelrichtingen beschreven met de daarbij benodigde acties.

Water en bodem

De zeespiegelstijging vraagt in de toekomst om onze kust verder te versterken. Gelukkig gaat de stijging in een tempo dat het mogelijk maakt ons op tijd voor te bereiden en maatregelen te nemen om ook in de toekomst veilig te kunnen wonen en ondernemen. Er is nog tijd om ons aan te passen. Zowel in het denken over hoe het gebied er in de toekomst uit zou kunnen komen te zien. Maar ook om al gedane investeringen te laten renderen en op tijd nieuwe investeringen te doen om met de veranderende omstandigheden om te gaan.

Om op een kustversterking te anticiperen, reserveren we een strook voor uitbreiding van de kustbescherming aan de Noordzeekust van minimaal 1 kilometer ten oosten van de huidige duinenrij ten zuiden van de Donkere duinen tot aan Callantsoog. Er mogen hier geen onomkeerbare gebouwde voorzieningen komen. De huidige agrarische functie kan daardoor worden voortgezet mits deze zich kan verhouden tot de zilttere omstandigheden in het gebied. Dat betekent dat eigen zoetwatervoorziening moet worden gerealiseerd of op ziltbestendige teelt wordt overgegaan. Op termijn kan namelijk geen garantie worden gegeven op voldoende zoetwaterbeschikbaarheid.

Vanwege de zeespiegelstijging en de hiermee samenhangende kustversterking, wordt voor de Waddenzeekust eveneens een zone van circa één kilometer landinwaarts gereserveerd als toekomstig adaptatiegebied. De oplossingen voor zeespiegelstijging worden in synergie met de groeibehoeft van de haven (civiel en militair) ontwikkeld. Ook hier kan de landbouw blijven binnen die zone, maar moet het op termijn wel zelf verantwoordelijkheid nemen voor zoetwatervoorziening. Met hulp van het waterschap wordt nader onderzocht wanneer het moment wordt ingeschat dat die zelfvoorzienendheid aan de orde is.

Netwerken en clusters

Den Helder is gunstig gelegen voor off-shore activiteiten. Met de ontwikkeling van windparken op zee en een aanlanding van de op zee gewonnen energie, neemt het belang van de locatie toe doordat netwerken van energie worden uitgebreid. Voor Den Helder gaan we uit van de aanlanding van waterstof vanaf zee. Voor de aanlanding van elektriciteit vanaf zee is onze voorkeur een aanlanding in Agriport in de Wieringermeer. Het energieknooppunt Den Helder groeit. Op het gebied van energie-intensieve bedrijven passen ontwikkelingen van het Maritiem Cluster binnen het energieknooppunt Den Helder zoals beschreven in de Energievisie. Hier hoort ook een reservering voor de benodigde energie-infrastructuur. De omvang van de reservering moet nog nader worden bepaald. Een van de belangrijke ontwikkelingen is de vervanging van het 150 kV-station Anna Paulowna. Dit is een randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van Maritiem Cluster Den Helder. Binnen het project wordt gekeken naar een goede locatie waarbij TenneT in de basis uitgaat van de locatie van het huidige station. Voor de energievoorziening op Texel wordt een uitbreiding van het Wadkabel naar Texel voorzien.

Voor een goed functioneren van het Maritiem cluster en de toenemende economische activiteiten rondom het energieknooppunt, is het belangrijk dat de mobiliteitsnetwerken op orde zijn. Duurzame bereikbaarheid is een systeemvoorwaarde bij fysieke ontwikkelingen. Verkeerveiligheid, gezonde leefomgeving en doorstroming zijn vanuit ons mobiliteitsbeleid leidend in onze afwegingen. De rol van Den Helder als toegangspoort tot Texel, brengt nog eens extra mobiliteitsopgaven met zich mee. Voor Den Helder en omgeving is een aantal maatregelen van belang:

- Ontvlechten van het bestemmingsverkeer Den Helder / Maritiem Cluster
- Aanpassen van de N9, N99, N250, N242
- Inzetten op 30 kilometer per uur
- Stimuleren van fietsgebruik (en deelmobiliteit)
- Frequentieverhoging van de Helderse Lijn
- Het verbeteren van Oost-Westverbindingen
- Het vergroten van de regionale Weerbaarheid en Veerkracht. In een gezamenlijke analyse van Rijk, provincie en gemeenten zal worden aangegeven welke specifieke maatregelen nodig zijn om de weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Hierbij worden zowel het spoor- als wegverkeer beschouwd.

Naast netwerken van energie en mobiliteit, ligt er een opgave vanuit het verbeteren van natuurwaarden en toevoegen van biodiversiteit. In noord-zuidrichting is via strand en duinen het ecologisch netwerk geborgd. In oost-westrichting is een dergelijke verbinding nog onvoldoende aanwezig. Om die reden stellen we voor het ecologisch netwerk uit te breiden met de Noordboog.

Pagina: 5

-
- Nummer: 1 Auteur: 5.1.2e Datum: 19-1-2026 10:06:00 +01'00'
- Als we hier geen ruimte voor reserveren, dan wordt de ruimte door defensie opgekocht. Hoe kunnen we hier ruimte voor bieden, buiten de ruimtevraag van defensie om?
-
- Nummer: 2 Auteur: 5.1.2e Datum: 19-1-2026 10:05:00 +01'00'
- Energie-knooppunt betekent dat je het aanbod gaat faciliteren en dat je de vraag gaat faciliteren op deze plek.
-
- Nummer: 3 Auteur: 5.1.2e Datum: 19-1-2026 10:04:00 +01'00'
- Wat wordt precies het ruimtebeslag van de status energie-knooppunt? Wat zijn de gevolgen daarvan?
-
- Nummer: 4 Auteur: 5.1.2e Datum: 1-1-1900 00:00:00 +01'00'
- Op kaart aangeven / arceren wat je met de ruimte om een energie-knooppunt wil, welke voorwaarden je stelt, etc.
- Welk schaalniveau heeft dit energie-knooppunt?
-
- Nummer: 5 Auteur: 5.1.2e Datum: 4-2-2026 16:53:00 +01'00'
- Vanuit PNH/RSO is geopperd om (ook) noordelijker te kijken, richting/op terrein Kooyhaven. 5.1.2e. Vanuit Energie is de vraag op welke (spannings)niveau de te verwachten ontwikkelingen rond DH zijn en welke gevolgen dit heeft voor de locatie van het station. Belangrijke kanttekening is dat het voedingsgebied van het nieuwe station méér is dan alleen DH. wat hiermee te doen?
-
- Nummer: 6 Auteur: 5.1.2e Datum: 4-2-2026 16:41:00 +01'00'
- kunnen we hier al richting bepalen?

Ruimtegebruik

Den Helder draagt bij aan de woningbouwopgave in de regio. Hierover zijn afspraken gemaakt in de woondeal NHN. Wonen vindt binnenstedelijk plaats via stedelijke vernieuwing en verdichting. Wanneer de werkgelegenheid in de regio toeneemt, zullen de woningbouwprognoses daarop worden aangepast en afspraken aangevuld.

Als de haven uitbreidingsruimte krijgt dan is dat bij voorkeur naar het noorden toe voor zowel militair als voor civiel gebruik (offshore). Deze richting garandeert een vrije doorvaart vanaf de Noordzee. Naar het oosten zijn de ecologische waarden van het Balgzand en de ruimte voor toekomstige kustversterking prioritair.

Vliegveld De Kooy wordt mogelijk uitgebreid voor militair gebruik op basis van Defensiestandaarden en in synergie voor civiel gebruik.

Bedrijventerrein Kooypunt wordt uitgebreid. De zwaardere milieucategorie blijft behouden voor circulaire bedrijvigheid en energietransitie, passend binnen het regionale ecosysteem. De uitbreiding is onder andere bedoeld voor toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids- en energiesector.

Als op lange termijn de kust wordt versterkt dan biedt dat mogelijkheden om bij de duinen een koppeling te maken met ontwikkeling van biodiversiteit, recreatie en ruimte voor zoetwaterwinning. De kustversterking kan in het noorden worden gekoppeld aan bedrijvigheid (civiel en militair).

Gezonde en veilige leefomgeving

Er wordt zo veel mogelijk afstand gehouden met emissiegevoelige bestemmingen zoals wonen ten opzichte van een mogelijke uitbreiding van vliegveld De Kooy. Er wordt ook afstand gehouden van de ruimte voor energie-infrastructuur ten opzichte van de aanlanding wind op zee en waterstofproductie. Rond vliegveld De Kooy wordt een outer horizontal space ingesteld, een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen waar niet gebouwd mag worden. Dus er mogen geen bouwwerken komen die hoger zijn dan 150 meter binnen een straal van 15 kilometer rond De Kooy.

Om de leefbaarheid in Den Helder en de bereikbaarheid van de haven en Texel te vergroten door het verleggen van de N250 naar het Nieuwe Diep – Nieuwe Werk. ⁹

Omgevingskwaliteit

Het vergroten van de waterveiligheid door een uitbreiding van het duingebied op termijn kan worden gekoppeld aan natuur- en recreatieve ontwikkeling om werk te maken van het uitgangspunt dat groot ontwikkelen, in dit geval van defensie, ook grote compensatie voor de leefomgevingskwaliteit betekent in de buurt van waar deze grootschalige ontwikkelingen plaatsvinden. De stelling van Den Helder kan worden ontwikkeld voor duaal gebruik civiel-militair en weer onderdeel maken van het stedelijk weefsel van de stad Den Helder

Aantekeningen sprintsessie 2

- 5.1.2e wil het hebben over energie.

Pagina: 6

-
- Nummer: 1 Auteur: 5.1.2e Datum: 1-1-1900 00:00:00 +01'00'
- Vanwege de toename van defensie in dit gebied is woningbouw nodig. Maar we richten ons niet op uitleglocaties. Hoewel we de reisbewegingen / forens zo veel mogelijk willen beperken, is er lokaal minder ruimte. Eerder aangewezen op Alkmaar bijv. Vanuit woningbouw wordt ingezet op binnenstedelijk, dus geen uitleglocaties.
-
- Nummer: 2 Auteur: 5.1.2e Datum: 1-1-1900 00:00:00 +01'00'
- Schagen-Oost wordt al gerealiseerd, moet je dit dan opnemen in de Omgevingsvisie?
-
- Nummer: 3 Auteur: 5.1.2e Datum: 1-1-1900 00:00:00 +01'00'
- Met de huidige kennis: geen uitleglocaties. Wel onszelf de ruimte geven om in de toekomst, dit wel toe te kunnen staan.
-
- Nummer: 4 Auteur: 5.1.2e Datum: 1-1-1900 00:00:00 +01'00'
- Groei van bedrijvigheid gaat samen met een grotere vraag naar woningbouw. Logisch om dit in samenhang te zien. Voor het realiseren van de woningen is ook weer stroom nodig ook hier rekening mee houden in de visie.
-
- Nummer: 5 Auteur: 5.1.2e Datum: 4-2-2026 15:37:00 +01'00'
- Als landbouwgrond in deze zone op termijn wordt opgekocht of vrijgespeeld, komt de vraag op: is het dan logisch om dit gebied juist voor NNN-aankopen te benutten?
- Dit kan mogelijk meer perspectief en duidelijkheid geven voor het gebied.
- Mogelijke vervolgvraag: moet de provincie hiervoor een actieve reservering opnemen?
- Dit is een complex vraagstuk. Dit punt dient verder te worden uitgewerkt en doordacht.
-
- Nummer: 6 Auteur: 5.1.2e Datum: 16-1-2026 13:35:00 +01'00'
- Waarmee wordt afstand gehouden? Ruimtelijke ontwikkelingen?
-
- Nummer: 7 Auteur: 5.1.2e Datum: 3-2-2026 17:09:00 +01'00'
- De aanlanding gaat over elektriciteit en op zee geproduceerde waterstof. Daarnaast is er ruimte nodig voor op land geproduceerde waterstof (blauwe waterstof en/of groene waterstof)
-
- Nummer: 8 Auteur: 5.1.2e Datum: 16-1-2026 15:39:00 +01'00'
- op zee of op land? of beide?
-
- Nummer: 9 Auteur: 5.1.2e Datum: 16-1-2026 13:54:00 +01'00'
- Toevoegen: vanuit het NPRD komt er een 'outer horizontal space' rond vliegveld De Kooy. Defensie wil meer controle hebben over wat er in de nabijheid van het militaire vliegveld wordt gebouwd. Hiervoor wordt een outer horizontal space ingesteld, een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen waar niet gebouwd mag worden. Dus er mogen geen bouwwerken komen die hoger zijn dan 150 meter binnen een straal van 15 kilometer rond De Kooy.

- In de Energievisie is Den Helder benoemd als energieknooppunt. Dat is een keuze. Een andere keuze zou bijvoorbeeld zijn om bij groeiende energievraag binnen de capaciteit te blijven die er is (bijv. ¹via netbewust bouwen of slimme laadoplossingen).
- In een energieknooppunt wordt ervoor gekozen om mee te groeien met de vraag en dus de energie-infrastructuur te versterken.
 - Dit zou duidelijker in de tekst kunnen worden opgenomen, zodat het geen open vraag blijft.
 - Vraag: hoe pak je dit aan?
 - Voorstel: formuleer dat de provincie, gezien de positie als energieknooppunt, ervoor kiest dat wanneer de vraag dermate groeit, wordt gekeken naar:
 - uitbreiding van energie-infrastructuur,
 - en de bijbehorende ruimtereservering die dat vraagt.
 - Tegelijkertijd is het op dit moment niet mogelijk om te kwantificeren hoeveel ruimte dat precies vergt.
- **5.1.2e** wijst erop dat Defensie in deze regio zeer ruimte-vragend optreedt ("rupsje nooit genoeg"). Zonder provinciale sturing bestaat het risico dat Defensie:
 - steeds meer ruimte naar zich toetrekt, en
 - dat de omgeving monofunctioneel wordt, met eenzijdige nadruk op defensietaken.
- De Omgevingsvisie kan juist worden benut om te zorgen voor een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling. **5.1.2e** pleit voor een ruimtelijke arcering (globale aanduiding op de kaart).
 - Helpt het samenwerkingsverband om gebiedsontwikkeling in balans te brengen.
 - Geeft richting: "als er ontwikkelingen zijn, willen we dat deze daarin landen."
 - Voorkomt dat Defensie eenzijdig de ruimte claimt.
- **Actie 2** **5.1.2e** om tekst toe te voegen over ruimtereservering voor waterstof.

Rollen Provincie Noord-Holland

- Samenwerkingspartner Maritiem cluster
- Regulator ³
- Lobbyist
- Verbonden partij – onderzoek naar één beheer/ontwikkelorganisatie voor haven en luchthaven en rol PNH daarbij

Instrumenteninzet

- Bestuursakkoord Ontwikkeling Maritiem Cluster en toewerken naar Bestuursakkoord Maritiem Cluster – Luchthaven Den Helder
- Programma Ontwikkeling Maritiem cluster OMC
- (Gezamenlijk) Omgevingsprogramma OMC
- Omgevingsverordening waarin ruimte wordt gereserveerd om onomkeerbare ontwikkelingen tegen te gaan en toekomstig ruimtegebruik mogelijk te maken zoals beschreven in het visiedeel
- Eventuele inzet van projectbesluiten tenzij via projectbesluiten van Rijk wordt gewerkt (??)

Pagina: 7

Nummer: 1	Auteur: 5.1.2e	Datum: 3-2-2026 09:50:00 +01'00'
Netbewust bouwen kan een oplossing zijn maar is ook nog kostbaar. Vooral in combinatie met de lagere prijzen in de regio lijkt mij deze oplossing niet haalbaar. Ik zou hier nu niet op inzetten.		
Nummer: 2	Auteur: 5.1.2e	Datum: 3-2-2026 17:28:00 +01'00'
Voor de omgeving Den Helder spelen er op waterstofgebied een paar ontwikkelingen die ruimte vragen: - Toekomstige aanlanding van op zee geproduceerde waterstof. Deze hebben we in onze visie voorzien op Oostoever, waar nu ook het Noordzeegas behandeld wordt. - Elektrolyse. Het bedrijf Statkraft heeft een plan voor een kleine elektrolyse van enkele MW in Den Helder met de optie om door te groeien naar enkele honderden megawatten. Dit vraagt ruimte, zowel fysiek als qua milieu en geluid. - Productie van blauwe waterstof in de transitie naar een fossiel vrij energiesysteem. Hiervoor moeten nog besluiten genomen worden door de private partijen maar als dit project doorgaat zal dit ook op Oostoever plaatsvinden.		
Nummer: 3	Auteur: 5.1.2e	Datum: 16-1-2026 15:40:00 +01'00'
fixer		

- Lobby bij het Rijk om integraal met meerdere ministeries bij de (gebieds)ontwikkeling OMC betrokken te zijn.
- Strategisch grondbeleid als onderdeel van gezamenlijke vestigingsstrategie partners in de Bestuursakkoorden
- Uitvoeringsregeling subsidies

Provinciale belangen in de Kop van Noord-Holland

- Voldoende en passende werkgelegenheid
- Versterken regionale economie en brede welvaart, waar beschikbaarheid van energie een randvoorwaarde is
- Een goede bereikbaarheid voor de Kop inclusief Texel
- Het vergroten van de biodiversiteit
- Het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit
- Voor iedereen toegankelijke en in de nabijheid gelegen mogelijkheid om te recreëren

Tijdslijn vervolgproces

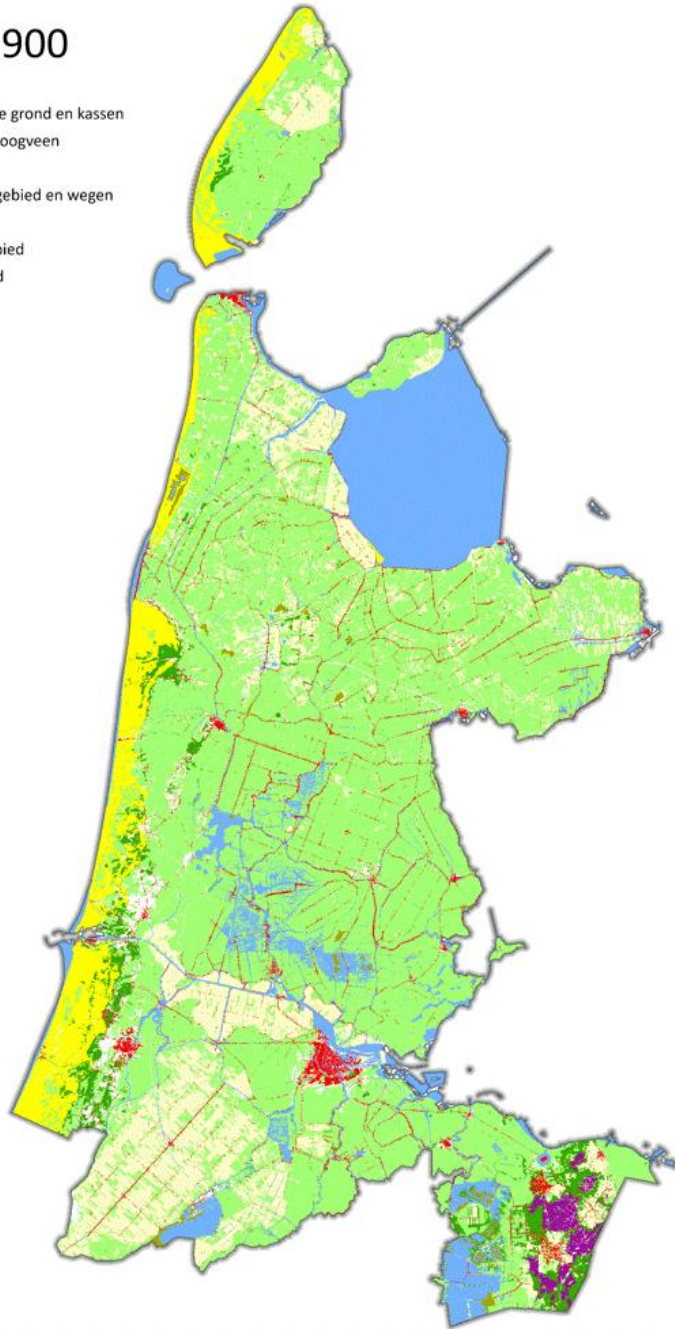
- Nu: op basis van input uit de sprintsessie
 - De ontvangen input wordt verwerkt.
 - Er wordt verder geschreven aan de conceptteksten voor de Omgevingsvisie.
- Februari: gesprekken en reflectie
 - Gesprekken in de deelregio's met gemeenten over de highlights van de conceptteksten
 - Interne bespreking binnen PNH in dezelfde periode: is dit de lijn en formulering die we als provincie willen neerzetten?
 - Doel van deze fase: zowel interne als externe reflectie ophalen op de teksten.
- Maart: afronding
 - Op basis van alle feedback wordt gewerkt aan een definitieve versie van de teksten.
 - De bedoeling is om de definitieve versie in maart te produceren.

Regie op de Ruimte

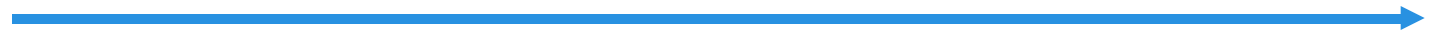
Toewerken naar een vernieuwde Omgevingsvisie voor Noord-Holland

HGN 1900

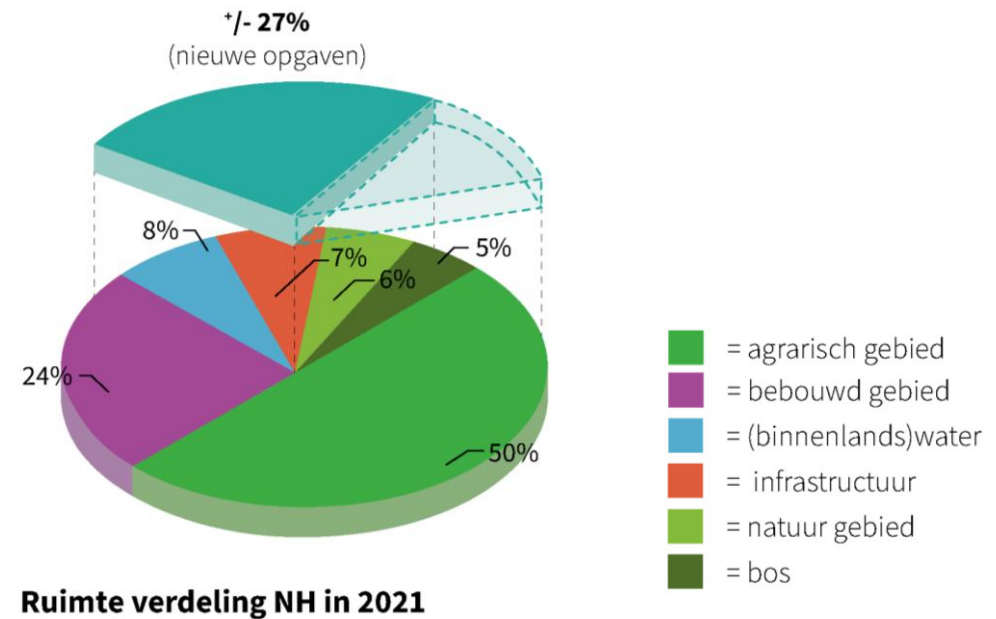
- Grasland
- Akkers, kale grond en kassen
- Heide en hoogveen
- Bos
- Bebouwd gebied en wegen
- Water
- Moerasgebied
- Duingebied

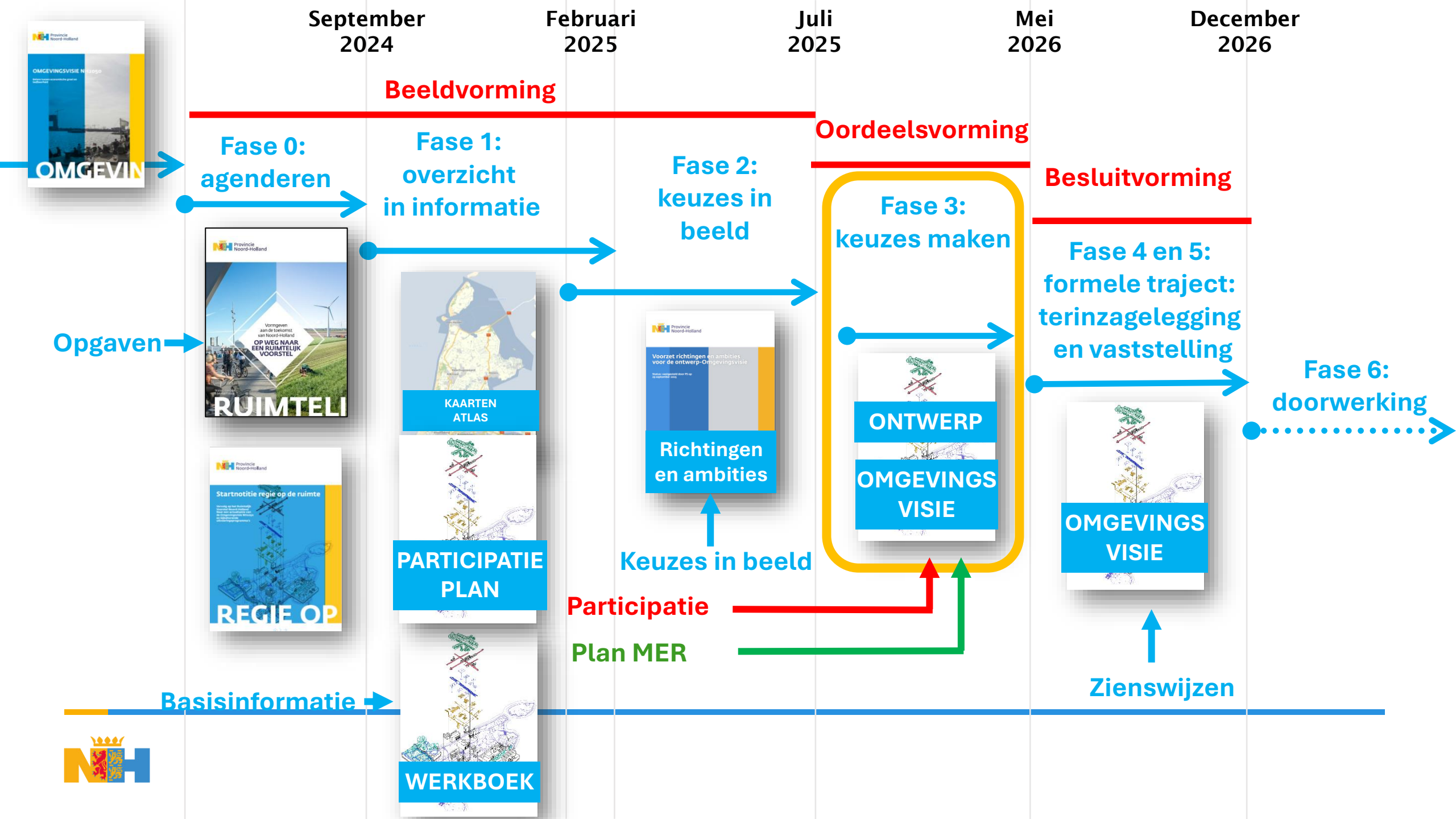

Ruimtelijke ontwikkeling Noord-Holland 1900-2020

Keuzes maken, gevolgen dragen

Opbouw Omgevingsvisie

Waar werken we aan?

Functie Omgevingsvisie

Integrale langetermijnvisie en beleidskader voor de hele fysieke leefomgeving van Noord-Holland.

- Houvast voor eigen organisatie
- Duidelijkheid en voorspelbaarheid voor samenwerkingspartners

Opbouw Omgevingsvisie

- 1**
- Waarden
 - Sturingsfilosofie

- 2**
- NH nu
 - In context van Nederland en Europa
 - Ontwikkelingen

- 3**
- Visie op NH:
- Hoofdambitie
 - Ordenende principes
 - Zuinig met ruimte
 - Gezond en veilig
 - Water en bodem
 - Sturende netwerken
 - Toekomst economie
 - Omgevingskwaliteit
 - Toekomstperspectief NH
 - Landelijk gebied
 - Verstedelijking

- 4**
- Ontwikkelperspectief NHN
 - NOVEX-gebieden

- 5**
- Gebiedsgerichte uitspraken
- Kop van Noord-Holland
 - Alkmaar
 - Westfriesland
 - Zaanstreek Waterland
 - IJmond
 - Amsterdam
 - Zuid Kennemerland
 - Amstelland Meerlanden
 - Gooi en Vechtstreek

Sturingsfilosofie

- Nu: “Lokaal wat kan, regionaal wat moet”
- Straks: “Lokaal wat kan, provinciaal wat moet”
- Meer sturing vanuit provincie
- Concretere invulling regionaal wat moet
- Gebiedsgerichte uitspraken
- Provinciale belangen

Provinciaal belang

Werk in uitvoering

Eerste blik op de inhoud van de Omgevingsvisie

Opbouw visiehoofdstuk

VISIE PROVINCIE NOORD HOLLAND

HOOFDAMBITIE

- verhalend
- waarden
- stapeling van verhaallijnen

OMGEVINGSKWALITEIT

- gebruiksfunctie op basis van water&bodem uitgangspunten en gebiedsvisie
- randvoorwaarden omgevingskwaliteit per gebied

WATER & BODEM

- ruimtelijke reserveringen
- gebieden met:
 - stabiele condities
 - veranderen condities, met gekozen richting
 - veranderen condities, zonder gekozen richting

VERHAALLIJNEN - THEMA KAARTEN

ECONOMISCHE & ENERGETISCHE CLUSTER & NETWERKEN (E-INFRA)

ENERGIE OPWEK & DECENTRAAL ENERGIESYSTEEM

- opwek
- opslag
- netwerk

LANDELIJK GEBIED

- landbouw
- natuur
- landschap

MULTI-FUNCTIONELE RANDEN

- waterveiligheid
- stad/land
- natuur/landbouw
- blauwe diensten
- recreatie

VLAKKEN

- landbouw
- weidevogels
- natuur
- recreatie

LANGE TERMIJN KAART N2100

- draagstructuur
- grote verbindingen
- CBDA

VERSTEDELIJKING

- wonen
- economie
- gezonde leefomgeving

KERNEN STRATEGIE

- wonen
- voorzieningen
- mobiliteit

VLAKKEN

- wonen
- werken
- gezonde leefomgeving

UITLOOP GEBIEDEN

- stad/land
- recreatie
- toegang uit de stad

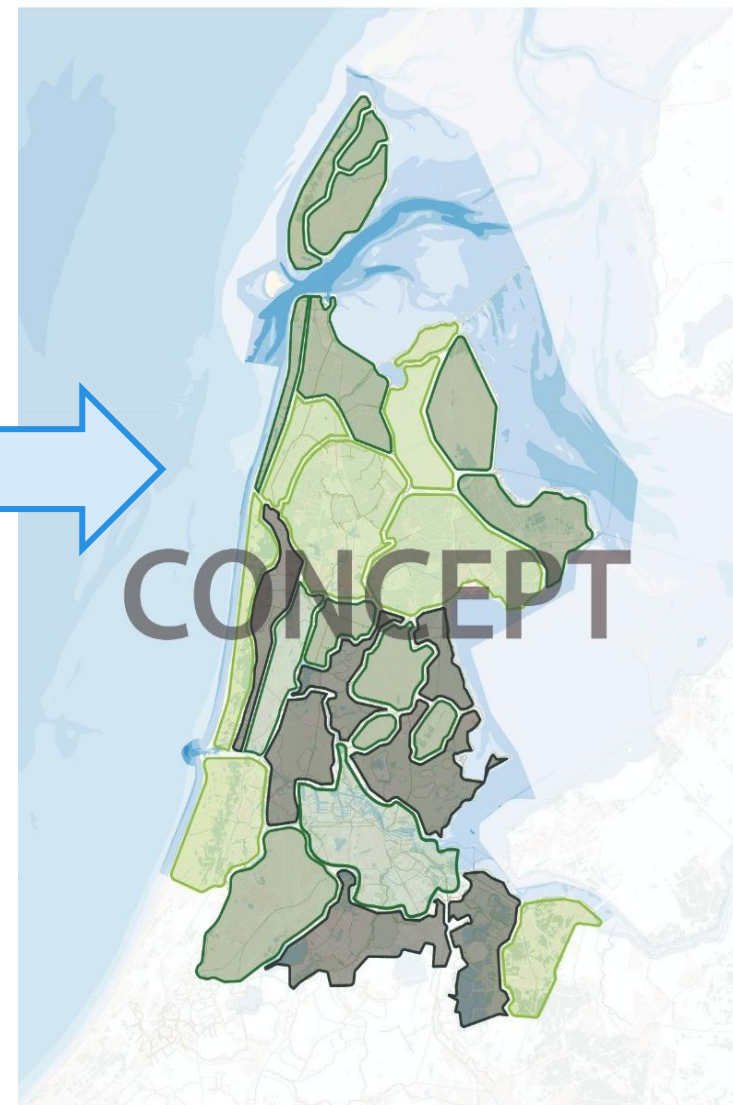
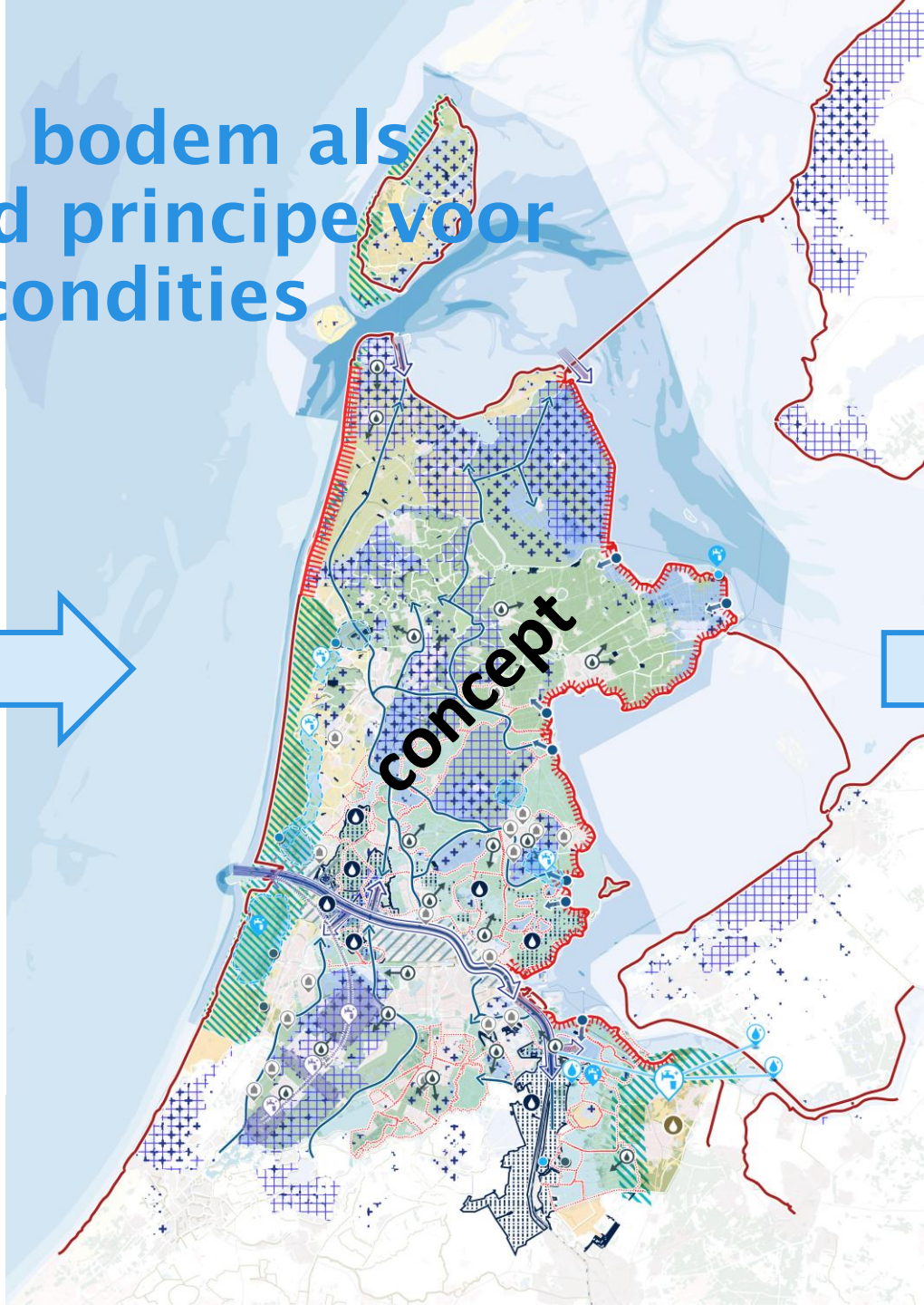
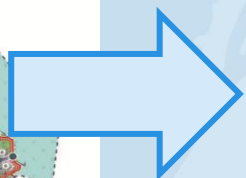
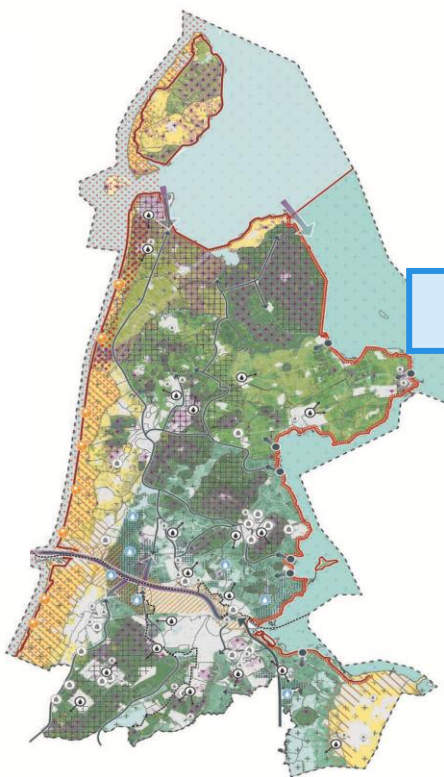
Kernwoorden Omgevingsvisie

In Noord-Holland zit de kwaliteit in de **veelzijdigheid** van de provincie. Voor de toekomst versterken we deze veelzijdigheid, om naar 2050 toe een **weerbare** en **wendbare** provincie te zijn. We dragen hiermee ook bij aan de toekomst van Nederland en Europa. We maken ruimte voor ontwikkeling die bijdraagt aan deze doelen. Daarbij zijn **leefbaarheid** en **toekomstbestendigheid** het uitgangspunt.

Ordenende factoren Omgevingsvisie

- Efficiënt ruimtegebruik en inzet van middelen
- Water en bodemcondities
- Netwerken van energie en mobiliteit
- Strategisch relevante economie
- Omgevingskwaliteit (inclusief gezonde leefomgeving)
- Kaders vanuit N2000, natuurwetgeving, klimaatdoelstellingen en KRW

Water en bodem als ordenend principe voor gebiedscondities

Signaalkaart dynamiek van
veranderende water en bodem
condities

Verschillen in impact en snelheid van veranderende
condities door autonome processen

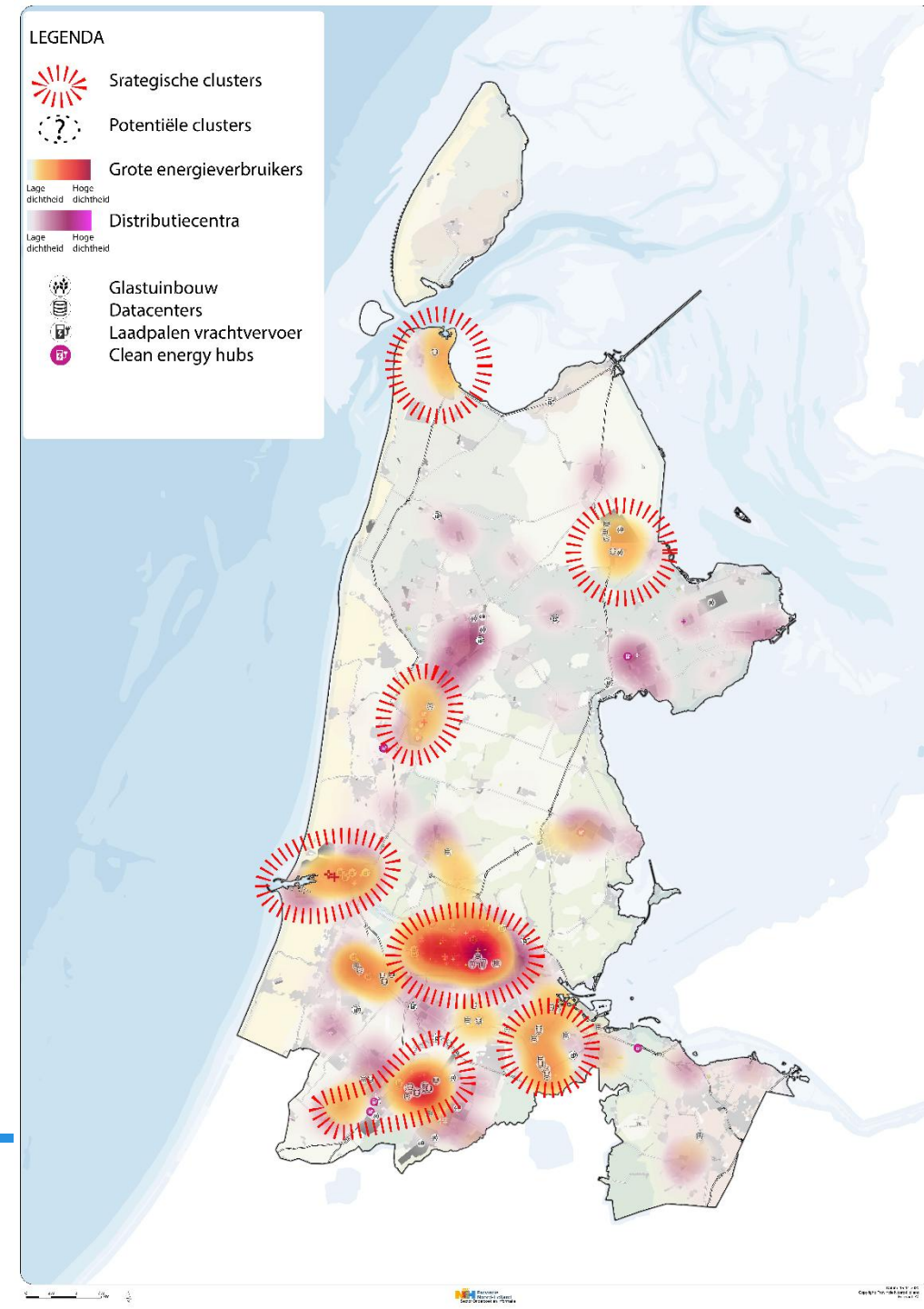
Langzaam en weinig
veranderende condities
gebieden met relatief weinig
impact

Veranderende condities waar
anticipatie nodig is
gebieden met veranderend veranderende
omstandigheden waar systemen kiezen
moeten worden gemaakt

Snel veranderende condities
waar aanpassing noodzakelijk is
gebieden met veel impact en veranderende
omstandigheden waar urgent systeem
aan moeten worden gemaakt

Economie en Energie

- Meer sturing vanuit netwerken. Het gaat hierbij om netwerken voor energie, water, data en mobiliteit.
- Dit leidt tot verdere clustering van energievraag en -aanbod
- Daarnaast bestaat ook nog ontwikkeling met een geringere energievraag en een decentrale energievoorziening
- We geven meer ruimte aan de aanvulling van de digitale infrastructuur.
- We behouden ruimte voor een toekomstbestendige economie. Dit houdt in dat we een keuze maken voor het houden van diversiteit in economische sectoren met een strategisch belang zijn.

Landelijk gebied

- Omgevingskwaliteit en water en bodem ordenende principes
- Landbouwgebieden met condities die op de lange termijn robuust zijn, willen we voor de lange termijn beschermen en behouden voor de landbouw
- We willen inzetten op het versterken van Groenblauwe raamwerken. Deze koppelen we ook aan de landschapsopgave en erfgoed, recreatie en wateropgaven.
- We onderzoeken overgangszones tussen stedelijk en landelijk gebied en rondom natuurgebieden en grondwaterbeschermingsgebieden
- We onderzoeken de impact van klimaatverandering op de natuurcondities en gaan hierover het gesprek aan met het Rijk en de EU.

Verstedelijking

Ruimte geven aan wonen en een toekomstbestendig stedelijke economie

- Efficiënt en zuinig omgaan met ruimte
- Water en bodem: sturen op locatie ->droog bouwen
- Netwerk
Efficiënt gebruik bestaande infra
- Ruimtegebruik
Bouwen bij OV-knooppunten en binnenstedelijk in gemengd stedelijk gebied (wonen/werken)
In al afgesproken uitleglocaties
Voor leefbaarheid blijft kleinschalig bouwen bij kleine kernen mogelijk
- Recreatie/groen in en om de stad, belang van recreëren dichtbij huis
- Afstand houden tot emissierijke activiteiten

Lijnen Kop van NH

- Den Helder
- Defensie
- Reservering kustversterking Noordzeekust
- Waddenzeekust, zeespiegelstijging en unieke waarden
- Offshore + aanlanding wind op zee
- Maritiem Cluster
- Agriport
- Bereikbaarheid: oost-west en fiets + Texel
- Ecologisch netwerk
- Vliegveld de Kooy + afstand houden
- Natuur en recreatieve ontwikkeling bij duingebied
- Landbouw Wieringermeer
- Verzilting
- Versterking keringen
- Groenblauw raamwerk

Omgevingsvisie - concept deelsessies verhaallijnen

Conferentie 22 januari 2025

Productenoverzicht

VISIE PROVINCIE NOORD HOLLAND

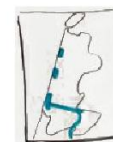
HOOFDAMBITIE
- verhalend
- waarden
- stapeling van verhaallijnen

OMGEVINGSKWALITEIT

- gebruiksfunctie op basis van water&bodem uitgangspunten en gebiedsvisie
- randvoorwaarden omgevingskwaliteit per gebied

WATER & BODEM

- ruimtelijke reserveringen
- gebieden met:
- stabiele condities
- veranderen condities, met gekozen richting
- veranderen condities, zonder gekozen richting

VERHAALLIJNEN - THEMA KAARTEN

ECONOMISCHE & ENERGETISCHE CLUSTER & NETWERKEN (E-INFRA)

ENERGIE OPWEK & DECENTRAAL ENERGIESYSTEEM
- opwek
- opslag
- netwerk

LANDELIJK GEBIED
- landbouw
- natuur
- landschap

MULTI-FUNCTIONELE RANDEN
- waterveiligheid
- stad/land
- natuur/landbouw
- blauwe diensten
- recreatie

VLAKKEN
- landbouw
- weidevogels
- natuur
- recreatie

LANGE TERMIJN KAART N2100
- draagstructuur
- grote verbindingen
- CBDA

VERSTEDELIJKING
- wonen
- economie
- gezonde leefomgeving

KERNEN STRATEGIE
- wonen
- voorzieningen
- mobiliteit

VLAKKEN
- wonen
- werken
- gezonde leefomgeving

UITLOOP GEBIEDEN
- stad/land
- recreatie
toegang uit de stad

Deelsessie economie en energie

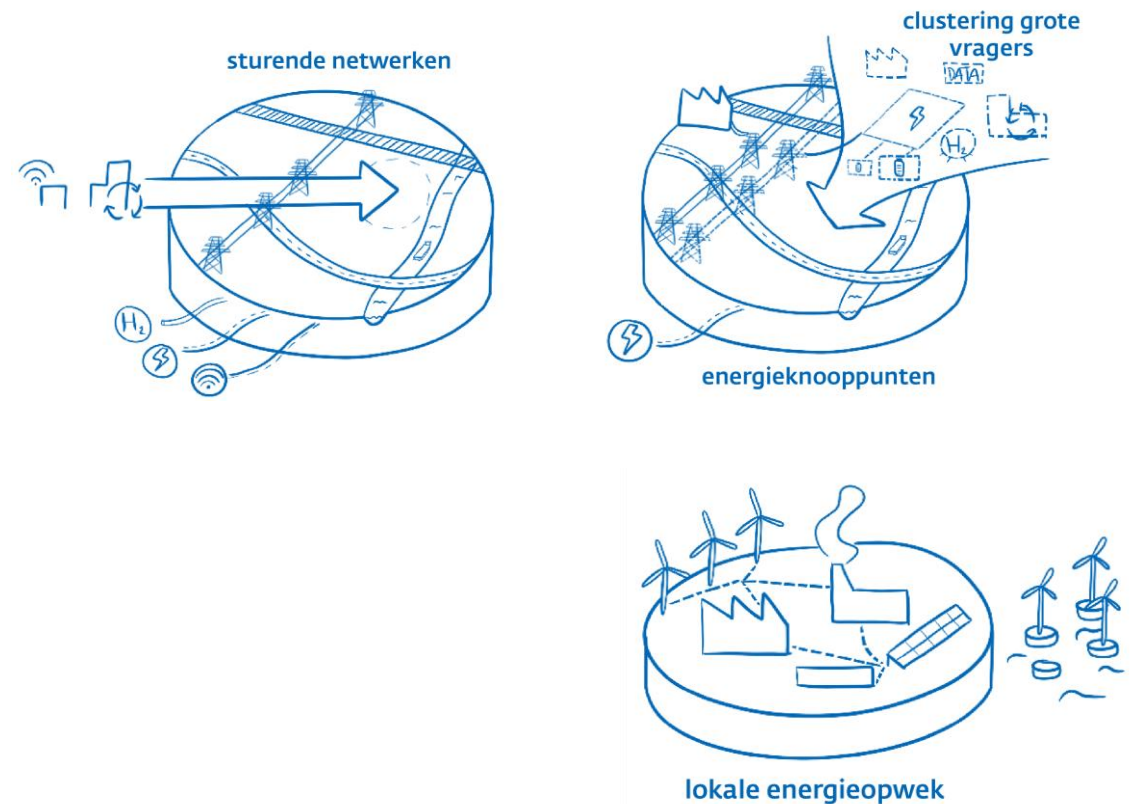
Conferentie 22 januari 2025

Richtingen en ambities (vastgesteld in PS 29.09.25)

- **Sturing via netwerken:** meer regie op de ruimte door energie-, water-, data- en mobiliteitsnetwerken leidend te maken voor ruimtelijke keuzes.
- **Clusteren van functies:** ruimtelijk-economische ontwikkelingen concentreren zich bij netwerken en knooppunten; nieuwe functies buiten clusters worden niet vanzelfsprekend aangesloten.
 - We sturen op energieknooppunten en het clusteren van grote energievragers.
 - Buiten de knooppunten reserveren we meer ruimte voor duurzame opwek, opslag en transport van energie.

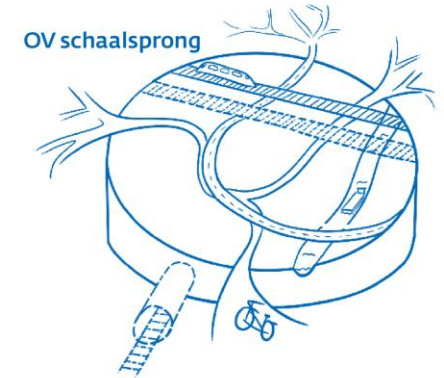

Efficiënt en veerkrachtig systeem: deze aanpak verlaagt investeringslasten, beperkt energie- en verkeerscongestie en versterkt de weerbaarheid van netwerken.

Richtingen en ambities (vastgesteld in PS 29.09.25)

- Ruimte voor een toekomstbestending verdienvermogen, waarin **verschillende soorten van economische activiteit** plaatsvinden.
- Streven naar een meer **circulaire economie** en richten ons op strategische clusters.

Als voorwaarde voor de ontwikkeling van een toekomstbestendige economie (naast energie):

- Inzetten op de lange termijn in op een **OV-schaalsprong** en het behoud van diverse mobiliteitsvormen
- Geven we ruimte aan de aanvulling van de **digitale infrastructuur**.

Onderbouwende studies

Energievisie 2.0

LEGENDA

Bebouwde omgeving

- Huidig bebouwde omgeving
- Huidig glastuinbouwgebied
- Huidig bedrijventerrein

Energiestations (Lander)

- Bestaand station
- Zoekgebied uitbreiding station
- Zoekgebied nieuw station

Knooppunten

- Knooppunt Robuust
- Knooppunt Adaptief
- Knooppunt Kwaetsbaar

Klimaatrisico

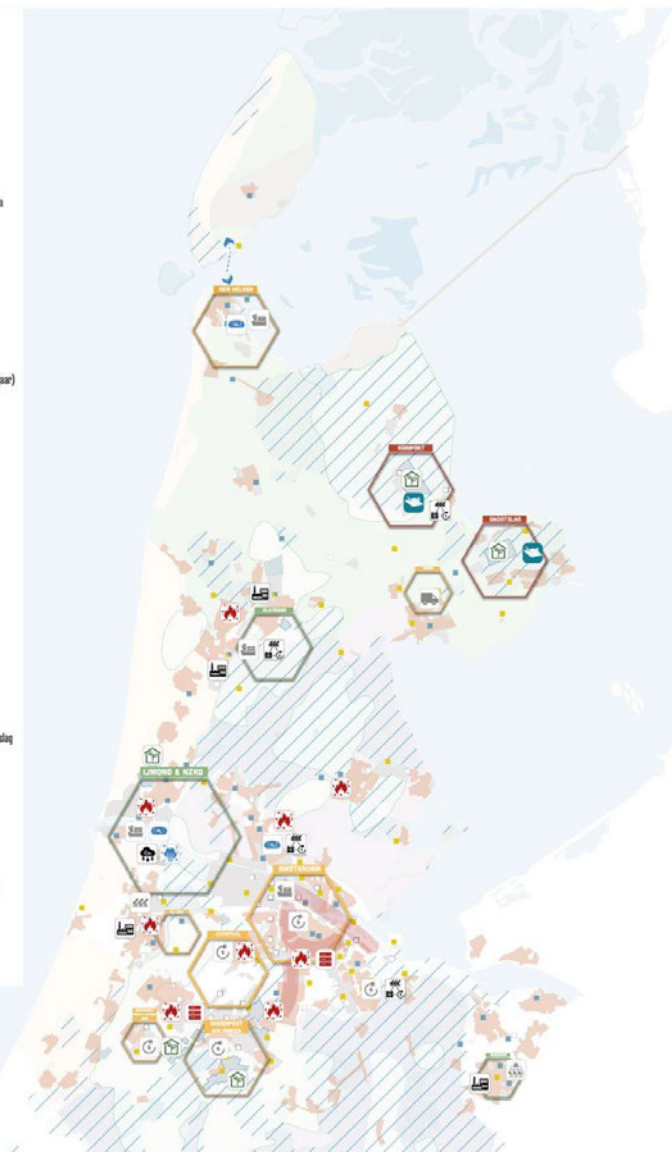
- Overstromingsdiepte (V100 jaar)

Landschapstypen

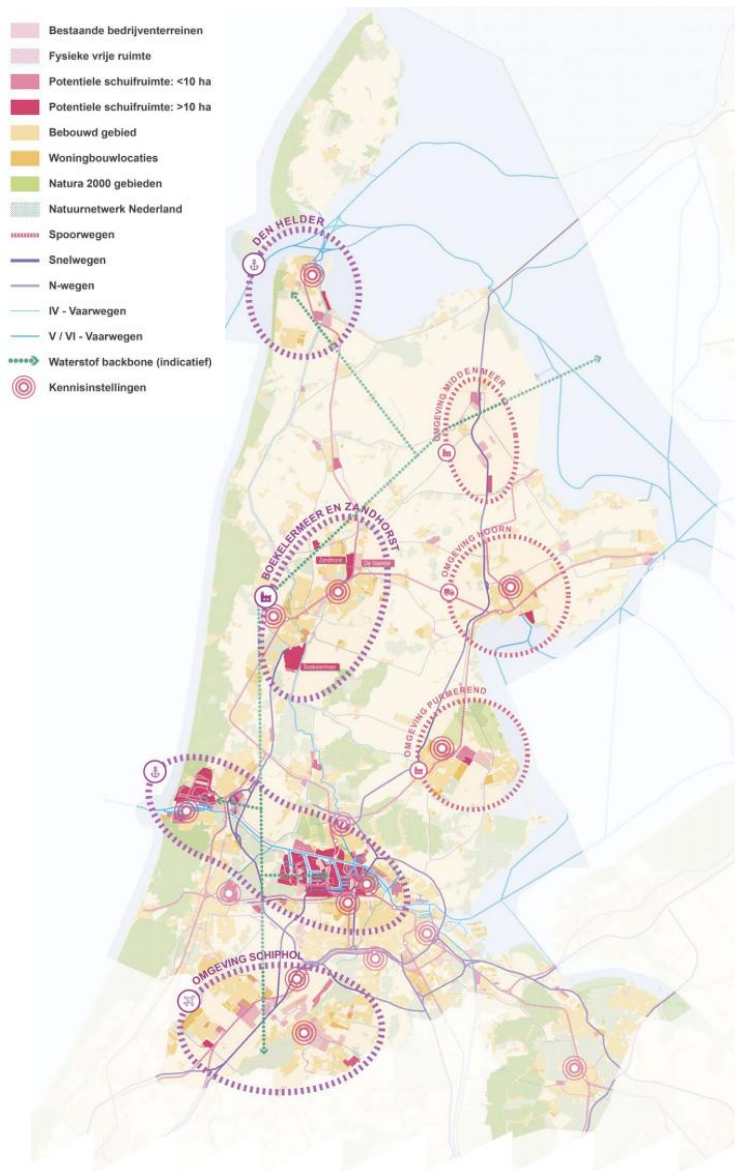
- Hollandse kustzone
- Droogpakken
- Noordelijk zandgebied
- Noordelijk zeekleigebied
- Laagveengebieden

Structurende keuzes

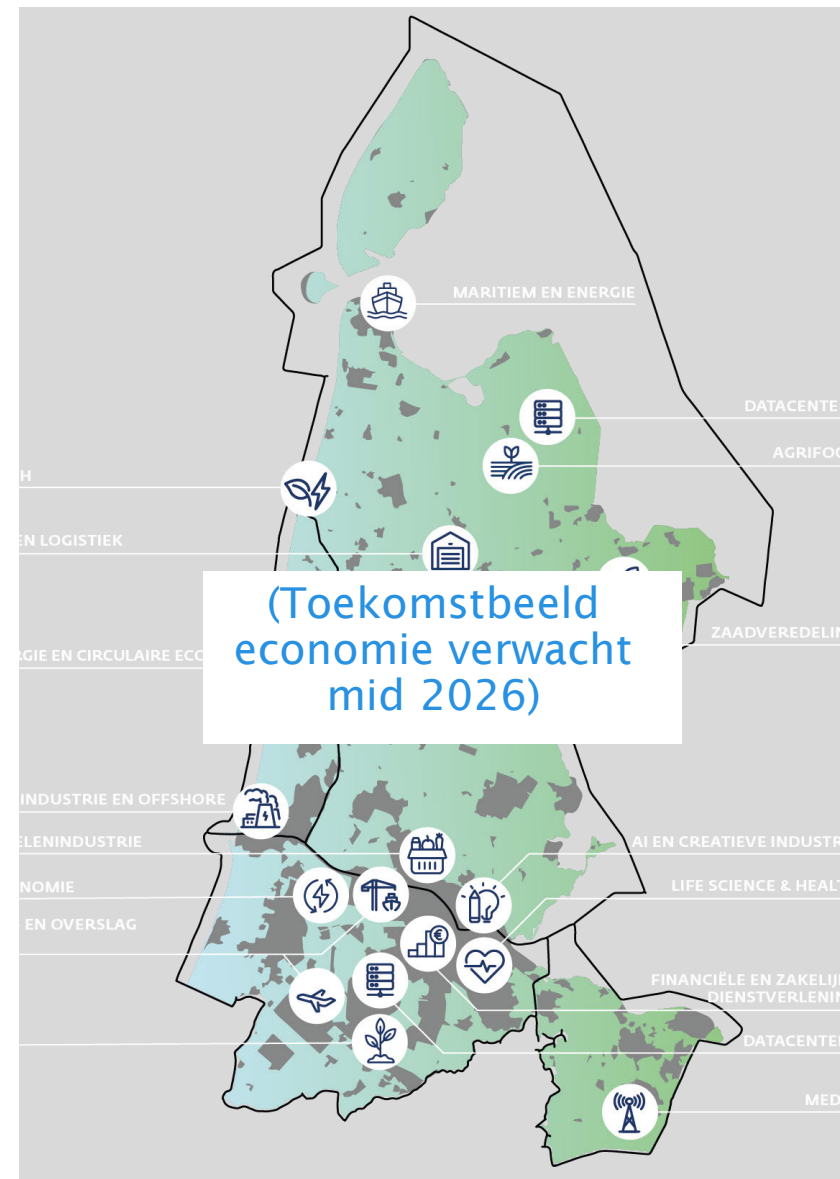
- Waterstofhub
- Stoomnet
- Glastuinbouw energy hub
- Transport knooppunt
- C02 Hub
- Bedrijventerrein energy hub
- Clustering vraag, aanbod & opslag
- Debascenter
- Warmtenet
- Uitbreiding warmtenet
- Laadplein
- Opwek bij de vraag
- Kleinschalige duurzame opwek
- Wielruim
- Werkabel
- Gebiedsgerichte uitwerking

Ruimtelijke verkenning circulaire economie

Economische verkenning NH - april 2025

Clustering als een ordenend principe

Clustering is een bekend en bewezen concept. Het wordt al toegepast in:

- Energieknooppunten: plaatsen waar grootschalige vraag en grootschalig aanbod van energie samenkomen.
- OV-knooppunten: plaatsen waar verschillende vormen van openbaar vervoer samenkomt en waar wonen, werken en voorzieningen worden gestimuleerd.
- Clusters voor de circulaire economie: gebieden waar bedrijven samenwerken om afval te verminderen, grondstoffen te hergebruiken en ketens te sluiten.

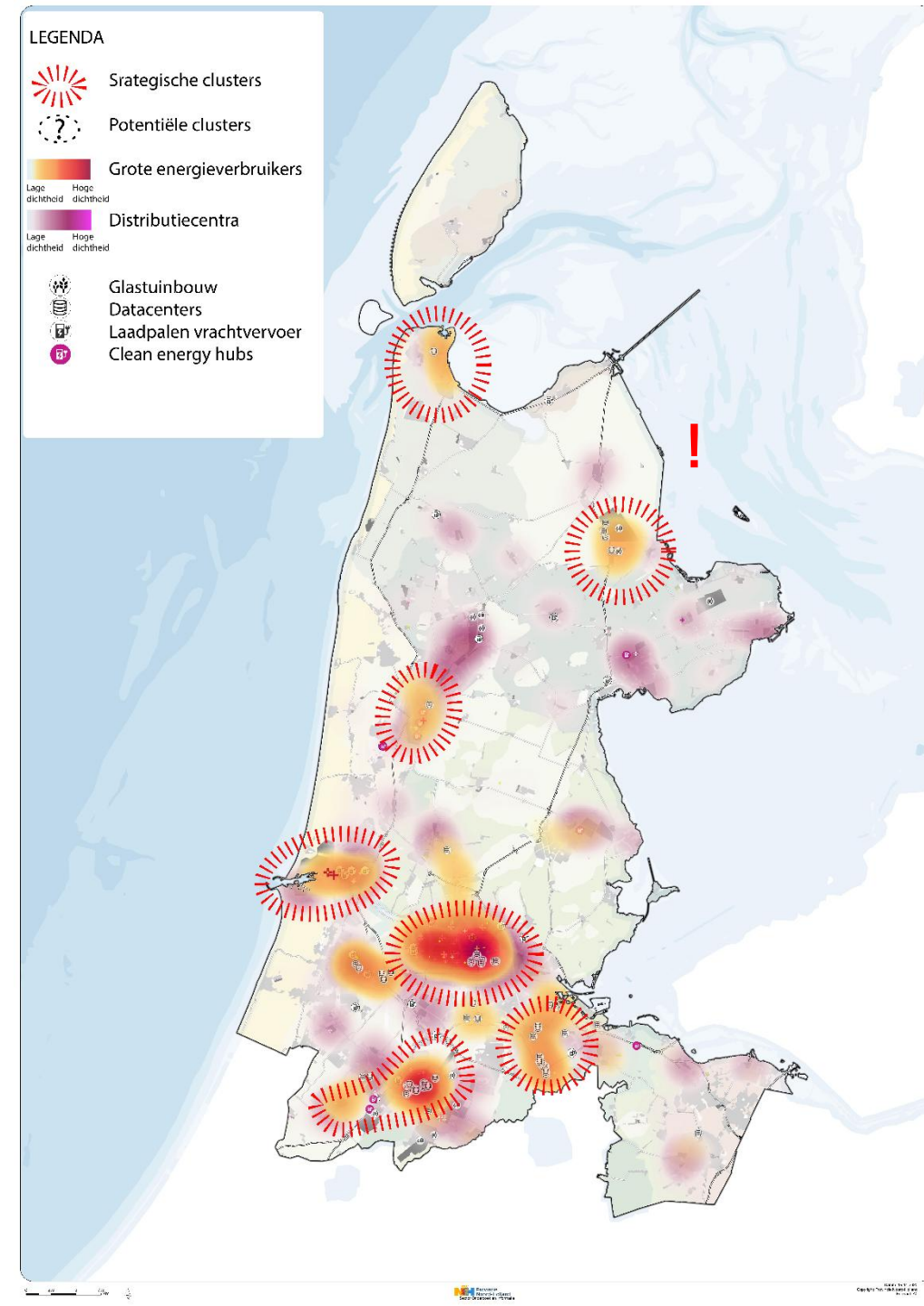
 Energie en ruimte zijn beperkt! - door clusteren van energie en economie kunnen we deze optimaal benutten

Aanwijzen van sterke clusters voor economie en energie

Energie-intensieve clusters met een duidelijk economisch profiel

- Den Helder (defensie en offshore)
- Wieringermeer (agritech & data) met als voorwaarde waterveiligheid
- Boekelermeer (circulaire economie)
- IJmond (technische industrie)
- Westpoort West & Oost (maak- en voedselindustrie / kennis economie & ICT)
- Amsterdam Zuid-Oost (kennis economie, zakelijke en financiële dienstverlening)
- Haarlemmermeer (Schiphol, glastuinbouw, logistiek, data, Life Science & Health campus)

➔ **Let op ! Beeld is nog niet compleet.** Aanvullende clusters worden nog onderzocht

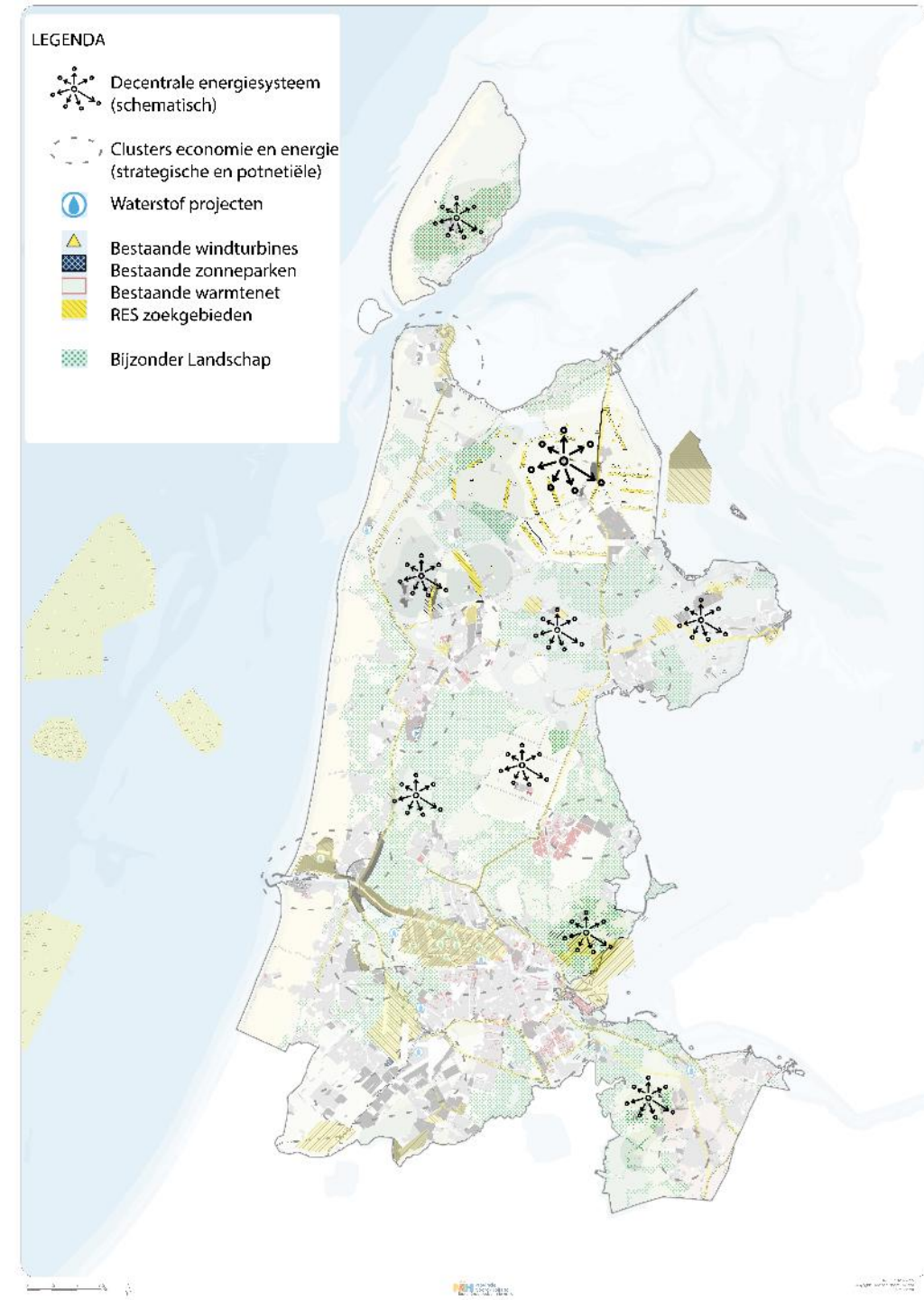
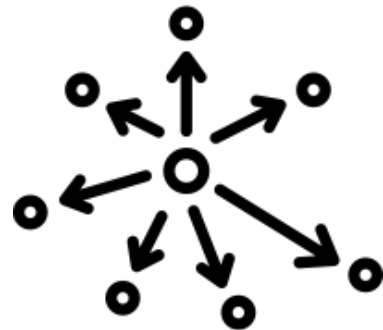

Ruimte buiten de clusters

Clusters zijn ons sturingsmechanisme, maar buiten de clusters blijft ontwikkeling mogelijk

In deze gebieden stimuleren we een decentraal energiesysteem, waarin lokaal energie wordt opgewekt

- › Dit betekent meer ruimte voor energie opwek, opslag en een kleinschalig netwerk.
- › Extra aandacht nodig voor omgevingskwaliteit

Toekomstbestendigheid en leefbaarheid, zonder afwentelen op de omgeving

Consequentie van clustering: Intensief ruimtegebruik door clustering kan een impact hebben in de kwaliteit van de leefomgeving binnen en nabij de clusters.

Daarom reserveren we:

- Naast ruimte voor energie, reserveren we ook ruimte voor opvangen van wateroverlast, mobiliteit en natuur
 - › De benodigde ruimte verschilt per schaal, type ontwikkeling en per gebiedscontext
- Brede en zachte overgangszones
 - › de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren in en rondom dergelijke clusters en zorgen ervoor dat milieugevoelige functies niet direct tegen de contouren worden ontwikkeld.
- Ruimte voor transitie
 - › extra ruimte reserveren om oude en nieuwe economie en energiebronnen tijdelijk naast elkaar te laten bestaan

Stellingen

Stelling 1

De beschikbaarheid van energie is leidend voor waar ruimtelijke en economische ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.

Eens ←————→ Oneens

Stelling 2

De overheid (provincie/gemeente) moet bepalen welke bedrijven zich waar mogen vestigen.

Eens ←————→ Oneens

Stelling 3

Grote energiegebruikers moeten zich vestigen dichtbij de energiebron of het energienetwerk.

Eens ←————→ Oneens

Stelling 4

Grote energieverbruikers buiten de clusters moeten hun eigen energie opwekken.

Eens ←————→ Oneens

Wil je aanvullende opmerkingen kwijt?

Scan deze QR-code met je mobiel -->

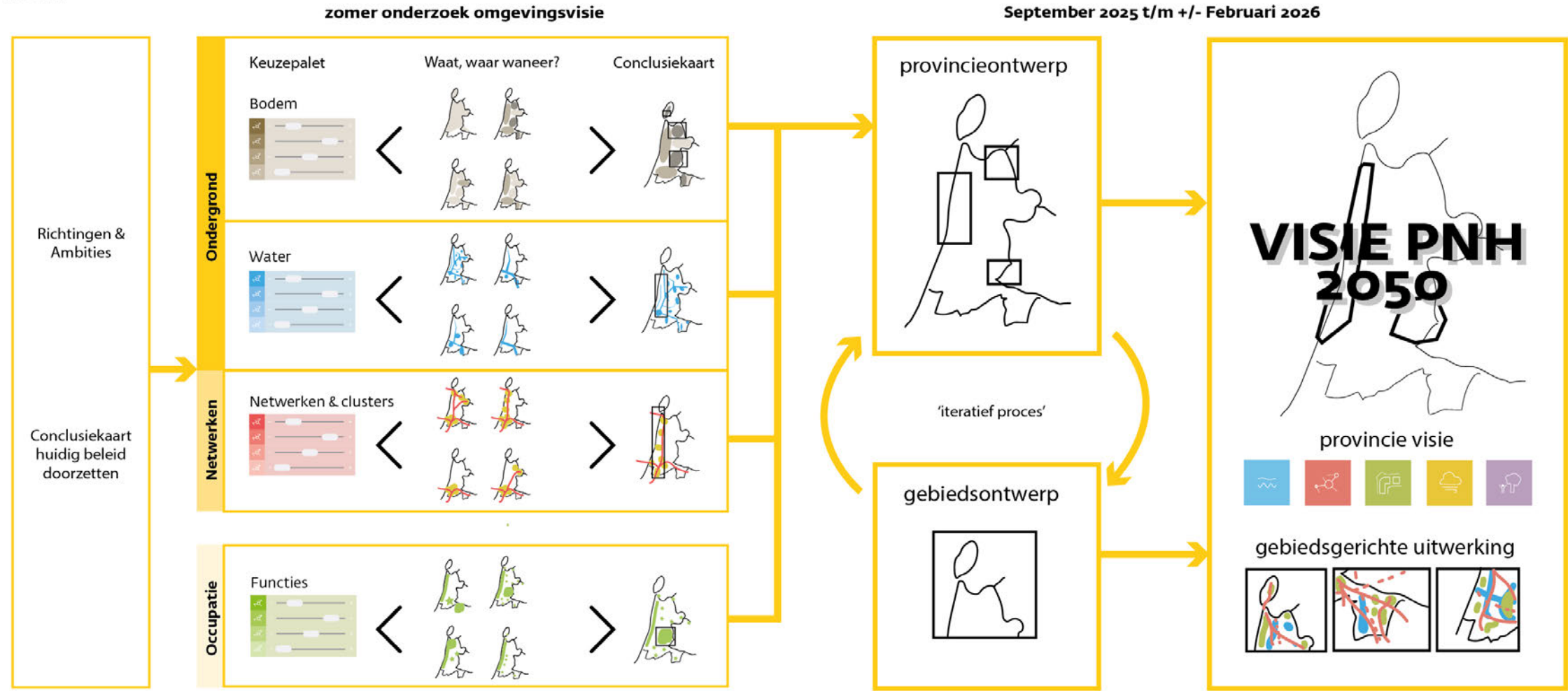

Ontwerp omgevingsvisie

Proces om te komen tot het ontwerp omgevingsvisie

Fase 2: keuzes
in beeld

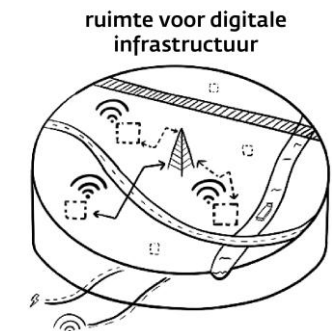
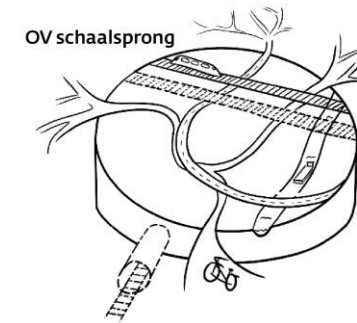
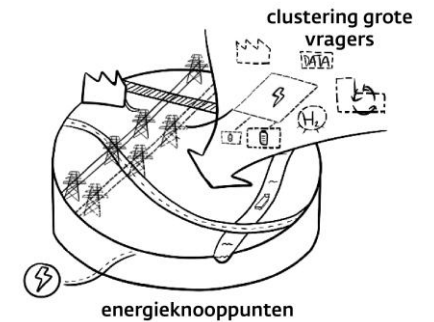
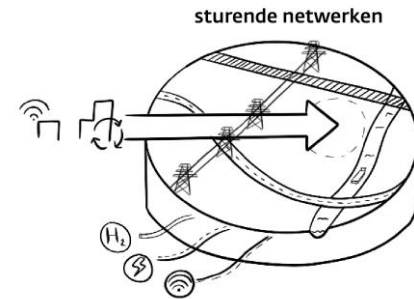

Plan van aanpak: verdieping thema netwerken en clusters

1. Toelichting op de uitkomsten van fase 2: Richtingen en ambities van GS
2. Afstemming op de conceptuele definities: netwerken en clusteren – *de wat*
3. Ruimtelijke analyse van bestande en geplande netwerken en clusters – *de waar*
4. Verdieping: Randvoorwaarden en typering van clusters – *de hoe*

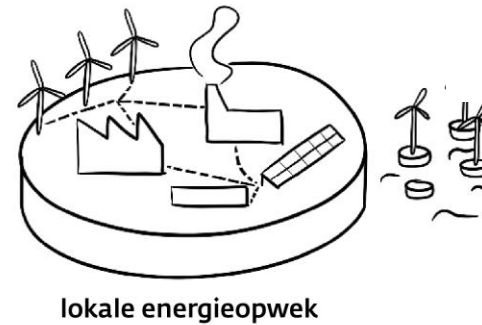
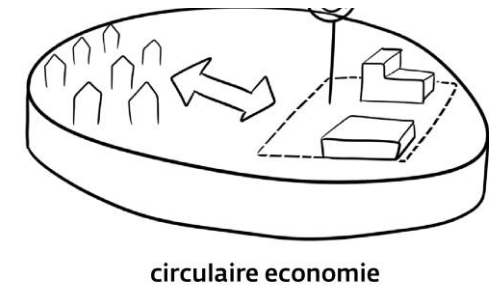
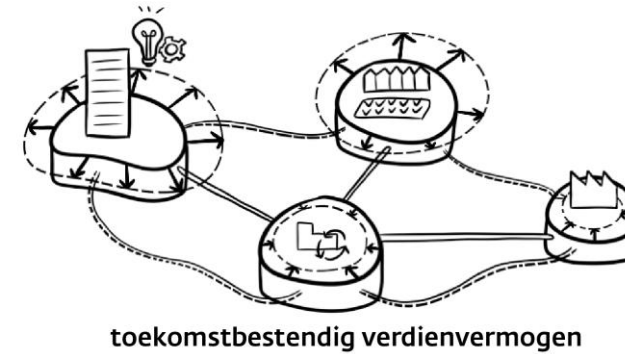
Richtingen en ambities van GS: Netwerken

- Meer regie op de ruimte betekent **sturen vanuit netwerken** en clusteren van functies bij energie, mobiliteit en OV-knooppunten
- Sturen op **energieknooppunten** en clustering van grote nieuwe energievragers
- Inzetten op de lange termijn in op een **OV-schaalsprong** en het behoud van diverse mobiliteitsvormen
- Meer ruimte aan de aanvulling van de **digitale infrastructuur**.

Richtingen en ambities van GS: Ruimtegebruik

- Ruimte voor een toekomstbestending verdienvermogen, waarin **verschillende soorten van economische activiteit** plaatsvinden.
- Streven naar een meer **circulaire economie** en richten ons op strategische clusters.
- Ruimte reserveren voor **duurzame opwek, opslag en transport** van energie.

Conceptuele definitie

Clustering wordt gedefinieerd als het **samenbrengen van gerelateerde functies, activiteiten of voorzieningen binnen een specifiek gebied** om synergie, efficiëntie en leefkwaliteit te bevorderen (PBL 2007).

Energiesysteem

Energievisie 2.0

“De energieknooppunten zijn clusters van energie-intensieve activiteiten, en lokale energiesystemen, waar vraag, aanbod en opslag samenkomen.”

- Types: robuust, adaptief, kwetsbaar
- 12 knooppunten

LEGENDA

Bebouwde omgeving

- Huidig bebouwde omgeving
- Huidig glastuinbouwgebied
- Huidig bedrijventerrein

Energiestations (Lander)

- Bestaand station
- Zoekgebied uitbreiding station
- Zoekgebied nieuw station

Knooppunten

- Knooppunt Robuust
- Knooppunt Adaptief
- Knooppunt Kwetsbaar

Klimaatrisico

- Overstromingsdiepte (t/100 jaar)

Landschapstypen

- Hollandse kustzone
- Droogmakerijen
- Noordelijk zandgebied
- Noordelijk zeekleigebied
- Laagveengebieden

Structurerende keuzes

- Waterstofhub
- Stoomnet
- Glastuinbouw energy hub
- Transport knooppunt
- CO2 Hub
- Bedrijventerrein energy hub
- Clustering vraag, aanbod & opslag
- Datacenter
- Warmtenet
- Uitbreiding warmtenet
- Laadplein
- Opwek bij de vraag
- Kleinschalige duurzame opwek
- Wielstroom
- Wadkabel
- Gebiedsgerichte uitwerking

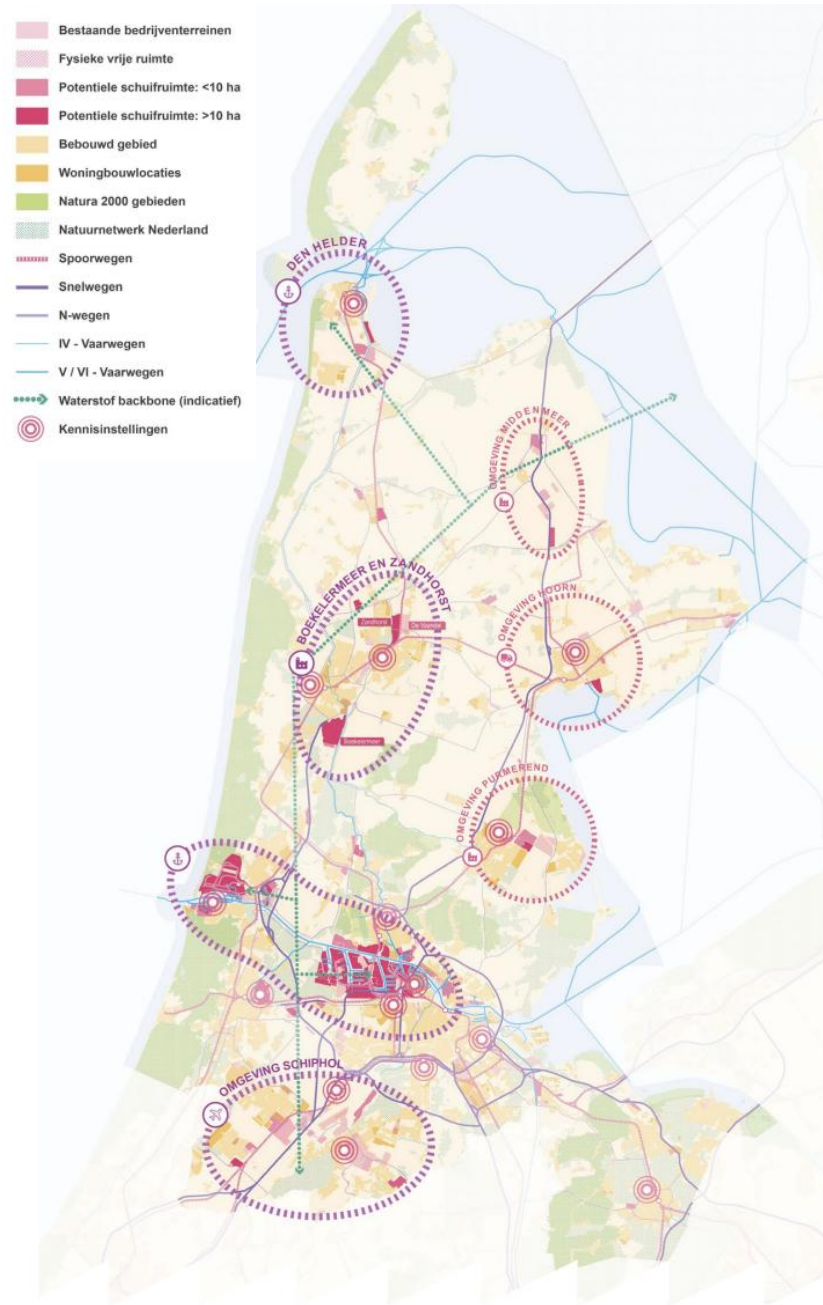
Circulaire economie

Ruimtelijke verkenning circulaire economie

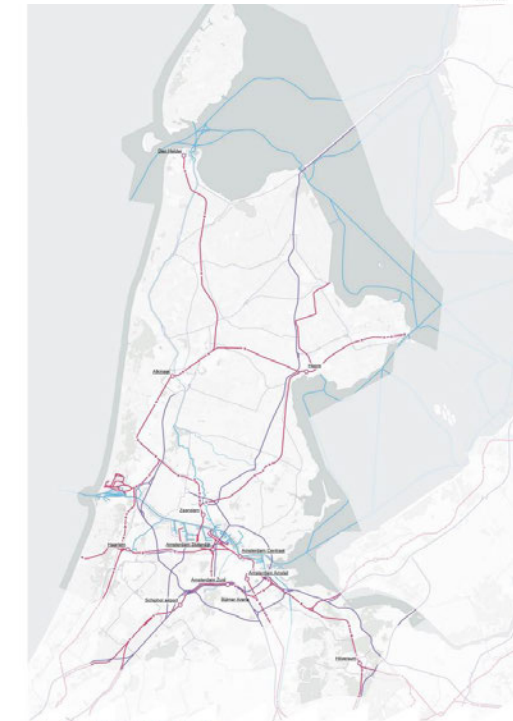
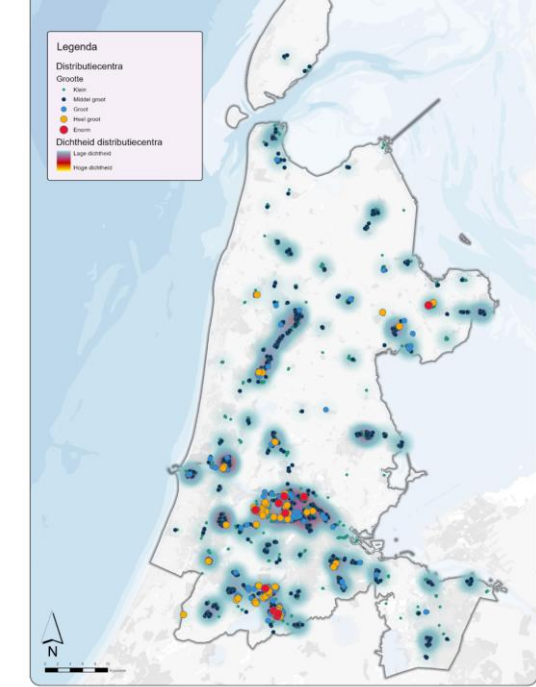
- 4 Grootschalige hubs
- 3 Kleinere hubs (minder intensieve)

Randvoorwaarden

- Infrastructuur (weg, spoor, vaarwegen)
- Schuifruimte HMC
- Energie
- Logistiek?

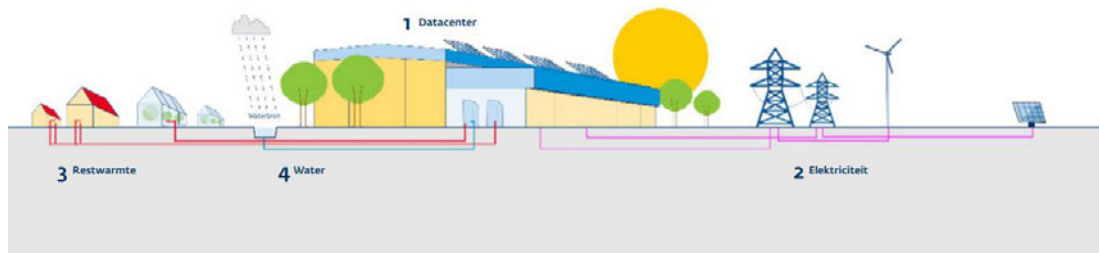
Figuur 2.1 Kansenkaart provincie Noord-Holland

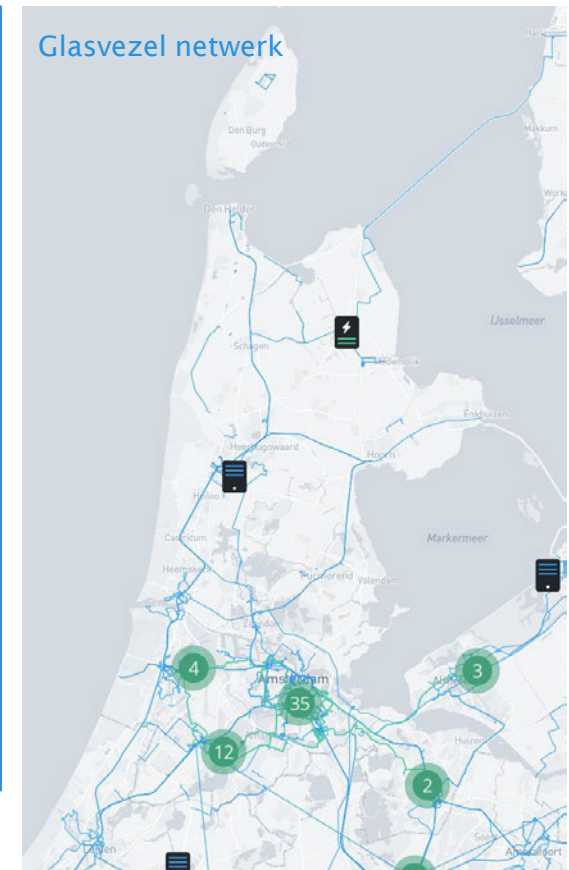
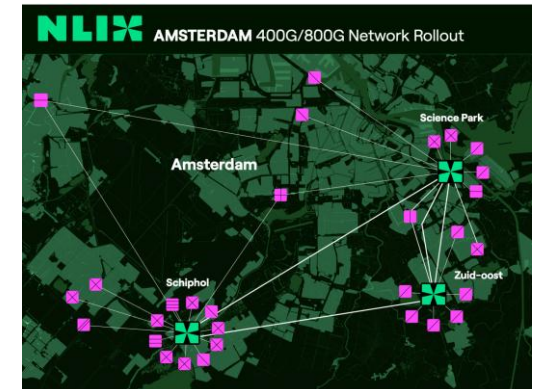
Figuur 5.1 Themakaart infrastructuur

Digitale infrastructuur

- Randvoorwaardelijk voor kennis en diensteneconomie
- Amsterdam een belangrijke Europese ICT Hub
- Datacenterstrategie 2025-2027:
 - Vasthouden aan clusterbeleid: **4 hubs in NH**
 - Enkele uitzonderingen voor solitaire datacenters
 - Duurzame vestigingsvoorwaarden (water, energie, klimaat)
- Digitale infrastructuur: glasvezel netwerk

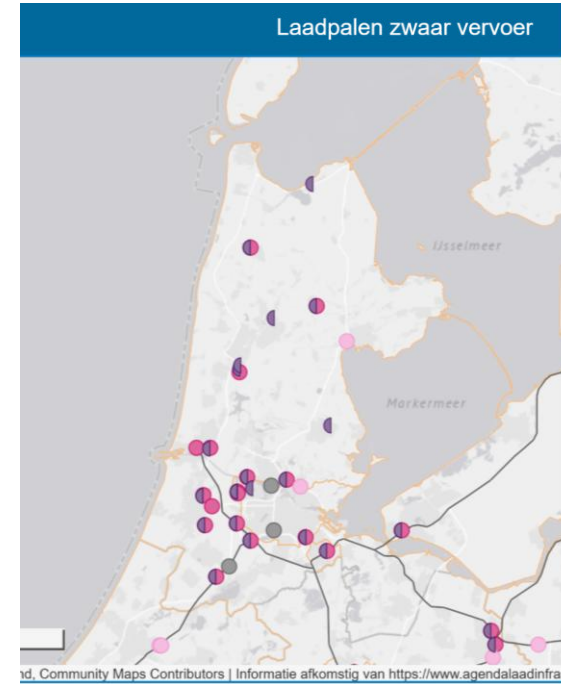
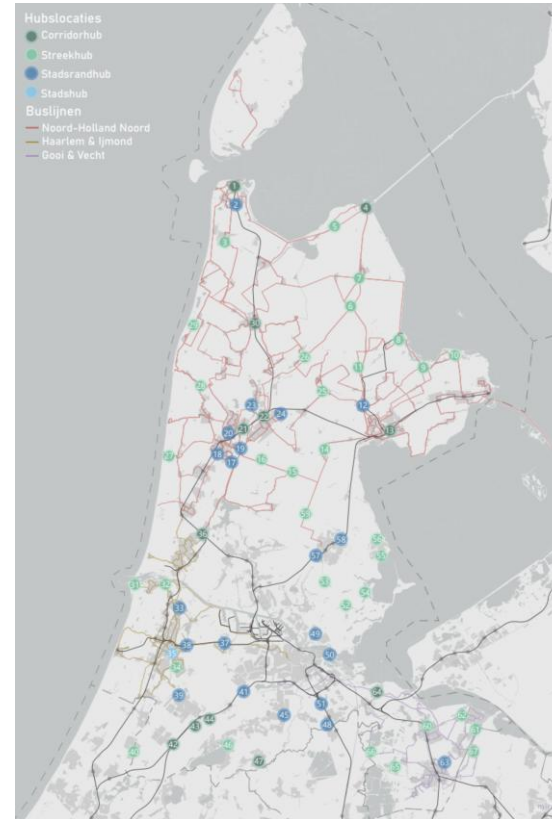
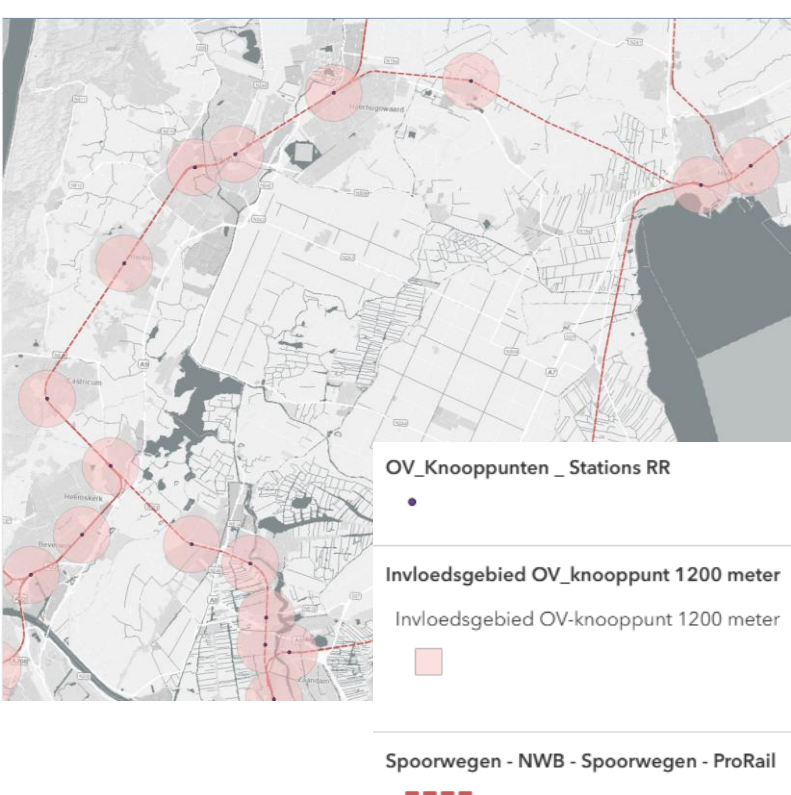

Figuur 3: Schematische weergave van wisselwerking datacenters met hun omgeving.

Mobiliteit en logistiek

- **OV-knooppunten als sturingsmiddel:** Duidelijk afgebakend concept met concrete beleidsinstrumenten (bv 1200mts van station)
- **Sterk OV-netwerk als economische motor:** Onmisbaar voor de diensteneconomie
- **Belang van infrastructuur voor circulaire economie:** Afhankelijk van snelwegen, vaarwegen en, in mindere mate, spoorwegen.
- **Logistieke hotspots:** Grotere clusters rondom Schiphol, Westpoort, de Zaanstreek en Alkmaar.
- **Duurzaam vrachtvervoer:** Laadpalen langs snelwegen als cruciale ondersteuning.

Ruimtelijke analyse

- Uitwerking van de sturing strategie op basis van clusters en netwerken
 - Typering van clusters
- > Input voor gebiedsgericht onderzoek, energie knooppunten, etc

Energiesysteem

- Grote energievragers
- Opweklocaties (bestaande wind en zon, RES zoekgebieden, OER)
- Elektriciteitsnet (en tracés voor 380kv uitbreiding)
- Waterstofhubs

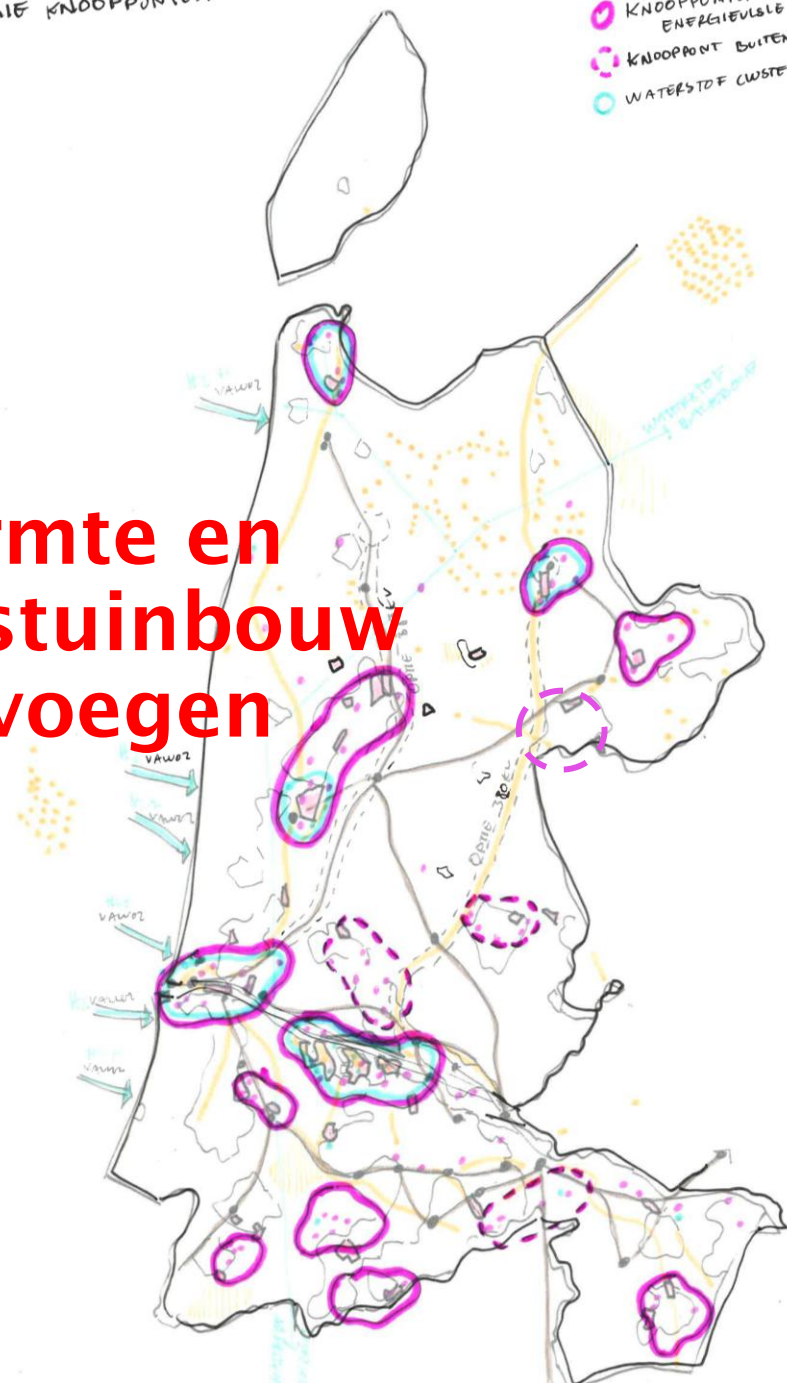
Twee type energie knoppunten:

- 1. **Knooppunt in energievisie (incl. focusgebieden waterstof)**
- 2. **Knooppunt buiten energievisie maar kent een grote concentratie van energievragers.**

Warmte en glastuinbouw toevoegen

ENERGIE KNOOPPUNTEN

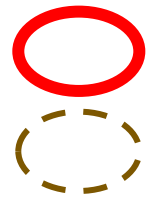
○ KNOOPPUNTEN
ENERGIEVISIE
○ KNOOPPUNT BUITEN
ENERGIEVISIE
○ WATERSTOF
CLUSTERS

Circulaire economie

- Circulaire economie clusters
- Innovatiecentra
- Mobiliteit/logistiek (spoor, vaar en snelwegen, lucht)
- Beschikbare hoge milieucategorie ruimte

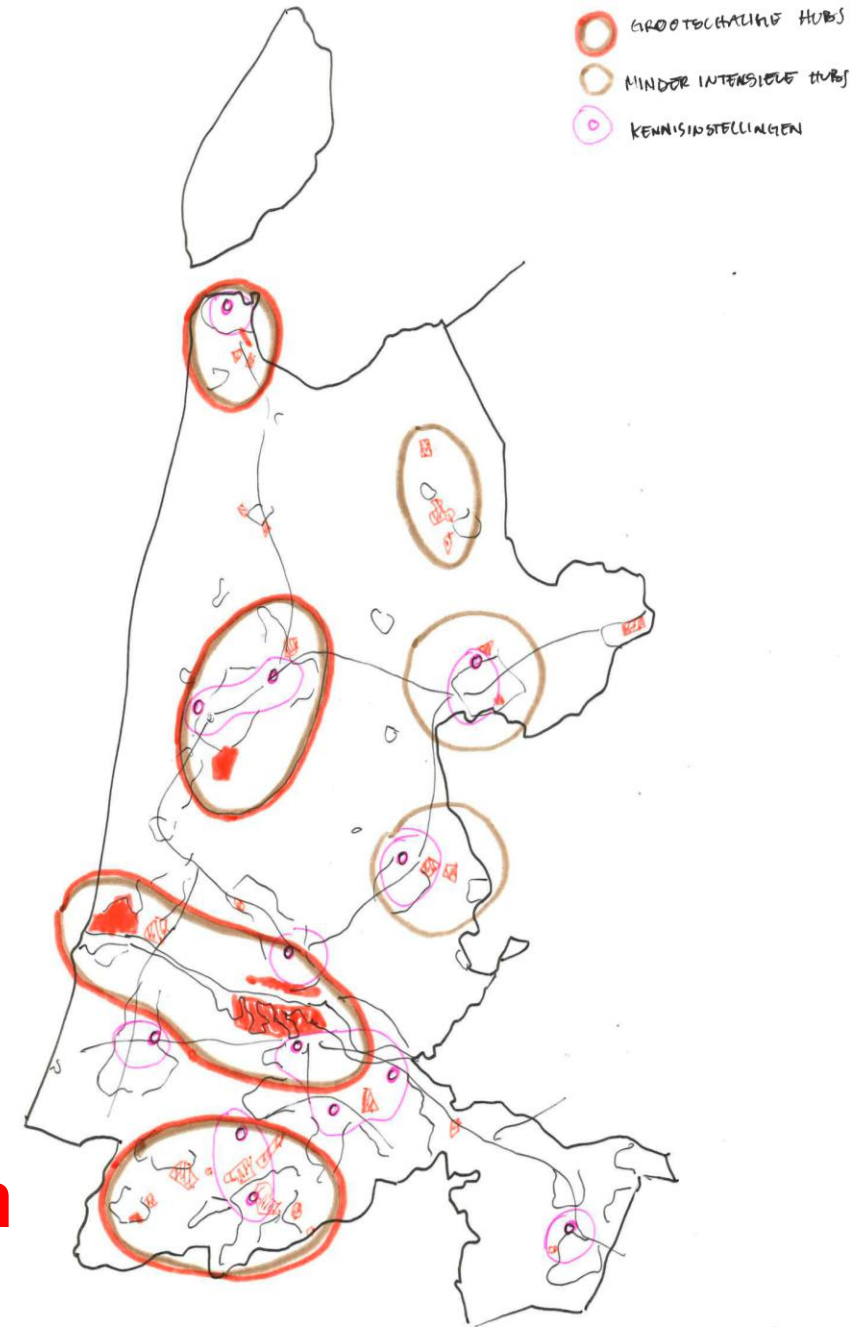
Type clusters:

1. **Grootschalige hubs** (met HMC ruimte)

2. Minder intensieve hubs

**Gezonde
leefomgeving als een
laag?**

Mobiliteit

- Spoor netwerk incl. stations en OV knoppunten
- Mobiliteitshubs (corridor- en stadsrandhubs)
- Rijks en provinciale wegen
- Logistieke clusters
- Laadpalen voor vrachtvervoer

Type clusters:

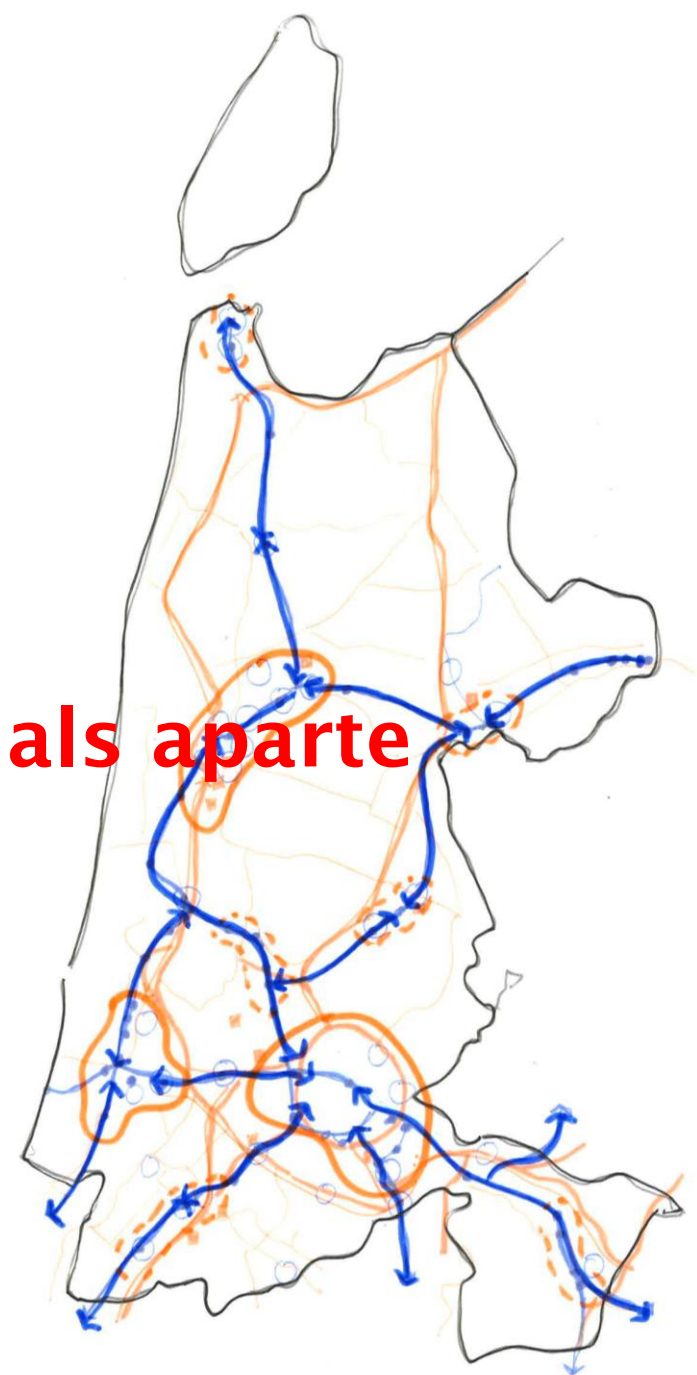

1. **Zeer multimodale hubs** (cluster van OV-knooppunten, weg, water, logistiek en laadinfrastructuur)

2. **Minder multimodale hubs** (cluster van OV-knooppunten).

Logistiek als aparte kaart

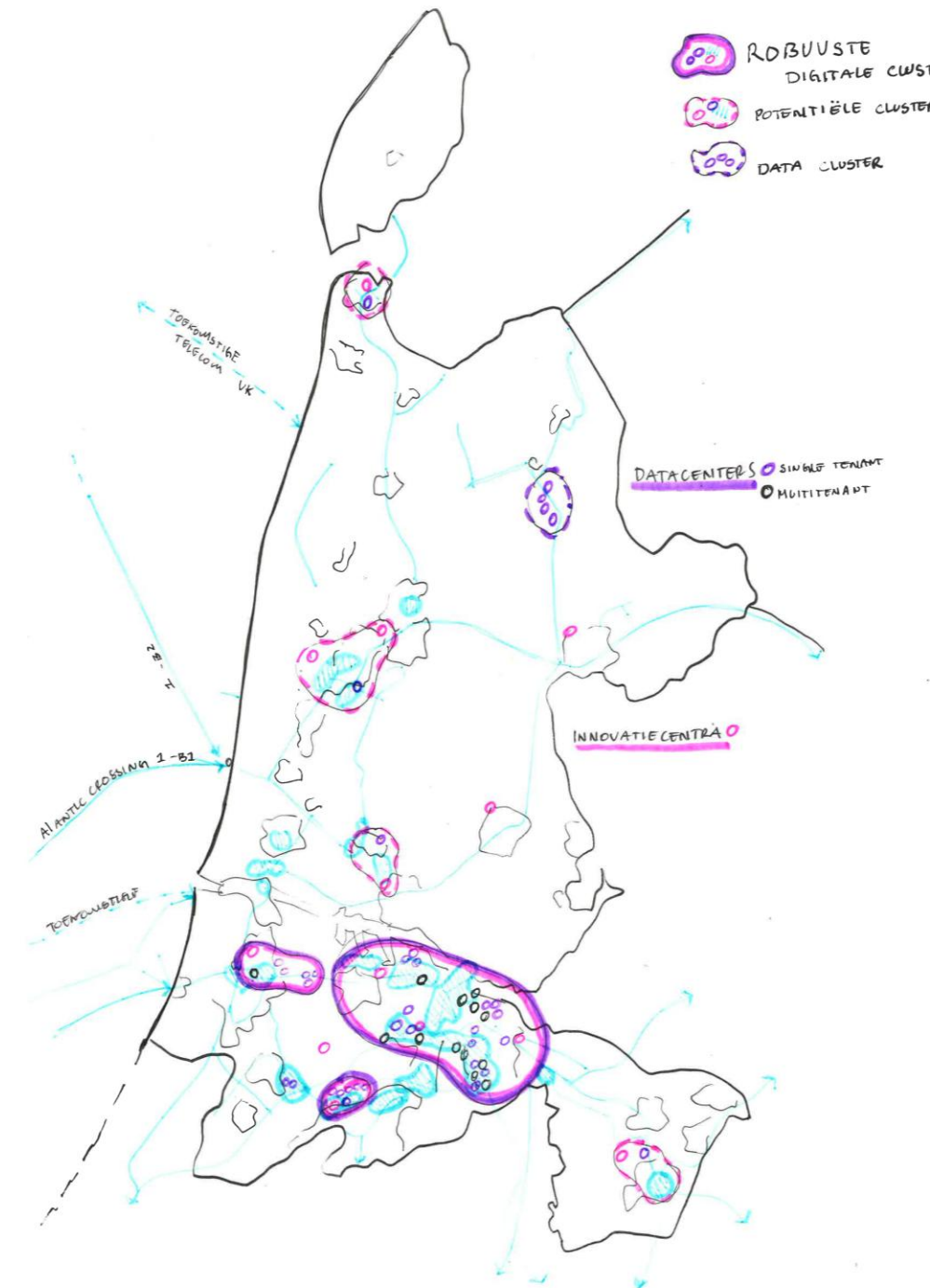

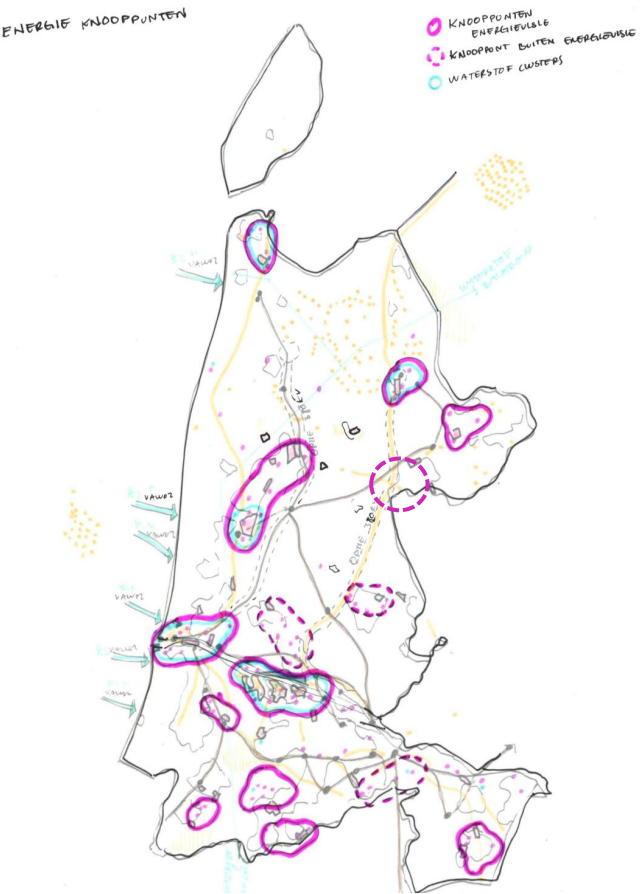
Digitale infrastructuur

- Digitale infrastructuur (glasvezel, zeekeabels)
- Innovatiecentra
- Datacenters (single- en multi-tenant)

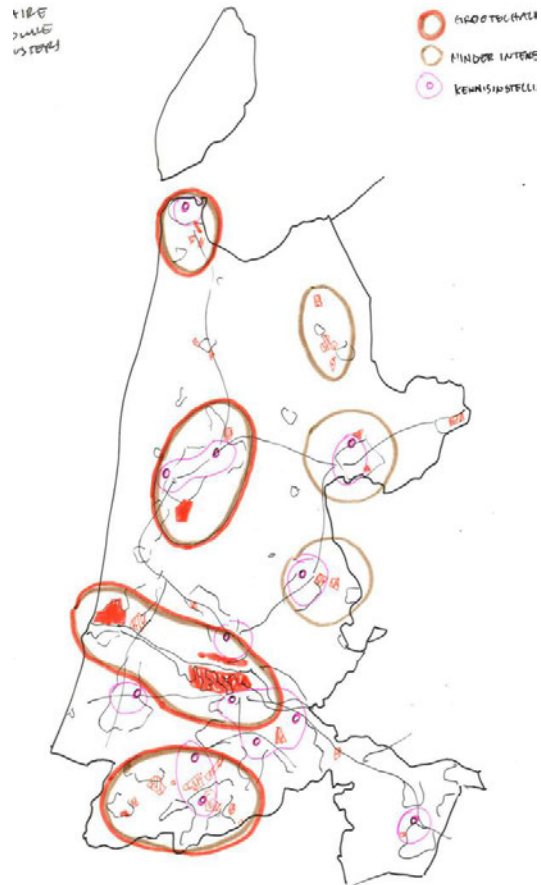
Type clusters:

- 1. **Robuuste digitale cluster** (Concentratie datacenters, netwerk, innovatiecenter)
- 2. **Potentiële digitale cluster** (1 Datacenter, 1 innovatiecenter, netwerk)
- 3. **Data cluster** (alleen datacenters)

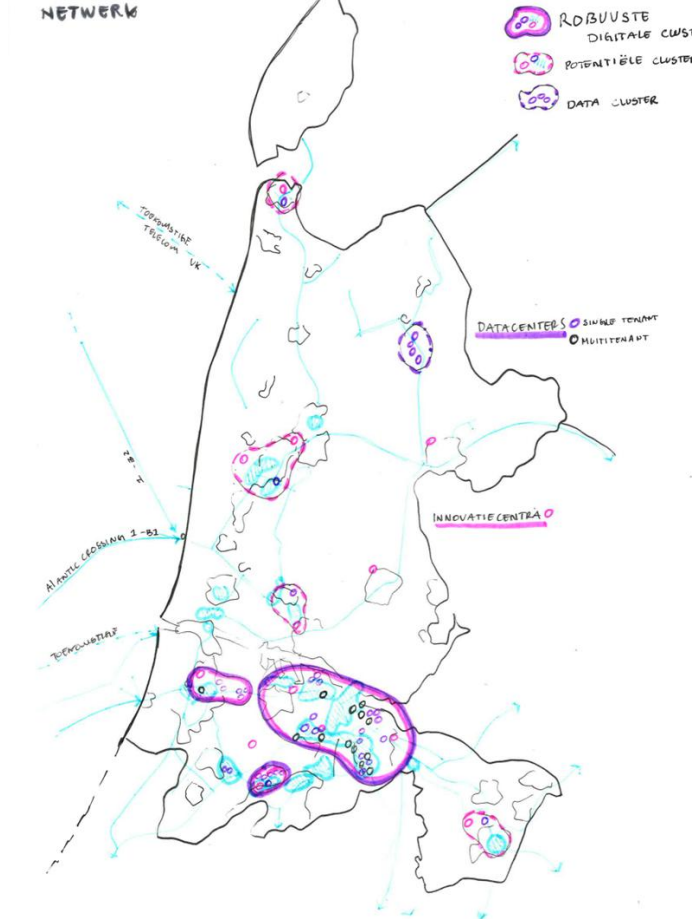

FIRE
DUMB
IS TOPIC

DATA + INNOVATION
NETWORK

Groenblauwe raamwerk

- NNN
- Droge natuur
- Natte natuur
- Ontbrekende 'schakels'

Dragers:

1. Noord-Zuid - Binnenduininrand
2. Oost-West – Kust tot kust
3. Scheggen rond steden
4. Stapping steens

Conclusiekaart clusters

Nationaal belang clusters

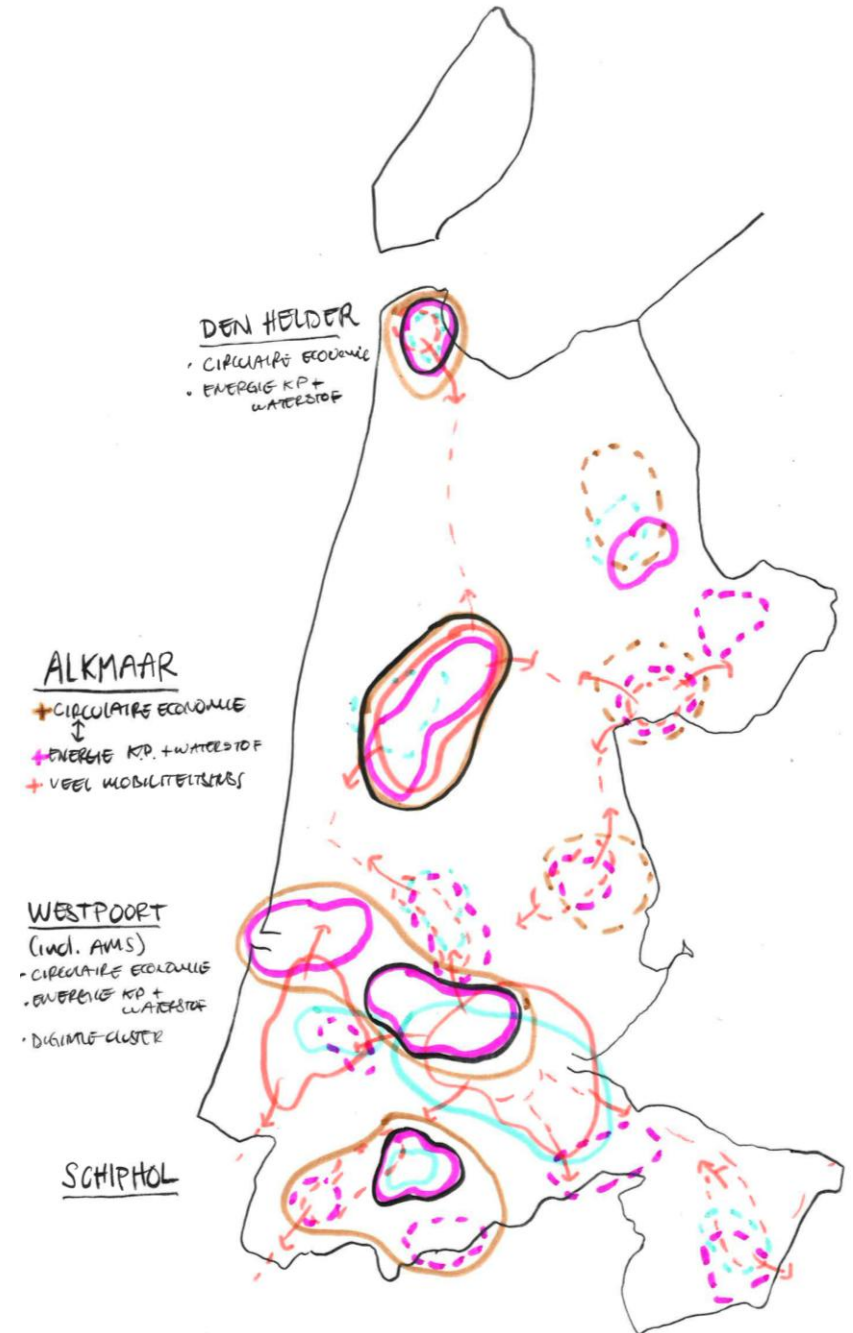
- Westpoort (incl. Amsterdam, ook belangrijk voor data)
- Schiphol
- IJmond
- Den Helder (defensie)

Provinciaal belang clusters

- Alkmaar
- Haarlem
- Zaanstreek
- Wieringermeer

Lokaal belang clusters

- Hilversum
- Hoofddorp/Aalsmeer
- Purmerend
- Hoorn

Verdiepen

- Uitwerking van de sturing strategie op basis van clusters en netwerken: sterkte/minder sterkte clusters
- Randvoorwaarden voor clusters/knooppunten

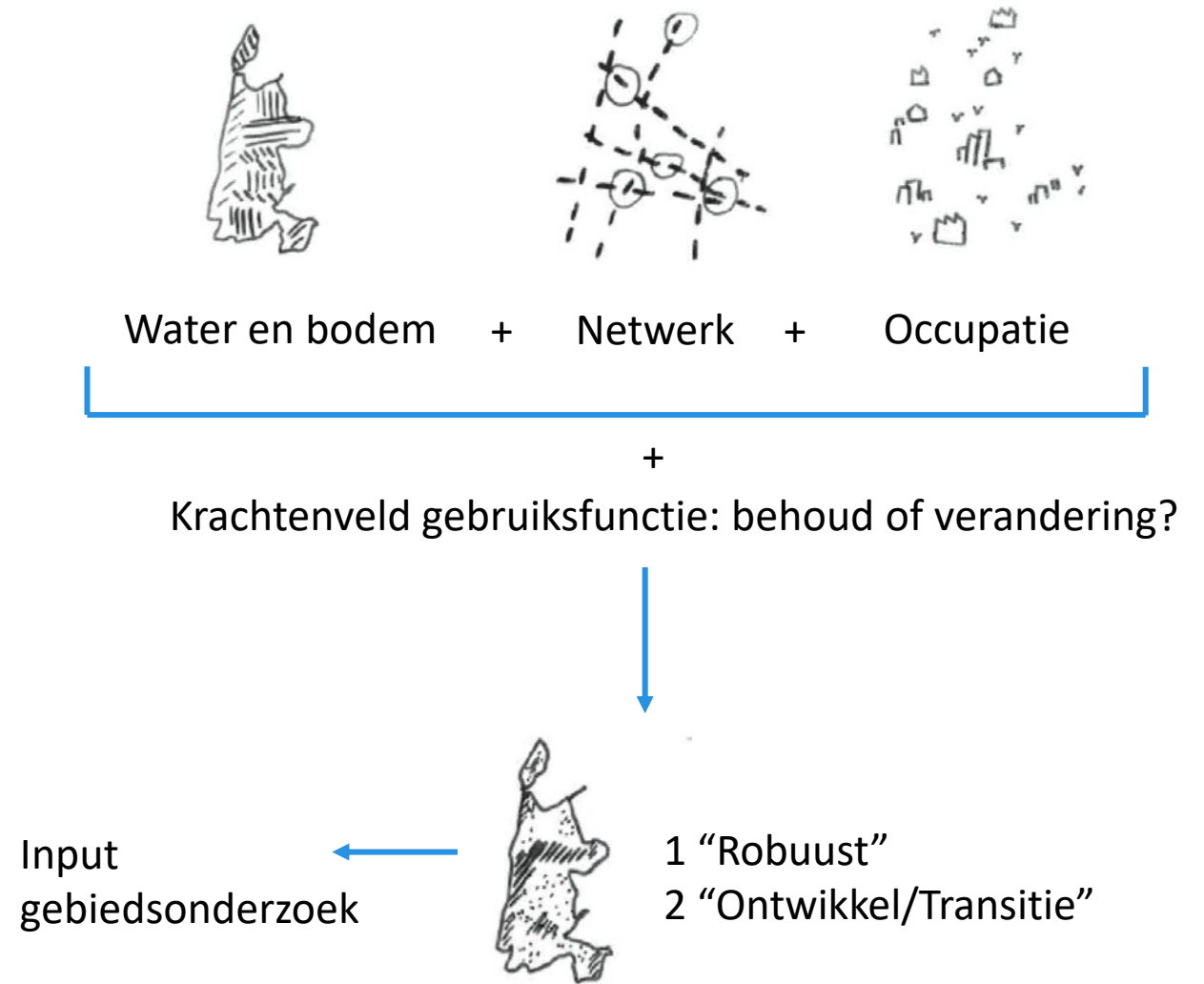
Randvoorwaarden

- Aansluitend aan de netwerken (energie, economie, logistiek en data)
- Energie vraag (en aanbod?) bij elkaar + opslag
- Diversiteit van economische sectoren (maakindustrie maar ook K&I)
- Toegankelijk (OV, weg en spoor)
- Waterveiligheid en waterbeschikbaarheid?
- Fysieke ruimte (hoeveel?)
- Hoge milieucategorië ruimte

- Mis ik nog iets?

Vervolgstappen

1. Combinatie met ondergrond, water en bodem en occupatie laag
2. Input voor gebiedsgerichte uitwerking

GROOTSTE NIEUWE KEUZES EN AANSCHERPINGEN OMGEVINGSVISIE VOOR NOORD-HOLLAND ALS GEHEEL

Versie voor gesprek 17 maart 2026

GS heeft besproken op 17 februari:

- *Water en bodem als ordenend principe*

GS heeft besproken op 6 maart:

- *Sturen vanuit netwerken*
- *Wonen, werken en recreëren*
(de keuzes die u heeft gemaakt zijn nog niet verwerkt in de tekst)

GS heeft besproken op 11 maart:

- *Landelijk gebied*
- *Twee gebieden: Wieringermeer en Westfriesland als eerste gebiedsgerichte uitwerkingen*

Ter bespreking op 17 maart:

- **Gebiedsgerichte uitwerkingen voor elke bestuurlijke regio, waarin duidelijk wordt wat de hoofdkeuzes betekenen per gebied. Ter bespreking liggen de voorgestelde keuzes bovenaan bij elke gebiedsopgave voor. In de inhoudsopgave zijn de nieuw toegevoegde teksten rood.**

Op 24 maart bespreekt GS:

- Economie met glastuinbouw
- Laatste keuzes

Op 31 maart bespreekt GS:

- Eerste keer conceptteksten incl. keuze over omgevingskwaliteit

Op 7 april bespreekt GS:

- Tweede keer conceptteksten

Op 14 april: besluit vrijgeving concept-ontwerp omgevingsvisie voor bespreking met PS

Inhoud

1	Als start	5
2	Sturen vanuit netwerken (6 maart besproken).....	7
	Wat speelt?	7
	Richtingen en ambities zoals vastgesteld door PS	7
	Voorgestelde nieuwe keuzes in de omgevingsvisie	8
	Kaarten die hierbij horen	8
	Insteek in de omgevingsvisie	9
3	Randvoorwaarden voor toekomstbestendige economie (bespreken 24 maart)	12
	Wat speelt?	12
	Richtingen en ambities zoals vastgesteld door PS	12
	Voorgestelde nieuwe keuzes in de omgevingsvisie	12
	Kaarten die hierbij horen	14
	Insteek in omgevingsvisie	14
4	Wonen werken en recreëren (6 maart besproken)	15
	Wat speelt?	15
	Richtingen en ambities zoals vastgesteld door PS	15
	Voorgestelde nieuwe keuzes voor in de omgevingsvisie	16
	Kaarten die hierbij horen	17
	Insteek in de omgevingsvisie	19
5	Landelijk gebied (11 maart besproken).....	21
	Wat speelt?	21
	Richtingen en ambities	21
	Voorgestelde keuzes voor in de omgevingsvisie	22
	De kaarten die hierbij horen zijn	22
	Insteek in de omgevingsvisie	24
6	Water en bodem als ondergrond (17 februari besproken).....	25
	Wat speelt?	25
	Richtingen en ambities	25
	Voorgestelde keuzes in de omgevingsvisie	26
	Kaarten die hierbij horen	26
	Insteek	28
7	Gebiedsgerichte uitspraken Wieringermeer (als deelgebied) (besproken op 11 maart)	29
	Samengevat voorgestelde keuzes Wieringermeer	29
	Kaart die hierbij hoort	29
	Toelichtende tekst Wieringermeer	30

8	Gebiedsgerichte uitspraken Westfriesland (besproken op 11 maart)	33
	Samengevat voorgestelde keuzes Westfriesland	33
	Kaart die hierbij hoort	33
	Toelichtende tekst Westfriesland	34
9	De Kop van Noord-Holland (zonder Wieringermeer)	39
	Voorgestelde Keuzes in de omgevingsvisie	39
	Kaart die hierbij hoort	40
	Toelichtende tekst Kop van Noord-Holland	40
10	Regio Alkmaar	45
	Voorgestelde keuzes voor in de omgevingsvisie	45
	Kaart die hierbij hoort	45
	Toelichtende tekst regio Alkmaar	45
11	Zaanstreek-Waterland	50
	Voorgestelde keuzes voor in de omgevingsvisie	50
	Kaart die hierbij hoort	50
	Toelichtende tekst Zaanstreek-Waterland	50
12	Amsterdam	54
	Voorgestelde keuzes voor in de omgevingsvisie	54
	Kaart die hierbij hoort	54
	Toelichtende tekst Amsterdam	54
13	IJmond	60
	Voorgestelde keuzes voor in de omgevingsvisie	60
	Kaart die hierbij hoort	60
	Toelichtende tekst IJmond	61
14	Zuid-Kennemerland	67
	Voorgestelde keuzes voor in de omgevingsvisie	67
	Kaart die hierbij hoort	67
	Toelichtende tekst Zuid-Kennemerland	67
15	Amstelland Meerlanden	71
	Voorgestelde keuzes voor in de omgevingsvisie	71
	Kaart die hierbij hoort	71
	Toelichtende tekst Amstelland-Meerlanden	72
16	Gooi- en Vechtstreek	76
	Voorgestelde keuzes voor in de omgevingsvisie	76
	Kaart die hierbij hoort	76
	Toelichtende tekst Gooi- en Vechtstreek	76

1 ALS START

Zes momenten in GS om de concept ontwerp-omgevingsvisie te bespreken

Komende tijd zijn nog vijf bespreekmomenten in GS ingepland over de omgevingsvisie. De eerste drie bespreekmomenten zijn om te verkennen welke richtinggevende uitspraak in de Omgevingsvisie over een onderwerp kan worden gedaan: de keuzes dus. Deze uitspraken worden verwerkt in de conceptteksten. Op 31 maart en 7 april is tijd ingeroosterd om dan de volledige teksten van de omgevingsvisie te bespreken.

- 11 maart:
 - Landelijk gebied
 - Plus nieuw toegevoegde keuzes voor:
 - Kernhiërarchie (aparte memo)
 - Gebiedsuitwerkingen voor de Wieringermeer en Westfriesland
- 17 maart: overige gebiedsuitwerkingen
- 24 maart: economie met glastuinbouw
- 31 maart conceptteksten:
 - Inclusief in ieder geval een keuze over omgevingskwaliteit
- 7 april conceptteksten

Wat hiervoor kwam

- Op 29 september zijn de richtingen en ambities in PS vastgesteld. Deze zijn aangepast op basis van de ingediende amendementen. De moties zijn aan het document toegevoegd, zodat duidelijk is wat de basis is voor de ontwerp-omgevingsvisie ([Voorzet richtingen en ambities voor ontwerp-Omgevingsvisie - 29 september 2025.pdf](#))
- De richtingen en ambities zijn vervolgens verder uitgewerkt door ze verder te specificeren, in samenhang te wegen en op kaart te zetten.
- Op 6 januari hebben we alvast de eerste uitwerkingen met jullie gedeeld, omdat we ze ook op de conferentie wilden bespreken.
- Daaruit bleek dat het handig is om meer tijd te nemen met GS om de keuzes door te akkeren.
- Op 11 februari hebben jullie op basis van drie A4-tjes alvast gesproken over:
 - De Boekelermeer
 - Beschermde landbouwgronden
 - Drinkwaterbeschermingsgebieden
- Op 17 februari hebben jullie gesproken over water en bodem als sturend principe en dan met name de gebieden waar ruimte gereserveerd wordt voor water.
- Op 6 maart hebben jullie vrijwel alle algemene teksten doorgenomen, op het landelijk gebied na

Deze notitie

- De nieuwe keuzes ten opzichte van de vorige omgevingsvisie en het huidige beleid zijn apart benoemd.
- In de meeste gevallen bestaat de keuze uit het al dan niet meegaan in het ambtelijk advies met een bepaalde richting. In sommige gevallen is er nog geen ambtelijke voorkeur. Op die plekken leggen we meerdere opties voor.
- Het woord *wij* verwijst naar het provinciestandpunt.
- Per onderdeel volgen we de volgende lijn:

- Wat is de opgave
- Wat staat hierover in de richtingen en ambities
- Wat is de nieuwe keuze ten opzichte van het huidige beleid en de vorige omgevingsvisie
- Welke kaart hoort daarbij
- Wat is de insteek in de omgevingsvisie
- Veel keuzes zijn generiek. Dat betekent dat lang niet alles landt op een specifieke plek of al een specifieke plek heeft waar het doorwerkt. Deze landen dus niet op een kaart. Toch hebben we ook op die keuzes een besluit nodig.

Dan nog even eerst

Zoals al in eerdere presentaties is opgenomen:

- Het doel van deze bespreking is om de grootste keuzes die nieuw zijn ten opzichte van bestaand beleid te bespreken. Dit betekent dus dat het niet compleet is. In de omgevingsvisie is ook het bestaande beleid opgenomen. De uitkomst van deze bespreking geeft houvast voor de teksten van de concept ontwerp-omgevingsvisie.
- De omgevingsvisie is nog steeds werk in uitvoering. In de steeds verdere verfijning komen af en toe botsingen boven. Dat betekent dat er op een gegeven moment nog punten kunnen bijkomen of iets wijzigen. We zullen het elke keer aangeven als dit het geval is.
- Kaarten die in de omgevingsvisie worden opgenomen zijn altijd indicatief. Specifieke uitwerking op plekken vinden altijd plaats in een programma of verordening.
- De visie is mensgericht: voor inwoners van Noord-Holland nu en in de toekomst. In lijn met de aangenomen motie tijdens de behandeling van de “richtingen en ambities” nemen we ook de dieren en natuur mee in de visie. Zoals jullie al eerder in overleggen aangaven willen we in de teksten van de omgevingsvisie een positieve toonzetting voeren. We willen wel duidelijkheid bieden: erkennen dat er een opgave is en niet om dingen heen draaien.
- In principe zijn uitspraken gericht op randvoorwaarden: wij zeggen niet iets over functies, wel over de voorwaarden waaronder ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.
- We nemen een toekomstperspectief op, dat is een beschrijving van hoe Noord-Holland er in 2050 / 2100 uit zou kunnen zien.

2 STUREN VANUIT NETWERKEN (6 MAART BESPROKEN)

WAT SPEELT?

De netwerken die we in Noord-Holland hebben voor energie, drinkwater, data en mobiliteit faciliteren het ruimtegebruik. Energie, drinkwater, transport van goederen en mensen en inmiddels ook data zijn randvoorwaardelijk voor het kunnen wonen en werken in Noord-Holland. Tot nu toe was het gebruikelijk dat we de netwerken nodig hiervoor aanpasten aan het gebruik. Daar waar energie nodig is, wordt een aansluiting geregeld, nieuwe woongebieden horen bereikbaar te zijn, drinkwater is er altijd. Er vindt nu een verandering plaats in de manier waarop we sturen: we willen meer grip krijgen op de plekken waar we waardevolle en langdurige infrastructuur aanleggen. Dit draagt bij aan weerbaarheid en de veerkracht van de netwerken in Noord-Holland. Dit vraagt om een actievere regierol van de provincie. Hoe we hiermee omgaan verschilt per netwerk.

Drinkwater is hier benoemd, omdat het steeds sturender wordt als netwerk. De uitwerking hiervan staat in het onderdeel water en bodem.

RICHTINGEN EN AMBITIES ZOALS VASTGESTELD DOOR PS

- Meer regie op de ruimte betekent ook meer sturing laten uitgaan vanuit de netwerken. Het gaat hierbij om netwerken voor energie, water, data en mobiliteit. Dit doen we omdat dit efficiënt is in gebruik en investeringslast en bijdraagt aan het tegengaan van energienetcongestie en verkeerscongestie. Dit draagt bij aan weerbaarheid en de veerkracht van de netwerken in Noord-Holland. De consequentie is dat we meer gaan sturen op ruimtelijk-economische ontwikkelingen aan of nabij netwerken. En vasthouden aan het verder clusteren van functies. Dat betekent dat (nieuwe) functies buiten deze clusters niet vanzelfsprekend aangesloten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bedrijven die veel energie verbruiken die buiten energieclusters geen ruimte krijgen. Het betekent ook dat we ruimte reserveren voor functies voor bijvoorbeeld opwek, opslag en gebruik van energie bij energieknooppunten in combinatie met grote energievragers. Dit betekent ook het doorzetten van het OV-knooppuntenbeleid waarbij grootschalige verstedelijking wordt gekoppeld aan OV-knooppunten.
- Het energienetwerk zal worden aangepast omdat het huidige stroomnetwerk vol zit. We geven ruimte aan het inpassen en verzwaren van energie-infrastructuur. Dit gaat ten koste van landschap, natuurwaarden en landbouwgebieden. Daarom is onze insteek om dit zo efficiënt mogelijk te doen. We sturen op energieknooppunten en clustering van grote nieuwe energievragers bij energieknooppunten op basis van hun profielen. Het behouden en creëren van omgevingskwaliteit hoort hierbij een neven doelstelling te zijn.
- De mobiliteitsnetwerken staan steeds vaker vol en de maakbaarheid van een zo efficiënt mogelijk mobiliteitssysteem staat onder druk. Dit maakt het steeds lastiger al onze inwoners en ondernemers zo goed mogelijk bereikbaar te houden. Hoewel dit wel de lange termijn ambitie blijft, zal op korte termijn het verbeteren of behouden van de bereikbaarheid moeilijk zijn door de groei van mobiliteit, de verdere verstedelijking en de beperkte mogelijkheid dit goed aan te pakken. Dit heeft verschillende oorzaken. Er zijn grote opgaven voor beheer en onderhoud van onze infrastructuur en de beschikbare financiële middelen en capaciteit zijn schaars. Daarnaast zorgt stikstof voor het stilleggen van (grote) nieuwe projecten. Als toekomstige ambitie zien wij de inzet op een OV-schaalsprong als onderdeel van het ontwikkelen van publieke mobiliteit als noodzakelijk in combinatie met doorfietsroutes. Voor gebieden met een lagere verstedelijking blijven we inzetten op alle vormen van mobiliteit waarvan de auto een belangrijk onderdeel blijft. Verschillende modaliteiten spelen in verschillende regio's een andere rol.
- We geven meer ruimte aan de aanvulling van de digitale infrastructuur. We doen dit omdat de digitale infrastructuur cruciaal is voor een toekomstbestendige economische ontwikkeling. We doen dit zo

efficiënt mogelijk. Dat betekent dat we geclusterd ruimte geven aan datacenters die ondersteunend zijn aan toekomstbestendige economische sectoren. Consequentie hiervan is dat bij het aanwijzen van ruimte voor een nieuw of aanvullend (op de bestaande) cluster van datacenters er voldoende energiec capaciteit beschikbaar moet zijn.

VOORGESTELDE NIEUWE KEUZES IN DE OMGEVINGSVISIE

De gekozen richting in de omgevingsvisie is in lijn met het huidige mobiliteitsbeleid en de energievisie 2.0. Dat betekent dat we mobiliteitsnetwerken en energienetwerken sturend maken voor waar bepaalde functies kunnen komen. Er is ten opzichte van het huidige beleid een aantal aanscherpingen:

1. We stellen in de omgevingsvisie heel expliciet dat de bereikbaarheid op de korte termijn zal verslechteren. Mede door de toenemende woningbouw. En dat de provincie het adagium “eerst bewegen, dan bouwen” loslaat. Op de lange termijn blijft wel de ambitie de bereikbaarheid te verbeteren.
2. In de energievisie 2.0 is al aangekondigd dat we met energieknooppunten gaan werken. Dat wordt bevestigd in deze omgevingsvisie. Het voorstel is het benoemen van 7 sterke energetische en economische clusters waar opwek, opslag, conversie en gebruik van energie samenkomen. Dit betekent dat nieuwe energie-intensieve activiteiten zich uitsluitend kunnen vestigen binnen deze energieknooppunten. Buiten deze clusters faciliteren we geen grote energievragers en is het systeem meer gericht op zelfvoorzienendheid.

Het benoemen van deze clusters koppelen we aan het reserveren van fysieke- en milieuruimte in en rondom de clusters, met de benodigde milieu- en (uitbreidings)ruimte, bijvoorbeeld door het vestigen van de titel Industrierterrein van Provinciaal Belang of een vorm daarvan. Ook kunnen we onder voorwaarden uitbreidingsruimte toewijzen zoals bijvoorbeeld bij de Boekelermeer zoals op 11 februari besproken.

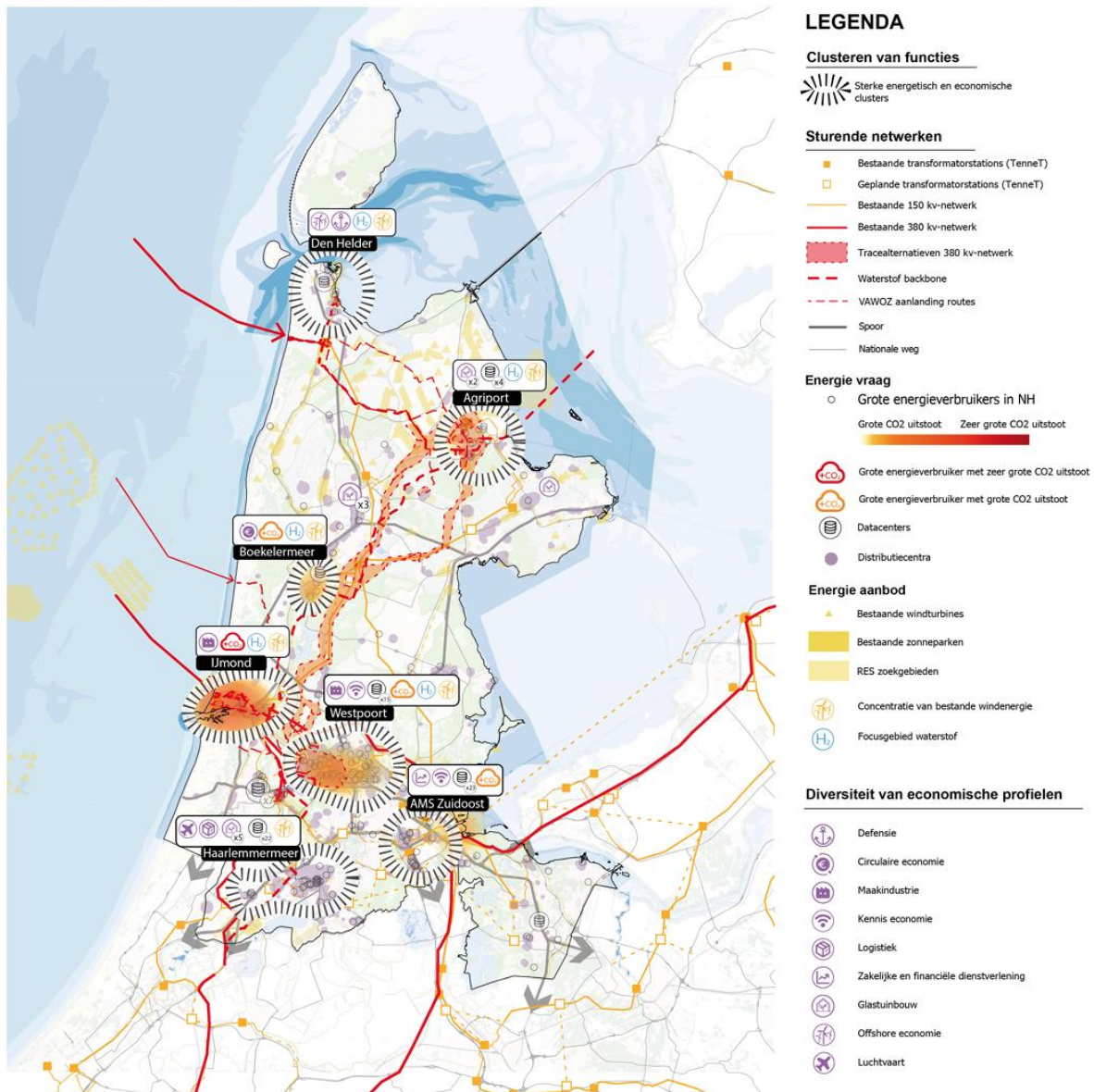
Deze knooppunten zijn weergegeven op kaart 6b

3. We streven ernaar om – na de realisatie van de geplande 380kv lijnen en stations – het 380 kv netwerk niet verder uit te breiden.
4. Voor de langere toekomst voorzien we dat het belangrijk is om een goede digitale infrastructuur te blijven faciliteren om bij te dragen aan strategische autonomie en weerbaarheid, maar ook als belangrijke randvoorwaarde om onze concurrentiepositie te behouden. We gaan onderzoeken hoe we hier vorm aan willen geven.

KAARTEN DIE HIERBIJ HOREN

6a: overzicht van energienetwerk

6b: overzicht van ligging energetische en economische clusters

INSTEEL IN DE OMGEVINGSVISIE

Netwerken algemeen

We benoemen principes die in meer of mindere mate gelden voor alle netwerken.

- We zoeken naar mogelijkheden om te besparen en de beschikbare infrastructuur slim te gebruiken. Of het nu gaat om drinkwater, energie of het gebruiken van auto's, trein en openbaar vervoer, voor alles waar geen gebruik van wordt gemaakt hoeft geen infrastructuur te worden aangelegd. En door spreiden van gebruik van mobiliteitsnetwerken en energieinfra kan congestie voorkomen of verminderd worden.
- Voor netwerken voor mobiliteit, drinkwater en energie geldt dat we in de toekomst niet meer op elke plek een aansluiting willen of kunnen garanderen. Daarmee worden deze netwerken dus mede sturend voor waar ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.
- We brengen vraag en aanbod zoveel mogelijk samen. Grote energie-vragende activiteiten kunnen plaatsvinden op plaatsen waar energie wordt opgewerkt of toch al aanwezig is. Datzelfde geldt voor logistieke functies en het zoeken naar het samenbrengen van wonen en werk.

- Eén van de manieren waarop we vormgeven aan deze principes is door clusters te benoemen. Een cluster is een strategische plek waar belangrijke infrastructuren, netwerken en innovatieve processen samenkomen. In een cluster werken energie, mobiliteit en economie op een slimme en duurzame manier samen. Deze clusters verbinden gebieden, stimuleren samenwerking en versterken innovatie en duurzaamheid.
- We vinden het hebben van voldoende drinkwater, energie, data en mogelijkheden voor vervoer van groot belang voor de weerbaarheid en leefbaarheid in Noord-Holland. Toch is ook hier zorgvuldigheid vereist in de afweging van belangen. Dat betekent dat we hier ruimte voor reserveren. Maar dat we altijd eerst proberen deze ruimte te vinden met behoud van de bestaande landbouwgronden en landschaps-, erfgoed- en natuurwaarden. Waar dat niet mogelijk is en waarden verloren zullen gaan, zullen we nieuwe omgevingskwaliteiten toevoegen.

Energie

- De provincie richt zich op het versterken van energieknooppunten en netwerken, waar grootschalige opwek, opslag, conversie en gebruik van energie samenkomen.
- Buiten deze knooppunten is het decentrale energiesysteem leidend: lokale vraag, aanbod en opslag komen hier samen, het decentrale systeem is gericht op zelfvoorziening en het beperken van korte en langere piekbelastingen op de netwerken.
- Nieuwe energie-intensieve activiteiten vestigen zich uitsluitend binnen de energieknooppunten.
- We sturen op energieknooppunten en clustering van grote nieuwe energievragers bij energieknooppunten op basis van hun profielen.
- We streven ernaar om – na de realisatie van de geplande 380kv lijnen en stations – het 380 kv netwerk niet verder uit te breiden
- We beperken de aantasting van landschap, erfgoed, natuur en landbouwgronden door aanleg van energieinfrastructuur zoveel mogelijk. Indien na een zorgvuldige afweging aantasting van bestaande waarden onoverkomelijk blijkt, wordt de aantasting gecompenseerd door te investeren in nieuwe kwaliteiten

Mobiliteit

- We accepteren dat op korte termijn de groei van de mobiliteit niet geheel kan worden geacommodeerd. Op lange termijn blijft de ambitie om de bereikbaarheid voor alle inwoners te optimaliseren.
- We gaan slim om met de bestaande infrastructuur door de grote ruimtelijk economische ontwikkelingen waar veel mensen op afkomen zo veel mogelijk rondom OV-knooppunten te situeren.
- We zetten in en stimuleren gebruik van duurzame vervoermiddelen zoals lopen, fietsen, openbaar vervoer of uitstootvrije voer- en vaartuigen. Op korte termijn en in landelijkere gebieden zal de auto een belangrijke rol blijven spelen.
- Lokale keuzes hebben regionale effecten, daarom brengen wij bij gebiedsontwikkelingen de mobiliteitsbehoefte in beeld en kijken we hoe we dit zo optimaal mogelijk kunnen invullen. Concreet vragen we aan gemeenten een Mobiliteitsprogramma van Eisen (MPvE) op te stellen om na te denken over mobiliteitsoplossingen die extra belasting van het mobiliteitssysteem voorkomen.
- We zetten in op een systeem van publieke mobiliteit dat steunt op sterk openbaar vervoer. Dit betekent dat mensen eenvoudig van deur tot deur kunnen reizen met diverse vervoersmiddelen zoals lopen, fietsen, OV en (deel)voertuigen. Mobiliteitshubs en stations faciliteren dit systeem van overstappen op andere vervoersmiddelen en vangen autoverkeer af.
- We zetten in op een schaalsprong in het OV-systeem met de aanpassing van station Zuid WTC in Amsterdam en het doortrekken van de Noord-Zuidlijn naar Hoofddorp.
- Op sommige plekken verbeteren we het netwerk door ontbrekende schakels aan te leggen.

- We stimuleren goederenvervoer van de weg naar het water.
- We zetten in op collectieve laadpleinen om E-vervoer te faciliteren.
- We werken aan een gezondere leefomgeving door bij mobiliteit in te zetten op het verminderen van de negatieve effecten van mobiliteit zoals CO2 uitstoot en het geluid van mobiliteit door gezonde vormen van mobiliteit zoals lopen en fietsen juist te stimuleren.
- We zetten in op 0-verkeersslachtoffers en gaan garanderen een inclusief mobiliteitsysteem.

Luchtvaart

- De luchtvaart is binnen de netwerken een aparte categorie, omdat het naast de locatie van de luchthaven zelf geen landzijdig transportsysteem nodig heeft
- De grootste zorg voor de komende decennia is hoe de omgeving van Schiphol leefbaar, bereikbaar en toekomstbestendig kan blijven te midden van verdere ontwikkeling van de luchthaven.
- Onze inzet in gesprekken met het Rijk zullen er altijd op gericht zijn dat de verdere ontwikkeling van Schiphol gepaard moet gaan met investeringen in de landzijdige bereikbaarheid.
- De verdere ontwikkeling van Schiphol moet ook hand in hand gaan met het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit van de bewoners in de omgeving van Schiphol
- Ook de ontwikkelingen rond Den Helder en vragen om aandacht. Defensie heeft nog geen concrete plannen voor uitbreiding van Vliegveld De Kooy. Gezien de ontwikkelingen in de wereld willen wij uitbreiding van het vliegveld vliegbasis De Kooy bij Den Helder in de toekomst niet onmogelijk maken. Altijd wel leefbaarheid meenemen in afweging.
- Drones en Urban Air Mobility (UAM) bieden kansen voor duurzame logistiek, efficiëntere noodhulp en slimme mobiliteit. We zullen daarom aangeven onder welke voorwaarden deze nieuwe luchtmobiliteit ruimtelijk kan worden toegestaan, zodat innovatie samengaat met leefkwaliteit en ruimtelijke balans.
- Over de uitbreiding van Schiphol en het provinciale standpunt daarin nemen we bij de gebiedsgerichte uitwerkingen een keuzevraagstuk op.

Digitale infrastructuur

- Een goede digitale infrastructuur cruciaal is voor een toekomstbestendige economische ontwikkeling. Daarnaast vraagt de geopolitieke situatie om het in de hand houden van data
- Momenteel hebben we een vestigingsbeleid voor datacenters dat loopt tot 2030.
- Voor de langere toekomst voorzien we dat het belangrijk is om een goede digitale infrastructuur te blijven faciliteren om bij te dragen aan strategische autonomie en weerbaarheid, maar ook als belangrijke randvoorwaarde om onze concurrentiepositie te behouden.
- De provincie zal alleen ruimte geven aan nieuwe datacenters onder strikte voorwaarden. Om de positie als innovatiecluster voor digitale technologieën te versterken en daarmee de randvoorwaarden voor hiervan afhankelijke economie te verbeteren, houden we vast aan het clusterprincipe voor datacenters en wordt alleen ruimte geboden aan uitbreidingsruimte voor datacenters in de nabijheid van een van de energieknooppunten. We onderzoeken of we selectiever kunnen sturen op de vestiging of uitbreiding van datacenters die bij kunnen dragen aan de digitale soevereiniteit van Europa en Nederland.

3 RANDVOORWAARDEN VOOR TOEKOMSTBESTENDIGE ECONOMIE (BESPREKEN 24 MAART)

Dit onderdeel wordt op 24 maart uitgebreid besproken. Dan zijn ook de uitkomsten van het TNO onderzoek bekend over wat de strategische sectoren binnen Noord-Holland zijn.

WAT SPEELT?

In het verleden hadden we de mogelijkheid om veel economische ontwikkelingen ruimtelijk te faciliteren. Door toenemende schaarste aan ruimte (zowel fysiek als milieuruimte), energie, water, grondstoffen en arbeid kan niet elke economische activiteit overal en onbeperkt groeien. Dit vraagt om keuzes voor een toekomstbestendige economie.

RICHTINGEN EN AMBITIES ZOALS VASTGESTELD DOOR PS

- We behouden de benodigde ruimte voor economische activiteit voor een toekomstbestendig en weerbaar verdienvermogen. Dit houdt in dat we een keuze maken voor het houden van diversiteit in economische sectoren boven het bevorderen van die sectoren die zorgen voor een maximaal verdienvermogen. Daarbij bouwen we voort op onze krachten die van strategisch belang zijn. We geven ruimte aan een aantal clusters en gebieden. Hierbij kan worden gedacht aan de door het Rijk bepaalde sleuteltechnologieën, maar ook aan clusters zoals het Maritiem cluster in Den Helder, Seed Valley, Energy & Health campus het media-cluster en de maakindustrie die bijdraagt aan een circulaire economie. Welke clusters en gebieden van strategisch belang zijn wordt nog verder uitgezocht. Ook de specifieke randvoorwaarden en toekomstbestendigheid van deze clusters en gebieden werken wij verder uit. De ruimte voor economische ontwikkeling wordt begrensd door de randvoorwaarden die de leefbaarheid in Noord-Holland beschermen. Ook zal de toegevoegde waarde van de sectoren altijd bepaald worden in complementariteit met andere gebieden in Nederlandse en Noordwest Europese context. De consequentie hiervan is dat we accepteren dat voor sommige sectoren het economische belang op termijn afneemt. Deze worden niet expliciet voorzien in de randvoorwaarden.
- Ons provinciaal belang is het hebben van voldoende en kwalitatief passende ruimte voor economische activiteiten die toekomstbestendig zijn en een strategische meerwaarde bieden op nationale en Europese schaal. De provincie heeft de kerntaak om de regionale economie te stimuleren door het creëren van een gunstig vestigingsklimaat. Om de regionale economie te stimuleren zet de provincie in op economische activiteiten die toekomstbestendig zijn. Dit doen we omdat het belangrijk is om voldoende verdienvermogen te houden om in de toekomst de welvaart, veiligheid en leefbaarheid te garanderen en bij te dragen aan de maatschappelijke transitie.

VOORGESTELDE NIEUWE KEUZES IN DE OMGEVINGSVISIE

Voorstel om in de omgevingsvisie op te nemen dat we:

1. Sturen op een toekomstbestendige economie door middel van ruimtelijke randvoorwaarden, die bepalend zijn voor waar we welke economische ontwikkelingen mogelijk willen en kunnen maken.
2. Sturen op strategische belangen door strategische economische clusters die van provinciaal belang zijn verder te faciliteren. Deze clusters hebben een strategische positie binnen de nationale of Europese waardeketens en netwerken. De uitwerking van welke strategische clusters dit zijn volgt in de gezamenlijke staf van 24 maart.

KAARTEN DIE HIERBIJ HOREN

Voor dit onderdeel zijn (nog) geen kaarten.

INSTEEL IN OMGEVINGSVISIE

Een toekomstbestendige economie voldoet aan drie leidende principes:

- Weerbare economie: een economie die stevig verankerd is in en bijdraagt aan strategische autonomie en cruciale schakels in nationale en Europese (waarde)ketens en netwerken versterkt.
- Duurzame en circulaire economie: een economie die versneld werkt aan schone productie, klimaatneutraal is en grondstoffen optimaal benut én behoudt en grondstofgebruik vermindert.
- Concurrerende economie: een economie waarin versterking van de innovatiekracht van onze regio's bijdraagt aan de verhoging van arbeidsproductiviteit en daarmee zorgt voor een sterke internationale concurrentiepositie van Noord-Holland.

Randvoorwaarden voor nieuwe vestiging van bedrijven voor een toekomstbestendige economie zijn:

- Bijdrage aan productiviteitsgroei: vanwege de structurele arbeidskrapte is het niet langer vanzelfsprekend dat economische groei gepaard gaat met een groei van het aantal arbeidsplaatsen.
- Efficiënt ruimtegebruik.
- Efficiënt watergebruik.
- Efficiënt energiegebruik.
- Klimaat en gezonde leefomgeving in balans.
- Vermindering gebruik grondstoffen en vergroten circulariteit.

4 WONEN WERKEN EN RECREËREN (6 MAART BESPROKEN)

WAT SPEELT?

In Noord-Holland willen we wonen, werken en recreëren in een prettige, gezonde en leefbare omgeving, ook in de toekomst. De blijvende aantrekkingskracht van Noord-Holland als woon- en werkgebied en de groeiende bevolking zorgen voor een grote vraag naar woningen, recreatiemogelijkheden en toegankelijk vervoer. Ook zien we dat het nodig is om te voorkomen dat wonen en industrie elkaar verdringen doordat ze (te) dicht tegen elkaar aangroeien. Dit vraagt om een actievere regierol van de provincie. Hoe we hiermee omgaan verschilt. In Noord-Holland Zuid spelen namelijk andere opgaven, waar de druk op de ruimte groot is, dan in Noord-Holland Noord, waar juist voorzieningen verdwijnen, werk en winkels verder weg zijn. Dat vergt een andere aanpak.

Volgens de Bevolkingsprognose Noord-Holland 2024–2050 groeit de bevolking naar bijna 3,4 miljoen inwoners in 2050. Dat is een toename van 390 duizend personen ten opzichte van 2024. Ook het aantal huishoudens groeit: tussen 2024 en 2050 neemt dit naar verwachting toe met 245 duizend. Tot 2049 moeten we bijna 290.000 nieuwe woningen realiseren, een verdubbeling ten opzichte van eerdere prognoses. Deze groei wordt gedreven door bevolkingstoename en kleiner wordende huishoudens.

In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) vormt mobiliteit een knelpunt, door de grote woningbouwopgave, de verwachte groei van arbeidsplaatsen, en de verwachte autonome groei van het aantal passagiers dat op Schiphol landt of vertrekt. Dit laatste is het gevolg van de autonome groei van vliegtuigen, dat bij een gelijkblijvend aantal vluchten toch meer passagiers als gevolg heeft. Het gevolg kunnen we uittekenen: de nu al zwaar belaste weg- en spoornetwerken komen verder onder druk te staan.

In kleinere kernen gebeurt het tegenovergestelde: voorzieningen verdwijnen, werk en winkels zijn verder weg, en voor mensen zonder auto wordt bereikbaarheid kwetsbaar. Regulier openbaar vervoer is daar niet rendabel. Dit vereist maatwerk: fiets, lopen, deelmobiliteit, slimme ketens en dezelfde oplossing past niet overal.

De woningbouwopgave in de MRA botst met bestaande milieubelastingen door (zware) industrie en Schiphol. Dit heeft impact op de gezondheid van inwoners. Woningbouw schuurt soms dicht tegen milieucontouren aan, met impact op inwoners. Ook houden milieunormen geen rekening met piekbelasting of de optelsom van verschillende uitstootbronnen bij elkaar.

Door toenemende schaarste aan ruimte (zowel fysiek als milieuruimte), energie, water, grondstoffen en arbeid kan niet elke economische activiteit overal en onbeperkt groeien.

Hittestress vormt in binnenstedelijke gebieden een gezondheidsrisico.

De recreatiemogelijkheden zijn niet toereikend en worden nog minder toereikend met de verwachte groei van recreatiebehoefte.

Ruimtelijke ontwikkelingen hebben impact op de kwaliteit van de leefomgeving. Dit is een breed begrip en bevat erfgoed, natuur, landschap, architectuur en voorzieningen gericht op cultuur, sport, gezondheid, veiligheid en beleving (belevings-, gebruik- en toekomstwaarde).

RICHTINGEN EN AMBITIES ZOALS VASTGESTELD DOOR PS

- Het woningtekort is fors. We streven naar een situatie waarin voldoende, bij de levensfase passende en betaalbare woningen beschikbaar zijn. De woningvraag van onze huidige en toekomstige inwoners is daarbij leidend. Dit betekent dat we bereikbaarheid niet altijd kunnen garanderen. Omdat we willen

dat onze inwoners wonen in een klimaat adaptieve, gezonde en veilige leefomgeving, blijven deze onderwerpen randvoorwaardelijk.

- Dit doen we door naast de huidige aangewezen woningbouwlocaties ook voor de lange termijn voldoende locaties te hebben. De grootschalige woningbouw op de lange termijn vindt vooral plaats in die gebieden die hoger liggen, bij bestaande en nieuwe infrastructuurnetwerken (mobiliteit en energie) en die al een hoog beschermingsniveau voor waterveiligheid kennen. Voor grotere locaties wordt de ruimte gezocht binnenstedelijk in de Metropoolregio Amsterdam, rondom OV-knooppunten langs de lijn Den Helder-Schagen-Alkmaar-Zaanstad en Alkmaar-Hoorn-Enkhuizen.
- We zorgen ervoor dat er recreatieve mogelijkheden (gebieden, netwerken voor fietsen, wandelen en varen) dichtbij huis te vinden zijn. Dit doen we omdat er op veel plekken in de provincie een gebrek aan recreatieve mogelijkheden is, met name rond stedelijke gebieden. Recreatiemogelijkheden dragen bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat én het bevorderen van gezondheid. Om dit te verbeteren, wijzen we gebieden en netwerken aan en zullen we deze waar nodig beschermen zodanig dat er geen strijdige functies in gepland worden. Daarmee weer je bijvoorbeeld woningbouw in de scheggen. Er komen meer mogelijkheden om recreatie met andere functies te combineren. Dit betekent dat er met name in en rondom stedelijk gebied meer recreatieve functies beschikbaar komen, veelal in combinatie en als aanvulling op al bestaande functies.
- We behouden de benodigde ruimte voor economische activiteit voor een toekomstbestendig en weerbaar verdienvermogen. Dit houdt in dat we een keuze maken voor het houden van diversiteit in economische sectoren boven het bevorderen van die sectoren die zorgen voor een maximaal verdienvermogen. Daarbij bouwen we voort op onze krachten die van strategisch belang zijn. We geven ruimte aan een aantal clusters en gebieden. Hierbij kan worden gedacht aan de door het Rijk bepaalde sleuteltechnologieën, maar ook aan clusters zoals het Maritiem cluster in Den Helder, Seed Valley, Energy & Health campus het media-cluster en de maakindustrie die bijdraagt aan een circulaire economie. Welke clusters en gebieden van strategisch belang zijn wordt nog verder uitgezocht. Ook de specifieke randvoorwaarden en toekomstbestendigheid van deze clusters en gebieden werken wij verder uit. De ruimte voor economische ontwikkeling wordt begrensd door de randvoorwaarden die de leefbaarheid in Noord-Holland beschermen. Ook zal de toegevoegde waarde van de sectoren altijd bepaald worden in complementariteit met andere gebieden in Nederlandse en Noordwest Europese context. De consequentie hiervan is dat we accepteren dat voor sommige sectoren het economische belang op termijn afneemt. Deze worden niet expliciet voorzien in de randvoorwaarden.
- We werken naar een volledig circulaire economie in 2050. Om dit te bereiken moeten vanaf dit moment al stevige stappen worden gezet. Daarbij is voldoende fysieke en milieuruimte nodig, en zal er ook ruimte moeten zijn voor het realiseren van korte circulaire ketens. Dit betekent dat we de beschikbare ruimte beschermen en beter benutten. Consequentie is dat op sommige plekken meer afstand is tussen bedrijven en woningen. Daarmee beschermen we de gezonde leefomgeving. We werken uit wat de strategische locaties zijn voor een circulaire economie.

VOORGESTELDE NIEUWE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

1. In lijn met het huidige beleid is het voorstel om te blijven inzetten op het bouwen van alle benodigde woningen. Circa 75% wordt binnenstedelijk gebouwd en geclusterd bij OV-knooppunten. Maatwerk bij kleine kernen is mogelijk conform bestaande afspraken, de rest landt in uitleglocaties die al zijn afgesproken.

Keuzevraagstuk is of we al dan niet twee bestaande woningbouwlocaties aanwijzen waar een hoger aantal woningen moet worden gebouwd. Voorstel is om in de omgevingsvisie dan nog geen locaties aan te wijzen, maar wel te agenderen dat we dit gaan doen.

2. Voorstel is om stevige randvoorwaarden te blijven stellen aan de kwaliteit van verstedelijking. In de woningbouw is een sterke tendens om regels die de toekomstbestendigheid van woningen garanderen te schrappen. Uiteraard blijven het oplossen van stikstof en netcongestie randvoorwaardelijk voor nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast stellen we bij ruimtelijke ontwikkelingen/verstedelijking eisen aan de inrichting over:

- Waterveiligheid
- Beschikbaarheid drinkwater;
- Ruimte voor en beschikbaarheid van energie;
- Wateroverlast risico, rekening houdend met verhard oppervlakte;
- Mobiliteit.

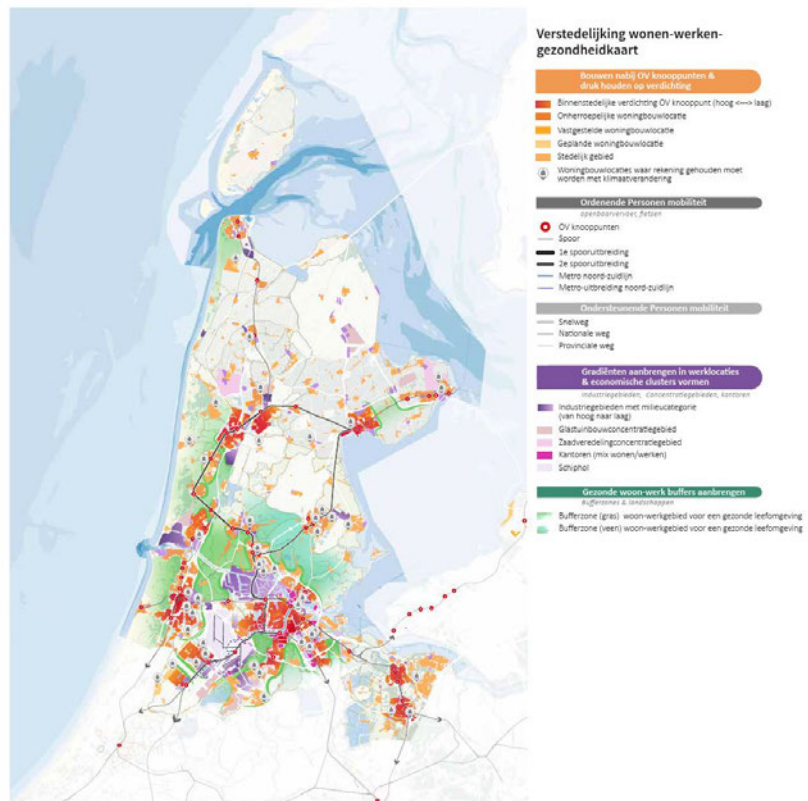
Keuzevraagstuk: gaan we ook voorwaarden stellen aan recreatie, groen en parkeernormen in stedelijk gebied of laten we dat bij de gemeenten? De binnenstedelijke invulling hiervan heeft invloed op de drukte op provinciale wegen en de ruimte die nodig is voor recreatie buiten stedelijk gebied.

3. Het ruimtelijke concept ‘overgangzones’ krijgt een belangrijke plek in de omgevingsvisie. Hier volgen op dit moment nog geen ruimtelijke beperkingen uit voort. Gekoppeld aan stedelijk gebied gaat het om:

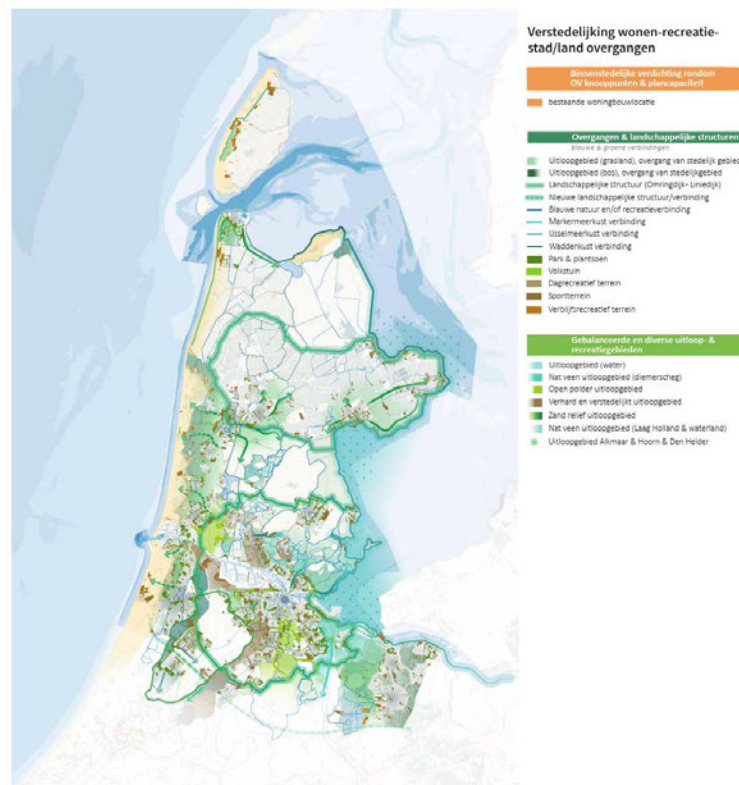
- Overgangszones kunnen tussen woningbouw en industrie zowel inwoners als de industrie beschermen tegen elkaar verdringen doordat ze (te) dicht tegen elkaar aangroeien.
- Groen in en om de stad als overgangsgzone tussen stedelijk en landelijk gebied. Uitbreiden van verstedelijking wordt gekoppeld aan het uitbreiden van recreatiemogelijkheden. Deze vinden onder andere een plek in groen in en om de stad. Dit functioneert tegelijkertijd als recreatieplek en buffer voor extreem weer (wateropvang bijvoorbeeld). De scheggen rondom Amsterdam zijn hier een onderdeel van. In de omgevingsvisie zal de bescherming van deze gebieden tegen verstedelijking worden geagendeerd.

KAARTEN DIE HIERBIJ HOREN

Hoofdstuk 4 Waar wonen, werken en recreëren?
Verdieping: wonen
Wonen werken en gezondheidskaart
Kaart nr. 7

Hoofdstuk 4 Waar wonen, werken en recreëren?
Verdieping: recreatie
wonen, recreatie en stad/land overgangen
Kaart nr. 8

INSTEEL IN DE OMGEVINGSVISIE

- We willen ruimte geven aan alle benodigde woningbouw en ruimte geven aan economie. Maar wel altijd onder voorwaarden.
- We gaan efficiënt om met de schaarse ruimte en middelen. Dat betekent deels een voortzetting van het beleid om woningbouw vooral binnenstedelijk te verdichten, maar we stellen ook aanvullende voorwaarden. Woningbouw vindt voornamelijk plaats langs OV-knooppunten, waarbij we ons richten op een mix van wonen en werken.
- Alle benodigde woningen krijgen een plek in Noord-Holland. Circa 75% wordt binnenstedelijk gebouwd, en geclusterd bij OV-knooppunten. Maatwerk bij kleine kernen is mogelijk conform bestaande afspraken, de rest landt in uitleglocaties die al zijn afgesproken
- Toekomstbestendigheid en het behoud van leefbaarheid zijn belangrijk. Daarom stellen we randvoorwaarden aan wonen en werken. Het gaat dan om:
 - a) Randvoorwaarden stellen aan toekomstbestendige woningbouw (energie-infrastructuur aanwezig, ruimte voor water, klimaatbestendig)
 - b) Uitbreiden van verstedelijkende koppelen aan recreatie: Groen in en om de stad: tussen bebouwd en landelijk gebied: functioneert tegelijkertijd als recreatieplek, buffer voor extreem weer (wateropvang bijvoorbeeld).
 - c) Gezonde leegomgeving integraal onderdeel van afweging; kan leiden tot negatief advies voor woningbouw
- Voor de woningen stappen we af van het principe dat we de bereikbaarheid garanderen. Dus niet meer eerst bewegen, dan bouwen.
- We werken het ruimtelijke concept 'overgangzones' verder uit.
- Inzetten op mix wonen en werken, daardoor niet alleen afspraken over woningbouw, maar daarin werken meenemen. Zodat werklocaties niet meer automatisch verdrongen worden door woningbouw.
- Naast sturen op de toekomstbestendige economie willen we ook sturen op bestaande bedrijvigheid. Bestaande bedrijvigheid levert het grootste deel van werkgelegenheid en verdienvermogen leveren en nodig zijn om de transitie mogelijk te maken. Zij gebruiken echter wel schaarse ruimte, energie, milieuruimte en zoet water. Hierbij richt provinciale sturing zich niet primair op directe normstelling, maar op het geleidelijk creëren van de juiste randvoorwaarden, prikkels en kantelmomenten die transformatie richting een toekomstbestendige economie stimuleren. We beschermen bestaande bedrijventerreinen en zetten in op intensiever gebruik, voordat we nieuwe creëren. Kantoren zijn alleen nog wenselijk op toekomstbestendige locaties met een hoge bereikbaarheid en functiemenging. En we concentreren we detailhandel in bestaande centrumgebieden.
- We maken onderscheid in verschillende typen werklocaties met verschillende benodigde randvoorwaarden:
 - a) Grote energievragers clusteren bij energieknooppunten (eerder genoemde economie-energieclusters in onderdeel 2: netwerken).
 - b) Binnenstedelijke werklocaties: kennisintensieve bedrijvigheid, innovatie, campussen, lichte maakindustrie en stedelijke vormen van de circulaire economie, zoals reparatie, hergebruik en deelinitiatieven.
 - c) Daarnaast zetten we in op de havens in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder als strategische economische pijlers.
 - d) Innovatie clusters: we onderzoeken of we innovatieclusters ruimtelijk vast kunnen leggen omdat deze clusters belangrijk zijn voor onze concurrentiepositie en er strategische belangen zijn gevestigd en we daarom de ruimte hiervoor willen borgen, inclusief de randvoorwaarden die daarvoor nodig zijn. Dit zijn onder andere goede bereikbaarheid en internationale connectiviteit, huisvesting, toegang tot (internationaal) talent en digitale infrastructuur. Er zijn in Noord-Holland

innovatieclusters van nationaal belang (Amsterdam Science Park, Health & Innovation District (A'dam), VU Campus, AMC Medical Business Park, Energy & Health Campus (Petten)).

Aanvullend op deze clusters zullen we ook inzetten op randvoorwaarden voor en innovatieclusters van regionaal belang.

- e) Circulaire clusters: Voor de versnelling van de transitie naar een groei van de circulaire economie is het van provinciaal belang om voldoende fysieke én milieuruimte te reserveren op locaties met de juiste condities, zoals hoge milieucategorieën, goede infrastructuur en nabijheid van energieknooppunten. Op basis van een kansenbenadering onderscheiden we voorkeursgebieden, waaronder het Noordzeekanaalgebied, de omgeving Alkmaar/Heerhugowaard (Boekelermeer en Zandhorst) en Den Helder. De meest cruciale locaties verkennen we om aan te wijzen als Industrierrein van Provinciaal Belang en te borgen via de Omgevingsverordening.
- Inzetten op voldoende groen en recreatieruimte in en rondom het verstedelijkte gebied en een gezonde leefomgeving zijn belangrijke randvoorwaarden. Dit gaat om het invullen van stadsranden, vormgeven aan groen in en om de stad. Het onderzoeken van mogelijkheden om de scheggen beter te beschermen. Het geven van meer ruimte aan bebouwing die gekoppeld is aan recreatie, denk aan eetgelegenheden, sportvoorzieningen etc. In deze gebieden is ook ruimte voor waterberging, landbouw, natuur en kleinschalig wonen.
- Voor gezonde leefomgeving blijven de geldende milieunormen de ondergrens en moeten altijd worden nageleefd. Tegelijk houden deze normen nog onvoldoende rekening met de opeenstapeling van stoffen en hinder, zoals de combinatie van geluid, geur en chemische stoffen. Voor sommige vormen van hinder, zoals geur en licht, bestaan bovendien geen normen. Daarom wil de provincie dat een gezonde leefomgeving als volwaardig belang wordt meegewogen bij ruimtelijke afwegingen.

5 LANDELIJK GEBIED (11 MAART BESPROKEN)

WAT SPEELT?

Het landelijke gebied van Noord-Holland staat aan de vooravond van een fundamentele verandering. Richting 2100 komt hier een uitzonderlijke stapeling van opgaven samen. Klimaatverandering, bodemdaling, biodiversiteitsverlies, woningbehoefte, energietransitie en geopolitieke veiligheid leggen allemaal een claim op dezelfde schaarse ruimte. Tegelijkertijd is het landelijk gebied om verschillende redenen onmisbaar in de toekomst: als voedselproducerend landschap, als natuur- en recreatiegebied, als klimaatbuffer en als leefomgeving om in te wonen en te werken. Daarbij is een goede omgevingskwaliteit belangrijk, zodat ook in 2100 Noord-Holland bestaat uit mooie en diverse landschappen met waardevol cultuurhistorisch erfgoed en een goede sociale en culturele infrastructuur. De opgaven raken elkaar en overstijgen gemeentegrenzen. Vandaar dat we ze in samenhang willen oppakken, zodat we ook in de toekomst de leefbaarheid en economische vitaliteit van het landelijk gebied bestendigen.

Het PLG is net vastgesteld. Een deel van de keuzes zijn daarin al gemaakt. Maar er is meer nodig om doelen voor verbeteren biodiversiteit te halen. Inzet is om natuur en biodiversiteit te versterken, de stikstofproblematiek te verminderen en het verbeteren waterkwaliteit zodat woningbouw en mobiliteitsaanleg niet verder in de knel komt.

Bij landbouw wordt toegewerkt naar kringlooplandbouw. Veel van de opgaven die spelen in het landelijk gebied vraagt een verandering in de landbouw. Dit geldt voor de overgangszones, het omgaan met andere watercondities, het verhogen van het waterpeil in veengebieden.

RICHTINGEN EN AMBITIES

- We zetten in op behoud van hoogwaardige landbouwgebieden in Noord-Holland. Dit doen we omdat landbouw een belangrijke bijdrage verzorgt in o.a. de voedselvoorziening en innovatie. Dit betekent dat we goede landbouwgronden met een goede bodemvruchtbaarheid en goede condities voor zoet water beschermen. Gebieden met voor de lange termijn minder goede condities zullen zich moeten aanpassen. Dit betekent dat landbouwgebieden nabij de twaalf stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden vanwege het verminderen van de uitstoot van stikstof zich zullen richten op extensivering. Voor gebieden waar verzilting een rol speelt in combinatie met ontoereikend zoetwateraanbod zullen we een termijn aangeven vanaf wanneer deze regio's zelfvoorzienend moeten zijn voor zoet water. Dit betekent ook anticiperen op termijn op ander ruimtegebruik. Het is belangrijk tijdig duidelijkheid te bieden over veranderende randvoorwaarden, zodat betrokken partijen weten waar zij aan toe zijn en hierop kunnen anticiperen.
- Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die schadelijke gevolgen hebben voor de biodiversiteit en waterkwaliteit worden waar nodig en mogelijk beperkt.
- We zetten onverkort in op bescherming van onze natuur en op natuurontwikkeling ter versterking van deze natuur. We maken hierin onderscheid tussen de korte en lange termijn. Op de korte termijn voeren we ons programma Landelijk Gebied (PLG) uit en zetten we in op het provinciale aandeel in het verkleinen van de stikstofproblematiek. Het versterken van de biodiversiteit en daarmee het verkleinen van de stikstofproblematiek en het werken aan de waterkwaliteit zijn belangrijk om de uitvoering van woningbouwopgave en aanleg van mobiliteitsvoorzieningen en energie-infra niet extra in gevaar te brengen.
- De komende decennia veranderen de condities voor natuurontwikkeling mede ingegeven door klimaatverandering. Dit betekent dat we het gesprek met de EU en het Rijk moeten aangaan over het effect op te beschermen soorten in de toekomst. Consequentie is mogelijk op termijn een aanpassing van natuurbeleid. De vraag is vanaf wanneer we hierop gaan anticiperen. Wat blijft is dat we

bestaande natuurgebieden blijven beschermen en we een goed functionerend ecologisch netwerk tot stand brengen.

VOORGESTELDE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

1. Het aanwijzen van zoekgebied met goede landbouwkundige condities, goede bodemvruchtbaarheid en goede zoetwatercondities, waar landbouw prioriteit heeft. De verdere uitwerking hiervan zal na de omgevingsvisie vorm krijgen.
2. Inzetten op het ontwikkelen van een groen blauw raamwerk in Noord-Holland. De eerste aanduiding hiervan is inclusief de robuuste verbindingzone van kust tot kust indicatief weergegeven op de kaart, het gaat dus niet om een exacte plek waar het landt. Dit groen blauwe raamwerk is een concept om recreatie, natuur, water en cultureel erfgoed met elkaar te verbinden. Het draagt bij aan de omgevingskwaliteit.
3. Werken met overgangszones:
 - o Indicatief aangeven overgangszones rondom natuurgebieden en grondwaterbeschermingsgebieden
 - o Aangeven dat in deze zones wordt ingezet op verminderen drukfactoren
 - o In lijn met PLG

DE KAARTEN DIE HIERBIJ HOREN ZIJN

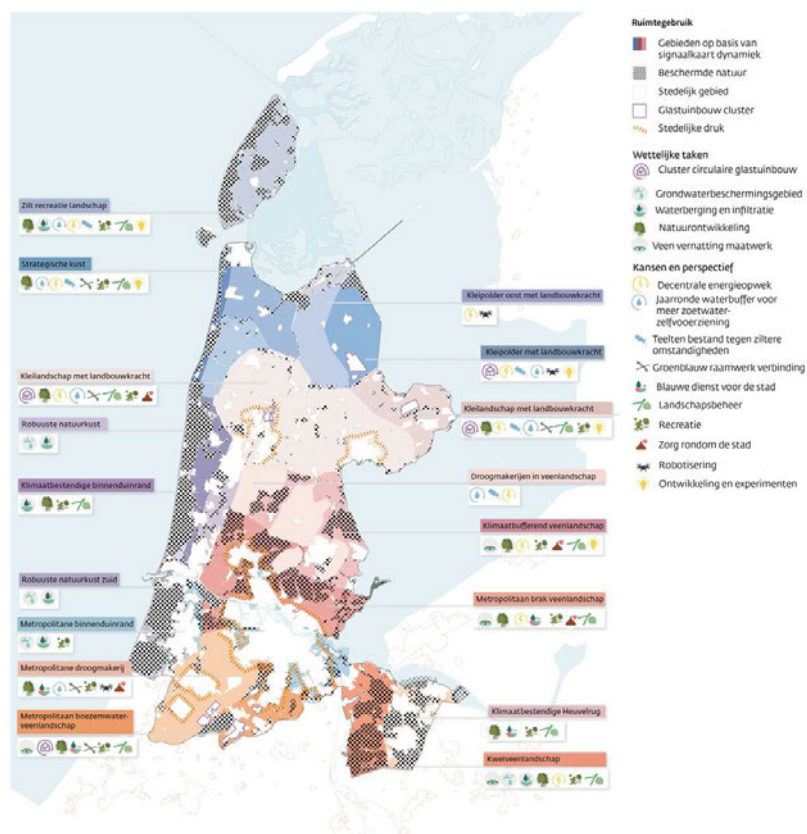
- De getekende kaart met de indicatie van het groen blauwe raamwerk.

Hoofdstuk 4 Perspectief voor het landelijk gebied

Landelijk gebied visiekaart
Kaart nr. 9

Landelijk gebied gebruikskaat
Kaart nr. 10

Huidige landbouw en veranderende
condities
Kaart nr. 11

INSTEEL IN DE OMGEVINGSVISIE

- Het landelijk gebied is belangrijk voor Noord-Holland vanwege alle functies die het herbergt. Daarmee draagt het bij aan de leefkwaliteit en daarmee aan de internationale aantrekkingskracht in Noord-Holland. We willen daarom ook in de toekomst het landelijk gebied zoveel mogelijk behouden. Dit betekent dat we kritisch zijn op het toevoegen van stedelijke functies aan het landelijk gebied.
- De opgaven in het landelijk gebied willen we zo veel mogelijk in samenhang oppakken.
- Voor een toekomstbestendig landelijk gebied nemen we het bodem- en watersysteem als basis. Dit betekent dat we ruimte geven aan waterberging, wateropslag en waterveiligheid. Dat de landbouw, natuur en recreatie zich zullen aanpassen aan de veranderende water- en bodemcondities. Heel specifiek betekent het dat de veengebieden zullen veranderen doordat de grondwaterstand verhoogd zal worden.
- Vanwege de veranderende water en bodem condities kunnen we niet overal meer garanderen dat er altijd voldoende zoet water beschikbaar is om verzilte gebieden door te spoelen.
- We zetten in op een weerbaar en robuust natuurlijk Noord-Holland. Dat betekent dat we natuurgebieden versterken door overgangszones en natuurverbindingen te verbeteren en de ontbrekende aan te leggen.
- We versterken groenblauwe verbindingen zowel op kleine schaal, bijvoorbeeld door ontsnippering, als op grote schaal met robuuste verbindingen.
- Het groenblauwe raamwerk koppelen we aan diverse opgaven zoals die voor de waterkwaliteit (natuurvriendelijke oevers) of de Bossenstrategie, maar ook deels aan de opgaven van omgevingskwaliteit, recreatie en gezondheid.
- In de overgangszones en het groenblauw raamwerk worden drukfactoren op natuur, biodiversiteit en waterkwaliteit verminderd.
- De Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer zijn belangrijke ecosystemen die we willen behouden en waar mogelijk versterken.
- Onze meest waardevolle (cultuurhistorische) landschappen en erfgoedstructuren blijven we beschermen. Maar landschap is niet onveranderlijk en passen wij door de tijden aan. Sommige kernkwaliteiten of waarden kunnen niet behouden worden of zullen veranderen als gevolg van ontwikkelingen of klimaatverandering. Bij verandering zetten we eerst in op behouden en daarna versterken en nieuwe waarden creëren.
- De landbouw van de toekomst is onderdeel van de transitie naar een gezond, eerlijk en duurzaam voedselsysteem en opereert binnen de grenzen van water, bodem, klimaat, natuur, een gezonde leefomgeving en omgevingskwaliteit. Tegelijk krijgt de sector voldoende ruimte voor innovatie, ondernemerschap en nieuwe bedrijfsmodellen. Om tegenwicht te bieden tegen de afname van landbouwgrond en landbouwgronden met goede potentie te behouden, zoeken we naar een opzet om landbouwgronden met goede condities te prioriteren.

6 WATER EN BODEM ALS ONDERGROND (17 FEBRUARI BESPROKEN)

Deze keuzes zijn besproken op 17 februari.

WAT SPEELT?

Autonome ontwikkelingen:

- Zeespiegelstijging; mede daardoor toenemende verzilting
- Vaker clusterbuien
- Warmer
- Fluctuerend aanbod zoet water, droogste periode lente / zomer: deeloplossing peilstijging IJsselmeer

De water- en bodemcondities gaan door verzilting, bodemdaling, verdroging en wateroverlast veranderen. Vooral als gevolg van klimaatverandering. Alleen technische maatregelen geen optie, alleen meebewegen ook niet.

RICHTINGEN EN AMBITIES

- We vergroten de mogelijkheden voor het vasthouden van zoetwater en het beschermen van drinkwater. Dit doen we omdat we verwachten dat zoet water en drinkwater schaarser worden en een randvoorwaarde zijn voor een leefbaar en economisch toekomstbestendig Noord-Holland.
- Op aangewezen plekken beschermen we het grondwater door te voorkomen dat er ontwikkelingen plaatsvinden waarbij grondlagen worden doorboord of dat er activiteiten zijn die het grondwater verontreinigen.
- Het natuurlijke water- en bodemsysteem zal een grotere rol krijgen als ordenend principe. Dit doen we omdat alleen technische oplossingen, zoals het ophogen van dijken, op de lange termijn niet houdbaar zijn. Dit betekent dat we in Noord-Holland een onderscheid gaan zien in gebieden die voor volgende generaties volhoudbaar zijn, robuuste gebieden, zoals het Gooi, West-Friesland, de binnenduinrand en de duinen. En gebieden waar een verandering nodig is om welvarend te blijven, transitiegebieden. Denk hierbij aan het veenweidegebied, het Noordzeekanaalgebied en de droogmakerijen.
- Om de waterveiligheid te garanderen en wateroverlast te minimaliseren, wordt in eerste instantie de ruimte voor nieuwe grootschalige ontwikkelingen, zoals het bouwen van huizen vooral op hoger en droger gelegen gebieden gezocht. Als er in lageregelegen gebieden wordt ontwikkeld, worden de kosten voor het op orde houden van de waterveiligheid verbonden aan die ontwikkelingen. Dit is omdat de wettelijke veiligheidsnormen onder meer gebaseerd zijn op het geïnvesteerd vermogen achter de dijk en het overlijdensrisico. Als het geïnvesteerd vermogen achter de dijk fors toeneemt of er veel meer mensen gaan wonen, moet de normering omhoog en daarmee de dijken versterkt. Tot nu toe worden de kosten door het waterschap, en daarmee alle inwoners betaald.¹
- Eén van de bepalende factoren voor toekomstig ruimtegebruik is of er sprake is van verzilting of zoutindringing. Voor deze gebieden kan op termijn geen garantie gegeven worden voor voldoende aanbod van zoet water om gebieden door te spoelen. Dit betekent dat deze gebieden zelfvoorzienend moeten worden voor zoet water. Als dat niet lukt zal het ruimtegebruik zich moeten aanpassen.
- Om wateroverlast bij excessieve neerslag tegen te gaan zal in zowel landelijk als stedelijk gebied ruimte moeten worden gevonden om water tijdelijk vast te kunnen houden in combinatie met technische oplossingen als extra pompcapaciteit.

¹ Motie PS: niet hoger en droger, maar alleen droger bouwen.

VOORGESTELDE KEUZES IN DE OMGEVINGSVISIE

1. Water- en bodem als ordenend principe gebruiken.
2. Signaleren van veranderingen van water- en bodemcondities met drie categorieën:
 - Gebieden waar condities stabiel zijn en grondgebruik zonder grote aanpassingen kan worden voortgezet
 - Gebieden waar geanticipeerd moet worden, en randvoorwaarden worden meegegeven bij anticiperen. Randvoorwaarden zijn bijvoorbeeld: 10% wateropvang bij nieuwe ontwikkelingen, eigen zoetwatervoorziening regelen om grondgebruik voort te kunnen zetten.
 - Gebieden waar condities op korte termijn zodanig veranderen dat gedeeltelijke functieverandering noodzakelijk is. Functies passen zich aan waar deze niet meer passen bij de condities, en anticiperen niet meer mogelijk is.
3. Meer ruimte voor water- en watersysteemmaatregelen. Dat betekent dat er op die plekken beperkingen komen voor nieuwe functies die dit onmogelijk maken:
 - a. Reserveren ruimte voor het verbreden van keringen
 - b. Voorwaarden stellen aan ontwikkelingen in polders die het waterbergend vermogen aantasten.
4. Reserveren ruimte voor drinkwaterwinning, en -infiltratie, -productie en -transport. We wijzen zoekgebieden aan voor drinkwaterwinning en infiltratie en voor de hoofdtransportleidingen. Daar gelden restricties voor ontwikkelingen.
5. Rondom grondwaterbeschermingsgebieden (onder meer ten bate van drinkwater) beschermen we een extra zone om de belasting op het grondwater te beperken.
6. Voorwaarden stellen aan nieuw te bouwen functies om wateroverlast te voorkomen. Bij grote ontwikkelingen rekening houden met waterveiligheid. Dat betekent niet afwentelen van kosten voor dijkversterking. De initiële kosten voor het op orde houden van de waterveiligheid wordt verbonden aan die ontwikkelingen. De langere termijn beheerkosten blijven bij het waterschap of de Rijkswaterstaat.

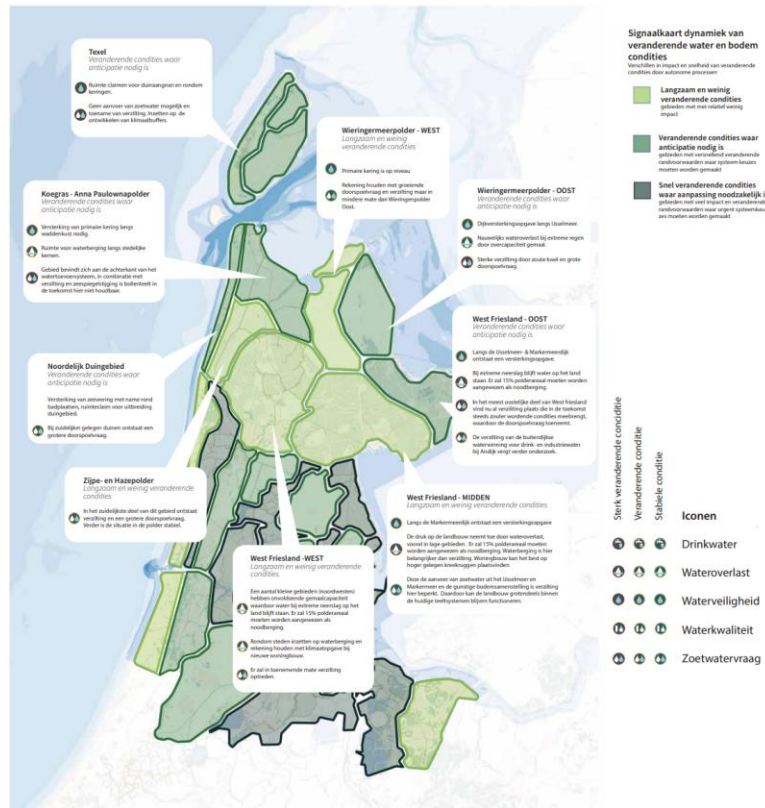
KAARTEN DIE HIERBIJ HOREN

Kaart nr. 2a + 2b + getekende overlay kaart van 17 februari.

Hoofdstuk 3 Onze visie 3.4 Spelregel 2: water en bodem als ondergrond

Signaalkaart dynamiek van veranderende water en bodem condities - uitleg 1

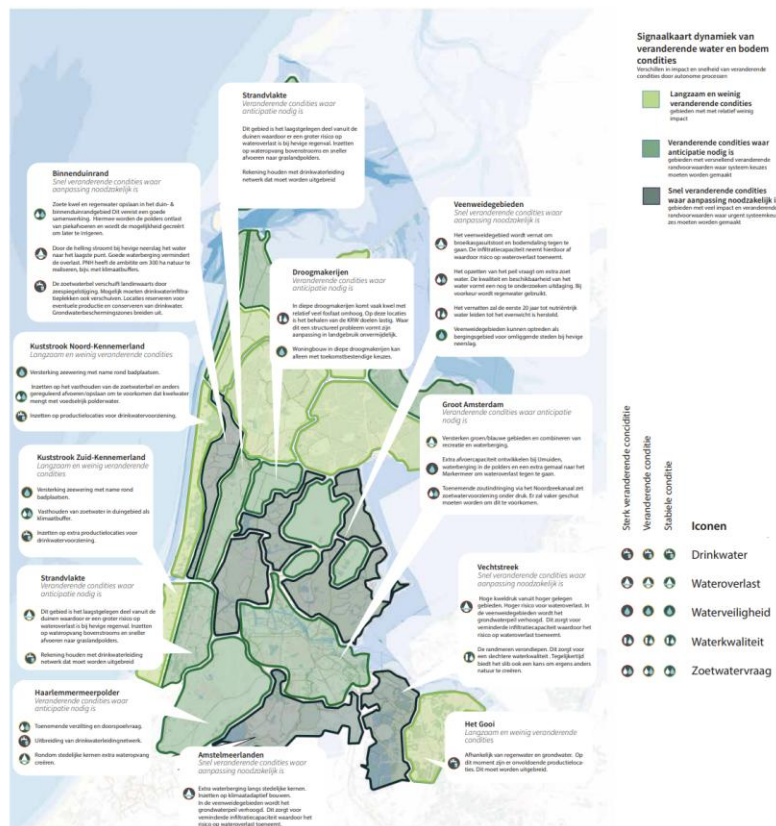
Kaart nr. 2a

Hoofdstuk 3 Onze visie 3.4 Spelregel 2: water en bodem als ondergrond

Signaalkaart dynamiek van veranderende water en bodem condities - uitleg 2

Kaart nr. 2b

INSTEEL

- We gaan zuinig om met de beperkte beschikbaarheid van water.
- Ordenen met water en bodemsysteem als basis:
 - *Reserveren* van ruimte voor water: ruimte voor waterberging, ruimte voor drinkwater, ruimte voor het versterken van waterkeringen en ruimte voor wateropslag.
 - *Anticiperen* op veranderingen van condities: zoetwateropslag, door het bouwen op zo'n manier dat wateroverlast beperkt wordt of door het inrichten van waterveiligheidslandschappen
 - *Aanpassen* van functies, als die niet meer passen bij de condities en anticiperen niet meer mogelijk is.
- Bij ruimtelijke reserveringen voor versterking en verbreding van keringen zijn geen onomkeerbare ontwikkelingen toegestaan. Dit geldt ook voor keringen langs IJsselmeer en Markermeer vanwege mogelijke peilopzet.
- Ruimte reserveringen gaan gepaard met beperkingen voor het ruimtegebruik bijvoorbeeld het verminderen van drukfactoren voor (drink)waterkwaliteit.
- Daar waar het echt nodig is zullen we in overleg met de waterschappen zoekgebieden voor waterbergingen aanwijzen.
- We bieden op tijd duidelijkheid over waar water- en bodemcondities gaan veranderen en aanpassing waarschijnlijk is.
- We stimuleren meervoudig ruimte gebruik bij waterveiligheidsopgaven.
- Om wateroverlast te beperken is het nodig dat alle polders voldoende ruimte hebben om water vast te kunnen houden en bergen. Hiervoor is oppervlakte nodig in de diepe delen van de polders, in eerste instantie daar waar het water nu al blijft staan. Functies die daarmee niet te combineren zijn, zijn niet toegestaan.
- Inzetten op water vasthouden op hoge gronden zoals duinen.
- We willen de zoetwaterbel in de duinen en binnenduintrand vergroten om zoutindringing te beperken.
- We reserveren ruimte voor ontwikkelingen van de kustzone tussen Camperduin en Den Helder.
- Waterpeil veenweide gaat naar maximaal 40 cm beneden maaiveld en onderbemaling is niet toegestaan.
- Bij het Amsterdam Rijnkanaal en het Noordzeekanaal zetten we samen met de regio en het Rijk in op:
 - een aanvaardbaar, beschermingsniveau voor wateroverlast;
 - wijzen we zoekgebieden aan voor noodoverloopgebieden;
 - onderzoeken we hoe we het huidige extra beschermingsniveau van de keringen langs het Noordzeekanaal en het Amsterdam Rijnkanaal kunnen continueren.
- De provincie stuurt op een zorgvuldig en samenhangend gebruik van de ondergrond om conflicten en ongewenste stapeling van effecten te voorkomen.

7 GEBIEDSGERICHTE UITSPRAKEN WIERINGERMEER (ALS DEELGEBIED) (BESPROKEN OP 11 MAART)

Op basis van de hoofdkeuzes die zijn voorgesteld op gebied van water en bodem, netwerken, wonen werken en recreëren en landelijk gebied volgen in de omgevingsvisie uitwerkingen per bestuurlijk gebied.

Hier zijn alvast twee (deel)gebieden bijgevoegd: Westfriesland en Wieringermeer. Wieringermeer hebben we voor vandaag uit het totale stuk van de Kop van NH gehaald omdat hier veel keuzes vanuit het landelijk gebied landen. Zo zien jullie direct wat de keuzes op hoofdlijnen voor landelijk gebied betekenen in een (deel)gebied. De rest van de tekst voor de Kop van NH volgt later.

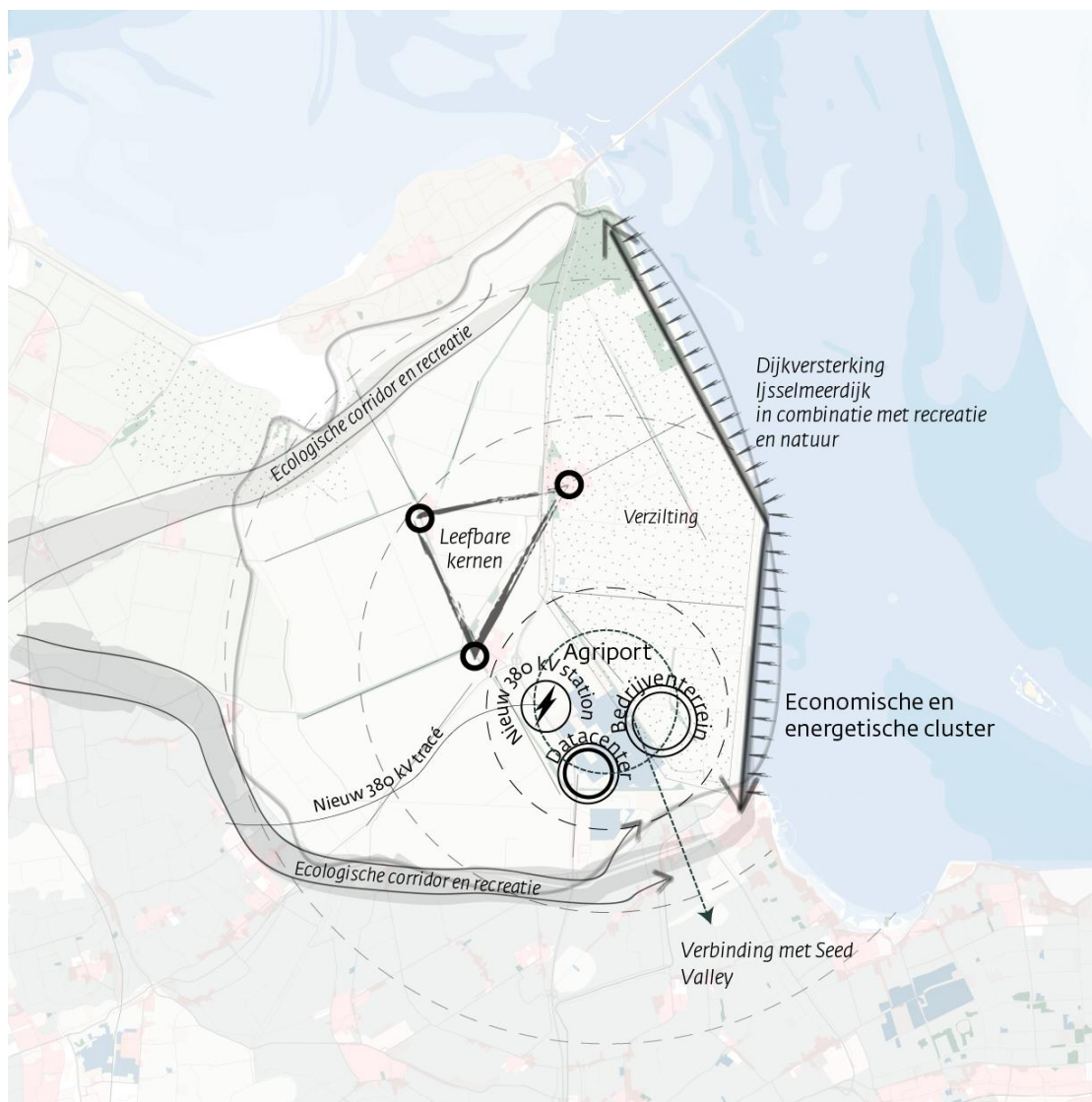
De structuur van de tekst is telkens: de voorgestelde keuzes in het gebied, de kaart die daarbij hoort en de toelichtende tekst over het gebied.

Disclaimer: dit zijn de conceptteksten die nog een redactieslag en controle op dubbelingen in de tekst vereisen. We willen jullie alvast een inkijkje geven in de opzet van de gebiedsuitwerkingen met daarbij de notie dat dit nog niet volledig is.

SAMENGEVAT VOORGESTELDE KEUZES WIERINGERMEER

- We reserveren voor en achter de dijk ruimte voor een eventuele dijkverhoging en -verbreding. Daarbij zien we een dijkversterking niet als een losse ingreep, maar als een meervoudige opgave. We koppelen waterveiligheid aan verbetering van waterkwaliteit, versterking van biodiversiteit en het realiseren van natuur- en recreatieve routes. Daarmee wordt de dijk onderdeel van het samenhangend groenblauw raamwerk.
- We maken een koppeling tussen nieuwe economische en maatschappelijke ontwikkelingen en het leveren van een financiële bijdrage aan initiële kosten voor investeringen in waterveiligheid. Dit betekent dat als hierover geen afspraken zijn gemaakt, er geen toename van nieuwe economische en maatschappelijke waardeontwikkelingen achter de dijk kan plaatsvinden. *(Deze keuze is in generieke zin al in GS besproken bij de bespreking van water en bodem op 17 februari).*
- In de Wieringermeer wordt ruimte gemaakt voor de aanlanding van energie gewonnen door wind op zee. We benoemen hiermee Agriport als energetisch en economisch cluster *(de keuze voor energieknooppunten en clusters is in generieke zin al in GS besproken bij de bespreking van netwerken en clusters op 6 maart).*
- Gezien de beperkte beschikbare ruimte op Agriport zal een keuze moeten worden gemaakt welke bedrijvigheid regionale, nationale en/of Europese meerwaarde heeft en op dit terrein ruimte krijgt. *(bespreking toekomstbestendige economie vindt plaats op 24 maart in GS)*
- Om de omgevingskwaliteit te verbeteren, ontwikkelen we samen met gemeente en waterschap een plan voor een robuust groenblauw raamwerk voor de Wieringermeerpolder.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

TOELICHTENDE TEKST WIERINGERMEER

Wieringermeer: verder bouwen aan een unieke toekomstbestendige polder

De Wieringermeer is een door mensen gemaakte landschap is rationeel, weids en modern en kan inmiddels als eerste grote Zuiderzeepolder ook gezien worden als cultureel erfgoed. Dit deel van Noord-Holland biedt sterke voorwaarden voor grootschalige landbouw, dankzij de vruchtbare bodem en de ruime verkaveling.

De polder heeft een heldere structuur en een grote maat, maar laat op kleinere schaal steeds meer variatie zien. Tegelijk komen hier veel grootschalige ontwikkelingen samen. Rond Agriport - een belangrijk energieknoppunt - met glastuinbouw, datacenters, geothermie en grootschalige opwek van duurzame energie. Agriport is door het Rijk ook aangewezen als één van de twee locaties waar nog Europese hyperscale datacenters mogen vestigen.

Daarnaast kent de Wieringermeer hechte gemeenschappen. Bereikbaarheid, huisvesting van arbeidsmigranten en sociale samenhang vragen aandacht. De polder oogt groots en robuust, maar ook de polder kent grenzen aan haar draagvermogen. Dit maakt een duidelijke visie en gerichte keuzes noodzakelijk.

1. Ondergrond, water en bodem

De Wieringermeer is een zeer vruchtbare zeekleipolder en daardoor bij uitstek geschikt voor landbouw met veel vollegrondsgroenteteelt, akkerbouw en veeteelt. Tegelijk ligt de polder aanzienlijk lager dan het omliggende Westfriesland en het voormalige eiland Wieringen. Die lage ligging zorgt voor problemen met de waterkwaliteit. Er is sprake van verzilting en hoge concentraties nutriënten in het grondwater. Daardoor mag het water niet rechtstreeks op het IJsselmeer worden geloosd maar voeren we het overtollige water af naar de Waddenzee. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de zoet-zoutgradiënt die kenmerkend is voor het Waddengebied en belangrijk is voor vissen, vogels en andere soorten.

Binnen de polder bestaan echter duidelijke hoogteverschillen. Vooral de diepere gronden in het (zuid)oosten (boven Medemblik) hebben te maken met sterke verzilting en ophoping van nutriënten. De hogere gronden in het westen (naast het Amstelmeer) kennen gunstiger omstandigheden voor een goede waterkwaliteit, nu en in de toekomst. Dat biedt kansen.

Samen met de gemeente en het waterschap werken we aan een toekomstbestendig watersysteem met een oostelijk en westelijk deel. Zo kan het relatief schone water uit het westen via gemaal Lely naar het IJsselmeer worden afgevoerd. In combinatie met gerichte peilopzet voor grondwaterberging en ecologische oevers maken we een toekomstbestendig watersysteem waar de akkerbouw kan blijven floreren.

De Wieringermeer staat ook voor een waterveiligheidsopgave. De dijk voldoet nu aan de geldende veiligheidsnormen. Door de sterke toename van economische activiteiten in de afgelopen decennia groeit echter de waarde van het gebied. Aangevuld met nieuwe kapitaalintensieve ontwikkelingen op Agriport ligt een hogere veiligheidsnorm in de nabije toekomst voor de hand en is randvoorwaardelijk voor toename van economische en maatschappelijke waardeontwikkelingen achter de dijk die nu nog niet bij recht mogelijk zijn. Mogelijke peilverhogingen van het IJsselmeer versterken die noodzaak. We roepen partijen op om in gesprek te gaan over een hogere veiligheidsnorm, het eventueel naar voren halen van investeringen in de dijk en afspraken te maken over de verdeling van de daarmee gepaard gaande kosten. Als of zolang hierover geen afspraken zijn gemaakt, kan er geen toename van nieuwe economische en maatschappelijke waardeontwikkelingen achter de dijk plaatsvinden.

Daarom reserveren we voor en achter de dijk ruimte voor een eventuele dijkverhoging en -verbreding. Daarbij zien we een dijkversterking niet als een losse ingreep, maar als een meervoudige opgave. We koppelen waterveiligheid aan verbetering van waterkwaliteit, versterking van biodiversiteit en het realiseren van natuur- en recreatieve routes, als onderdeel van samenhangend groenblauw raamwerk.

2. Netwerklaag

Agriport is een van de energieknooppunten en daaraan gekoppelde economische clusters in Noord-Holland. Elektriciteit, groen gas, waterstof en warmte komen hier bij elkaar. Met de aansluiting op het 380 kV-hoogspanningsnet en het Waterstofnetwerk Nederland wordt deze positie versterkt. De nationale energiehoofdinfrastructuur wordt uitgebreid. In de Wieringermeer wordt ruimte gemaakt voor de aanlanding van energie gewonnen door wind op zee. De aanlanding van elektriciteit uit wind op zee bij Agriport zorgt voor meer aanbod van energie. Het geeft mogelijkheden voor activiteiten met een grotere energievraag (zoals datacenters en elektrolyzers voor de productie van waterstof). De energie uit wind op zee zal gedeeltelijk via de nieuwe 380kV verbinding worden getransporteerd naar gebieden die deze energie kunnen gebruiken. De inpassing van de nationale energie-infrastructuur gaat gepaard met investeringen in de omgevingskwaliteit door toevoeging van groene recreatieve functies.

3. Ruimtegebruik

De Wieringermeer is en blijft een zeer waardevolle landbouwopolder. Tegelijk ontstaan er door het watersysteem in de toekomst verschillen binnen het gebied. Midden in deze landbouwgronden ligt Agriport. De aanleg van de 380 KV-verbinding en de aanlanding van wind op zee zijn noodzakelijk op regionale en nationale schaal, maar hebben duidelijke ruimtelijke gevolgen voor de polder. We wijzen Agriport aan als economisch-energetisch cluster. Wel is er nog een keuze nodig over de toekomstige profilering van Agriport, bijvoorbeeld als onderscheidend energie- of data-, en/of glastuinbouwcluster. Daarnaast is er behoefte aan uitbreidingsruimte voor de aanwezige bedrijven. In de hele Kop van Noord-Holland gaat het dan tot 2045 om 115 tot 155 ha bedrijventerrein, gebaseerd op autonome groei. Gezien

de beperkte beschikbare ruimte op Agriport zal een keuze moeten worden gemaakt welke bedrijvigheid regionale, nationale en/of Europese meerwaarde heeft en op dit terrein ruimte krijgt.

We zetten in op een kwaliteitsslag voor Agriport door intensiever ruimtegebruik en meer hoogwaardige functies te stimuleren. Bij Agriport wordt fietsverkeer gestimuleerd en bij Middenmeer wordt een mobiliteitshub ontwikkeld om de bereikbaarheid te vergroten. Samen met regionale partners ontwikkelen we een vestigingsbeleid waarop we actief gaan sturen op basis van de leidende principes die we hanteren voor een toekomstbestendige economie. Zo beperken we uitbreiding buiten de huidige bestemmingsplancontouren. Na benutting van de noordelijke uitbreidingsruimte is verdere groei alleen in oostelijke richting en onder strikte voornoemde randvoorwaarde en volgende voorwaarden mogelijk:

- betreffende ontwikkeling past binnen het vestigingsbeleid,
- voldoende netcapaciteit voorradig,
- geen beschermde landbouwgrond wordt aangetast,
- voldoende zoet water beschikbaar is
- voorzien benodigde ruimte voor arbeidsmigranten
- buiten de reservering van een eventuele dijkverzwaring en -verbreding wordt gebleven.
- Proportionele investeringen in omgevingskwaliteit van de polder.

De uitdaging is om grote ontwikkelingen te benutten voor een kwaliteitsslag van de hele polder. We richten ons daarbij niet op de inpassing van losse projecten, maar op versterking van het landschap en op verbinding met andere opgaven, zoals een groenblauw raamwerk en een ecologische dijkzone.

Woningbouw is mogelijk voor de eigen behoefte aan de bestaande kernen. Huisvesting van arbeidsmigranten moet worden verzorgd door werkgevers op eigen erf, of in het landelijk gebied op een centrale locatie die goed is ontsloten. Maar niet in reguliere woningen in dorpen of steden.

4. Gezondheid en veiligheid

In het gebied worden veel economische activiteiten uitgevoerd. Dit kan invloed hebben op de kwaliteit van de leefomgeving en risico's met zich meebrengen voor de gezondheid van omwonenden. Het creëren van afstand tussen bronnen van uitstoot en omwonenden én het toepassen van ambitieus bronbeleid, draagt bij aan het verminderen van deze invloed.

5. Omgevingskwaliteit

Om de omgevingskwaliteit te verbeteren, ontwikkelen we samen met gemeente en waterschap een plan voor een robuust groenblauw raamwerk voor de Wieringermeerpolder. Hiermee kunnen we op een slimme manier opgaven combineren en middelen en ruimte hiervoor effectief inzetten. Zo kan dit raamwerk:

- voorzien in de eerder beschreven waterkwaliteitsopgaven;
- de lokale biodiversiteit versterken en gaten vullen binnen het natuurnetwerk op de grotere schaal;
- ruimte bieden voor recreatieve behoeften vanuit de woonkernen;
- de dijkzone natuurinclusief worden ontwikkeld;
- worden geanticipeerd op een potentiële inpassingvraagstukken voortkomend uit grote ontwikkelingen op of uitbreiding van Agriport.
- De twee bosgebieden, Robbenoordbos en Dijkgatbos versterken en verbinden. Dit creëert een recreatiegebied dat kwetsbare natuur als de duinen ontlast. Ook geven we hier invulling aan de doelstellingen uit de bossenstrategie.

Met dit raamwerk – passend bij de maat schaal en landschappelijke hoofdstructuur van de polder en de ontwikkelingen die daarop afkomen – wordt de robuuste, cultureel waardevolle structuur van de Wieringermeer weer toekomstbestendig gemaakt.

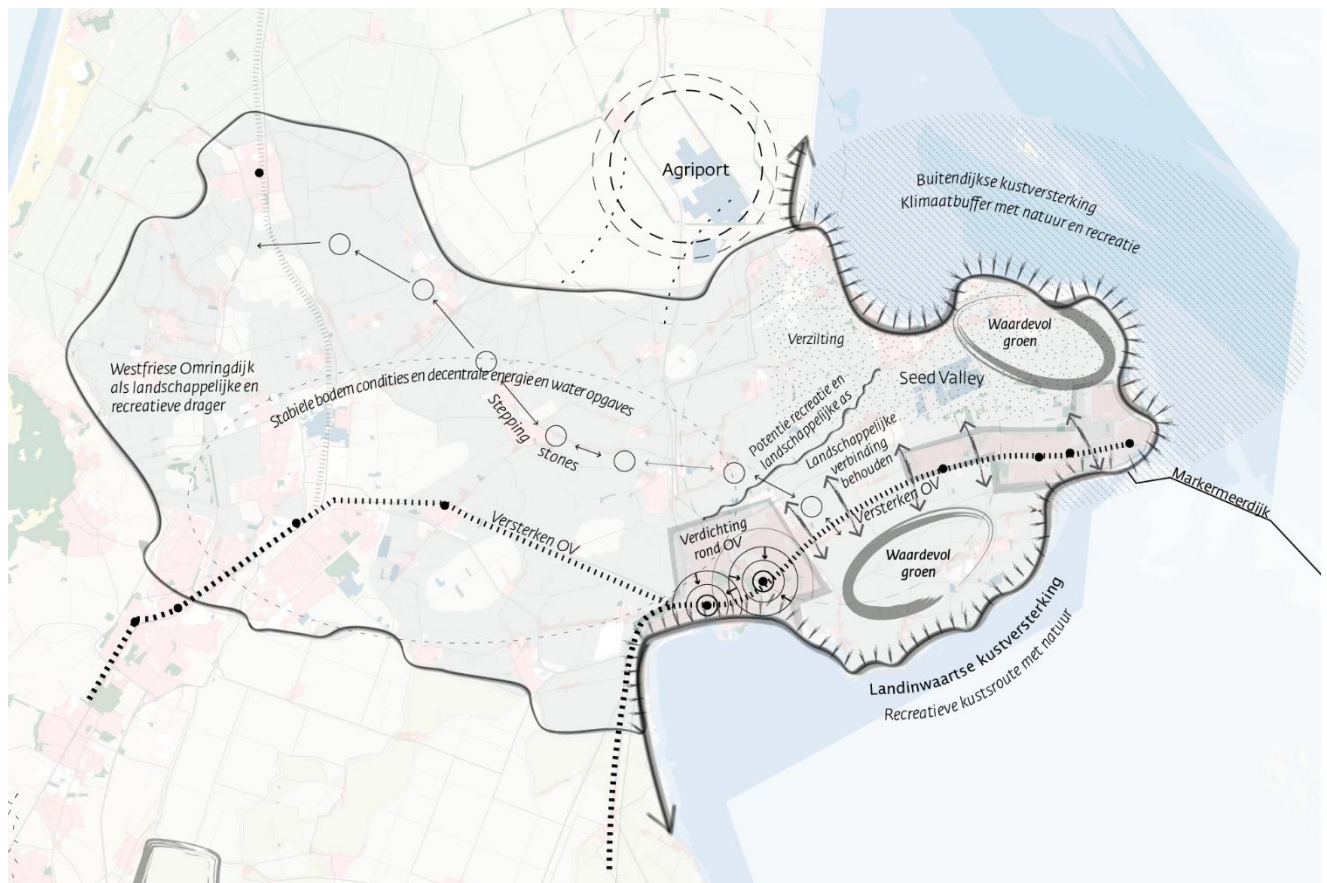
8 GEBIEDSGERICHTE UITSPRAKEN WESTFRIESLAND (BESPROKEN OP 11 MAART)

Disclaimer: dit zijn de conceptteksten die nog een redactieslag en controle op dubbelingen in de tekst vereisen. We willen jullie alvast een inkijkje geven in de opzet van de gebiedsuitwerkingen met daarbij de notie dat dit nog niet volledig is.

SAMENGEVAT VOORGESTELDE KEUZES WESTFRIESLAND

- Westfriesland heeft een gevarieerd landschap van kleinere zeekelepolders, enkele droogmakerijen, veenweidegebieden, dorpse kernen en lintdorpen, aangevuld met iconische stolpenlinten en waardevolle archeologische vindplaatsen, die we beschermen en benutten voor recreatieve doeleinden.
- Zelfs in de huidige situatie is de recreatiedruk hoog, nog los van de toenemende verstedelijking. Voor beschermde natuur en landschap zetten we in op behouden en versterken, onder meer door middel van een groenblauw raamwerk, waarbij we voortdurend zoeken naar meekoppelkansen voor recreatie. Specifiek willen we een reservering maken tussen Hoorn en Hoogkarspel voor groen open gebied, inclusief landbouw, met mogelijkheden voor recreatieve routes. Dit gebied blijven we dan vrijwaren van grootschalige bebouwing.
- De verstedelijking vindt binnenstedelijk plaats en bij voorkeur plaats langs de Westfriese corridor.
- We gaan het glastuinbouwconcentratiegebied niet vergroten en bieden geen ruimte voor uitbreiding van de glastuinbouw in brede zin. Wel bieden we ruimte voor glastuinbouwfuncties die direct ten dienste staan van Seed Valley en de zaadveredeling.
- We beschermen specifiek de landbouwgronden in de regio die we vanuit bodemcondities prioriteit geven, om de sector ruimte en continuïteit te geven om zich verder te ontwikkelen.
- We staan verstedelijking toe als het gaat om Seed Valley-gerelateerde innovatie, agri-tech en kennisintensieve productie, en de bijbehorende behoefte aan woonruimte, op landbouwgronden die we geen prioriteit geven
- Daarmee gaan we mee in de huidige ontwikkeling van de regio richting innovatie, agri-tech en kennisintensieve productie.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

TOELICHTENDE TEKST WESTFRIESLAND

Westfriesland is een regio met een eigen identiteit, omlijnd door de Westfriese Omringdijk en omgeven door het water van het IJsselmeer en Markermeer, de vroegere Zuiderzee. De regio vormt een herkenbare eenheid. De waterverbondenheid is niet toevallig: juist omdat Westfriesland omgeven is door water ontstonden hier de oud-Hollandse havensteden Medemblik, Enkhuizen en Hoorn. Toerisme en watersport zijn onderdeel van Westfriesse DNA.

Maar water is slechts één kant van het verhaal. **Het gebied kenmerkt zich door grote diversiteit**: een gevarieerd landschap van kleinere zeekleipolders, enkele droogmakerijen, veenweidegebieden, dorps kernen en lintdorpen, aangevuld met iconische stolpenlinten en waardevolle archeologische vindplaatsen. Westfriesland is belangrijk voor natuur die afhankelijk is van het agrarisch ecosysteem. Zo liggen er belangrijke weidevogelgebieden. Deze diversiteit vertaalt zich ook in woonmilieus, van stedelijk tot dorps en landelijk. De Westfriese Omringdijk speelt hierin een centrale rol: het is een landschapselement en cultuurhistorisch erfgoed (provinciaal monument), wordt in de zomer intensief recreatief gebruikt en is van groot belang voor waterveiligheid. Andere karakteristieken zijn de molenbiotopen (waarvan het merendeel Rijksmonument), de Kromme Leek, de lintdorpen waarvan sommige nog met wegsloot, en de agrarische erven en stolpenstructuren die het gebied zijn gezicht geven.

Westfriesland heeft een sterke en diverse agrarische sector. Plantveredeling en zaadtechnologie kenmerken deze regio (Seed Valley) en zijn van mondiale betekenis, samen met andere

landbouwsectoren zoals de vollegrondsgroenteteelt, fruitteelt en melkveehouderij. Deze sector is niet alleen economisch belangrijk; zij bepaalt ook het landschapsgebruik en de cultuur van het gebied.

Hoorn verbindt de regio via weg en spoor met Amsterdam, en via de Houtribdijk met de rest van Nederland. **Bereikbaarheid en verduurzaming van mobiliteit belangrijke opgaven** – zowel voor het functioneren van de economie als voor de leefbaarheid van dorpen en landelijk gebied.

Regionale opgaven

Westfriesland staat voor een opgave: het behouden van ruimte voor meerdere functies tegelijk. Wonen, werken, recreëren en landbouw – allemaal hebben zij hun plaats in dit diverse gebied. Maar zij concurreren om dezelfde ruimte. Dit vraagt om duidelijke keuzes: waar kunnen deze functies elkaar versterken, en waar moeten we grenzen stellen om de kwaliteiten van Westfriesland te behouden? Die opgave wordt versterkt door twee specifieke uitdagingen. Ten eerste is dat voedselzekerheid. Seed Valley, met plantveredeling en zaadtechnologie van mondiale betekenis, vormt een belangrijke schakel in de mondiale voedselketen. Wat landbouwgronden betreft zijn de bodemcondities dusdanig gunstig dat we deze gronden willen behouden voor vollegrondsteelt, fruitteelt en grasland. Ten tweede spelen bereikbaarheid en mobiliteit een grote rol. Doorontwikkeling van het OV is nodig ten behoeve van het dagelijks wonen, werken en recreëren. Vermindering, verandering en verduurzaming van de mobiliteit en verbetering van de spoorverbinding zijn daarom essentieel: voor de vitaliteit van dorpen en steden en voor het reduceren van congestie op de wegen.

1. Ondergrond, water en bodem

De bodem in Westfriesland bestaat voornamelijk uit klei. Alleen een gedeelte van Noordoost Westfriesland krijgt te maken met toenemende verzilting. Hierdoor zijn er niet alleen op dit moment, maar ook voor de langere termijn grotendeels goede landbouwcondities in dit gebied.

Een belangrijk deel van de drinkwatervoorziening van Noord-Holland ligt in Westfriesland. Bij Andijk haalt PWN water uit het IJsselmeer en zuivert een deel direct tot drinkwater. Een ander deel wordt vervoerd naar de duinen om daar te worden geïnfilterd. Deze wateropname wordt bedreigd door de schommelingen in de kwaliteit van het water in het IJsselmeer. Bij droogte kan het water bijvoorbeeld te zout worden. Om deze reden wil PWN tussen 2029 en 2032 de Klimaatbuffer IJsselmeer aanleggen. Dit is een 150 hectare groot natuurgebied dat het IJsselmeerwater voorzuivert en 100 hectare aan nieuwe voorraadbekkens. De provincie bestempelt de PWN-locatie Andijk als strategisch en cruciaal voor huidige en toekomstig (drink)water voor Noord-Hollanders, richting 2025 en daarna. Daarom stimuleert de provincie PWN bij het onderzoeken en tot uitvoering komen van 'de Klimaatbuffer IJsselmeer'.

Door de beoogde peilopzet van het IJsselmeergebied na 2050 is het versterken van de huidige dijk aan het IJsselmeer noodzakelijk. Deze dijkversterking kan zowel door een uitbreiding naar de binnenzijde als naar de buitenzijde van de dijk gerealiseerd worden. De dijk en delen van aangrenzende landschap zijn van zeer hoge cultuurhistorisch en recreatieve waarde en zijn begrensd als Natura2000 en deels als NNN. Wij zien de dijkverzwaringsopgave als een brede opgave en zullen bij de dijkverzwaring altijd sturen op een versterking die naast de waterveiligheid meerwaarde heeft voor het landschap, de natuur en recreatie.

2. Netwerklaag

Op een groot aantal plekken in de regio vinden nieuwbouw en uitbreiding van transformatorstations plaats. Er is een nieuw 150 kV station gepland in de buurt van Wognum, hiervoor is 5 hectare oppervlakte nodig, de precieze locatie is nog niet vastgesteld. Verder is er een aantal 50 kV-stations gepland. Deze vallen in het algemeen in stedelijk gebied. Alle mogelijke tracéopties voor het hoogspanningsnetwerk van het Noordzeekanaal naar de Kop van Noord-Holland lopen door het westelijk deel van Westfriesland. De realisatie van deze nieuwe energie-infrastructuur zal plaatsvinden in de komende 10 tot 15 jaar. Om in de tussentijd nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken, zijn creatieve oplossingen nodig. Een voorbeeld hiervan is de opwek van energie dichtbij het gebruik.

Batterijen voor tijdelijke opslag van elektriciteit zullen ingepast moeten worden om voldoende flexibiliteit en stabiliteit van het nieuwe energiesysteem te waarborgen. Nieuwbouwwoningen zullen netbewust

gerealiseerd moeten worden: zo veel mogelijk rekening houdend met de grenzen van het elektriciteitsnetwerk. Op een vergelijkbare manier zal het laadgedrag van personen- en vrachtverkeer afgestemd moeten worden op de beschikbare netcapaciteit.

In autogerichte regio's in het algemeen en in Westfriesland in het bijzonder, geldt dat de groei van de automobiliteit door de toename van het aantal woningen niet meer op de weg past. Het bouwen van de geplande extra woningen past wel binnen de huidige infrastructuur en de beoogde korte termijn maatregelen voor mobiliteit in Westfriesland. Maar door de extra woningen is de verwachting dat de bereikbaarheid in de richting van Amsterdam en de bredere MRA verder afneemt.

We streven naar een zo optimaal mogelijk mobiliteitssysteem, maar het is niet haalbaar dat dit gelijktijdig of eerder wordt gerealiseerd dan een woningbouwontwikkeling. Het oude adagium "eerst bewegen, dan bouwen" zien we daarom niet langer als een vereiste. Extra provinciale investeringen in autodoorstroming behalve de al genoemde kortetermijnmaatregelen worden dan ook niet voorzien. In plaats daarvan ligt de focus op alternatieve modaliteiten voor niet noodzakelijk autoverkeer, zoals fiets, openbaar vervoer en voetgangers. De regio is sterk autogericht en het OV-aanbod is beperkt, waardoor het cruciaal is om ontwikkelingen te concentreren bij OV-knooppunten en doorfietsroutes te verbeteren. In Westfriesland in het bijzonder moet in woningbouwontwikkelingen ruimte worden gereserveerd voor goede fietsvoorzieningen, openbaar vervoer en publieke mobiliteit (o.a. hubs met deelmobiliteit en openbaar vervoer). Alle maatregelen zijn nodig om de mobiliteit in de toekomst op orde te houden.

Het realiseren van OV-hubs draagt bij aan het oplossen van de ruimtelijke opgaven in de regio. De verbindingen vanuit de andere dorpskernen naar Hoorn zijn niet overal optimaal. Een deel van de regio is niet gedekt door het spoor, waardoor een betere aansluiting op het OV-netwerk en het optimaliseren van routes en voorzieningen voor de fiets noodzakelijk zijn. Wij zetten actief in op Publieke Mobiliteit. Door de ruggengraat van het OV te verstevigen met maatregelen voor publieke mobiliteit wordt de mobiliteit voor kwetsbare groepen verbeterd en geborgd. Hiermee komt de mobiliteit ondanks het toevoegen van woningen niet nog verder onder druk te staan. We reserveren ruimte voor een eventuele verdubbeling van het spoor tussen Hoorn en Enkhuizen, voor ontwikkelingen voor ov-oplossingen, voor publieke mobiliteit en specifiek voor de optimalisatie van de aansluiting aan de Houtribdijk.

3. Ruimtegebruik

Tot 2031 (of tot en met 2030) heeft Westfriesland aangegeven 12.500 woningen te zullen realiseren. Hoorn levert daar een belangrijke bijdrage aan en kan haar woningbouwopgave voorlopig binnenstedelijk oplossen. De vraag is wel of dat ook geldt voor de voorzieningen die deze centrumstad voor de regio biedt. De overige verstedelijking vindt bij voorkeur plaats langs de Westfriesse corridor, vanuit het oogpunt van verstedelijking nabij OV-knooppunten. Een voorbeeld hiervan is de geplande woningbouw in Hoogkarspel Zuid met de nieuwe naam "De Hooze Hout". Dorpen en kernen kunnen via maatwerk of de toegestane woningbouw aantallen voor behoud van de leefbaarheid bijbouwen.

Voor Westfriesland geldt dat de woon/werkbalans niet in evenwicht is. Voor veel inwoners geldt dat zij wonen in dit gebied, maar elders in de provincie werken of zelfs daarbuiten. Ook voor Westfriesland geldt daarom dat gewerkt moet worden aan een onderscheidend economisch profiel en het toevoegen van arbeidsplaatsen in de regio. Naast (versnelde) woningbouwontwikkeling is het inzetten op versteviging van de werklocaties en hoger onderwijs van belang om frequentieverhoging en een robuuster spoor door dubbelspoor mogelijk te maken.

Er is sprake van een tekort aan bedrijventerreinen. Op basis van de analyse van de ruimtevraag en de kenmerken van het (harde) planaanbod in Westfriesland constateren we dat de uitbreidingsvraag in Westfriesland 55 tot 95 hectare bedraagt in de periode 2025 tot en met 2045, afhankelijk van het lage of hoge ontwikkelscenario. Hier komt een additionele vraag bij van circa 20 tot 30 hectare, met name voor energieinfra. Deze uitbreidingsvraag is relatief groot door een hoger aandeel bouwbedrijven en industriële bedrijven in de regio. Om de woon/werkbalans niet verder scheef te trekken mag dit tekort niet nog verder oplopen, ook niet als gevolg van transformatie van bedrijventerreinen naar woningbouw.

De landbouwgrond in Westfriesland is zowel vanuit bodemvruchtbaarheid (klei) en klimaatverandering (weinig verzilting) goed. Innovatie en verduurzaming betekenen ook hier voor de sector een voortdurende

vraag om fysieke en ontwikkelruimte. De toenemende verstedelijking gaat in veel gevallen ten koste van landbouwgrond. Goede landbouwgrond willen we beschermen. Daarnaast willen we dat er gekoppeld aan de toenemende woningbouwontwikkeling ook meer ruimte komt voor recreatie, in een situatie waarin de recreatiemogelijkheden al onder druk staan. Gaat dit om ruimere oppervlakten dan zal ook dit afgaan van landbouwgrond, in het geval van fiets- of wandelpaden is het ruimtebeslag beperkt. Vanuit het belang van het behouden van goede landbouwgrond, is de inzet altijd om de verstedelijking zo compact mogelijk te maken en het ruimtebeslag zo klein mogelijk.

Seed Valley is een van de belangrijkste economische clusters in de regio. De sector speelt een cruciale rol voor onze voedselzekerheid en is met plantveredeling en zaadtechnologie van mondiale betekenis als schakel in de mondiale voedselketens. We beschermen specifiek de landbouwgronden in de regio die we vanuit bodemcondities prioriteit geven, om de sector ruimte en continuïteit te geven om zich verder te ontwikkelen. Daarnaast ondersteunen we het initiatief in de regio om de kennispositie van Westfriesland te versterken, mogelijk met de komst van een onderwijsinstelling. Daarmee gaan we mee in de huidige ontwikkeling van de regio richting innovatie, agri-tech en kennisintensieve productie. Dergelijke initiatieven, die vaak gepaard gaan met een behoefte aan woonruimte en daarom verdere verstedelijking, moeten afgewogen worden in relatie tot huidige functies die daarvoor mogelijk moeten wijken. In veel gevallen gaat het daarbij om landbouwgrond, waarbij overeind blijft dat we de landbouwgronden beschermen die we vanuit bodemcondities prioriteit geven.

De glastuinbouwsector in Westfriesland, zoals glastuinbouwgebied Grootslag, heeft een structurele uitbreidingsbehoefte. Ook verduurzaming van de glastuinbouw brengt een ruimtevraag met zich mee, vaak in technische maatregelen zoals de energievoorziening, geothermie, batterijen en wateropslag. De glastuinbouw trekt net als een aantal andere economische functies in de regio buitenlandse werknemers aan. De agrarische bedrijven organiseren veelal zelf de huisvesting voor deze werknemers met voorzieningen vanuit goed werkgeverschap. Ondanks de uitbreidingsbehoefte gaan wij het glastuinbouwconcentratiegebied niet vergroten en bieden we geen ruimte voor uitbreiding van de glastuinbouw in brede zin. Wel bieden we ruimte voor glastuinbouwfuncties die direct ten dienste staan van Seed Valley en de zaadveredeling.

4. Gezonde leefomgeving

In Westfriesland staat de gezonde leefomgeving onder druk. De opgetelde score van indicatoren van bedreigende omgevingsfactoren is relatief hoog in Noord-Holland Noord. Dit betreft voornamelijk de luchtkwaliteit, met hoge niveaus van stikstofdioxide en fijnstof (PM2.5). Daarnaast speelt geluidshinder van vliegverkeer in Koggenland een rol. Met verschillende maatregelen zoals de inzet op ov en fiets, de verduurzaming van het mobiliteitssysteem en de landbouw, het verbeteren van de recreatiemogelijkheden en het versterken van het groenblauwe raamwerk willen we deze situatie verbeteren.

5. Omgevingskwaliteit

Met de verdere verstedelijking van de stedenband Hoorn-Enkhuizen gaat agrarische landbouwgrond en open en cultuurhistorisch waardevol landschap verloren. Om het landschappelijke karakter en de cultuurhistorische waarden te behouden willen we een structuur van een groenblauw raamwerk inzetten dat ruimte biedt voor natuur en recreatie. Dit netwerk kan stapstenen creëren tussen dorpen en steden, recreatie combineren met landbouw en de recreatiedruk beter verdelen. Daarbij willen we dwarsstructuren, de landschappelijke elementen van noord naar zuid die nu al zichtbaar zijn in het Westfriesse landschap, openhouden voor ommetjes, doorzichten en andere gebruiksmogelijkheden. Bij recreatiemogelijkheden zoals wandelen, fietsen of varen willen we agrariërs in staat stellen om aanvullend recreatiefuncties aan te bieden, onder voorwaarde van aanwezige (of te ontwikkelen) routes. Dit sluit aan op het principe van multifunctionele landbouw, een transitiepad van kringlooplandbouw dat we als provincie stimuleren. Specifiek willen we een reservering maken tussen Hoorn en Hoogkarspel voor groen open gebied, inclusief landbouw, met mogelijkheden voor recreatieve routes die dan vrijwaard blijven van grootschalige bebouwing.

Voor beschermde natuur en landschap zetten we in op behouden en versterken, waarbij we voortdurend zoeken naar meekoppelkansen voor recreatie. Het Stadsstrand bij Hoorn met de nieuwe natuuroever als onderdeel van de versterking van de Markermeerdijken toont aan hoe natuur en recreatie samen

ontwikkeld kunnen worden. Recreatieschap Westfriesland laat dit eveneens zien met de waterberging van 22 Ha bij Drachterveld gecombineerd met recreatiemogelijkheden. De Kromme Leek is kenmerkend in het landschap en biedt potentie als recreatieve as en landschappelijke verbinding. We willen blijven aansluiten op het middeleeuwse (veenontginnings)landschap en dit verder doorontwikkelen.

Het groenblauwe raamwerk kan verder worden versterkt door bosuitbreiding in aansluiting op de al aanwezige fijnmazige landschapsstructuren, recreatieve routes en natuurgebieden langs de Westfriese Omringdijk. Dit biedt ook kansen voor agrarische verbreding met activiteiten zoals natuurbeheer, (verblijfs)recreatie, educatie en verkoop aan huis. Tegelijkertijd vragen schaalvergroting en specialisatie in de agrarische sector om meer ruimte, wat een goede ruimtelijke afstemming noodzakelijk maakt.

Provinciale belangen

- In balans brengen van functies in relatie tot veranderende water- en bodemcondities
- Verbeteren van de bereikbaarheid
- Realiseren van voldoende woningen
- Ontwikkelen van toekomstbestendige economische sectoren
- Verbeteren van de biodiversiteit
- Het benutten van het recreatiepotentieel van het landschap
- Behoud van karakteristieke landschappelijke waarden en ruimte voor landschapsontwikkeling

9 DE KOP VAN NOORD-HOLLAND (ZONDER WIERINGERMEER)

Als onderdeel van de Kop van Noord-Holland is de Wieringermeer al besproken op 11 maart.

Daarom hier alleen de teksten die over de rest van de Kop van Noord-Holland gaan. De teksten van Wieringermeer staan hierboven.

VOORGESTELDE KEUZES IN DE OMGEVINGSVISIE

We zien voor de Kop van Noord-Holland twee gebieden waar regionale opgaven liggen: Dit zijn **Den Helder en omgeving** en **Wieringermeer**. In Den Helder en omgeving spelen opgaven op het gebied van **defensie, waterveiligheid**, multifunctioneel gebruik van het **kustgebied** en de combinatie **woningbouw** en **mobiliteit**.

- In Den Helder voorzien we langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. Wij nodigen daarom de betrokken regio- en rijkspartijen uit om gezamenlijk de opgaven voor de komende 10 jaar te analyseren en te concretiseren en te bepalen hoe we deze kunnen realiseren voor een toekomstbestendige regio. We willen hiervoor een proces inrichten, waarbij de opgaven rond de Noordzeekust en Waddenzeekust integraal en interbestuurlijk meegenomen worden.
- We willen onderzoeken of een binnenzijdse uitbreiding van de duinenrij een werkbare vorm van kustversterking is in combinatie met natuur, recreatie, energie-opwek, toerisme en landbouw die onafhankelijk is van externe zoetwateraanvoer ten tijde van droogte. Daarom wijzen we tussen Camperduin en de Donkere Duinen een zoekgebied aan van 1,5 kilometer breed, voor beperkte tijd, met restricties voor nieuwe ontwikkelingen.
- We willen een gezamenlijk onderzoeksprogramma opstellen om de kansen te onderzoeken voor de mogelijkheden om de uitbreiding van de marine en civiele haven te combineren met natuurontwikkeling in de Waddenzee en versterking van aangroei wadplaten.
- We wijzen het Maritiem Cluster bij Den Helder aan als energetisch en economisch cluster. Het vervangen van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon is hiervoor een randvoorwaarde. Ook worden er diverse maatregelen voorbereid om de bereikbaarheid van het Maritiem cluster te vergroten. Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen.
- Samen met de gemeente en het waterschap werken we aan een toekomstbestendig watersysteem met een oostelijk en westelijk deel.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

Kaart nummer 12 (zie bijlage)

Hoofdstuk 5 Noord-Holland in gebieden

Kop van Noord-Holland
Kaart nr. 12

TOELICHTENDE TEKST KOP VAN NOORD-HOLLAND

KARAKTERISTIEK VOOR DE HELE KOP VAN NOORD-HOLLAND

De Kop van Noord-Holland is een gebied dat letterlijk op zee is veroverd. Het grootste deel van het huidige landschap, inclusief Texel, is door eeuwen van aandijkingen en inpolderingen ontstaan. Deze geschiedenis heeft een unieke geografische positie opgeleverd: drie kusten – Noordzee, Waddenzee en IJsselmeer – die het gebied een bijzondere identiteit geven.

Die identiteit zit in de diversiteit. De duinen, Texel, het voormalige eiland Wieringen en het oude zeekleilandschap vormen zeer verschillende landschapstypen met eigen cultuurhistorische kwaliteiten. Deze landschappen zijn niet alleen waardevol op zichzelf, ze zijn de fundering van de economie van de Kop. Toerisme, offshore, visserij en landbouw hebben zich hier kunnen ontwikkelen vanwege de ligging juist *omdat* deze kwaliteiten aanwezig zijn. De bollenteelt op de zandgronden in de kuststrook is daarvan het meest zichtbare visitekaartje.

De Kop beschikt bovendien over gunstige natuurlijke voorwaarden voor een duurzame economische toekomst. Het klimaat met relatief veel wind en zon, gecombineerd met beschikbare ruimte, maakt duurzame energieproductie (met name windenergie) aantrekkelijk. Tegelijk huisvest de regio belangrijke economische clusters die innovatie faciliteren: het gaat dan om Agriport, Seed Valley, Bio Valley, Greenport Noord-Holland Noord (in samenwerking met Westfriesland en regio Alkmaar) en de Energy & Health Campus in Petten.

De Noordzee- en Waddenkust hebben potentie om zich verder te ontwikkelen tot een hoogwaardig recreatief en toeristisch gebied. Verschillende kernen, zoals de marinehavenstad Den Helder, het historische Schagen en het landelijker Anna Paulowna hebben elk hun eigen kwaliteiten. Texel neemt een bijzondere positie in als enig Waddeneiland van Noord-Holland: een plek met grote landschappelijke diversiteit, kenmerkende cultuurhistorie, een sterke en diverse landbouwsector en een sterke recreatie-, toerismesector en energieverandering.

Regionale opgaven

We zien voor de Kop van Noord-Holland twee gebieden waar regionale opgaven liggen: Dit zijn **Den Helder en omgeving** en **Wieringermeer**. In Den Helder en omgeving spelen opgaven op het gebied van **defensie, waterveiligheid**, multifunctioneel gebruik van het **kustgebied** en de combinatie **woningbouw** en **mobilititeit**.

DEN HELDER EN OMGEVING, RUIMTE VOOR NATIONALE OPGAVEN VOOR DEFENSIE EN ENERGIE EN KANSEN VOOR DE KUST

Den Helder is een bijzondere havenstad. Sinds 1947 functioneert het als de hoofdhaven van de Koninklijke Marine en sinds de jaren '60 is offshore-olie en gas hier gevestigd. Deze dubbele maritieme identiteit is uniek in Nederland. Vandaag de dag krijgen deze functies nieuw gewicht: mondiale geopolitieke ontwikkelingen stellen hogere eisen aan defensie en nationale veiligheid en vanwege de energietransitie richt Den Helder zich steeds meer op onderhoud en het opvangen van de energie van de windparken op zee. Dit stelt de stad en de regio de Kop voor grote opgaven, maar biedt ook kansen. Rijk, provincie, gemeente en andere partijen zoals de haven en de luchthaven werken samen aan het Maritiem Cluster: een unieke combinatie van Koninklijke Marine, offshore energie en maritieme dienstverlening. Dit cluster functioneert als “hightech zeehaven” en is van regionaal economisch belang. Het stimuleert werkgelegenheid, voert innovatie door in energietransitie en veiligheid en versterkt het regionaal vestigingsklimaat in de hele Kop van Noord-Holland.

Den Helder ligt aan twee kusten; de Noordzeekust en de Waddenzeekust. Zeespiegelstijging vormt een structureel risico voor beide kusten. De Waddenzee is Natura2000-gebied én Unesco werelderfgoed. Dit betekent dat waterveiligheidsmaatregelen niet zomaar genomen kunnen worden. Het borgen van de waterveiligheid, bijvoorbeeld door dijkversterking, vraagt ruimte. Deze factoren zijn mede bepalend voor de mogelijkheden voor uitbreiding van de marine- en civiele haven, maar ook wat er in de aangrenzende landbouwgebieden nog mogelijk is.

Kortom: Den Helder en omgeving dragen bij aan grote nationale opgaven die ruimte vragen, dat is meer dan een inpassingsopgave. Het gebied ziet zich gesteld voor een langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. Deze transformatie moet op een manier plaatsvinden die de inwoners van Den Helder en de Kop een prettige leefomgeving biedt én tegelijk de randvoorwaarden schept om die nationale opgaven optimaal te kunnen faciliteren.

Wij nodigen daarom de betrokken regio- en rijkspartijen uit om gezamenlijk de opgaven voor de komende 10 jaar te analyseren en te concretiseren en te bepalen hoe we deze kunnen realiseren voor een toekomstbestendige regio. We willen hiervoor een proces inrichten, waarbij de opgaven rond de Noordzeekust en Waddenzeekust integraal en interbestuurlijk meegenomen worden.

1. Ondergrond, water en bodem

Hoewel de waterveiligheid van de kust in de Kop op orde is, is de duinenrij tussen Camperduin en Den Helder wel de zwakste schakel in onze kustverdediging. Door toenemende erosie als gevolg van zeespiegelstijging zal dit niet beter worden. Een landinwaartse uitbreiding van het duinensysteem in de Kop naar een robuust kust-duinlandschap ligt het meest voor de hand. Deze ontwikkeling draagt bij aan waterveiligheid en biedt tegelijkertijd kansen voor landbouw en een aantrekkelijk recreatiegebied voor mensen in de regio. Ook de toeristische sector kan hiervan profiteren. De uitbreiding van het duinensysteem zorgt er daarnaast voor dat er een grotere zoetwaterbel ontstaat waardoor de toenemende zoute kwel uit zee wordt afgeremd.

Om hierop te anticiperen, wijzen we voor beperkte tijd tussen Camperduin en de Donkere Duinen een zoekgebied aan van 1,5 kilometer breed, met restricties voor nieuwe ontwikkelingen. Dit geeft de tijd de komende jaren meer gericht onderzoek te doen naar de mogelijkheden van toekomstbestendige kustverdediging en specifiek de landwaartse uitbreiding van het duinensysteem aldaar naar een robuust kust-duinlandschap. In dit zoekgebied mogen voorlopig geen nieuwe onomkeerbare gebouwde voorzieningen komen. Het huidig (voornamelijk) agrarisch gebruik kan vooralsnog worden voortgezet. Er zijn nog veel onzekerheden die vragen om nader onderzoek en uitwerking, waaronder de mogelijkheden van behoud van de recente investeringen buitendijks bij de zandige versterking, de sterkte van toename van zoute kwel onder de kunstmatige kustwering en de breedte en hoogte van de voorziene strook

Het onderzoek moet leiden tot een ontwikkelstrategie met een combinatie van toekomstbestendige kustverdediging, landschapsontwikkeling en het creëren van een waterbuffer die verzilting tegengaat. Hierin is ruimte voor natuur, recreatie, energie-opwek, toerisme en landbouw die onafhankelijk is van externe zoetwateraanvoer ten tijde van droogte. In deze ontwikkelstrategie zullen ook toekomstige gebruikers een grote rol hebben. Wellicht biedt dit ook mogelijkheden voor de uiteindelijke financiering (publiek-privaat).

De Waddenzeekust vraagt een andere aanpak. Klimaatverandering en zeespiegelstijging hebben grote gevolgen voor de dynamiek van de Waddenzee. In delen van de westelijke Waddenzee kunnen de wadplaten op termijn mogelijk niet meer meegroeien met de stijgende zeespiegel, waardoor het areaal droogvallende platen afneemt en het karakteristieke intergetijdengebied onder druk komt te staan. Wij willen verkennen hoe behoud van deze unieke voedsel- en rustbiotoop gekoppeld kan worden aan de noodzakelijke groei van de marine- en civiele haven in Den Helder. Daarbij zoeken we naar oplossingen waarbij economische ontwikkeling en natuurontwikkeling elkaar versterken. Bijvoorbeeld door havens zodanig te ontwerpen dat natuurlijke sedimentatieprocessen worden ondersteund en zand en slib zich op natuurlijke wijze kunnen ophopen.

De wadplaten in het Balgzand zouden dan op een natuurlijke manier kunnen meegroeien met de zeespiegelstijging. De wadplaten en kwelders vormen immers een belangrijke natuurlijke buffer die bijdraagt aan de waterveiligheid en de ecologische kwaliteit van het Waddengebied. Zo kunnen we de unieke waarden van de Wadden behouden en tegelijk een bijdrage leveren aan de bescherming van de Noord-Hollandse Waddenkust langs het Balgzand. Dit sluit aan bij de bredere opgave om het Waddengebied veilig, vitaal en veerkrachtig te houden en om klimaatadaptatie, natuurontwikkeling en economische functies in samenhang te ontwikkelen. Dit heeft een relatie met de Agenda voor het Waddengebied 2050 en de langetermijnstrategie van de Noordzeekust.

Om de kansen te onderzoeken stellen wij voor om een gezamenlijk onderzoeksprogramma met betrokken partijen op te stellen voor de uitbreiding van de Koninklijke Marine en civiele haven in relatie tot de natuurontwikkeling van de Waddenzee. Daarbij wordt gekeken naar mogelijkheden om de maritieme ontwikkeling van het havengebied te verbinden met natuurherstel in en rond de westelijke Waddenzee, bijvoorbeeld door combinaties van binnendijks en buitendijks natuurherstel en havengerelateerde ingrepen te verkennen. Zo'n interbestuurlijk omgevingsprogramma Waddengebied kan bijdragen aan een integrale afweging, waarbij de nationale functies van de haven – zoals defensie, offshore logistiek en energietransitie – worden ontwikkeld in samenhang met de bescherming en versterking van de kernwaarden van het UNESCO Werelderfgoed Waddenzee.

2. Netwerklaag

Den Helder is gunstig gelegen voor offshore activiteiten. Met de ontwikkeling van windparken op zee en een aanlanding van de op zee gewonnen energie of geproduceerde waterstof, neemt het belang van de locatie toe doordat netwerken van energie worden uitgebreid, naast de bestaande voor olie en gas. Voor Den Helder gaan we uit van de aanlanding van waterstof vanaf zee. Voor de aanlanding van elektriciteit vanaf zee is onze voorkeur een aanlanding in Agriport in de Wieringermeer en niet in Den Helder. Binnen het Maritiem Cluster zien we kansen voor de ontwikkeling van het waterstofknooppunt Den Helder, een duurzame bunkerhaven en productie van groen gas en e-fuels zoals methanol en duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF). Ook elektrificatie als verduurzaming van lucht- en scheepvaart gaat door. Om deze reden benoemen we Den Helder als energetisch en economisch cluster.

Hier hoort ook een reservering voor de benodigde energie-infrastructuur bij. De omvang van de reservering moet nog nader worden bepaald. Een van de belangrijke ontwikkelingen is de vervanging van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon. Dit is een randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van het Maritiem Cluster in Den Helder. Binnen het project wordt gekeken naar een goede locatie waarbij TenneT in de basis uitgaat van de locatie van het huidige station. Voor de energievoorziening op Texel wordt onderzocht of een uitbreiding van het wadkabel naar Texel noodzakelijk is.

Voor een goed functioneren van het Maritiem Cluster en de toenemende economische activiteiten op de bedrijventerreinen rondom het energetisch en economisch cluster, is het belangrijk dat de mobiliteitsnetwerken op orde zijn. Duurzame bereikbaarheid is een systeemvoorwaarde bij fysieke ontwikkelingen. Verkeerveiligheid, gezonde leefomgeving en doorstroming zijn vanuit ons mobiliteitsbeleid leidend in onze afwegingen. De rol van Den Helder als toegangspoort tot Texel en de verwachte economische en defensieontwikkelingen brengen nog eens extra mobiliteitsopgaven met zich mee. We willen de voorspelde groei van het autoverkeer naar Texel remmen.

Om de leefbaarheid van de stad, doorstroming en congestievrije bereikbaarheid van Texel te bevorderen, zetten we in op:

- Frequentieverhoging van de Helderse Lijn
- Uitwerken van een samenhangend pakket aan verkeersmanagement- en mobiliteitsmaatregelen om groei van vervoer over de weg, onder andere naar Texel, tegen te gaan. Inclusief het stimuleren van het fietsgebruik en deelmobiliteit.
- Ontvlechten van het bestemmingsverkeer binnenstad Den Helder en marinehaven, haven en veerhaven (Maritiem Cluster) door de aanleg van een nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven
- Afwaardering van wegen naar 30 km

Voor het hele mobiliteitsnetwerk in de Kop richten we ons op:

- Het verbeteren van Oost-Westverbindingen;
- Het vergroten van de regionale Weerbaarheid en Veerkracht. In een gezamenlijke analyse van Rijk, provincie en gemeenten zal worden aangegeven welke specifieke maatregelen nodig zijn om de weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Hierbij worden zowel het spoor-, weg- en maritiem/waterverkeer beschouwd;
- Aanpassen van de N9, N99, N250, N242 op basis van de uitkomsten van de genoemde analyse, dan wel op basis van ander vastgesteld beleid om de verkeersveiligheid en doorstroming te vergroten.

3. Ruimtegebruik

Den Helder draagt bij aan de woningbouwopgave in de regio. Hierover zijn afspraken gemaakt in de woondeal NHN. Wonen vindt binnenstedelijk plaats via stedelijke vernieuwing en verdichting. Wanneer de werkgelegenheid in de regio toeneemt, zullen de woningbouwprognoses daarop worden aangepast en afspraken aangevuld. De Koninklijke Marine gaat tot 2040 groeien met 3000 arbeidsplaatsen en daaraan gerelateerd 1000 arbeidsplaatsen in en om Den Helder (cijfers 2024). Hierin is de groei naar aanleiding van NAVO-afspraken over een verhoging naar een 5%-norm nog niet meegenomen. Deze prognoses zijn nog niet verwerkt, zowel kwantitatief als kwalitatief, noch in de ruimtevraag van Defensie, noch in de consequenties voor woningbouw en gezonde leefomgeving. Om personeel van Defensie in de regio te behouden is het wenselijk te voorzien in extra woningen in het hogere segment.

De marinehaven en civiele haven zijn beide toe aan uitbreiden. De urgentie voor de civiele haven ligt in de op nationaal niveau erkende behoefte aan ruimte in zeehavens voor het onderhoud van energiewinning op zee. Deze locatie wijzen we aan als één van de energetische en economische clusters in Noord-Holland.

Defensie heeft nog geen concrete plannen voor uitbreiding van Vliegveld De Kooy. Gezien de ontwikkelingen in de wereld willen wij uitbreiding van het vliegveld in de toekomst niet onmogelijk maken. Ook luchthaven Den Helder, de civiele poot van het vliegveld, van waaruit de offshore energie sector wordt bediend, zal groei kennen. In het kader van efficiënt ruimtegebruik is inzet op duaal gebruik (civiel-

militaire samenwerking en medegebruik) niet alleen wenselijk maar noodzakelijk om inzetbaar te zijn voor veiligheid én energie.

Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen. De zwaardere milieucategorie blijft behouden voor circulaire bedrijvigheid en energietransitie, passend binnen het regionale ecosysteem. De uitbreiding is onder andere bedoeld voor toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids- en energiesector. Daarnaast stimuleren wij het innovatieve cluster rond maritieme bedrijvigheid voor deze sectoren op alle bedrijvenlocaties.

4. Gezondheid en veiligheid.

Rond vliegveld De Kooy wordt een **outer horizontal space** ingesteld, een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen waar geen bouwwerken mogen komen die hoger zijn dan 150 meter binnen een straal van 15 kilometer rond De Kooy. Binnen 5,1 km mag in principe worden gebouwd onder 150 meter, maar het NPRD maakt duidelijk dat Defensie hier een zwaarwegend belang heeft, waardoor zulke plannen alleen na strenge toetsing haalbaar zijn.

Om de leefbaarheid in Den Helder, de kwaliteit van de entree en de bereikbaarheid van de haven en Texel te vergroten, wordt de N250 verlegd naar het Nieuwe Diep – Nieuwe Werk.

5. Omgevingskwaliteit

Het landschap ten zuiden van Den Helder kent een relatief smalle duinstrook die scherp wordt begrensd door de naastgelegen open landbouwpolders. Het vergroten van de waterveiligheid door een uitbreiding van het duingebied op termijn kan hier worden gekoppeld aan versterking van zoetwaterbeschikbaarheid voor onder andere de landbouw in het achterliggend gebied, natuur, landschap en toeristisch-recreatieve ontwikkeling. Wij hanteren het uitgangspunt dat de realisatie van defensiedoelen en daaraan verbonden grootschalige ontwikkelingen, ook compensatie voor de leefomgevingskwaliteit betekent in de buurt van deze ontwikkelingen.

De stelling van Den Helder, een cultuurhistorisch waardevolle structuur, kan met behoud van kwaliteit worden ontwikkeld voor duaal gebruik civiel-militair en weer onderdeel uitmaken van het stedelijk weefsel van de stad Den Helder.

10 REGIO ALKMAAR

VOORGESTELDE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

- We reserveren ruimte in een zoekgebied in de binnenduinrand waar in de toekomst drinkwater geïnfiltreerd en gewonnen kan worden. Dat betekent dat tijdelijk binnen het zoekgebied geen onomkeerbare ontwikkelingen worden toegestaan die strijdig kunnen zijn met drinkwaterwinning. Om het gebied niet onnodig lang op slot te zetten, zal op korte termijn onderzoek plaatsvinden naar een preciezere aanduiding voor een reservering.
- We wijzen Boekelermeer aan als energetisch en economisch cluster.
- We overwegen om een aanwijzing te doen voor het benoemen van bedrijventerrein Boekelermeer tot Industrieterrain van provinciaal belang (IPB) via de Omgevingsverordening om te waarborgen dat de huidige Boekelermeer ruimte kan bieden aan circulaire economie activiteiten.
- Inzet van vestigingsbeleid voor bedrijven in Boekelermeer. Verplichte regionale afstemming van gemeenten over bedrijventerreinen. We willen dit nog preciezer invullen, zodat de inzet van vestigingsbeleid hier ook in terugkomt.
- Inzet van een gebiedsprogramma ontwikkeling bovenregionaal bedrijventerrein Boekelermeer in samenwerking met gemeenten uit de regio Alkmaar en Rijkswaterstaat.
- We onderzoeken uitbreiding van het bedrijventerrein Boekelermeer.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

Kaart nr. 14 Regio Alkmaar (zie bijlage)

Hoofdstuk 5 Noord-Holland in gebieden

Regio Alkmaar
Kaart nr. 14

TOELICHTENDE TEKST REGIO ALKMAAR

KARAKTERISTIEK VAN REGIO ALKMAAR

De regio Alkmaar kent van kust tot binnenland een opeenvolging van verschillende landschappen: van de brede duinen, duinzoom, strandvlakten met eeuwenoude polders, en strandwallen waarop de woonkernen zijn ontstaan tot het Alkmaardermeer, veenpolders en droogmakerijen meer landinwaarts. Elk landschap vertelt een eigen verhaal van omgaan met water, bodem en gebruik. Deze geschiedenis heeft een unieke regio en geografische positie opgeleverd: een gebied met hoge omgevingswaarden waar water zowel kans als bedreiging is.

De kracht zit in de diversiteit. Het kustlandschap met zijn duinen en strandvlakten, de Schermer als één van de cultuurhistorisch meest waardevolle droogmakerijen van het land, de stolpenlinten, de waterrijke veenweidegebieden met vogelrijke meren en de strandwallen waarop de stedelijke kernen zijn ontstaan. Ze vormen zeer verschillende landschapstypen met eigen kwaliteiten. Deze landschappen zijn niet alleen waardevol op zichzelf, ze zijn de fundatie van de economie van de regio. Agribusiness, vrijetijdseconomie en energie hebben zich hier kunnen ontwikkelen juist omdat deze kwaliteiten aanwezig zijn. De bollenteelt, zaadveredeling en glastuinbouw op de zandgronden zijn daarvan het meest zichtbaar. De regio heeft een grote diversiteit aan kernen. Het historische Alkmaar, het moderne Heerhugowaard, kustkernen als Castricum, Egmond en Bergen, het bosrijke Heiloo, Akersloot met zijn havens aan het Alkmaardermeer, lintdorpen in de Schermer en het waterrijke Broek op Langedijk met zijn 1000 eilanden.

De regio beschikt bovendien over gunstige voorwaarden voor toekomstige groei. De goede verbinding met Amsterdam en de rest van Nederland, zowel over weg als per spoor, maakt het gebied aantrekkelijk voor economische expansie en wonen. De kernen in deze regio liggen allemaal op fietsafstand van elkaar rond Alkmaar. Dat biedt grote kansen voor het vergroten van het (regionale) aandeel van fietsverkeer. Als schakel tussen Noord-Holland Noord en Metropoolregio Amsterdam neemt Alkmaar een centrale rol in. De stad ontwikkelt zich verder als belangrijke plek met regionale voorzieningen en werkgelegenheid. Dit groeitraject uit zich in woningbouw: binnenstedelijk in Alkmaar en Heerhugowaard, aangevuld met al afgesproken uitleglocaties. Het Rijk heeft Alkmaar aangewezen als een van de grootschalige woningbouwlocaties, wat betekent dat de bevolking en ruimtebehoefte aanzienlijk zullen toenemen. Dit heeft consequenties voor de bereikbaarheid, niet alleen van Alkmaar maar van heel Noord-Holland Noord waarvoor de multimodale ring Alkmaar een belangrijke draaischijf is. Dit is een grote opgave voor de toekomst.

Regionale opgaven

We zien twee belangrijke opgaven van provinciaal belang in de regio Alkmaar: **ruimte reserveren voor drinkwaterwinning** in de **binnenduinrand** en **ruimte creëren voor circulaire economie** activiteiten op bedrijventerrein **Boekelermeer**.

BINNENDUINRAND: OPGAVE OM OP LANGE TERMIJN DRINKWATERWINNING ZEKER TE STELLEN

1 Ondergrond water en bodem

Het duingebied heeft een belangrijke functie voor drinkwaterwinning. Door zeespiegelstijging en daardoor ontstane druk, verschuift de zoetwaterbel in het duingebied landinwaarts. Daardoor kan infiltratie van voorgezuiverd water op termijn niet langer op dezelfde plekken plaatsvinden en moeten mogelijk ook twee productielocaties worden verplaatst. De zoetwaterbel zorgt er ook voor dat bij zeespiegelstijging extra indringing van zoute kwel wordt beperkt. In de binnenduinrand moet daarom structureel ruimte worden geclaimd om toekomstige (diepte)infiltratie mogelijk te maken en productielocaties te kunnen verplaatsen. Daarvoor reserveren we een zoekgebied in de binnenduinrand waar in de toekomst drinkwater geïnfiltrerd en gewonnen kan worden ten noordwesten en zuidwesten van Alkmaar. Het vestigen van een zoekgebied om een exacte reservering voor een toekomstige locatie voor drinkwaterwinning te verzekeren, betekent dat tijdelijk binnen het zoekgebied geen onomkeerbare ontwikkelingen worden toegestaan die strijdig kunnen zijn met drinkwaterwinning. Om het gebied niet onnodig lang op slot te zetten, zal op korte termijn onderzoek plaatsvinden naar een preciezere aanduiding voor een reservering. Dit onderzoek willen we uitvoeren met gemeenten,

drinkwaterbedrijf, waterschap en direct betrokkenen starten we een onderzoek om preciezer aan te geven waar de reservering voor een productielocatie moet worden gedaan. Het bredere belang van de zoetwaterbel als barrière voor indringende zoute kwel wordt hierin meegenomen.

3 Ruimtegebruik

De binnenduinrand is om meerdere reden bijzonder, de zoetwaterbel eronder is belangrijk als strategische zoetwatervoorraad. Daarom moeten we zuiniger zijn op de kwantiteit (minder wegpompen) als op de kwaliteit (minder gebiedsvreemde stoffen in het grondwater). Het inrichten van overgangszones in de binnenduinrand moet hier een antwoord op geven. Extra natuur hier versterkt het duinsysteem en biedt kansen voor bijzondere kwelnatuur zoals blauwgrasland. Het opvangen van schoon duinwater uit duinrellen biedt kansen voor natuur richting het Alkmaardermeer, zoals in de robuuste verbinding van Kust tot Kust.

Weidse Polders

Ten oosten van het Noordhollands Duinreservaat ligt tussen Bergen, Alkmaar en Egmond aan den Hoef het gebied de 'Weidse Polders'. Een waardevol gebied met bijzondere natuur en agrarisch landschap waar mensen fijn wonen, werken en recreëren. Door het groeiende ruimtegebrek moet een goede afweging worden gemaakt om de juiste balans tussen de verschillende gebruiksfuncties in het gebied te vinden. Om de puzzel te leggen is vanuit de verschillende thema's richting gegeven aan het invullen van de opgaven.

Voor de provincie en haar partners in het gebied gelden de volgende uitgangspunten:

- In de binnenduinrand zijn de potenties voor natuur en water het grootst. Hier wordt ingezet op herstel van het natuurlijk systeem. De geleidelijke overgang van het duingebied naar het polderland wordt daarbij optimaal ingezet. Waar kansen liggen voor recreatief medegebruik, worden deze benut. De centrale provinciale opgave is hier het beschermen en versterken van natuur, met prioriteit voor het Natura 2000 gebied en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).
- Centraal in het gebied ligt het voormalige vliegveld. Dit blijft een belangrijke functie voor de waterhuishouding houden. Verder blijft de natuurfunctie hier centraal staan. Naast de aandacht voor waterkwantiteit wordt ook ingezet op het verbeteren van de waterkwaliteit in het hele gebied.
- De melkveehouderij blijft hier in de toekomst aanwezig, met goed geoutilleerde bedrijven, afgewisseld door akkerbouw, bollenteelt, ingebed in een aantrekkelijk landschap van vaarten, kades, natuurgebieden en een robuust watersysteem.
- Wandelaars en fietsers kunnen hier genieten. Langs de dorpsranden van Egmond aan den Hoef en Bergen wordt ingezet op de verbinding tussen stedelijk gebied en buitengebied. De westrand van Alkmaar sluit hierop aan. Uitbreiding van de routenetwerken biedt extra recreatieve mogelijkheden en versterkt de betrokkenheid van inwoners bij het landelijk gebied.

5 Omgevingskwaliteit

Het duingebied kent grote landschappelijke en cultuurhistorische waarden, waarbij met name de archeologie in dit duingebied van grote waarde is. Verder zijn de voor Noord-Holland typerende stolpenstructuren in het overgangsgebied tussen duinen en polder zeer waardevol.

Een verdere vernatting, of verschuiving van waterwinning, in dit gebied kan het landschap versterken maar brengt ook gevolgen met zich mee. Het kan van negatieve invloed zijn op de archeologische waarden. Toename van begroeiing kan gevolgen hebben voor zowel de nu aanwezige landschappelijke, cultuurhistorische als archeologische waarden.

In dit gebied biedt het toevoegen van passende groenblauwe landschapselementen - en verbindingen kansen voor zowel de waterkwaliteit, biodiversiteit, klimaat, landbouw, landschapsversterking en recreatie.

Boekelermeer is een belangrijk terrein omdat dit type terrein, waar bedrijven in een hogere milieucategorie kunnen worden gehuisvest, schaars is. Er is behoefte om bedrijven met een hoge bedrijfscategorie en die een belangrijke bijdrage leveren aan circulaire economie te faciliteren. De Boekelermeer is een van de weinige locaties in Noord-Holland waar dat kan.

De Boekelermeer is een energieknooppunt, de ontsluiting via A9 en Noord-Hollands kanaal is gunstig. De Boekelermeer ontwikkelt zich steeds meer als expertisecentrum voor vergassingstechnologieën, zoals groen gas en andere energie-innovaties (zoals waterstof). De Boekelermeer zal aangesloten worden op de nationale waterstofinfrastructuur en heeft een belangrijke rol in de circulaire economie. Daarnaast heeft de HVC al een warmtenet ontwikkeld. Om de ambitie op het gebied van circulaire economie waar te maken, is de Boekelermeer ook naar de toekomst toe van groot belang.

De provincie adviseert over de gemeentelijke toekomstvisie van de Boekelermeer. Daarnaast zijn wij kaderstellend in inpassing van een uitbreiding en het beter benutten van de bestaande Boekelermeer. Om deze rol als provincie te vervullen gaan wij een aantal dingen doen:

- Overwegen om een aanwijzing te doen voor het benoemen van bedrijventerrein Boekelermeer tot Industrieterrain van provinciaal belang (IPB) via de Omgevingsverordening om te waarborgen dat de huidige Boekelermeer ruimte kan bieden aan circulaire economie activiteiten.
- Inzet van vestigingsbeleid voor bedrijven. Verplichte regionale afstemming van gemeenten over bedrijventerreinen. We willen dit nog preciezer invullen, zodat de inzet van vestigingsbeleid hier ook in terugkomt.
- Inzet van een gebiedsprogramma ontwikkeling bovenregionaal bedrijventerrein in samenwerking met gemeenten uit de regio Alkmaar en Rijkswaterstaat.

1. Ondergrond, water en bodem

Voor deze regio zijn er geen aanvullingen op de generieke spelregels voor water en bodem. Voor de generieke uitspraken wordt verwezen naar hoofdstuk 2.7.

2. Netwerklaag

Boekelermeer is een van de 7 energieknooppunten in Noord-Holland. We maken optimaal gebruik van de status van Boekelermeer als energieknooppunt en het beschikbare energieaanbod dankzij de aansluiting op een 150 kV-station en koppelen dat aan bedrijven met een grote energievraag. De Boekelermeer moet op termijn worden aangesloten op de A9 aan de zuidkant in combinatie met de ontsluiting van woningbouwlocatie de Zandzoom in Heiloo. De A9 Heiloo is één van de 7 projecten die voor de “Multi-modale ring Alkmaar” nodig zijn door de grote verstedelijking en groei van de economie. De ligging aan het Noord-Hollands kanaal biedt kansen voor logistiek over water en verdere uitbreiding van circulaire bedrijvigheid. Door aanleg van een insteekhaven is de hoeveelheid hectare watergebonden bedrijventerrein vergroot.

3. Ruimtegebruik

Vanwege de gunstige ligging van de Boekelermeer binnen het energieknooppunt Alkmaar en de bereikbaarheid van het gebied, zetten we in op het beter benutten van het bestaande terrein. We wijzen Boekelermeer aan als energetisch en economisch cluster. We overwegen hier het vestigen van de titel Industrieterrain van provinciaal belang (IPB) via de omgevingsverordening in combinatie van nieuwe instrumenten. Uitbreiding van bedrijventerrein van Boekelermeer wordt onderzocht. Hierbij moet een aantal aspecten worden betrokken. Wat betreft bereikbaarheid gaat het om het verbeteren van de ontsluiting van het terrein via een nieuwe aansluiting op de A9 in combinatie met de ontsluiting van woningbouwlocatie De Zandzoom in Heiloo. Het landschap grenzend aan het huidige bedrijventerrein is beschermd landschap. Bij een eventuele uitbreiding zal het regime onder voorwaarden van een goede landschappelijke inpassing en inrichting worden aangepast.

Er is ook een relatie met de binnenstedelijke verdichting in de regio Alkmaar. Een aantal bedrijven dat plaats moet maken voor die binnenstedelijke verdichting heeft de mogelijkheid van een nieuwe vestigingsplaats in de regio nodig. Het gaat veelal om regionaal georiënteerde bedrijvigheid. In eerste instantie wordt geprobeerd om binnenstedelijk zo veel mogelijk wonen en werken te combineren. Voor de

bedrijven die niet kunnen blijven, maar in een bedrijfscategorie vallen die niet van een gezonde bedrijventerrein afhankelijk zijn, zijn alternatieven te vinden, zoals bij Heerhugowaard.

4. Gezondheid en veiligheid

Er zal hier sprake moeten zijn van een zonering qua bedrijfscategorie, waarbij de zwaarste categorie bedrijven in het centrum van het terrein gelegen zijn en naar de randen toe de lichtere bedrijvigheid. Hierdoor worden de zwaarste bedrijfscategorieën zo ver mogelijk van omliggende woonbebouwing geplaatst. De Boekelermeer is een geluidgezoneerd industrieterrein, de gemeente Alkmaar is zonebeheerder. De geluidzone vormt als het ware een fysieke scheiding tussen uitstootrijke bronnen op het terrein en omwonenden. Dit is gunstig voor bedrijven (want omwonenden komen niet te dicht bij) én voor omwonenden (want de bedrijven blijven op afstand). De beschikbare geluidsruimte op het industrieterrein Boekelermeer is echter beperkt. Dit vormt mogelijk een risico voor het toekomstig vestigen van nieuwe bedrijven of het uitbreiden van bestaande bedrijven op het terrein. Daarom proberen we gezamenlijk (met de gemeenten) om de ruimte zo efficiënt mogelijk te benutten voor hoge milieucategorie bedrijven. Er wordt gestuurd via ambitieus bronbeleid (zoals scherp vergunnen, actualiseren van vergunningen) om de milieubelasting van het terrein omlaag te brengen. De gewonnen milieuruimte kan dan worden toegekend aan gezonde leefomgeving (minder blootstelling voor omwonenden) of aan nieuwe bedrijvigheid (dat kan worden toegestaan tot de rand van de geluidzone opnieuw bereikt is). Er moeten maatregelen getroffen worden om een gezonde leefomgeving te garanderen voor omwonenden, waaronder de normen voor geluid. De aanscherping van de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit per 2030, zorgt bovendien voor minder milieuruimte. Dit maakt het noodzakelijk om meer rekening te houden met luchtkwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het gebied.

5. Omgevingskwaliteit

De mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein is een landschappelijke inpassings- en een stadsrandopgave. Meervoudig grondgebruik, goede ruimtelijke kwaliteit, effect op historisch landschap (landgoed Nijenburgh) aan de overzijde van de A9 en zicht (belevingswaarde) vanaf de A9 op beschermd landschap(westzijde) en bedrijventerrein (oostzijde) zijn hierbij aandachtspunten. Hiermee wordt een kwalitatief hoogwaardige entree van de stad Alkmaar vanaf A9 gerealiseerd. Ook versterken we recreatieve routes vanuit stad richting open landschap.

11 ZAANSTREEK-WATERLAND

VOORGESTELDE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

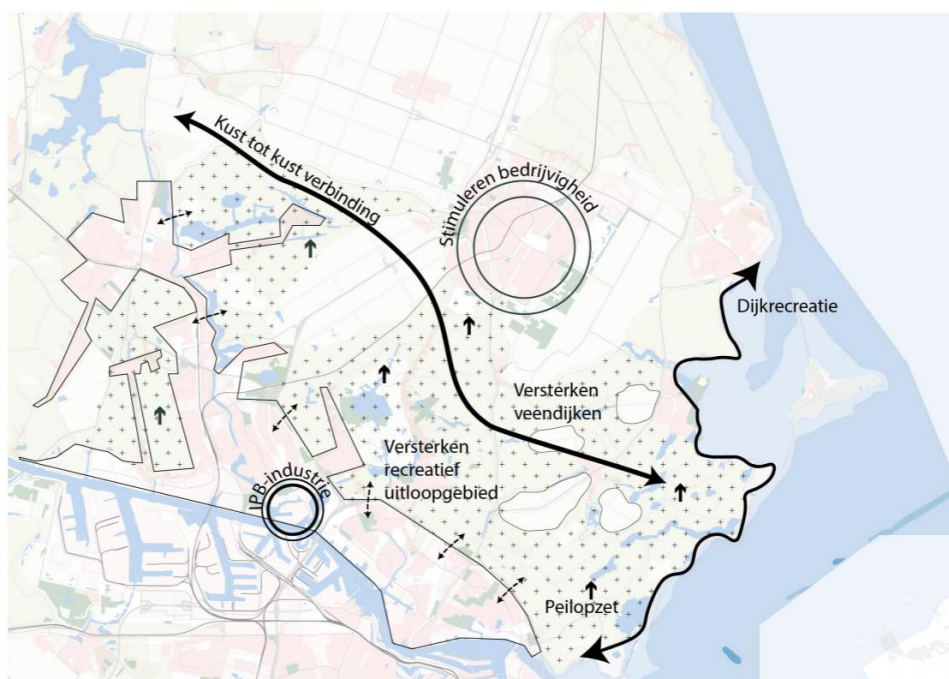
- Peilopzet grondwater om een bijdrage te leveren aan klimaatdoelen en bodemdaling in veen(weide)gebieden tegen te gaan.
- We behouden het uitloopgebied tussen IJmond en Zaanstad en voorzien daardoor niet in systeembatterijen of uitbreiding van andere energie-infrastructuur in dit gebied.
- We zetten op lange termijn in op het verbinden van natuurgebieden van kust tot kust (oost-west verbindingen).
- We willen Waterland Oost aanwijzen als kerngebied voor weidevogels.
- Het industrieterrein Achtersluispolder bevat terreinen die we op termijn een bijdrage zien leveren aan de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie, vanwege de geografische ligging in het industriële complex en kwaliteiten van de kavels. We onderzoeken welk instrument het best passend is om dit te borgen en overwegen daarbij het instrument IPB.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

Kaart nr. 15 (zie bijlage)

Hoofdstuk 5 Noord-Holland in gebieden

Zaanstreek-Waterland
Kaart nr. 15

TOELICHTENDE TEKST ZAANSTREEK-WATERLAND

KARAKTERISTIEK

De Zaanstreek kenmerkt zich door een van oudsher bijzondere mix van functies. Waterland heeft een meer groen-landelijk karakter met daarin kleinere historische dorpskernen, bebouwingslinten en stolpen. De Zaanstreek is een streek met veel cultuurhistorisch en industrieel erfgoed, zoals de historische lintbebouwing in veelal houtbouw en industrieel erfgoed langs de Zaan, gebouwde en archeologische monumenten en de molens bij de Zaanse Schans. De rivier de Zaan is beeldbepalend en loopt door en

langs het stedelijk gebied. Traditioneel zijn economische clusters zoals de voedingsmiddelenindustrie, de logistiek, de nautische sector, de landbouw en de ambachtelijke maakindustrie goed vertegenwoordigd in de streek. Ook het toerisme is een belangrijke economische factor. De Zaanse Schans trekt bijvoorbeeld jaarlijks 1,5 tot 2 miljoen bezoekers. In Waterland zijn Marken en Volendam grote toeristische 'hotspots'.

De kwaliteit van het open en waterrijke veenweidelandschap van Zaanstreek - Waterland is van grote ecologische en recreatieve waarde voor de inwoners van de regio, provincie Noord-Holland en de MRA. Het gebied kent een eeuwenlange geschiedenis van veenvorming, veenontginning en -ontwatering, dijkdoorbraken en inpolderingen. De ontginningsgeschiedenis en de kracht en beteugeling van het water zijn goed afleesbaar in het landschap. Het gebied is dooraderd met grillige natuurlijke veenwaterlopen. Kenmerkend zijn de lange smalle kavels. Bewoning vindt van oudsher vooral plaats in lint-dorpen langs dijken, ontginningsassen en langs wegen of vaarten in polders. In het veenpolderlandschap liggen enkele kleinere maar ook een aantal grotere droogmakerijen zoals de Beemster, Purmer, Wormer en Wijdewormer. Zowel de veenweidepolders als de droogmakerijen kenmerken zich door een grote openheid. Door de ligging nabij Amsterdam vormt het open landschap een groot contrast met de stad, wat het bijzondere karakter verder benadrukt. De landschappen en de natuur zijn grotendeels beschermd, evenals de UNESCO Werelderfgoederen Beemster en de Stelling van Amsterdam die (deels) in dit gebied liggen.

REGIONALE OPGAVEN

In Zaanstreek-Waterland zien we verschillende opgaven: bodemdaling in veenweidegebied, omgaan met verzilting, toekomstbestendige economie in het landelijk gebied, inpassing van energie-infrastructuur en behoud van landschappelijke kwaliteit, het tegengaan van de disbalans tussen wonen en werken, het opvangen van recreatiedruk en de toekomst van industrieterrein Achtersluispolder.

De gestapelde ruimtelijke opgave die we constateren in dit gebied strekt zich uit over het veengebied in Oostzaan, Landsmeer en Waterland, grenzend aan de kernen Zaanstad, Purmerend en Edam-Volendam. Het gaat om opgaven in het landelijk gebied zoals landschap en recreatie, om mobiliteitsopgaven, het energienetwerk en woningbouw. Daarbij gaan we ook in op de landbouw in dit gebied. De algehele veen(weide)thematiek inclusief de noordelijke veengebieden en droogmakerijen staat besproken in het hoofdstuk over het landelijk gebied.

1. Ondergrond, water en bodem

Laag Holland omvat alle veenweidegebieden boven het Noordzeekanaal tussen Hoorn, Alkmaar en Beverwijk, inclusief de droogmakerijen. De dikte van het veen hier varieert van minder dan 0,5 m in het noorden tot meer dan 5 m in het zuiden. Het in cultuur brengen van het veengebied ging gepaard met maaiveld daling. Het maaiveld lag op sommige plaatsen oorspronkelijk enkele meters hoger dan nu. We willen deze bodemdaling ook in Laag Holland tegengaan, onder meer door peilopzet in de veengebieden. Door de verzilting in dit gebied geldt er een grote doorspoelbehoefte in de droogmakerijen. Door de slappe bodem zijn wegen en funderingen regelmatig toe aan onderhoud en beheersmaatregelen.

Omdat het land in het verleden steeds natter werd, werden graanakkers omgezet in weidegrond en hooiland. In de droogmakerijen is het meeste veen verdwenen door afslag en afgraving. Na de drooglegging zijn hier oudere kleilagen aan de oppervlakte gekomen.

2. Netwerklaag

Op verschillende plekken in de regio vinden nieuwbouw en uitbreiding van transformatorstations plaats. In het landelijk gebied in de regio Zaanstreek-Waterland, specifiek rondom Assendelft, wordt geanticipeerd op de bouw van een nieuw 380kV station en een nieuwe 380kV hoogspanningsverbinding naar het noorden.

In de regio wordt ingezet op warmtenetten in Purmerend, Edam/Volendam en Zaanstad. Dit wordt door ons onderstreept. Wanneer warmtenetten niet verder uitgebreid worden, moet door toename van gebruik van volledig elektrische verwarming hier op zoek gegaan worden naar een andere energievoorziening. De verwachting is dan dat hier meerdere onderstations gerealiseerd moeten worden.

De afgelopen decennia is door alle overheden actief ingezet op het openhouden van het landschap tussen IJmond en Zaanstad. Het gebied is een belangrijk uitloopgebied in een omgeving waar de leefbaarheid en gezonde leefomgeving al onder druk staat. Solitaire systeembatterijen mogen niet geplaatst worden in beschermd landschap. We zien dan ook geen ruimte voor systeembatterijen of andere energetische functies bij dit 380kV- station en zetten in op de ontwikkeling van een krachtig en blijvend landschappelijk raamwerk.

De bereikbaarheid in Zaanstreek-Waterland vormt een knelpunt door de ligging van woonkernen rondom het veengebied. De woon-werkbalans in deze regio is niet in evenwicht. Voor veel inwoners geldt dat zij wonen in dit gebied, maar werken in de gemeente Amsterdam of Haarlemmermeer. Dit maakt dat de provinciale wegen N235 en N247 veel gebruikt worden tijdens de spits, maar ook daarbuiten. Verbreding van deze provinciale wegen is echter geen optie. Het gebied is autogericht, waardoor fiets en openbaar vervoer de autobehoeft niet volledig oplossen. Met de geplande toevoeging van woningen aan de randen van het veengebied loopt de druk verder op. Omdat de woningbouwopgave urgent blijft, bijvoorbeeld met projecten als Purmerend Oostflank, accepteren we meer drukte, maar vragen we van nieuwe grote woningbouwprojecten om de druk van autoverkeer zo veel mogelijk te beperken. We nemen maatregelen op het gebied van fiets en openbaar vervoer. Dit om de omliggende woningbouwopgave te kunnen borgen en anderzijds de druk vanuit extra autoverkeer te beperken. De N235 en N247 blijven van groot belang als OV-aders tussen Purmerend en Edam/Volendam en Amsterdam. Er wordt ingezet op doorfietsroutes en versterking van het regionale fietsnetwerk.

3. Ruimtegebruik

Een aantal van de op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden ligt in Laag Holland. Het gaat hier om de Eilandspolder, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder, Polder Westzaan, IJperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske. Landbouw heeft een positie als drager van landschap en natuur. Deze moet gecombineerd worden met klimaatopgaven, terwijl ruimteclaims van landbouw, recreatie, energie en natuur elkaar overlappen.

De overgang van graan naar zuivel heeft een eeuwenlange ontwikkeling van de melkveehouderij en verwerkende productie tot gevolg gehad, met een grote diversiteit aan bedrijven naar omvang en functies. Dit betekent niet alleen een internationaal leidende zuivelsector maar ook cultuur-historisch landschap met een belangrijke bijdrage aan weidevogelpopulaties door agrarisch natuurbeheer. Het gebied staat onder grote druk vanuit Amsterdam, zowel op natuur als op ruimte. Het behoud van Natura2000, NNN en waterberging is cruciaal. Op lange termijn moet worden ingezet op het verbinden van natuurgebieden van kust tot kust (oost-west verbindingen). Dit is nodig om de ecologische structuur te herstellen en te verbinden. Door de aanwezige infrastructuur in dit gebied zijn deze oost-westverbindingen van belang voor een duurzaam ecologisch raamwerk. Bij toekomstige infrastructuurontwikkelingen is het van belang om deze oost-westverbindingen niet nog verder in te perken.

Waterland is een van de belangrijkste gebieden voor weidevogels in Noord-Holland. Het aantal weidevogels neemt echter af. Voor een duurzame populatie weidevogels zijn grote kerngebieden nodig waar inrichting en beheer optimaal zijn. We willen Waterland-Oost een kerngebied maken, waarbij we maatregelen nemen op het gebied van beheer en inrichting, waaronder het waterpeil.

Veel veengebieden hebben geen duurzaam perspectief door bodemdaling. Op plekken zonder weidevogelperspectief gaan we daarom pilots veenvernating inzetten, waarbij een veenbos/moeras het eindbeeld is.

De recreatiedruk vanuit Amsterdam is groot. Daarom is het behoud en versterking van de kwaliteit en toegankelijkheid van waardevolle landschappen van groot belang. Om de druk beter te spreiden, moet het gebied aantrekkelijker worden als vrijetijdslandschap, inclusief goede faciliteiten en recreatieve netwerken. Wanneer je het landschap als geheel bekijkt, zijn er veel plekken waar de recreatieve kwaliteit kan worden versterkt. Daarbij kunnen koppelkansen met andere ontwikkelingen (natuur, waterveiligheid, bereikbaarheid, klimaatadaptatie) worden benut. Met name op het gebied van recreatieve verbindingen en natuurverbindingen liggen wederzijdse koppelkansen. Hierbij moet gedacht worden aan een recreatiebeeld of lange termijn inrichtingsplan.

Het behoud van groen en een open landschap staat centraal. Woningbouw vindt vooral plaats in de kernen die grenzen aan dit gebied, zoals Amsterdam, Purmerend en Zaanstad. Nieuwe woningen binnen dit gebied concentreren we in of aansluitend op dorpskernen en in of in het verlengde van dorpslinten. In verband met de kwetsbaarheid van het landschap en de aanwezige beschermingsregimes denken we niet aan nieuwe grootschalige uitleglocaties.

Economische activiteiten blijven belangrijk, vooral in combinatie met energievoorzieningen. Omdat Zaanstreek Waterland weliswaar dichtbij het voorziene energieknooppunten Amsterdam en IJmond ligt, maar geen eigen energieknooppunt heeft, zal het decentraal energiesysteem ook in dit gebied belangrijk zijn. Dat betekent dat hiervoor bij elke ruimtelijke ontwikkeling expliciet naar de hiervoor benodigde ruimte gekeken moeten worden.

Het industrieterrein Achtersluispolder bevat terreinen die we op termijn een bijdrage zien leveren aan de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie, vanwege de geografische ligging in het industriële complex en kwaliteiten van de kavels. Het gaat daarbij met name over het Havenkwartier. We onderzoeken welk instrument het best passend is om dit te borgen en overwegen daarbij het instrument IPB. In lijn met het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied anticiperen we de transformatie van het Sluiskwartier binnen de Achtersluispolder, naar een gemengd woon-werkgebied. Randvoorwaarde voor verdere transformatie is dat de transformatie afgestemd wordt op bestaande en benodigde milieuruimte van de haven en op het verzorgen van een gezonde leefomgeving voor bewoners.

Net als in andere regio's binnen de MRA en in lijn met het Verstedelijkingsconcept MRA versterken we de regionale economie zodat meer werkgelegenheid in de regio ontstaat, waarmee we de nog verdere scheefgroei van de woon-werkbalans willen tegengaan. Een voorbeeld hiervan is de gemeente Purmerend, dat onder meer met het E-sports Tech Campus werkt aan een onderscheidend economisch profiel. Via functiemenging rond OV-knooppunten beschikt de provincie wat dit betreft over een richtinggevend instrument. Gezien de blijvende pendel en de economische ontwikkeling van Purmerend zien wij ook in de toekomst een ondersteunende en agenderende rol voor de provincie.

4. Gezondheid en veiligheid

De in het gebied aanwezige economische activiteiten zoals de voedingsmiddelenindustrie, de logistiek, de nautische sector, de landbouw en de ambachtelijke maakindustrie hebben invloed op de leefomgeving. Zo is er sprake van schadelijke of hinderlijke uitstoot met nadelige gevolgen voor omwonenden. Het creëren van afstand tussen uitstootrijke bronnen en omwonenden, en ook het toepassen van ambitieus bronbeleid, draagt eraan bij dat de nadelige invloed op omwonenden zoveel mogelijk wordt beperkt.

5. Omgevingskwaliteit

Cultuurhistorie en landschappelijke waarden zijn diep verankerd in het gebied, maar botsingen ontstaan door nieuwe claims op ruimte. Zo zal het gedeeltelijk vernatten van veenweidegebieden effect hebben op het gebruik van deze gebieden en de landschappelijke waarden, maar ook archeologische waarden, zoals we die nu kennen en waarderen. Het is noodzakelijk om een balans aan te brengen tussen stedelijke druk en een groen, open landschap. We willen kwetsbare natuur, landschappelijke waarden en cultuurhistorisch erfgoed een plek geven maar ook ruimte bieden voor nieuwe waarden en landschappen, zodat de regio toekomstbestendig blijft. Via onze samenwerking binnen de MRA dragen we hieraan bij.

12 AMSTERDAM

VOORGESTELDE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

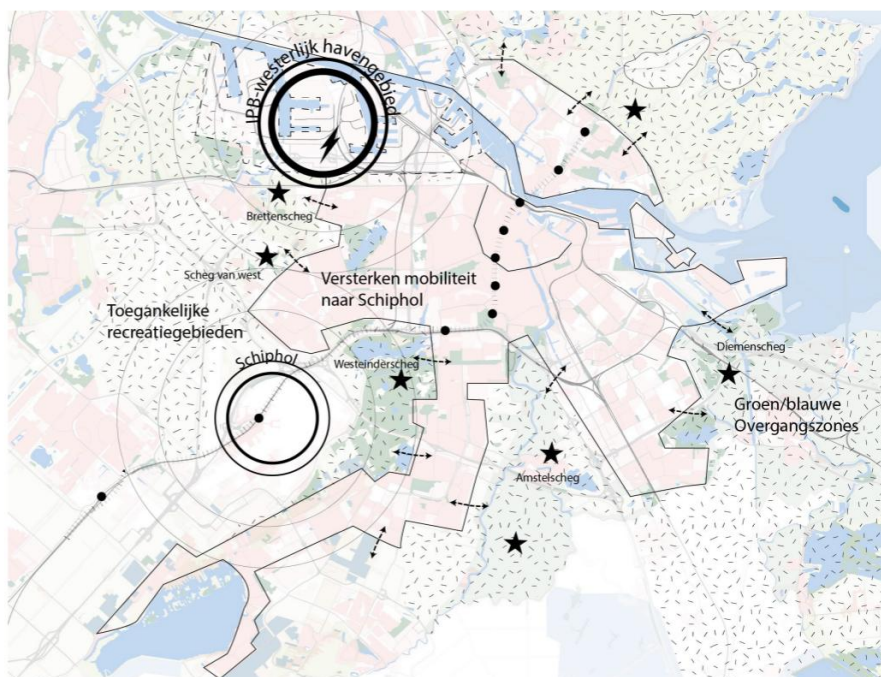
- We wijzen het Westelijk Havengebied aan als economisch en energetisch cluster.
- De provincie kiest in dit gebied principieel voor het vergroten van de ruimtelijke afstand tussen zware industrie en wonen. Dit is noodzakelijk om een gezonde leefomgeving te borgen en tegelijkertijd ruimte te houden voor een toekomstbestendige industriële ontwikkeling. We willen de gezonde leefomgeving waarborgen voor bewoners en aanwezigen en tegelijkertijd bedrijven beschermen in hun bedrijfsvoering. Dit doen wij door bedrijven en omwonenden zoveel mogelijk ruimtelijk van elkaar te scheiden.
- De huidige veiligheidscontour ('risicogebied' onder de Omgevingswet) wordt vergroot om ruimte te bieden aan non-fossiele energiedragers om daarmee de verduurzaming van de haven mogelijk te maken.
- PM Keuze voor faciliteren Bio-techcluster (wordt besproken op 24 maart in GS)

KAART DIE HIERBIJ HOORT

Kaart nr. 16 (zie bijlage)

Hoofdstuk 5 Noord-Holland in gebieden

Amsterdam
Kaart nr. 16

TOELICHTENDE TEKST AMSTERDAM

KARAKTERISTIEK

Amsterdam is vanouds een internationale handelsstad met een rijke historische identiteit. In de 17de eeuw groeide de stad tot een wereldstad. De stad kenmerkt zich door een kosmopolitisch karakter dat zich uit in dagelijks grote stromen mensen, goederen, informatie en geld. Dat zie je terug in de

verscheidenheid van woonbuurten, winkels, banen en vrijetijdsmogelijkheden. De openheid van de stad maakt Amsterdam tot een plaats van culturele en intellectuele vitaliteit.

De economie van Amsterdam berust op diverse sterke pijlers: handel, techindustrie, bio lifesciences, logistiek en bankieren vormen de kern van economische activiteit. Essentieel hiervoor zijn de toegang tot mondiale netwerken via luchthaven, zeehaven en internethub. De stad is een centrum voor kennis, onderzoek en innovatie, ondersteund door universiteiten, scholen en kennisintensieve bedrijven. Deze combinatie trekt jongeren die het menselijk kapitaal vormen voor de groeiende kenniseconomie.

Amsterdam positioneert zich als mondiale hub voor innovatie en kenniseconomie. De aantrekkingskracht van de stad voor talent, ondernemers en investeerders, gecombineerd met haar sterkte internationale connectiviteit en diverse economische basis, biedt sterke groeipotentie. De stad functioneert als magneet voor toeristen en kenniswerkers, wat verdere economische dynamiek en culturele vitaliteit waarborgt.

Regionale opgaven: Westelijk Havengebied

Een van de belangrijkste opgaven voor de regio Amsterdam is het spanningsgebied tussen **wonen, economie en leefbaarheid**. We behandelen in dit hoofdstuk specifiek de opgave in het **Westelijk Havengebied**, een bepalende factor in dit spanningsgebied. De relatie tussen stad en landelijk gebied in de MRA, inclusief de scheggen en overgangszones tussen stad en landschap, staat besproken in hoofdstuk 4.2.

In de loop der jaren is de stad Amsterdam uitgebreid en komen deze functies steeds dichterbij elkaar te liggen. De verhouding tussen haven-, bedrijven- en industrieterrein en milieugevoelige objecten komt vaker onder druk te staan. Dat heeft gevolgen voor de gezonde leefomgeving. Voor toekomstige ontwikkelingen is het van belang dat er een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen economische functies en milieugevoelige functies, zodat duidelijk is welke functie op welke plek mogelijk is, zoveel mogelijk rekening houdend met het belang van een gezonde leefomgeving.

WESTELIJK HAVENGEBIED EN HET SPANNINGSGEBIED TUSSEN STAD, ECONOMIE EN LEEFBAARHEID

Westpoort (inclusief Sloterdijken) is met 260 hectare een belangrijk bedrijventerrein met diverse deelgebieden en biedt ruimte aan meer dan drieduizend bedrijven in onder meer de sectoren logistiek, industrie, IT en commerciële dienstverlening. Belangrijk vanuit provinciaal belang zijn daarbij de zeehaven gebonden bedrijven. Westpoort bevat ongeveer 49.000 arbeidsplaatsen. Gezien de grote economische betekenis en het feit dat Westpoort één van de weinige plekken in de provincie is waar (milieu)ruimte is voor het realiseren van de energietransitie, circulaire economie, haven gebonden bedrijvigheid en zware industrie, dient zorgvuldig om gegaan te worden met deze ruimte. De Amsterdamse haven is tevens een industriegebied. Dat veroorzaakt hinder voor milieugevoelige functies op het gebied van geur, geluid, uitstoot van gevaarlijke stoffen en risico's met betrekking tot omgevingsveiligheid. Eén van deze functies is de woningbouw. In de Woondeal MRA hebben we met de gemeente Amsterdam afspraken gemaakt om 67.500 woningen te bouwen in de periode 2022 t/m 2030. Op basis van de Woondeal gaat dit om 9.000 woningen t/m 2030 en 71.000 woningen op de langere termijn. Voor een deel hiervan wordt gekeken naar Havenstad.

1. Ondergrond, water en bodem

Het Westelijk Havengebied is vanwege de functie als havengebied en vanwege de ligging aan het Noordzeekanaal onlosmakelijk verbonden aan de wateropgaven in de provincie. Daarnaast zijn bedrijven in het havengebied onderdeel van het bredere zoetwatervraagstuk vanwege de zoetwatervraag in hun bedrijfsvoering én vanwege de aanvoer vanuit de rivieren die het waterpeil, de waterkwaliteit en het chloridegehalte op het kanaal op niveau moeten houden. Vanuit mobiliteitsperspectief heeft een afname van het aantal schutbewegingen van de sluizen bij IJmuiden een impact op de bereikbaarheid van de haven.

Hoewel het gebied goed beschermd is tegen overstromingen is een ramp nooit uit te sluiten. In een gebied als het Westelijk Havengebied heeft een overstroming grote impact doordat hier veel vitale en kwetsbare infrastructuur ligt, variërend van energie-opwek en rioolwaterzuivering tot opslag van brandstof en tal van chemische stoffen en datacenters. Een overstromingsramp hier zal een reeks van effecten en ontwrichting ontketen. Het is een gebied waar bij uitstek toepassing van 'meerlaagsveiligheid' voor vitale en kwetsbare functies van toepassing is. Dat houdt in dat we niet alleen inzetten op het voorkomen van een ramp maar ook ervoor zorgen dat de schade bij een overstromingsramp beperkt blijft. De hoge ligging van grote delen in dit gebied maakt dat het Westelijk Havengebied hier ook geschikt voor is. Vaak gaat het om een verhoging van enkele decimeters tot een halve meter om bedrijven te vrijwaren van schade bij een overstroming uit zee.

Langs het Amsterdam-Rijnkanaal ter hoogte van Weesp wijst de provincie een zoekgebied aan voor een noodoverloophoogte als onderdeel van het maatregelenpakket wateroverlast Centraal Holland. Via het Gebiedsprogramma Centraal Holland zullen de zoekgebieden voor noodoverloop uit het Amsterdam-Rijnkanaalsysteem nader onderzocht worden op hun effectiviteit en inpasbaarheid.

De regionale keringen langs de noord- en zuidzijde van het Noordzeekanaal en aan de westzijde van het Amsterdam-Rijnkanaal hebben een normering van 1:1000. Deze keringen lopen dwars door het stedelijk gebied van Amsterdam, waaronder meer dan 10 sluisjes die in het geval van een calamiteit de stad en het achterland beschermen bij een calamiteit op het Noordzeekanaal. Deze keringen zijn feitelijk hoger dan de 1:1000 bescherming omdat ze tot 10 jaar geleden nog primaire kering waren met een beschermingsniveau van 1:10.000. Bij de afwaardering heeft de provincie besloten deze tijdelijk op oorspronkelijke hoogte te houden en dus een aanvullende normering mee te geven. De provincie gaat onderzoeken of het zinvol is deze tijdelijke situatie ook voor de lange termijn te continueren als extra beschermingssysteem. Dit werkt onder meer door in de stedelijke inpassing van de kering en in de renovatie van de sluisjes.

2. Netwerklaag

Amsterdam bevindt zich in kwetsbaar gebied vanuit het water- en bodemsysteem gezien. Door de beperkte fysieke ruimte is de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk erg ingewikkeld. Tegelijkertijd is Amsterdam door de grootte van de aanwezige activiteiten en de sterke economische aantrekkingskracht een knooppunt in zichzelf. De inzet is continue realisatie van de benodigde netuitbreidingen, zodat de verstedelijkingsstrategie en de woningbouwopgave zo goed mogelijk doorgang blijven vinden. Het streven is om het elektriciteitsnet zoveel mogelijk te ontlasten, bijvoorbeeld door een zo netbewust mogelijke gebiedsontwikkeling, uitbreiding van de aanwezige warmtenetten en netbewuste mobiliteit.

De industrie, voornamelijk geconcentreerd in Westpoort, verduurzaamt. Vanuit het NZKG wordt de aanleg van een stoom-, CO₂- en waterstofnetwerk beoogd, naast netuitbreidingen voor elektriciteit. Het Westelijk Havengebied, waar in het westelijk gedeelte een elektrolyser in ontwikkeling is, wordt via een aftakking aangesloten op de waterstofbackbone van Nederland. Daar wordt ook een nieuwe 380kV station aangelegd om het doorvoeren van energie naar de haven nog robuuster te maken. Aan de oostkant gaat op termijn de huidige elektriciteitscentrale van aardgas over op waterstof. Dit is in lijn met het nationale beleid dat de huidige energieinfrastructuur wordt benut voor de nieuwe assets die nodig zijn voor de energietransitie.

We willen in het Westelijk Havengebied met name bedrijven vestigen die optimaal gebruik maken van het energieaanbod dat in dit energieknooppunt aanwezig is. We wijzen Westpoort dan ook aan als economisch en energetisch cluster. Het toekomstbeeld voor 2050 is dat de ontwikkelingen in het NZKG zullen leiden tot een geïntegreerde energiehub (Cluster Energiestrategie Noordzeekanaalgebied 2024). Parallel aan de verduurzaming van de bestaande industrie wordt ingezet op het aantrekken van nieuwe bedrijven.

3. Ruimtegebruik

De haven van Amsterdam is een productie- en bulkhaven en sterk in opslag, verwerking en doorvoer van energie, voedsel en veevoer. Daarnaast is het een belangrijk logistiek knooppunt en speelt ook cruisevaart een bescheiden rol. Naast de haven zelf is het ook een industriegebied en huisvest het een aantal maatschappelijke functies zoals afvalwaterzuivering, elektriciteitsopwekking en afvalverwerking. Binnen

Nederland is het, na Rotterdam, de tweede haven en door de Rijksoverheid aangewezen als haven van nationaal belang. Port of Amsterdam is de havenbeheerder voor het gebied Westpoort. Het havengebied binnen de ring A10 aan de noordkant van het IJ en de bedrijventerreinen de Sloterdijken worden beheerd door de gemeente Amsterdam. De gronden worden door Port of Amsterdam en de gemeente Amsterdam in erfpacht uitgegeven. De aandelen van de haven zijn volledig in handen van de gemeente Amsterdam.

Het Westelijk Havengebied vormt een logistiek knooppunt, als schakel tussen de zeevaart en de binnenvaart. Het gebied speelt een cruciale rol in de transitie naar een circulaire economie en kent een aanzienlijke bijdrage in de energietransitie. In de toekomst ziet de provincie een omschakeling van opslag van fossiele brandstof naar biobrandstof en duurzame synthetische brandstoffen. Vooral de zware industrie aan de (noord)westkant van het gebied wordt gekenmerkt door grote arbeidsextensieve bedrijven met een hoge milieucategorie. Naast deze activiteiten geldt ook een zonering van bedrijvigheid met een lagere milieucategorie richting de woongebieden aan de oost- en zuidkant. De bedrijven op deze plekken hebben een sterke relatie met de meer milieubelastende bedrijven aan de westkant. Hier zijn bijvoorbeeld start-up en scale-ups van innovatieve industrie en aanpalende toeleveranciers en afnemers gevestigd.

Industrieterrein van Provinciaal Belang (IPB) en de milieucontour

Het werkingsgebied Industrieterreinen van Provinciaal Belang houdt in dat een ontwikkeling in dit gebied aan voorwaarden moet voldoen: de hoogst toegestane milieucategorie op het terrein mag niet verlaagd worden, en het is een ontwikkeling ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie of havengebonden / havengerelateerd. De Omgevingsvisie gaat uit van de bestendigheid van het Westelijk Havengebied als Industrieterrein van Provinciaal Belang voor de lange termijn. Voor de milieucontour geldt dat het aan de gemeente is om te motiveren dat de gewenste ontwikkeling geen milieuruimte van de bedrijvigheid op het IPB kost en dat er sprake is van een gezonde leefomgeving. Milieucontouren leggen beperkingen op andere activiteiten en ontwikkelingen, zoals woningbouw. Hierdoor wordt zowel het bedrijf als de leefomgeving van onze inwoners beschermd. Opwaartse druk op het IPB moet worden voorkomen en daarmee de milieuruimte voor de industrie behouden blijven.

In 2050 is Havenstad getransformeerd naar een kwalitatief hoogstaand woon-werkgebied. Havenstad is het natuurlijke eindpunt van stedelijke uitbreiding richting en in het Westelijk havengebied. Voor de gemeente Amsterdam geldt dat de A10 daarbij een grens vormt, waarbij bedrijvigheid aan de westkant blijft en woningbouw aan de oostkant.

De provincie kiest in dit gebied principieel voor het vergroten van de ruimtelijke afstand tussen zware industrie en wonen. Dit is noodzakelijk om een gezonde leefomgeving te borgen en tegelijkertijd ruimte te houden voor een toekomstbestendige industriële ontwikkeling. We willen de gezonde leefomgeving waarborgen voor bewoners en aanwezigen en tegelijkertijd bedrijven beschermen in hun bedrijfsvoering. Dit doen wij door bedrijven en omwonenden zoveel mogelijk ruimtelijk van elkaar te scheiden:

1. We constateren dat de industriële functies zoals bedoeld met het IPB niet wenselijk zijn in het oostelijke gedeelte van het IPB. De huidige economische functies in dit grensgebied sluiten niet aan op de met het IPB beoogde functies. Daarnaast zijn de met het IPB beoogde functies niet goed te verenigen met de milieugevoelige functies in het plangebied voor Haven Stad. We willen milieubelastende activiteiten door inwaarts te zoneren zo veel mogelijk richting het westelijk deel van het havengebied concentreren. In eerste instantie gaat het daarbij om het uitfasen van bedrijven en niet om actieve verplaatsing, maar we spelen in op kansen wanneer die zich voordoen. In het oostelijke grensgebied gaan we bij nieuwe en meer milieubelastende activiteiten toezien op een goede verhouding met milieugevoelige functies aan de oostkant van de A10. We erkennen dat verplaatsing of opschuiving van industriële activiteiten naar het westelijke gedeelte van Westpoort gevolgen kan hebben voor leefbaarheid in Zaanstad en omliggende woongebieden. Deze effecten worden nadrukkelijk meegenomen in de vestigingsafweging voor deze bedrijven in het Westelijk Havengebied.
2. De milieucontour is bedoeld om kritisch toe te zien op ontwikkelingen rondom Industrieterreinen van Provinciaal Belang. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor ruimtelijke ordening wegen wij het belang van een gezonde leefomgeving volwaardig mee bij de ruimtelijke opgaven, waar wij voor aan de lat staan. En spreken wij onze medeoverheden aan op hun verantwoordelijken in de

ruimtelijke afweging, waaronder het volwaardig meewegen van gezonde leefomgeving. Zoals de keuze voor woningbouwlocaties en het treffen van compenserende maatregelen. Dit betekent ook dat we ontwikkelingen direct ten oosten van de A10 toetsen op het niet beperken van de milieugebruiksruimte van zittende bedrijven.

Wij vinden intensivering van bedrijventerreinen wenselijk. In het IPB is echter slechts een beperkt aantal ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. De grens van het IPB is zorgvuldig onderbouwd tot stand gekomen. Wij zien het toevoegen van milieugevoelige ontwikkelingen zoals horeca, nachtcultuur of shortstay als onwenselijk en bieden hier in het IPB geen ruimte voor.

4 .Gezondheid en veiligheid

Het Westelijk Havengebied kent een hoge milieudruk als gevolg van economische en industriële activiteiten. Deze activiteiten zijn onder andere geplaatst binnen het Industrierrein van Provinciaal Belang, waar de provincie bewust kiest voor industriële activiteiten met een hoge milieudruk. Om deze industrierreinen heeft de provincie een milieucontour gelegd, die bedoeld is om de milieuruimte van bedrijven te beschermen *en* zorg te dragen voor een gezonde leefomgeving voor inwoners. Vaak is de provincie bevoegd gezag van deze bedrijven. De aanwezigheid van deze industrie heeft een effect op de leefomgeving, waar huidige en toekomstige inwoners worden blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder.

Voor de komende jaren staat het Westelijk Havengebied voor samenlopende ruimtelijke opgaven ten behoeve van de energietransitie, de circulaire economie en haven gebonden activiteiten. De beschikbare ruimte is nog niet volledig benut. Zo is er op Hoogtij nog ruimte voor meer activiteiten. De ontwikkelingen leggen een groot beslag op de beschikbare ruimte en beschikbare milieugebruiksruimte. In de afgelopen jaren zijn binnen en nabij bestaande milieucontouren meerdere grootschalige woningbouwprojecten gerealiseerd. Hierdoor zijn wonen en bedrijvigheid dichter op elkaar komen te liggen en is het aantal inwoners dat potentieel wordt blootgesteld aan schadelijke stoffen en hinder toegenomen. De woningbouwambitie laat zien dat er grootschalige plannen zijn voor meer woningen, zoals Havenstad en Sluiskwartier.

Nieuwe woningbouw in de nabijheid van zware industrie is vanuit gezonde leefomgeving alleen aan de orde wanneer eerst aantoonbaar wordt geborgd dat sprake is van een aanvaardbaar en gezond leefklimaat. De bestaande grenzen van de industrie en bedrijventerreinen en de bijbehorende milieucontouren zijn daarbij in principe leidend. Om de schadelijke en hinderlijke uitstoot vanuit zware industrie zoveel mogelijk te verminderen, zetten wij ambitieus bronbeleid in vanuit het ons ter beschikking staande VTH-instrumentarium. We gaan spanningen tussen industrie en milieugevoelige functies verlichten door het uitfasen van overlastgevendende bedrijven.

We gaan uit van een beleidsneutrale omzetting van de bestaande geluidszones van de Industrierreinen van regionaal belang, waaronder Westpoort, Westerspoor-Zuid en Achtersluispolder naar geluidsproductieplafonds. Dit houdt in dat we in eerste instantie geen vergroting of afwaardering van de geluidszones voorstaan, tenzij een andere belangenafweging wordt gemaakt na de vaststelling van de geluidproductieplafonds.

Het dossier Vervoer Gevaarlijke Stoffen is bepalend voor het functioneren van het industriegebied ten opzichte van de rest van de stad. Het vervoer van gevaarlijke stoffen is bepalend geweest voor de ligging van de grens van het IPB. Zo is onder anderen de Basisweg aan de zuidkant van het industriegebied meegenomen in het IPB. Momenteel loopt er een integrale bereikbaarheidsstudie naar het vervoer van gevaarlijke stoffen over alle modaliteiten (spoor, weg, water). Dit onderzoek wordt begeleid door samenwerkende organisaties onder de paraplu van NOVEX MRA. Wij zullen de uitkomsten van dit onderzoek gebruiken om de ligging van het IPB te evalueren.

Beleid omgevingsveiligheid

De huidige veiligheidscontour ('risicogebied' onder de Omgevingswet) wordt vergroot om ruimte te bieden aan non-fossiele energiedragers en daarmee de verduurzaming van de haven mogelijk te maken. Het risicogebied komt in het westelijke deel over grondgebied van de gemeenten Zaanstad en Haarlemmermeer te liggen. Het oostelijke deel (Petroleumhaven) komt ook in het risicogebied te liggen

om de terminals in dit gebied de mogelijkheid te geven de energietransitie te maken. Op het moment dat in het oostelijk deel kavels vrijkomen en er behoefte is aan een andere economische invulling van dit gebied houden we de mogelijkheid open het risicogebied te verkleinen. Samen met het aanwijzen van het risicogebied wordt er een begrenzing van de aandachtsgebieden opgelegd. Dit geeft voor risicogevende activiteiten duidelijkheid tot waar de effecten van deze activiteiten mogen reiken. Voor risico-ontvangers geeft het duidelijkheid over in welke gebieden rekening moet worden gehouden met de effecten van risicogevende activiteiten.

5. Omgevingskwaliteit

Het Westelijk Havengebied is het grootste aaneengesloten bedrijventerrein van Nederland. Industrie staat hier centraal. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan verduurzaming van de industrie en aan de zonering van industriële activiteiten door o.a. milieuzones en geluidscontouren. Zo wordt er ook gewerkt aan een gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Dat is extra belangrijk met het oog op de ontwikkeling van Haven-Stad.

Aan de randen van het gebied wordt al veel gerecreëerd. Denk aan de Brettenscheg, recreatiegebied Spaarnwoude, de golfterreinen in de Houtrakpolder en de open polders met fiets- en wandelroutes. In de zomermaanden vinden in Spaarnwoude en Ruigoord bovendien festivals plaats. Zo biedt het Westelijk Havengebied een bijzondere combinatie van landschap en recreatie, met de industrie nooit ver weg.

VOORGESTELDE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

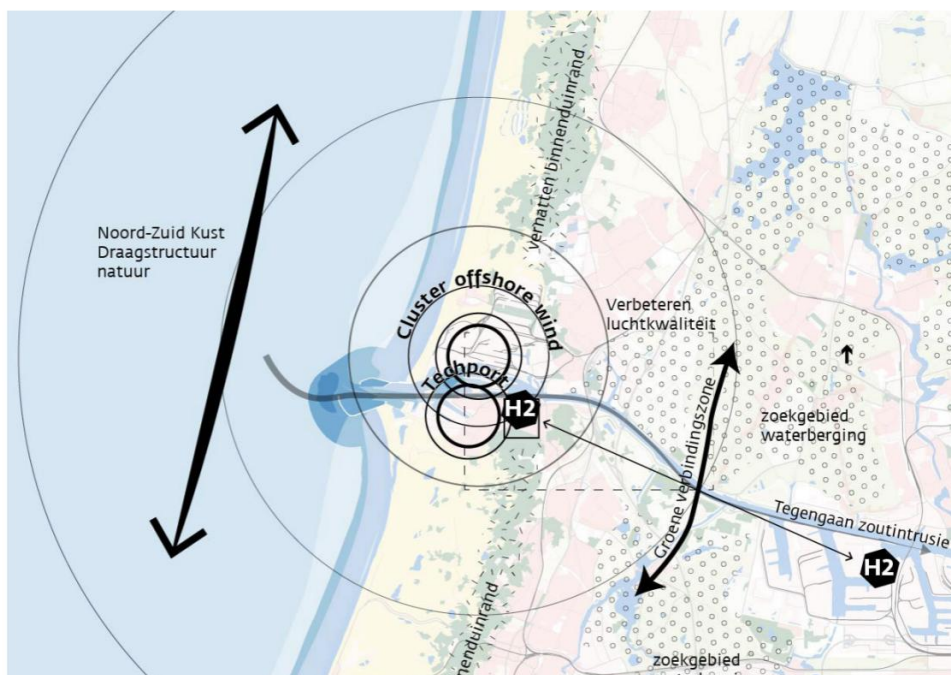
- We wijzen de Houtrakpolder en Veenpolder aan als noodoverloop-zoekgebieden, waarvoor restricties gelden voor nieuwe ontwikkelingen die deze functie onmogelijk maken.
- We wijzen de IJmond aan als energetisch en economisch cluster. Dat betekent dat we de IJmond aanwijzen als industrieterrein van provinciaal belang.
- De provincie zet in op het vergroten van de beschikbare ruimte in de verschillende IJmondhavens.
- Er is plaats voor de productie van staal in de IJmond, maar alleen als dit schoner en duurzaam wordt. Wij willen dat Tata Steel in de IJmond de kans krijgt om te verduurzamen: beter groen hier, dan grijs elders
- Om inwoners te beschermen tegen geluidshinder en milieuoverlast, staan we ten oosten van de A22 bij Beverwijk staan we geen woningbouwontwikkeling. Wij onderschrijven dat in Beverwijk woningbouwprojecten nodig zijn om een antwoord te kunnen bieden aan de woningbouwbehoefte en de sociaal-maatschappelijke problematiek in de IJmond. Wij achten daarvoor de initiatieven voor woningbouwontwikkeling ten westen van de A22 meer geschikt.
- We onderzoeken de toekomst van het Tuinbouwgebied Heemskerk om te kijken of het tuinbouwconcentratiegebied gehandhaafd blijft in het licht van de veranderende water- en bodemcondities, natuuraspecten en randvoorwaarden op het gebied van gezonde leefomgeving en duurzaamheid.
- We verzilveren kansen om ecologische verbindingen van oost naar west te verbeteren door een koppeling te zoeken met de inrichting aan de randen van het tuinbouwgebied. We kijken hierbij ook naar mogelijke koppelkansen met recreatieve verbindingen in het gebied.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

Kaart nr. 17 (zie bijlage)

Hoofdstuk 5 Noord-Holland in gebieden

IJmond
Kaart nr. 17

KARAKTERISTIEK

De IJmond heeft een karakteristiek en onderscheidend landschap met diverse milieus op korte afstand van elkaar: de kust en Noordzee, de duinen, de geestgronden achter de duinen en de polders (o.a. Wijkmeerpolder, Veenpolder). Het voormalige Oer-IJ speelt als een groene en archeologisch waardevolle structuur een belangrijke rol. Daarnaast ligt het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam voor een deel binnen de IJmond. Deze gebieden vormen samen een hoogwaardige stedelijke omgeving met ruimte voor wonen, werken, recreatie en industrie. De IJmond met de gemeenten Heemskerk, Beverwijk en Velsen is de nautische toegangspoort tot Amsterdam.

De economische ruggengraat van de IJmond wordt gevormd door het Noordzeekanaalgebied, de zeehaven en de staalproductie van Tata Steel. De IJmond is in Noord-Holland het centrum van productie, ontwikkeling en innovatie en huisvest de opleiding in de maakindustrie — daarmee is de IJmond de Techport van de MRA. De regio heeft een sleutelpositie in bouw en onderhoud van offshore wind. Daarnaast heeft de IJmond een sterke logistieke sector door de ligging aan het Noordzeekanaal en twee rijkswegen. Ook heeft de IJmond specifieke kwaliteiten op het gebied van recreatie en toerisme, zoals de Beverwijkse Bazaar, IJmuiden aan Zee, Wijk aan Zee en het recreatieschap Spaarnwoude.

De IJmond staat voor meerdere opgaven waaronder de energietransitie, woningbouw en het scheppen van een gezonde leefomgeving. Het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied schetst welke ontwikkelingen eraan komen en welke dilemma's en keuzes ontstaan bij het verdelen van de beperkte (milieu)ruimte.

We zien **twee** regionale opgaven voor de IJmond: **Stad, economie en landschap in de IJmond en Tuinbouwgebied Heemskerk**. De IJmond als geheel met stedelijke, economische en landschappelijke opgaven, en het Tuinbouwgebied Heemskerk met opgaven met betrekking tot drinkwaterwingebied de relatie met de toekomstbestendigheid van de tuinbouw en impact daarvan op de water- en bodemkwaliteit. Ook speelt wateroverlast en anticiperen op droogte.

OPGAVE: STAD, ECONOMIE EN LANDSCHAP IN DE IJMOND

1. Ondergrond, water en bodem

Ten tijde van extreme droogte komt er bij het schutten te veel zout water door de sluis. Er is dan onvoldoende water uit de rivier de Lek om het zoute water terug te duwen. Het indringend zout bedreigt de waterinname voor drinkwater langs het Amsterdam-Rijnkanaal. Door zeespiegelstijging en toename van extreem droge perioden door klimaatverandering zal dit vaker voorkomen. Bedrijven moeten er rekening mee houden dat de bedrijfszekerheid van de Zeesluis IJmuiden in de toekomst zal afnemen. Ten tijde van extreme droogte zal de sluis onder schutregiem worden geplaatst om daarmee de zoutindringing te beperken.

Ten noorden van Beverwijk ligt een zoekgebied voor de verplaatsing van drinkwaterproductie. Deze opgave staat verder besproken in hoofdstuk 3 en in het gebiedshoofdstuk voor de regio Alkmaar. In de IJmond is PWN op zoek naar een alternatief voor industriewater voor de IJmond, waarbij de mogelijkheden onderzocht worden om brak water uit de Haarlemmermeer te benutten.

Vergeleken met overstroming vanuit zee is het risico op wateroverlast langs het ARK en NZK groot. Binnen het deltaprogramma worden daarom verschillende maatregelen onderzocht om dit risico te verkleinen, waaronder de aanleg van noodoverloopgebieden waarin tijdelijk, in geval van een ernstige calamiteit of crisis water kan worden geborgen. In het Noordzeekanaalgebied worden hiervoor twee gebieden nader onderzocht op de mogelijkheden en effectiviteit, de Houtrakpolder en de Veenpolder. We wijzen deze twee gebieden aan als noodoverloop-zoekgebieden waarvoor restricties gelden voor nieuwe ontwikkelingen die deze functie onmogelijk maken.

2. Netwerklaag

De IJmond speelt een sleutelrol in de verduurzaming van onze provincie, met name via de windparken op

zee. Deze energietransitie heeft nu en in de toekomst een impact op de ruimte en de omgevingskwaliteit in de IJmond. Voorbeelden hiervan zijn transformatorstations, het hoogspanningsnetwerk die nodig zijn voor de elektrificatie en de aanleg van het Waterstofnetwerk Noordzeekanaalgebied. Het open landschap tussen Beverwijk en Zaanstad is in beeld als mogelijke locatie voor de realisatie van een nieuw 380kV-station binnen het traject *380 kV Netuitbreiding Noord-Holland Noord* formeel op het grondgebied van de gemeente Zaanstad. Dit gebied is op die manier ook opgenomen in het regio-advies aan het Rijk dat door de provincie in samenwerking met gemeenten en andere partijen is opgesteld. Als gevolg van deze elektrificatie zal er ruimte vrijkomen die nu nog benut wordt voor onze huidige fossiele economie. Deze beide energiesystemen zullen enige tijd naast elkaar bestaan. Wij werken via het Programmabureau Noordzeekanaalgebied samen om deze vrijkomende fossiele terreinen efficiënt in te zetten voor de economie en energievoorziening van de toekomst.

De IJmond zal zich dan ook verder ontwikkelen tot belangrijk energieknooppunt. We wijzen de IJmond aan als energetisch en economisch cluster. Hier en in de rest van het Noordzeekanaalgebied draait het om de verduurzaming van de industrie in relatie tot leefbaarheid. Dit wordt uitgewerkt in de NOVEX Noordzeekanaalgebied. Bepalend voor het energiesysteem in dit gebied zijn het aanbod en de infrastructuur voor waterstof, wat een grote impact heeft op het type verduurzaming van Tata Steel Nederland. Door de benodigde infrastructuur te ontwikkelen, kan er in IJmond een ‘aanbod’ van infrastructuur worden gecreëerd, waar bedrijven nu en in de toekomst op in kunnen springen. Daarnaast kan worden geprofiteerd van de aanlanding wind op zee, door direct gebruik van elektriciteit en op land geproduceerde waterstof in het NZKG. Oog voor de omgevingskwaliteit blijft in dit gebied geheel belangrijk.

De havens van het Noordzeekanaalgebied zijn aangewezen als waterstoffocusgebied in het Waterstofprogramma Noord-Holland (2025), met als doel grootschalige waterstofontwikkelingen te concentreren en elders te beperken. Waterstof vervult hier een functionele rol in de verduurzaming van de bestaande industrie in de IJmond en in het energiesysteem, onder meer door de mogelijkheid om het energiesysteem te balanceren bij mogelijke overschotten aan duurzame energie. De aanwijzing als focusgebied is primair bedoeld om vraag en aanbod van energie te clusteren en verdere ruimtelijke versnippering te voorkomen. De IJmond wordt een locatie waar het Waterstofnetwerk Noordzeekanaalgebied doorheen loopt. Het netwerk zal lopen van het industriegebied in IJmond tot en met Westpoort in de Amsterdamse haven. Voor zowel het deel in IJmond (deelgebied I) als in Westpoort (deelgebied III) is het niet mogelijk om bestaande aardgasleidingen te hergebruiken. Hier is dus een nieuwe leiding nodig.

Op dit moment is er in Nederland – en ook Europees – een groot gebrek aan geschikte kade- en kavelruimte voor de aanleg van windparken op zee. De Energiehaven is een werkhaven van circa 16 hectare ten behoeve van de installatie van en onderhoud aan windparken op zee. Daarnaast zorgt de aanleg van de Energiehaven IJmond ook voor een versterking van de regionale (haven)economie. In de eerste plaats wordt het profiel van de IJmond als belangrijk centrum van de offshore-haven economie versterkt. De locatie is gunstig gelegen – buiten de sluizen van IJmuiden en op relatief korte afstand van en groot deel van de te realiseren windparken op zee – net ten noorden van Zeehaven IJmuiden aan de monding van het Noordzeekanaal.

De A22 een bepalende factor voor de gezonde leefomgeving in Beverwijk. Wij zien de afwaardering van de maximale snelheid van de A22 als een wenselijke maatregel. Deze maatregel zorgt voor vermindering van uitstoot en geluidsoverlast en een vermindering van de CO₂-uitstoot en daarmee de impact op het klimaat. Kanttekening daarbij is dat de capaciteit van deze weg intact moet blijven omdat de A22 en de A9 communicerende vaten zijn voor autoverkeer in noord-zuidelijke richting door de provincie. Dit is onder meer nodig om verkeer op te vangen als de Wijkertunnel wordt afgesloten voor onderhoud of vanwege een calamiteit.

3. Ruimtegebruik

De IJmondhavens (IJmuiden, Velsen en Beverwijk) zijn sterk in voedsel (vis), offshore energie, en de maakindustrie. De haven van IJmuiden is een economisch gezonde haven. Wel is voor de aanleg en onderhoud van windparken meer ruimte nodig. De provincie zet daarom in op het vergroten van de beschikbare ruimte in de verschillende IJmondhavens. Onder meer door het project Energiehaven te ondersteunen. Ook de kades en kavels in de havens van IJmuiden, Velsen en Beverwijk kunnen beter

benut worden. Bovendien is het wenselijk kavels in de haven van IJmuiden vrij te spelen voor haven gebonden bedrijvigheid. In Beverwijk zet de provincie in op het behoud van de (haven gebonden) bedrijvigheid in en rond de haven.

Er is plaats voor de productie van staal in de IJmond, maar alleen als dit schoner en duurzaam wordt. Wij willen dat Tata Steel in de IJmond de kans krijgt om te verduurzamen: beter groen hier, dan grijs elders. Daarbij draagt de staalproductie in de IJmond bij aan de strategische autonomie van Europa.

Het Noordzeekanaalgebied, met de IJmond, is voor de transitie naar een circulaire economie een belangrijk focusgebied in Noord-Holland. Opslag en verwerking van grondstoffen is een belangrijke schakel in een circulaire economie. In de Ruimtelijke Verkenning Circulaire Werklocaties Noord-Holland is het Noordzeekanaalgebied met daarin de IJmond hiervoor als het meest kansrijk aangeduid. Die beoordeling van kansrijkheid is gebaseerd op criteria zoals de huidige locatietekenen (bijvoorbeeld watergebondenheid en al aanwezige industriële clusters), beschikbaarheid van ruimte (ook na eventuele herstructurering van terreinen), aanwezigheid van hogere milieucategorieën, en mogelijk vrijkomende ruimte in het nabijgelegen Westpoort na eventuele herstructurering van opslag van fossiele energie. Met onder meer het aanwijzen van Industrierterreinen van provinciaal belang en het opstellen van een ruimtelijke strategie voor circulaire economie, zet de provincie in op het versterken van de transitie naar een circulaire economie in de IJmond.

De provincie zet in op de versnelling van de ontwikkeling van Spoorzone West in Beverwijk als onderdeel van de Woondeal Metropoolregio Amsterdam. De provincie beschouwt de stedenbouwkundige visie voor SpoorzoneWest als richtinggevend kader voor een integrale gebiedsontwikkeling. Samen met gemeenten, de spoorsector en andere regionale partners werkt de provincie aan de versterking van het openbaarvervoerknooppunt, in samenhang met woningbouw, voorzieningen en de kwaliteit van de leefomgeving.

Voor het realiseren van leefbare wijken en steden is er in de IJmond meer nodig dan alleen woningen bouwen. Het vraagt om integrale gebiedsontwikkeling, waarbij de bouw van woningen gecombineerd wordt met samenhangende investeringen in de bestaande woningvoorraad, voor groen in wijken, verduurzaming, nabijheid van voorzieningen en goede mobiliteitsverbindingen naar knooppunten en recreatieve gebieden. Als onderdeel van deze vernieuwingsopgave zal er binnenstedelijke verdichting plaatsvinden en daarmee een toename aan woningen in de regio. Door de bestaande woningvoorraad te verduurzamen en binnenstedelijk te verdichten ligt hier een kans om grote aantallen woningen toe te voegen in de regio. De IJmond-gemeenten werken samen in de aanpak het programma Stedelijke Vernieuwing, dat als belangrijk speerpunt benoemd staat in het Ontwikkelperspectief en de Uitvoeringsagenda van NOVEX Noordzeekanaalgebied. Wij ondersteunen dit initiatief vanuit onze provinciale rol.

Deze lopende initiatieven passen goed binnen de provinciale ambities van binnenstedelijk bouwen en bouwen nabij ov-knooppunten. Andere delen van de IJmond lenen zich slechter voor woningbouw, met name omdat de randvoorwaarden voor een gezonde leefomgeving daar niet aanwezig zijn. Een voorbeeld daarvan is de oostkant van het station Beverwijk, en daarmee de oostkant van de A22 en het spoor. Hier zijn met industrierrein De Pijp, een saneringsopgave in het Aagtenpark en de aanwezigheid van landschappelijke beschermingsregimes zoals de Stelling van Amsterdam (UNESCO) de omstandigheden zodanig dat wij ten oosten van de A22 geen woningbouw toestaan. Wij zijn vanwege die stapeling van redenen tegen de plannen voor transformatie van het Bazaarterrein naar woningbouw. Wij onderkennen dat in Beverwijk woningbouwprojecten nodig zijn om een antwoord te kunnen bieden aan de woningbouwbehoefte en de sociaal-maatschappelijke problematiek in de IJmond. Wij achten daarvoor de initiatieven voor woningbouwontwikkeling ten westen van de A22 meer geschikt.

4. Gezondheid en veiligheid

De IJmond is een gebied waar de druk op de leefomgeving groot is. Zowel in het verleden als in de toekomst zijn hier, door de provincie en andere partijen in de IJmond, verschillende soorten ontwikkelingen gerealiseerd en geprojecteerd op het gebied van economie, industrie en de energietransitie. Dit maakt de regio een belangrijke speler op regionaal, nationaal én internationaal niveau, maar ook dat de provincie en haar partners voortdurend aandacht moeten houden voor een goede en gezonde omgevingskwaliteit.

Ons doel is om de leefomgeving in de IJmond voortdurend te verbeteren. Hierbij gebruiken we het uitgangspunt van de GGD: iedere verbetering van luchtkwaliteit en vermindering van hinder geeft gezondheidswinst. De aanstaande aanscherping van de landelijke wettelijke normen voor luchtkwaliteit vanaf 2030, volgend uit de EU-richtlijn luchtkwaliteit (2024), gaat hieraan bijdragen. Ten eerste continueren we onze inzet op ambitieus bronbeleid bij bedrijven waaronder Tata Steel, waarbij we sturen op het verminderen van schadelijke en hinderlijke uitstoot vanuit bronnen waar wij bevoegd gezag voor zijn. Daarnaast dient, zeker in de IJmond, het belang van een gezonde leefomgeving volwaardig te worden meegewogen bij ruimtelijke afwegingen, bijvoorbeeld over beoogde woningbouwlocaties. Met het provinciale luchtmeetnet blijven we monitoren hoe de leefomgeving in de IJmond zich ontwikkelt.

De opgaven op het gebied van leefbaarheid in de IJmond zijn sterk gekoppeld aan sociaaleconomische opgaven. Zo wonen sociaaleconomisch kwetsbare groepen vaak op plekken met een lage leefbaarheid en in woningen van lagere kwaliteit. In het programma Stedelijke Vernieuwing IJmond werken de IJmond-gemeenten samen om de leefbaarheids- en sociaaleconomische opgaven in hun gezamenlijkheid aan te pakken. Via het Programmabureau Noordzeekanaalgebied werken we hieraan mee.

5. Omgevingskwaliteit

We beschermen binnen de IJmond de huidige landschappelijke waarden en het UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam, terwijl we daarbij ook ruimte bieden aan toekomstige transitie. Dat doen we door bestaande landschappelijke waarden te benutten en nieuwe waarden toe te voegen. We zetten daarbij zover mogelijk in op een combinatie met recreatie en/of sport, maar ook ecologie en natuur.

In sommige gevallen staan de aanwezige erfgoedwaarden in de IJmond onder druk of zijn ze minder goed herkenbaar. We blijven met de gemeenten in gesprek om dit erfgoed van regionaal belang te versterken en te behouden. We vragen bovendien bijzondere aandacht voor militair erfgoed, zoals de Stelling van Amsterdam, de Atlantikwall en de Stelling van Beverwijk. Daarbij onderstrepen we het belang van het erfgoed als vertrekpunt bij toekomstige ontwikkelingen. De IJmond is namelijk rijk aan verschillende soorten erfgoed die als inspiratie kunnen dienen, zoals het militair erfgoed, de landgoederen en kastelen Marquette en slot Assumburg (Heemskerk), Akerendam, Westerhout (Beverwijk), Waterland en Beeckestijn (Velsen). Ook hier leggen we verbinding met onder andere recreatie en, ecologie. Ook het OerIJ is kenmerkend voor het landschap in de IJmond. Wij zetten in op behoud van de voormalige stroomgeul tussen Heemskerk en Uitgeest en daarmee de beleefbaarheid van het open landschap.

Vanwege bestaande en toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen is de druk op de leefomgeving groot. Dit benadrukt het belang van het beschermen en versterken van de leefomgeving. In het gebied liggen kansen om de leefomgeving en het landschap te versterken. Belangrijk is onder meer het verbinden van de duinen en het groene, open landschap met robuuste oost-westverbindingen. We willen dat (grootschalige) infrastructurele werken, indien zij in de IJmond terechtkomen, gepaard gaan met investeringen in het landschap en kwaliteit van de leefomgeving. Ook de aanpak Stedelijke Vernieuwing moet aansluiten op de benodigde investeringen in het landschap.

Om investeringen in het landschap en de leefomgeving een juiste plek te geven, is het nodig om een integraal landschapsbeeld te ontwerpen voor de IJmond. Dit beeld kan dienen als kader om aanspraak te doen op middelen die voortkomen uit NOVEX MRA en NZKG, regiodeals met het Rijk, de aanpak Stedelijke Vernieuwing en grootschalige infrastructurele werken. Dit sluit aan op de ambitie uit de uitvoeringsagenda NOVEX NZKG en de ambitie uit de (concept) Landschapsstrategie voor een ruimtelijk inrichtingsplan voor het versterken van het groenblauwe raamwerk. Dit ten behoeve van ecologie, de herkenbaarheid van het landschap en het recreatief gebruik van onder andere het Oer-IJ landschap (o.a. Wijkermeerpolder, Spaarnwoude en Houtrakpolder).

OPGAVE: TUINBOUWGEBIED HEEMSKERK

Het tuinbouwgebied Heemskerk ligt tussen het Noordhollands Duinreservaat en de woonkernen Heemskerk en Beverwijk en heeft van oudsher een sterke tuinbouwfunctie. Het gebied is sinds de inwerkingtreding van de structuurvisie in 2015 begrenst als tuinbouwconcentratiegebied met als doel om economisch vitale landbouwfuncties te beschermen. In het gebied komen echter meerdere functies samen, waaronder tuinbouw, wonen en kleinschalige bedrijvigheid. De ruimtelijke opgave bestaat uit het in balans brengen van de economische betekenis van het tuinbouwconcentratiegebied met water-,

bodem- en natuuropgaven. Daarom kondigt de provincie een ruimtelijk onderzoek aan naar de toekomst van dit gebied met de opdracht te kijken of het tuinbouwconcentratiegebied gehandhaafd blijft in het licht van de veranderende water- en bodemcondities, natuuraspecten en randvoorwaarden op het gebied van gezonde leefomgeving en duurzaamheid. We betrekken onze partners in het gebied om een zo breed mogelijke informatiebasis te krijgen om keuzes op te baseren. De uitkomsten van het onderzoek gebruiken wij om keuzes te maken over de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van dit gebied.

1. Ondergrond, water en bodem

Het duingebied is voor de aanvoer van water afhankelijk van grond- kwel- en regenwater. Dit deel van de duinen langs het tuinbouwgebied staat gemarkeerd als potentieel infiltratiegebied voor drinkwaterwinning. Hierbij moet goed gelet worden op de relatie met het tuinbouwgebied en de werking op de water- en bodemkwaliteit. De precieze ligging van potentiële drinkwaterinfiltratiegebieden staat verder uitgewerkt in hoofdstuk 3.

In het gebied is sprake van verzilting. Functies met een zoetwaterbehoefte zullen zich moeten aanpassen omdat in de toekomst niet kan worden gegarandeerd dat voldoende zoet water beschikbaar is om verzilting in het gebied tegen te gaan. Dit kan door meer water in het gebied vast te houden.

Voor het Heemskerker-tuinbouwgebied geldt de algemene zoetwateropgave. Deze bestaat uit het vergroten van de weerbaarheid tegen zoetwatertekorten door de buffercapaciteit van het gebied te vergroten, het watergebruik te verminderen, en het landgebruik aan te passen. Het Heemskerker-tuinbouwgebied heeft geen structurele oppervlaktewateraanvoer, dus geldt hier dat waar mogelijk water vastgehouden en vertraagd afgevoerd moet worden. Dit levert mogelijk spanningen op met de wateroverlastopgave. Voor de landbouw ligt de focus efficiënt watergebruik en zelfvoorzienendheid om droge perioden te overbruggen. De verwachting is dat zandgebieden zonder wateraanvoer in PNH eens in de vijf jaar te maken krijgen met watertekorten. Bij structureel watertekort moet realistisch gekeken worden naar de toekomstbestendigheid van landgebruik in het gebied. Deze elementen worden meegenomen in het ruimtelijk onderzoek.

Het tuinbouwgebied kampt met wateroverlast bij hevige regenbuien en een beperkte afwateringscapaciteit omdat de percelen aflopen vanaf de duinen. Hierdoor stroomt regenwater van nature af richting lager gelegen polders. Om dit probleem te adresseren, wordt er gewerkt aan de aanleg van groene waterbergingen zoals de Noorddorperbeek langs de Rijksstraatweg en een berging bij het Heemskerkerduin. Deze bergingen moeten regenwater tijdelijk opvangen, de waterkwaliteit verbeteren, bijdragen aan klimaatbestendigheid en mogelijk benut worden als zoetwaterbron. Wij sturen aan op zelfvoorzienendheid van deze bedrijven op het gebied van zoetwater.

Om de waterkwaliteit in het tuinbouwgebied te verbeteren moet de negatieve invloed van gewasbeschermingsmiddelen op de waterkwaliteit worden beperkt. Kennis over de water- en bodemkwaliteit in dit gebied moet gebruikt worden om een beter beeld te krijgen van de tuinbouw in relatie tot haar omgeving. Wat het grondwater betreft willen wij geen verontreiniging en uitputting van de zoetwatervoorraden, bijvoorbeeld door te veel grondwateronttrekking en als gevolg daarvan de aantrekking van zout water.

Een gezonde waterkwaliteit betekent een grotere biodiversiteit en een meer plezierige en gezonde leefomgeving. Doordat het oppervlaktewater nu veel voedingsstoffen, onkruidbestrijdingsmiddelen en gewasbeschermingsmiddelen bevat, is het water voor veel planten en dieren ongeschikt om in te leven. Daarom is in dit gebied een KRW-pilot gestart. Met deze pilot zorgen we ervoor dat betrokken partijen en gebruikers van het water meedoen met het weer schoon krijgen van het water in de polder en binnen de bebouwing.

2. Netwerklaag

In keuzes voor de toekomst van dit gebied betrekken we de mogelijkheden van dit gebied voor energie uit geothermie en de mogelijke koppeling aan de warmtebehoefte van woningen in de buurt.

3. Ruimtegebruik

Heemskerkerduin-Noorddorp is het enige tuinbouwconcentratiegebied in Noord-Holland. De nicheproducten uit het gebied hebben een hoge marge en zijn kwalitatief onderscheidend in zowel

binnen- als buitenland. In een onderzoek uit 2019 door Decisio in opdracht van de provincie Noord-Holland werd geconcludeerd dat het hier om een vitaal tuinbouwgebied gaat met toekomstperspectief. In het gebied werkten ten tijde van het onderzoek zo'n 790 mensen (circa 8 procent van de totale werkgelegenheid in Heemskerk) die samen 70 miljoen euro omzet maakten. Daarnaast zorgden de tuinders in Heemskerkerduin voor ruim 320 banen bij toeleveranciers in Heemskerk en elders. Naast deze economische aspecten concludeert het rapport ook dat er grote opgaven liggen in relatie tot andere thema's in de ruimtelijke ordening. Hierbij wordt de behoefte uitgesproken naar een duurzaam toekomstperspectief dat de bovenstaande elementen meeneemt.

We verzilveren kansen om ecologische verbindingen van oost naar west te verbeteren door een koppeling te zoeken met de inrichting aan de randen van het tuinbouwgebied. We kijken hierbij ook naar mogelijke koppelkansen met recreatieve verbindingen in het gebied. Wij hebben in het kader van de NNN-realisatie als opgave een ecologische verbindingszone te realiseren tussen bestaande natuurgebieden Marquette en het Krengbos, Driehoek van Assum en Wijenbus.

In de binnenduinrand moet 300 hectare extra NNN worden gerealiseerd om de VHR doelen te bereiken; in de binnenduinrand gaat het dan met name om de realisatie van blauwgraslanden, maar ook om andere bijzondere natuur. De afgelopen jaren is onderzocht waar in de binnenduinrand potentie is voor de bedoelde natuurontwikkeling. Daarbij is vooral gekeken naar kwelpotentie. Uit de inventarisatie kwam de omgeving van Heemskerk niet als meest kansrijk naar voren. Dit beeld nemen we mee in de afwegingen die we maken over de toekomstige ontwikkeling van het gebied.

4. Gezondheid en veiligheid

De economische activiteiten die in het gebied worden uitgevoerd, kunnen invloed hebben op de leefomgeving. Deze invloed moet zoveel mogelijk worden beperkt. Mogelijkheden hiervoor zijn onder andere het zoveel mogelijk scheiden van uitstootrijke bronnen en woonfuncties en het zoveel mogelijk toepassen van ambitieus bronbeleid.

5. Omgevingskwaliteit

Het tuinbouwgebied grenst direct aan de duinen en de Noordzeekust. Het gebied maakt verder onderdeel uit van het (archeologisch waardevolle) OerIJ-landschap. Bovendien is hier plaatselijk het historische verkavelingspatroon nog zichtbaar en kenmerkt het gebied zich door de aanwezigheid van de groende duinzoom op de achtergrond. Deze aanwezige erfgoed- en landschapswaarden dienen altijd als uitgangspunt en inspiratie bij toekomstige ontwikkelingen te worden meegenomen.

14 ZUID-KENNEMERLAND

VOORGESTELDE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

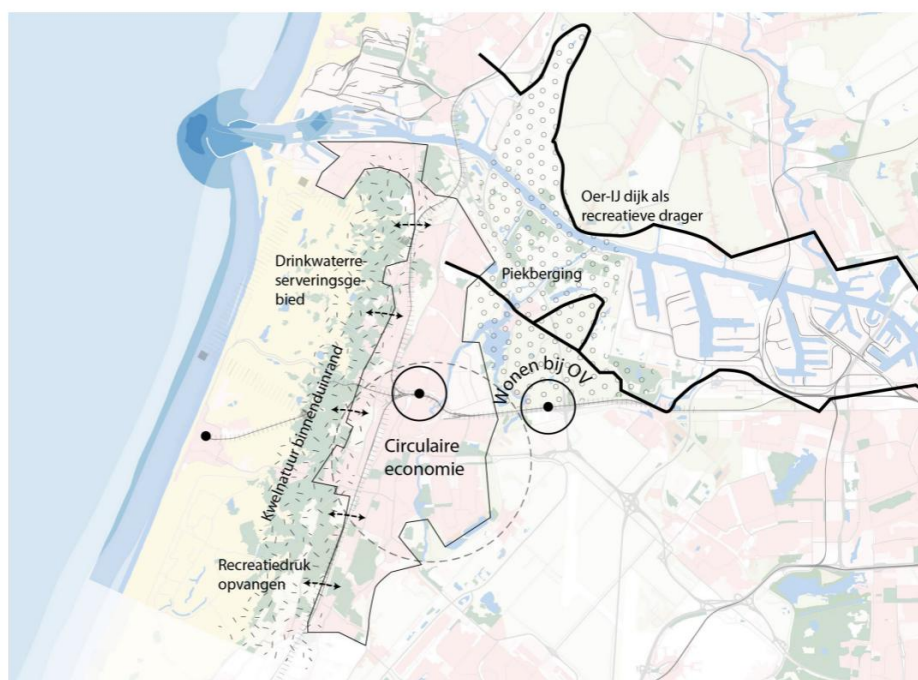
- De binnenduinrand bij Zuid-Kennemerland is in beeld als potentieel drinkwaterwingebied. In het zoekgebied dat zich uitstrekt is over de gehele binnenduinrand, staan we geen onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen toe die consequenties hebben voor de mogelijkheid om hier op termijn drinkwaterwinning te realiseren.
- We kiezen in het kader van een klimaatbestendig water- en bodemsysteem voor maatregelen die het gebied klimaatbestendiger maken. Het uitgangspunt hierbij is maatwerk, met lokale gevolgen van nattere of drogere omstandigheden die gevolgen hebben voor natuur en landbouw.
- We bieden ruimte aan hoogwaardige stedelijke gebieden met kennisintensieve bedrijvigheid in de Waarderpolder, het C-district en rondom OV-knooppunten, zoals NS-station Haarlem Spaarnwoude, NS-station Haarlem Centrum, Haarlem Nieuw Zuid en Heemstede-Aerdenhout en Zandvoort (werken aan zee). Dit dient ook om een nog verdere scheefgroei in de woon-werkbalans af te zwakken.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

Kaart nr. 18 (zie bijlage)

Hoofdstuk 5 Noord-Holland in gebieden

Zuid-Kennemerland
Kaart nr. 18

TOELICHTENDE TEKST ZUID-KENNEMERLAND

KARAKTERISTIEK

Zuid-Kennemerland is een gebied waar zee, stad en landschap elkaar ontmoeten en versterken. De Noordzee vormt de westelijke grens, terwijl landinwaarts de binnenduinrand met zijn landgoederenzone, het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, de historische stad Haarlem met zijn middeleeuwse binnenstad, en het recreatiegebied Spaarnwoude een uniek mozaïek van natuur en cultuurhistorie creëren. Deze

landschappen en stedelijke milieus zijn niet alleen waardevol op zichzelf, ze zijn de grondslag van de economische vitaliteit van de regio. De geografische positie, tussen kust en de metropool Amsterdam, heeft de regio gedurende eeuwen geprofiteerd van handel, ambacht en toerisme, wat vandaag de dag nog steeds de basis vormt van haar identiteit. Toerisme, cultuur, detailhandel en dienstverlening hebben zich hier sindsdien kunnen ontwikkelen juist omdat deze kwaliteiten aanwezig zijn.

De regio beschikt bovendien over gunstige voorwaarden voor toekomstige groei. Een relatief hoog aandeel theoretisch opgeleide bevolking, een toenemend aantal expats en een dynamische ondernemersomgeving vormen een vruchtbare bodem voor innovatie. Vooral op het gebied van circulaire economie en nieuwe, creatieve technologieën ontstaan nieuwe ondernemingen en startups die de regio transformeren. De economie steunt op zakelijke dienstverlening, (semi)overheidsorganisaties, provincie, rechtbank, InHolland en zorginstellingen, en detailhandel. De creatieve sector bepaalt steeds meer het gezicht van Zuid-Kennemerland.

We zien een gestapelde ruimtelijke opgave die zich uitstrekt over het gehele grondgebied van de regio Zuid-Kennemerland, met duidelijke regio-overstijgende onderdelen binnen de MRA. Het gaat specifiek om:

- Een deel van de binnenduintrand heeft te maken met droogte, wateroverlast en verzilting. Daarnaast neemt de recreatie in het gebied steeds meer toe, dusdanig dat het de natuurwaarden aantast.
- De drinkwaterwinning in Overveen aan het begin van deze eeuw gestopt, maar is gezien het dreigende tekort weer opnieuw in beeld voor diepte-infiltratie
- De woon-werkbalans in Zuid-Kennemerland is niet in evenwicht. Er is sprake van een zogenaamde pendel van inwoners die in de regio wonen, maar voor hun werk dagelijks reizen naar plekken buiten de regio, veelal in Amsterdam en Haarlemmermeer.

REGIONALE opgaven

1. Ondergrond, water en bodem

De binnenduintrand heeft een bijzondere waterhuishouding. Het (grond)water stroomt van oudsher via natuurlijke watergangen (beken) en gegraven watergangen (duinrellen) uit de duinen naar de lageregelegen strandvlakten. Het overgrote deel van het grondwater uit de duinen stroomt ondergronds via de bodem af. Dit geeft bijzondere kwelsituaties langs diverse plekken in de binnenduintrand. Het kwelwater dat door de watergangen stroomt is schoon en van hoge kwaliteit. Een deel van deze duinrellen is in de loop der tijd verdwenen of alleen nog als rechte vaarten terug te vinden. Samen met de verstedelijking maakt dat de binnenduintrand gevoelig is voor wateroverlast. De waterhuishouding langs de binnenduintrand wordt sterk beïnvloed door gegraven watergangen en de inlaat van (voedselrijk) boezemwater. Met name in de deelgebieden Vogelenzang en het bollengebied, is men afhankelijk van de inlaat van het boezemwater. We kiezen in het kader van een klimaatbestendig water- en bodemsysteem voor maatregelen die het gebied klimaatbestendiger maken. Het uitgangspunt hierbij is maatwerk, met lokale gevolgen van nattere of drogere omstandigheden die gevolgen hebben voor natuur en landbouw

In de duinen vindt sinds 1853 drinkwaterwinning plaats, wat invloed heeft gehad op de waterhuishouding in de binnenduintrand. De drinkwaterwinning in Overveen aan het begin van deze eeuw gestopt, maar is gezien het dreigende tekort weer opnieuw in beeld voor diepte-infiltratie. PWN doet onderzoek naar heringebruikname. De waterwinning in de Amsterdamse Waterleidingduinen is vooral geïnfiltreerd water afkomstig uit de Rijn. De binnenduintrand bij Zuid-Kennemerland is in beeld als potentieel drinkwaterwingebied. In het zoekgebied dat verdeeld is over de gehele binnenduintrand, staan we geen onomkeerbare ruimtelijke ontwikkelingen toe die consequenties hebben voor de mogelijkheid om hier op termijn drinkwaterwinning te realiseren. De toenemende verzilting wordt meegenomen in het bredere locatieonderzoek naar drinkwaterwinlocaties in de binnenduintrand.

De waterkwaliteit is onvoldoende in de vier voor Zuid-Kennemerland relevante waterlichamen – waaronder het Trekvaartsysteem en de waterlichamen in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen, zijn forse reducties van nutriënten en chemische stoffen

nodig, evenals inrichtingsmaatregelen zoals natuurvriendelijke oevers en het scheiden van schoon kwelwater van vervuild boezemwater. We onderzoeken bron- én inrichtingsmaatregelen zoals reductie van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen en natuurvriendelijke oevers om de waterkwaliteit te verbeteren. Dit kan gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering en het ruimtebeslag langs het water.

De toenemende verzilting zet de beschikbaarheid van water dat geschikt is voor de bollenteelt onder druk, alsmede de beschikbaarheid van voedselarm water dat nodig is voor een kwalitatief goede natuur. Oppervlaktewater in de polder en boezem krijgen op de langere termijn te maken met verzilting. Het brakke water komt via de zee en de Haarlemmermeer het gebied in. De projecties voor 2100 laten zien dat de chloridegehalten in het ingepompte water aanzienlijk kunnen stijgen. Het gebied komt hierdoor voor een stevige uitdaging te staan, mede door klimaatverandering en zeespiegelstijging.

2. Netwerklaag

De verwachting is dat groot-Amsterdam qua werkgelegenheid alleen maar dominantier wordt binnen de MRA en de provincie. Daardoor neemt de pendel vanuit de regio naar Amsterdam en daarmee mobiliteitscongestie toe. Maatregelen zijn daarom zowel gericht op het versterken van het ov in oost-westelijke richting als op het afzwakken van een nog verdere scheefgroei in de woon-werkbalans, door in te zetten op lokale werkgelegenheid.

In het project Bereikbaarheid Kust werken we bijvoorbeeld aan een breed en samenhangend maatregelenpakket om het kustgebied bereikbaar te houden. Daarnaast werken we regionaal aan de verkeersveiligheid en aan de aanpak van doorfietsroutes, onderdeel van een betere groenblauwe en recreatieve oost-westverbinding in de regio en een betere benutting en ontsluiting van het landschap. We anticiperen op geen uitbreiding van de aanwezige weginfrastructuur, sturen op versterking van de bestaande wegen en de oplossing van evidente knelpunten. In het kader van de leefbaarheid én bereikbaarheid vergroten we de benutting van modaliteiten die weinig ruimte innemen, zoals actieve vervoerswijzen en OV. Het OV-knooppunt Haarlem Nieuw-Zuid vormt voor de regio Zuid-Kennemerland de belangrijkste basis om naast het bestaande spoor Haarlem-Amsterdam, te komen tot een hoogwaardig stelsel van openbaar vervoer. Dit OV-knooppunt maakt het mogelijk om de ontwikkeling van HOV van en naar de MRA, met uitwaaiing in de regio verder vorm te geven.

3. Ruimtegebruik

Net als in de rest van de provincie concentreren we de verstedelijking binnenstedelijk en rond OV-knooppunten. Voorbeelden van binnenstedelijke woningbouwontwikkelingen zijn stadshartontwikkelingen rondom OV-knooppunten Haarlem Centraal, Haarlemstation Spaarnwoude (Oostpoort) en Haarlem Nieuw-Zuid.

Zuid-Kennemerland heeft een onderscheidend economisch profiel, dat werkgelegenheid binnen de regio zo veel mogelijk moet versterken. Zuid Kennemerland wil een nationale proeftuin zijn voor toegepaste innovatie met focus op Circulaire Economie & Tech, Digitalisering & AI en Gezond & Vitaal Leven. De focus ligt daarbij op C-District en De Koepel en het gezondheidscluster rondom het Spaarne Gasthuis Haarlem: Spaarnelabs. We bieden ruimte aan hoogwaardige stedelijke gebieden met kennisintensieve bedrijvigheid die zich vooral concentreren op diverse plekken in de Waarderpolder, het C-district en rondom OV-knooppunten, zoals NS-station Haarlem Spaarnwoude, NS-station Haarlem Centrum, Haarlem Nieuw Zuid en Heemstede-Aerdenhout en Zandvoort (werken aan zee). We realiseren ketenvoorzieningen zoals voldoende en goede fiets- en autoparkeervoorzieningen bij OV-hubs op logische en goed bereikbare locaties.

De draagkracht van de natuur in Zuid Kennemerland, met name in de duinen en de binnenduinstrand, staat onder druk door de verstedelijking en de gevolgen ervan, maar ook door de klimaat- en energieopgave. Door de groei van het aantal inwoners in en om de regio heen, neemt de recreatiedruk verder toe. We willen de recreatiebehoefte zoner en spreiden. Maatregelen zoals nieuwe 'ontvangstgebieden' en recreatieve verbindingen en ruimte voor lokale ommetjes worden onderzocht. De bedoeling hiervan is om de druk op kwetsbare natuur in de binnenduinstrand omlaag te brengen.

In het kader van Natura 2000 en de Natuurherstelverordening werken we aan het in stand houden en versterken van de huidige natuur, onder meer via recreatiesturing en het verminderen van de stikstofdepositie. Hierdoor moet rekening gehouden worden met beperkingen voor activiteiten die stikstof uitstoten nabij natuur. We willen natuurverbindingen binnen het NNN versterken en in stand houden. Daarnaast resteert in de binnenduinrand een realisatieopgave van het NNN.

In de binnenduinrand werken provincie en gemeenten met een groot aantal partijen samen in een gebiedsproces, om te zorgen dat ook in de toekomst de binnenduinrand een vitaal, veilig en aantrekkelijk gebied blijft. De opgaven en maatregelen op het gebied van water en bodem, natuur, landschap, recreatie en landbouw sluiten zo veel mogelijk aan op het **gebiedsproces Zuid-Kennemerland**.

4. Gezondheid en veiligheid

PM

5. Omgevingskwaliteit

De kernkwaliteiten van het hier aanwezige cultuurhistorisch landschap en erfgoed, de landgoederenreeks langs de duinen, de openheid van het landschap, zichtlijnen en landschappelijke structuren blijven sturend in planvorming. Cultuurhistorisch landschap en erfgoed zoals openheid zijn zeer waardevol en blijven sturend in planvorming. Het landschap in Zuid-Kennemerland staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van regio-overstijgende landschappelijke structuren. Richtinggevende structuren zijn het OerIJ, de binnenduinrand als geheel en de scheggen rondom Amsterdam. Maatregelen voor oost-westverbindingen als onderdelen van het groenblauw raamwerk en maatregelen voor recreatieontwikkeling en –spreiding, moeten bekeken worden als onderdeel van deze brede landschappelijke structuren. Om maatregelen te prioriteren en toetsen op toegevoegde waarde is een landschapsbeeld gewenst. De huidige bescherming gecombineerd met de versterking van het landschap op bovenstaande manieren draagt bij aan de algehele aantrekkelijkheid van Zuid-Kennemerland als leefgebied.

15 AMSTELLAND MEERLANDEN

VOORGESTELDE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

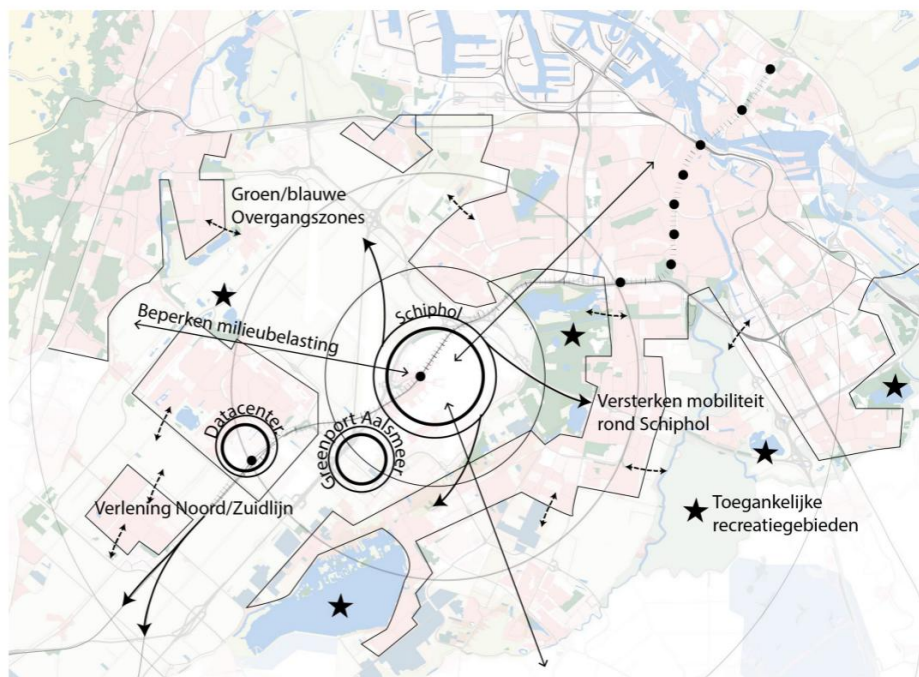
- Wij kiezen voor het principe groots ontwikkelen, groots compenseren. Dat betekent dat grootschalige ontwikkelingen rond Schiphol expliciet worden gekoppeld aan verbetering van de leefomgeving, investeringen in regionale en lokale infrastructuur en investeringen in het groenblauwe raamwerk.
- **Vraag aan GS: Wij handhaven de reservering van Schiphol Noordwest/verwijderen de reservering van Schiphol Noordwest van de Omgevingsvisiekaart. (PM uitspraak over ruimtelijke reservering Schiphol Noordwest, inpassen na gesprek GS).**
- Wij nemen een regisserende rol door samen met gemeenten, Schiphol en het Rijk te werken aan een integraal plan met samenhangend tijdpad waarin de ontwikkeling van Schiphol, landschappelijke inrichting, energie- en mobiliteitsstructuren logisch op elkaar aansluiten.
- Rond Schiphol zetten we in op Schipholgebonden bedrijven. Voor circulaire economie zien wij geen ruimte in dit gebied.
- Wij kiezen ervoor om de (beschikbare) milieuruimte niet tot aan de grens op te vullen met geluidgevoelige functies als wonen maar deze zones te benutten voor een verbetering van de leefomgeving door een invulling met groene en recreatieve functies.
- We kiezen ervoor de Greenport verder geclusterd te ontwikkelen binnen bestaande glastuinconcentratiegebieden om efficiënter en daarmee toekomstbestendiger te zijn voor bijvoorbeeld investeringen in benodigde infrastructuur.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

Kaart nr. 19 (zie bijlage)

Hoofdstuk 5 Noord-Holland in gebieden

Amstelland Meerlanden
Kaart nr. 19

KARAKTERISTIEK

De deelregio Amstelland-Meerlanden is een regio met een rijkgeschakeerde identiteit. Het gebied kenmerkt zich door een divers aanbod aan woonmilieus; van nieuwgebouwde stedelijke appartementen en suburbane nieuwbouwwijken tot historische kernen en landelijk wonen, aangevuld met hoogwaardige culturele en detailhandelsvoorzieningen en stedelijke groen. De regio is omgeven door een veelzijdig landschap: buitenplaatsen langs de Amstel, recreatiegebieden bij de Westeinderplassen, de Ouderkerkerplas, het Haarlemmermeerse bos en het Amsterdamse Bos, natuurschoon in de Ronde Hoep en de weidsheid van de Bovenkerkerpolder.

De economie van Amstelland-Meerlanden rust op sterke pijlers: de luchthaven Schiphol, zakelijke dienstverlening met veel Europese hoofdkantoren, logistiek, datacenters en Greenport Aalsmeer vormen belangrijke motoren van de nationale economie en van internationaal handel en transport. Dit wordt versterkt door een vitaal MKB. De regio beschikt over een goed opgeleide bevolking met een hoog aandeel internationale kenniswerkers. Amstelland-Meerlanden is daarmee een economisch kerngebied binnen de Metropoolregio Amsterdam, waar internationale bereikbaarheid, een breed palet aan bedrijvigheid en hoogwaardige woon- en leefomgevingen samenkomen. De kracht van de regio ligt in de wisselwerking tussen Schiphol en gerelateerde sectoren in combinatie met aantrekkelijke woonmilieus en het metropolitane landschap. Dit biedt kansen voor een toekomstbestendige en concurrerende ontwikkeling en maakt het een aantrekkelijk vestigingsgebied voor talent en bedrijvigheid.

REGIONALE OPGAVEN

Wij zien vier belangrijke regionale opgaven in de regio:

1. **Verbeteren van de leefomgeving en bereikbaarheid rondom de luchthaven Schiphol** in relatie tot de luchthavenontwikkeling in de komende 25 jaar. Schiphol is de komende 20 jaar in grote verbouwing om de luchthaven aan te passen aan de autonome ontwikkelingen in de luchtvaart. De steeds groter wordende vliegtuigen vragen grote aanpassingen om passagiers op een comfortabele manier af te handelen. Bij een gelijkblijvend aantal vliegbewegingen neemt het aantal af te handelen passagiers toe van circa 42 naar 65 miljoen passagiers die van en naar de luchthaven moeten. Dat vraagt een grote inzet op het verbeteren van de bereikbaarheid van deze regio die samen met Amsterdam het economisch hart van Nederland vormt. Door de te verwachten groei van Schiphol wordt de druk op het nationale, regionale en lokale wegennet aanzienlijk vergroot. Op dit moment is er al vaak sprake van verkeerscongestie op wegen en overvolle perrons op NS-station Schiphol. Het vraagt ook om investeringen in het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit. Ondanks de trend van stiller wordende vliegtuigen, zal ook in de toekomst sprake zijn van geluidsbelasting en fijnstofemissies.
2. **Het toekomstbestendig maken van de Greenport Aalsmeer.** De Greenport Aalsmeer is aan het veranderen. Dat betekent dat in combinatie met toekomstbestendige glastuinbouw en efficiënt ruimtegebruik ongeveer 1000 hectare van het totale glastuinbouwcomplex een transformatie door moet gaan. Door de nabijheid van Schiphol is transformatie naar een woonfunctie lang niet altijd mogelijk.
3. **Een grootschalige bijdrage aan de bouw van woningen.** Gezien de grote concentratie van werkgelegenheid in de regio en de voordelen van nabijheid van wonen bij die werkgelegenheid, ligt er een grote woningbouwopgave in de regio met een aantal grote locaties met name in de gemeente Haarlemmermeer. Het gaat hierbij niet alleen om het bouwen van woningen maar ook dat hier de bijbehorende mobiliteits- en energie-infrastructuur, voorzieningen en recreatie bij worden ontwikkeld.
4. **Het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit.** De verdere ontwikkeling van Schiphol, samen met de groei van het aantal inwoners en werkgelegenheid en de daaraan gekoppelde mobiliteitsgroei belast de leefbaarheid in de regio nog verder. Dit terwijl de leefbaarheid en het mobiliteitssysteem feitelijk al zwaar belast zijn.

1. Ondergrond, water en bodem

De ondergrond van Amstelland-Meerlanden bestaat uit polders met veenbodems en droogmakerijen. Hiertussen lopen hooggelegen riviertjes en andere watergangen die als boezem fungeren. Deze groenblauwe structuur biedt veel mogelijkheden tot structuurversterking en het verbinden van waterrijke natuurgebieden.

De grootste droogmakerij is Haarlemmermeer. Hier komt veel brakke kwel naar boven, zoveel dat in droge tijden er steeds vaker onvoldoende water is dit door te spoelen. Dit 'doorspoelwater' moet ook van ver komen, vanaf de Hollandse IJssel of rivier de Lek. In polders waar structureel veel kwel optreedt, zijn aanpassingen in het landgebruik op termijn onvermijdelijk.

De veengebieden worden in tijde van droogte vooral met rivierwater gevoed dat via het boezemstelsel en het Amsterdam-Rijnkanaal wordt aangevoerd. Deze aanvoer kan niet altijd worden gegarandeerd. Voldoende water vasthouden is in dit veengebied daarom ook een belangrijke opgave.

Het boezemstelsel in de regio heeft niet veel marge. Daarom zal bij extreme neerslag het water vooral in de polders moeten worden vastgehouden en geborgen. De sterk verstedelijkte gebieden zorgen hier voor een extra opgave wat vraagt om lokaal vasthouden in de verstedelijkte polders, en in sommige uitzonderlijke gevallen blauwe diensten, door het bergen in naastgelegen polders.

2. Netwerklaag

Investerings in mobiliteit zijn een randvoorwaarde om de economische betekenis van Schiphol en de regio te kunnen blijven dragen. Wij zetten in op een samenhangend pakket van maatregelen ter versterking van de mobiliteit in deze regio. Daarbij gaat het om een structurele versterking van het openbaar vervoer in het hart van de metropoolregio, waaronder de doortrekking van de Noord/Zuidlijn tot in ieder geval Hoofddorp (en in de toekomst wellicht nog verder), versterking van de oost-westverbindingen en een betere aansluiting richting Zuid-Holland alsook verbeteren van de HOV-structuur rond Schiphol, fietsverbindingen en langzaamverkeerroutes. Deze investeringen zijn noodzakelijk om de groei van de regio op te vangen en tegelijkertijd de leefbaarheid te verbeteren.

Om de groeipotentie van de regio verder te benutten zijn uitbreidingen van de energienetten noodzakelijk om netcongestie op het energienet op te lossen. Met de verwachte groei van het aantal passagiers en de verdere verduurzaming van de luchtvaartindustrie, zal ook de vraag naar duurzame energie groeien. De provincie verkent met Rijk en regio de nodige investeringen in het energiesysteem om een duurzame groei van Schiphol te kunnen bewerkstelligen waarbij onderzocht wordt of Schiphol een aftakking van de nationale waterstofinfrastructuur krijgt.

3. Ruimtegebruik

In deze regio wordt grotendeels ingezet op binnenstedelijk bouwen en nabij OV-knooppunten. De woningbouwlocaties in de westflank van de Haarlemmermeer als onderdeel van de woondeal met het Rijk vormen hierop een uitzondering.

Wij zien de Schipholregio samen met de concentratie van werkgelegenheid in Amsterdam als het hart van de metropoolregio én als een gebied waar scherpe keuzes nodig zijn. Economische ontwikkeling blijft noodzakelijk, onder meer voor clusters als luchtvaartgerelateerde bedrijvigheid, logistiek, life sciences and health en energie-intensieve functies zoals datacenters. Tegelijkertijd is deze ontwikkeling alleen houdbaar als zij gepaard gaat met substantiële investeringen in de leefomgevingskwaliteit, bereikbaarheid en energie-infrastructuur. Dicht bij het werk wonen en buitengewoon goed wonen en leven horen hier bij.

Rond Schiphol zetten we in op Schipholgebonden bedrijven. Voor circulaire economie zien wij geen ruimte in dit gebied. Dergelijke activiteiten vinden plaats op plekken als Westpoort en De Liede. Op bedrijven- en kantorenterreinen worden eerst de mogelijkheden tot herstructurering benut alvorens verplaatsing of uitbreiding aan de orde is.

Binnen de Greenport ontwikkelen glastuinbouwlocaties zich binnen bestaande glastuinconcentratiegebieden geclusterd door om efficiënter en daarmee toekomstbestendiger te zijn voor bijvoorbeeld investeringen in benodigde infrastructuur. We bekijken samen met de sector en de gemeenten hoe bedrijven die buiten de concentratiegebieden liggen zich kunnen ontwikkelen. Dit kan of door verplaatsing naar de concentratiegebieden of doordat deze een ander perspectief krijgen met als doel ruimte vrij te krijgen voor andere opgaven in het gebied (Van Meer naar Beter).

Een verdere doorgroei van Schiphol op termijn is op dit moment binnen de bestaande kaders niet mogelijk. Wij gaan bij onze planvorming uit van deze kaders. Eerst zal het huidige Schiphol Centrum worden gerenoveerd en aangepast aan de autonome ontwikkelingen in de luchtvaart (i.e. grotere vliegtuigen). In de voorgaande Omgevingsvisie is op de kaart een reservering opgenomen voor een eventuele uitbreiding in de vorm van een tweede terminal. Dit gebied kan nodig zijn om de verbouwing van het huidige Schiphol Centrum te faciliteren (schuifruimte) en mogelijk ook voor verdere groei. Het Rijk is het bevoegd gezag om een uitspraak te doen over de noodzaak van de ontwikkeling Schiphol Noordwest. **Zolang de huidige kaders geen ruimte bieden voor doorgroei en het Rijk hierover geen besluit heeft genomen, handhaven wij de reservering van Schiphol Noordwest/verwijderen wij de reservering van Schiphol Noordwest van de Omgevingsvisiekaart. (PM uitspraak over ruimtelijke reservering Schiphol Noordwest, inpassen na gesprek GS).**

Wij kiezen voor het principe groots ontwikkelen, groots compenseren. Dat betekent dat grootschalige ontwikkelingen rond Schiphol expliciet worden gekoppeld aan verbetering van de leefomgeving en investeringen in regionale en lokale infrastructuur. Daarbij kijkt de provincie nadrukkelijk naar de gemeenten Haarlemmermeer, Amstelveen, Ouder-Amstel, Aalsmeer en Uithoorn omdat daar in sterke mate de lasten van de luchthaven worden gevoeld. Ze verdienen daarom een zichtbare plek in de verdeling van investeringen en kwaliteitsverbetering.

Een robuust groenblauw raamwerk vormt een dragende structuur onder deze ontwikkeling. Dit groenblauwe raamwerk bestaat uit de Westeinderscheg, Amstelscheg en Diemerscheg en de toegankelijke verbindingen tussen deze scheggen. Aangevuld met nieuwe landschappen als Park21 en Geniepark. De versterking van landschap, waterberging en recreatie wordt verbonden aan grote ingrepen zoals de herontwikkeling van en groei van het aantal passagiers en werk op Schiphol centrum opschaling van energie-infrastructuur, logistiek en datacenters. Dat betekent dat bij de aanpassingen en ontwikkelingen binnen de huidige kaders voor Schiphol en ook bij een mogelijk op termijn groeivraag van Schiphol, investeringen in leefbaarheid en bereikbaarheid harde randvoorwaarden voor ons zijn.

De opgaven in de Schipholregio overstijgen gemeentelijke grenzen en vragen om stevige samenwerking en een proactieve opstelling ten aanzien daarvan. Wij nemen een regisserende rol door samen met gemeenten, Schiphol en het Rijk te werken aan een integraal plan met samenhangend tijdpad waarin de ontwikkeling van Schiphol, landschappelijke inrichting, energie- en mobiliteitsstructuren logisch op elkaar aansluiten. Het doel is een economisch toekomstbestendige Schipholregio binnen de randvoorwaarden van een verbeterde leefkwaliteit en bereikbaarheid. Zoals hierboven gesteld koppelen we de ontwikkelingen rond Schiphol expliciet aan verbetering van de leefomgeving, investeringen in regionale en lokale infrastructuur en investeringen in het groenblauwe raamwerk.

4. Gezondheid en veiligheid

We houden afstand met nieuwe woningbouwlocaties tot de luchthaven en kiezen ervoor om eventuele vrijgekomen milieu ruimte niet op te vullen met geluidgevoelige functies. De regelgeving rondom de milieu(gebruiks)ruimte wordt door het Rijk opgesteld. Wij kiezen ervoor om de (beschikbare) milieuruimte niet tot aan de grens op te vullen met geluidgevoelige functies als wonen maar deze zones op te vullen met groene en recreatieve functies. Enerzijds vanuit de ambitie om te komen tot een gezondere leefomgeving en anderzijds vanuit de benodigde ruimte voor de luchthaven en voor een hoogwaardige bereikbaarheid van het gebied. Door deze zones wordt het landschap niet alleen versterkt, maar ook actief ingezet als middel om milieubelasting te beperken en ruimtelijke kwaliteit toe te voegen.

In de omliggende kernen staat de leefbaarheid en vitaliteit onder druk. Het toevoegen van een groenblauwe raamwerk, woningen en het verbeteren van sociale en culturele infrastructuur en bereikbaarheid van voorzieningen, zijn noodzakelijke ingrepen om de leefbaarheid en vitaliteit van kernen op peil te houden. De aanscherping van de omgevingswaarden voor luchtkwaliteit per 2030, zorgt bovendien voor minder milieuruimte. Dit maakt het noodzakelijk om meer rekening te houden met luchtkwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het gebied. Wat betreft geluidbelasting is geluidbewust ontwikkelen een belangrijke randvoorwaarde.

5. Omgevingskwaliteit

De provincie ziet het landschap rond Schiphol als een essentieel onderdeel van de ruimtelijke structuur van de metropoolregio. Het landschap vervult een belangrijke rol in het versterken van leefkwaliteit, gezondheid en

identiteit van het gebied en vormt de schakel tussen economische functies, infrastructuur en omliggende kernen. Het landschap van de luchthaven en haar directe omgeving zien wij als een economisch landschap dat ingericht is vanuit efficiency.

De wijze waarop Schiphol en het omliggende gebied zich nu en in de toekomst ontwikkelt, inclusief de verduurzaming van de luchthaven heeft grote impact op de omgeving. Daarom is het essentieel om de ontwikkeling van dit gebied hand in hand te laten gaan met de ontwikkeling van het omliggende landschap. Wij zien kansen om de economische ontwikkelingen bij te laten dragen én te laten profiteren van een betere omgevingskwaliteit. We onderscheiden daarbij drie aspecten.

- Het realiseren van robuuste, groenblauwe overgangszones richting de omliggende woonkernen. Deze zones dragen bij aan een gezondere leefomgeving door de realisatie van meer groen (zuiverend landschap) en kunnen daarnaast als geluidwerende maatregel dienen (denk aan bossen/struiken of een 'ribbellandschap' zoals toegepast in park Buitenschot om het (grond)geluid te dempen). Ook bieden deze groene randen recreatieve uitloopruijnte voor omwonenden. Beleving van de vliegtuigbewegingen kan hier een bijzondere kwaliteit zijn.
- Het realiseren van een hoogwaardige inrichting van de luchthaven en bedrijventerreinen, als economisch landschap met een eigen identiteit. Aantrekkelijke werk- en reisomgeving.
- Het behoud en versterken van het landschap rondom de luchthaven, met realisatie van ecologische (oost-west) verbindingen, meer ruimte voor water en recreatie in een stevig groenblauw raamwerk met een belangrijke rol voor Amstelscheg, Westeinderscheg en Park 21. Belangrijke structuren om op voort te bouwen zijn de Geniedijk, een lineaire structuur die onderdeel is van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies, de trekvaart en het orthogonale verkavelingspatroon van de Haarlemmermeer. De ruimtelijke kwaliteitseisen als opgenomen in de leidraad landschap en cultuurhistorie zijn hierbij leidend. In het gebied rondom de Geniedijk net ten zuiden van Schiphol, zullen wij ons inspannen om alhier, samen met de gemeente Haarlemmermeer en de hier te vestigen bedrijven het Geniepark tot realisatie te brengen. Ook dit park kan als uitloop- en recreatiegebied dienen voor werknemers en bewoners van dit gebied.

16 GOOI- EN VECHTSTREEK

VOORGESTELDE KEUZES VOOR IN DE OMGEVINGSVISIE

In de regio Gooi en Vechtstreek spelen een aantal opgaven die van provinciaal belang zijn. Dit is het drinkwaterproject WAAG. De natuurontwikkeling in de Naardermeer en de Oostelijke Vechtplassen. Het toekomstbestendig maken van het watersysteem op de Heuvelrug. Het inpassen van de 380 kV. Daarnaast speelt ook hier het behouden van de bereikbaarheid en het creëren van een goede woon- werk balans. *We maken hierbij de volgende keuzes:*

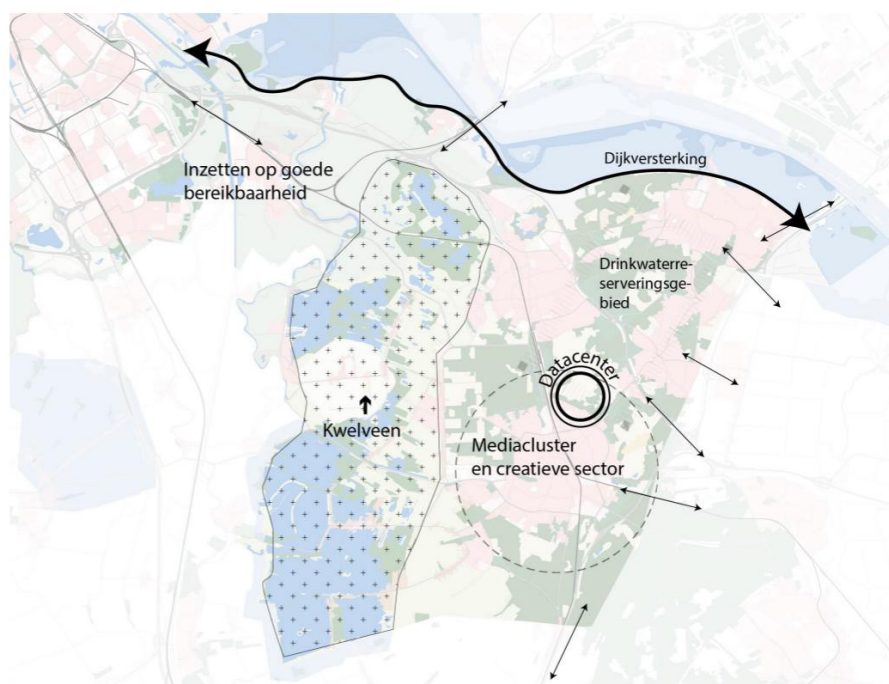
- We zullen een zoekgebied aanwijzen voor de toekomstige uitbreiding voor drinkwaterwinning bij de bestaande locatie in Huizen zodanig dat er geen onomkeerbare ontwikkelingen plaatsvinden die toekomstige drinkwaterwinning onmogelijk maakt.
- Daarnaast zullen we de drinkwatertracés voorzien van een bescherming, eveneens door onomkeerbare ontwikkelingen tegen te gaan
- We zien de noodzaak voor het aanleggen van de 380kV Diemen-Ens en hoogspanningsstations in de regio Amsterdam Zuid Oost. We stellen voorwaarden aan de impact die dit heeft voor de ruimtelijke kwaliteit en de leefomgeving.

KAART DIE HIERBIJ HOORT

Kaart nr. 20 (zie bijlage)

Hoofdstuk 5 Noord-Holland in gebieden

Gooi- en Vechtstreek
Kaart nr. 20

TOELICHTENDE TEKST GOOI- EN VECHTSTREEK

KARAKTERISTIEK

Gooi en Vechtstreek is een regio met een rijke historische identiteit. Als strategisch gebied tussen de machtige steden Utrecht en Amsterdam was de streek van groot belang voor de verdediging van de Republiek Holland tegen de eerst de Spanjaarden en later de Fransen. De Nieuwe Hollandse Waterlinies met de Naardervesting bolwerk vormen een tastbare weergave van deze erfenis. Naarden maakt samen met de militaire

verdedigingslinies Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie, beide deels gelegen in de regio Gooi en Vechtstreek, onderdeel van het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies. De monumentale verdedigingswerken van dit werelderfgoed leveren belangrijke bijdrage aan de omgevingskwaliteit van deze regio. Topografisch wisselen verstedelijkte delen zich af met bovenregionale landschappen als de Vechtplassen, de Randmeren en de Utrechtse Heuvelrug, die het gebied een karakteristiek aanzien geven.

Het Gooi kenmerkt zich door de bossen en heide van het hoger gelegen zandige stuwwallenlandschap en de Vechtstreek bestaat uit lagergelegen veenplassen en -rivieren, moerassen, agrarische polders en droogmakerij de Horstermeer. De diversiteit aan landschappen en natuur is van belang voor de biodiversiteit en trekt vele recreanten, zowel op land als aan het water.

De regio positioneert zich als een centrum voor creatieve en technologische innovatie. Een belangrijke economische pijler is het mediapark en een grote creatieve sector. De regio trekt innovatieve bedrijven en hun medewerkers aan, mede dankzij de strategische ligging tussen Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht en de goede verbindingen via de A1, het spoor en de N201. Deze bereikbaarheid maakt de regio een aantrekkelijk vestigingsgebied.

REGIONALE OPGAVEN

1. Ondergrond, water en bodem

Regenwater komt vanuit de zandgronden in het Gooi uiteindelijk als kwelwater boven in het lagergelegen Vechtpassegebied. Verdroging of vernatting in het Gooi heeft daarmee direct invloed op de waterbalans in de Vechtplassen. In het onderzoek Toekomstbestendig Heuvelrug Gooi en Vechtstreek is de werking van het bodem- en watersysteem voor dit gebied in kaart gebracht. Dit systeem is ondanks een beginnend herstel nog niet in balans, dit wordt versterkt door klimaatverandering. Dit uit zich vooral in een verdroging en een tekort aan water. De provincie wil zich samen met de partners inzetten voor het herstel door in dit gebied toe te werken naar een toekomstbestendig, adaptief landschap met een duurzame wisselwerking tussen het bodem- en watersysteem en het landgebruik.

De vraag naar drinkwater stijgt. In het Gooi ligt een van de Noord-Hollandse drinkwater win- en productiegebieden. Naar de toekomst toe moet er voldoende drinkwater beschikbaar blijven. In het Gooi werken in het WAAG-project PWN, Waternet en Vitens samen aan nieuwe infiltratiecapaciteit in 't Gooi. Hiervoor moeten zowel nieuwe inname- en zuiveringslocaties (bij ARK, Eemmeer of Gooimeer) als leidingtracés en infiltratiegebieden ruimtelijk worden ingepast. Ook de uitbreiding Weesperkarspel en Loenderveen (voorheen TDWA) – gericht op het structureel inzetten van extra voorgezuiverd ARK-water via de Waterleidingplas – vraagt ruimte voor de uitbreiding van de plas, leidingwerk en zuivering. De provincie zal een zoekgebied voor inname- en zuiveringslocaties en de infiltratiegebieden reserveren. Hier zijn geen ontwikkelingen mogelijk die de toekomstige functie van het gebied voor drinkwater onmogelijk maken.

2. Netwerklaag

Het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) en netbeheerder TenneT zijn bezig om een hoogspanning trace (380kV) van Diemen, via Lelystad naar Ens aan te leggen. De provincie is er samen met de gemeenten in de Gooi- en Vechtstreek voorstander van om het onder voorwaarden, langs het bestaande infrastructuur van Rijkswegen A1 en A6 te laten lopen om de kwaliteiten van natuur, erfgoed en landschap te kunnen behouden. Het tracé zal de randmeren parallel aan de Hollandse Brug oversteken.

Ook wordt de locatie van 2 nieuwe hoogspanningsstations onderzocht nabij Almere/Zeewolde en nabij Lelystad. De nieuwe locatie van het 20 hectare grote Amsterdam-Zuid Oost station, dat het netwerk verbindt met de zuidoostelijke grens van de provincie, is ondanks de ligging net buiten de Gooi- en Vechtstreek direct van invloed op de verbinding met de regio. Vanwege de leverzekerheid van energie in de regio wordt aan de zuidwestkant van Hilversum gezocht naar een combilocatie voor Liander en Tennet. De verbinding met Amsterdam-Zuid Oost zal via Weesp en het veengebied tussen Nederhorst ten Berg - Ankeveen langs Kortehoef lopen, waardoor dit een impact zal hebben op het landschap en de waterbergingsopgave.

Daarnaast staat de bereikbaarheid van de regio staat onder druk, terwijl dit een belangrijke randvoorwaarde is voor de ontwikkeling van woningbouw en economie in de regio. De economische ontwikkeling is van belang

om de scheve woon-werkbalans in positieve zin te beïnvloeden. De ligging van de Gooi- en Vechtstreek, tussen Utrecht en Flevoland, zorgt ervoor dat de invloed van ontwikkelingen in deze provincies merkbaar is. De geplande woningbouw in Almere en in de provincie Utrecht, samen met de geplande woningbouw in Amsterdam en omstreken zullen zorgen dat de bereikbaarheid verder afneemt. Dit gaat dan met name om de A1, de A27 en het spoornetwerk. De drukte op de A1 en A27 straalt door op het onderliggende netwerk en de provinciale wegen. Het is van provinciaal belang dat de regio en daarmee ook de oostkant van Amsterdam goed bereikbaar blijft.

3. Ruimtegebruik

Om het bijzondere gebied van deze regio zoveel mogelijk intact te houden worden wonen en werken zoveel mogelijk binnenstedelijk gepland.

Het mediacluster is één van de economische clusters die de provincie heeft aangewezen.

De natuurwaarden in deze regio gaan achteruit door onder andere stikstof en een onvoldoende waterkwaliteit. De effecten van klimaatverandering zijn nu al waar te nemen in de natuurgebieden in het Gooi. Door extreme droge periodes en extreem natte periodes gaan met name eiken- en beukenbomen dood. Stikstof heeft effect op zowel de natuurkwaliteit in de Vechtplassen als in de heidegebieden in het Gooi. Daarom investeren we in dit gebied door het nemen van herstelmaatregelen, KRW maatregelen en door het afronden van de NNN. Ook proberen we op plekken met goed kwelwater op de flanken van het Gooi nieuwe natuur te ontwikkelen. Daarom zetten we in op het reduceren van stikstof, in de gehele provincie en ook lokaal. Door het aanbrengen van mineralen in hei en bos verzachten we de effecten van stikstof. Op de korte termijn ligt de focus van de provincie op het afronden van het NNN in het Oostelijke Vechtplassengebied. Het betreft de afronding van de NNN opgave in twee fasen: eerste fase 85 hectare en in tweede fase 95 hectare. Naast de verplichting tot instandhouding van natuurwaarden liggen er goede kansen voor het versterken van landschappelijke en recreatieve structuren met groenblauwe dooradering.

De landbouw maakt hier een transitie door naar meer extensief, passend bij de natuurwaarden. De uitdaging wordt om de komende jaren de emissies verder terug te dringen in combinatie met een (financieel) gezonde landbouw.

4. Gezondheid en veiligheid

De Gooi- en Vechtstreek is een regio waar het gezond leven is. Behoudens de uitstoot rond wegen, kent de regio een gezonde leefomgeving. Ook de aanwezigheid van natuurgebieden en voldoende recreatieve mogelijkheden dragen daaraan bij.

5. Omgevingskwaliteit

Het gebied is op dit moment nog onvoldoende toekomstbestendig ingericht. De Gooi- en Vechtstreek heeft een hoge omgevingskwaliteit, niet in de laatste plaats door het UNESCO-werelderfgoed Hollandse Waterlinies dat door een groot deel van deze regio heenloopt en zeer zichtbaar is in het landschap.

Verder is de Gooi- en Vechtstreek rijk aan waardevolle landschappen van de heidegronden (hooggelegen gronden) aan de oostzijde tot het Oostelijk Vechtplassen gebied (veengebied) aan de westzijde. Ook heeft deze regio veel waardevol archeologisch erfgoed.

Zeer karakteristiek voor deze regio zijn de oude lintdorpen in het plassengebied (Ankeveen, Kortenhoef, Loosdrecht), de landgoederenreeks in 's Graveland en de brinkdorpen (Laren, Blaricum) op de hoge gronden in het Gooi.

Hilversum, mediastad, is als stad bekend om zijn vele (beschermde) architectonische werken van de voormalig stadsarchitect Dudok die ook het stadsplan/uitloopplan van Hilversum heeft ontworpen waarbij natuur via scheggen de stad in kwam. Dit patroon is nog steeds goed zichtbaar in Hilversum. Verder is deze regio natuurlijk bekend om zijn vele villabouw. Het is niet voor niets een zeer hoogwaardig en gewild woonmilieu waar het goed wonen en recreëren is. Denk daarbij aan de mogelijkheden voor waterrecreatie op de Loosdrechtse en Ankeveense plassen en recreatiemogelijkheden op de heidegronden en in de polders en langs het IJ- en Gooimeer.

Qua voorzieningen kent de regio een rijk cultureel aanbod.

Bij de (ruimtelijke) ontwikkelingen die op deze regio afkomen, is het in de toekomst belangrijk om de omgevingskwaliteiten in dit gebied te behouden en te versterken en waar nodig uitgangspunt te laten zijn bij deze ontwikkelingen zodat er nieuwe omgevingskwaliteiten kunnen worden toegevoegd. Qua voorzieningen vinden wij het van belang dat er goed toegankelijk en gespreid aanbod van sociale, culturele en sportvoorzieningen beschikbaar is in deze regio voor de vele kernen.

Format gebiedstraject Den Helder – Maritiem Cluster versie 24-11

Voor uitleg proces en een beschrijving per stap: [Gebiedstrajecten proces op hoofdlijnen.docx](#)

Voor overzicht lijst met gebieden: zie (Blad 2): [Lijst gebiedsgerichte uitwerking.xlsx](#)

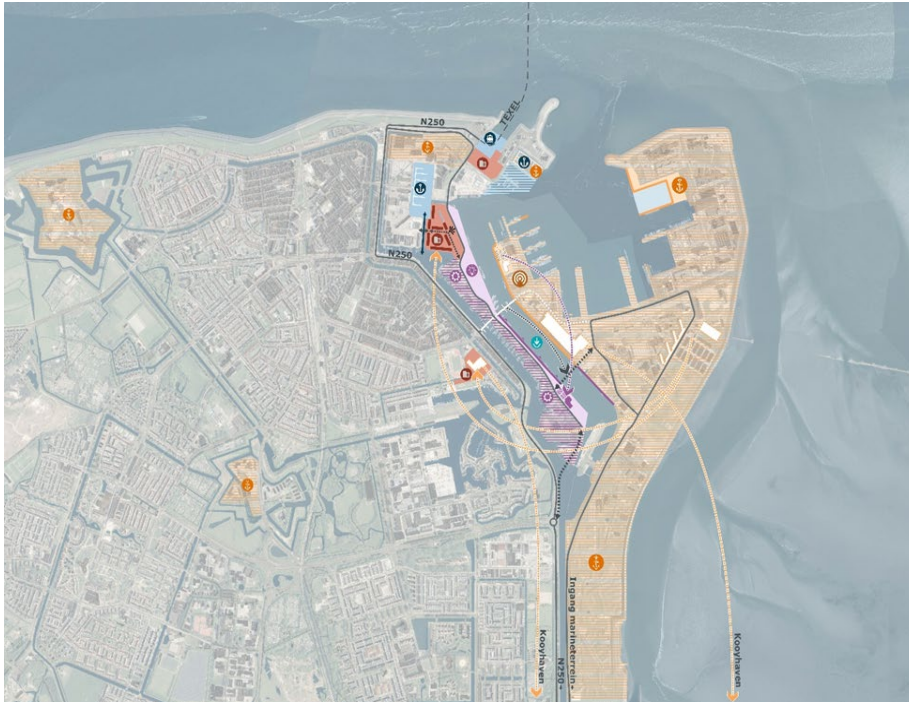
Vorbereiding (*september/oktober/november*)

- Opgaven identificeren
 - Waar hebben we het over? (contouren/grenzen gebied vaststellen)

Maritiem Cluster is een verzamelnaam voor ontwikkelingen rond nationale doelstellingen energie en veiligheid die ruimtelijk landen in en rond de haven en luchthaven van Den Helder, civiel en militair. Deze ontwikkelingen zijn van invloed op de toekomst van bedrijventerreinen, op wonen/recreëren (en stadsontwikkeling – bv forten Stelling van Den Helder) en bereikbaarheid van de Kop van Noord-Holland en Den Helder zelf. Deze ontwikkelingen zijn sterk verbonden met de groei van Defensie in aantallen (personeel en materieel), maar ook in de groei van technologische toepassingen (en personeel daarvoor).

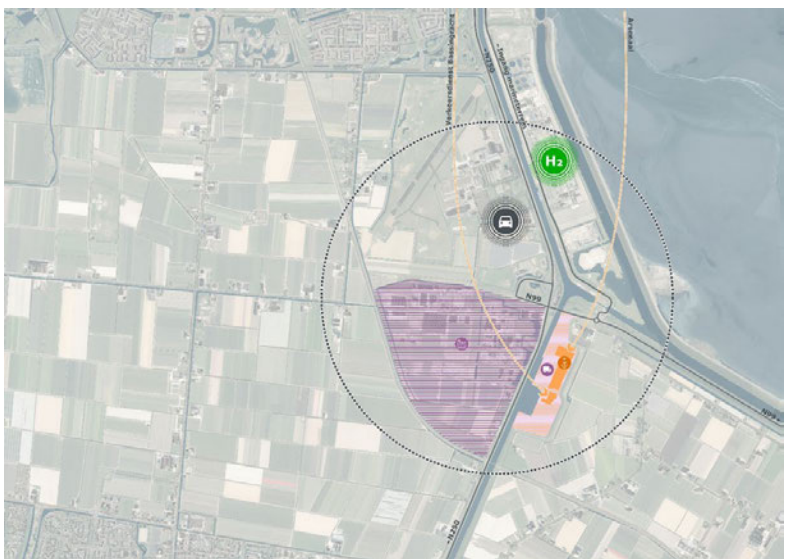
kernboodschap bij een werksessie 3-12 met Defensie, KGG, I&W, EZ, gemeente, provincie en bedrijfsleven: Van los van elkaar liggende en functionerende militaire basissen, kennis & kunde instellingen en bedrijven naar één totaal ecosysteem tussen zeehaven en luchthaven en kennishaven Den Helder en Regio/ Provincie, dat bijdraagt aan innovatie en civiel/ militaire samenwerking op zee en in de lucht!

Daarmee is de scope van Maritiem Cluster breder dan de scope van het *Programma* Maritiem Cluster. De scope van het programma is weergegeven in bijgevoegde kaarten. In het programma zijn projecten opgenomen die randvoorwaardelijk zijn om de opgaven rond de nationale doelstellingen te kunnen laten plaatsvinden, infrastructureel en vastgoedontwikkeling.

- ontwikkelgebied Defensie
- ontwikkeling kadelengte marine
- ontwikkelgebied publieke haven
- Boerenverdrietverbinding
- nader uit te werken/in te vullen haventerrein
- ontwikkelgebied kennishaven en Energy Maintenance Valley
- ontwikkeling kadelengte civiele haven
- ontwikkelgebied multifunctionele dijk
- logistieke hub Kooyhaven
- te ontwikkelen bedrijventerrein (bijvoorbeeld t.b.v. energietransitie)
- te ontwikkelen stedelijke locatie
- kustwachtcentrum
- uitzichtpunt
- blauwe waterstoffabriek
- mobiliteitshub (bijvoorbeeld De Kooy)
- zoekgebied integrale ontwikkeling logistieke-, mobiliteits- en energiehub
- nieuwe verbindingen infrastructuur
- verdiepen vaarweg Nieuwe Diep

- Opgaven vanuit het gebied (hier en nu)
- Opgaven vanuit spoor provinciaal abstractieniveau (toekomst)
- Provinciale belangen benoemen (thematisch)

Daaruit volgend:

Op dit moment kan een fysieke bijeenkomst nuttig zijn. Afweging ligt bij de procesgroep.

- Kaderstellende kwesties (Opgaven nu + opgaven toekomst: waar is een uitspraak nodig?)
- Concept oplossingsrichtingen (waar mogelijk concept uitspraken + instrumenten)

In de voorbereiding, de eerste fase van het proces, liggen veel taken (o.a. het samenstellen van de projectgroep en het inventariseren van de opgaven) bij de RO-adviseur in samenwerking met een sparringpartner vanuit het kernteam Omgevingsvisie.

In de basis is de voorbereiding een papieren exercitie (via de mail/SharePoint), maar in veel gevallen zijn fysieke sessies nuttig. De afweging voor het eventueel inplannen van fysieke sessies ligt bij de RO-adviseur in samenwerking met de sparringpartner vanuit het kernteam.

1. *Opgaven identificeren*

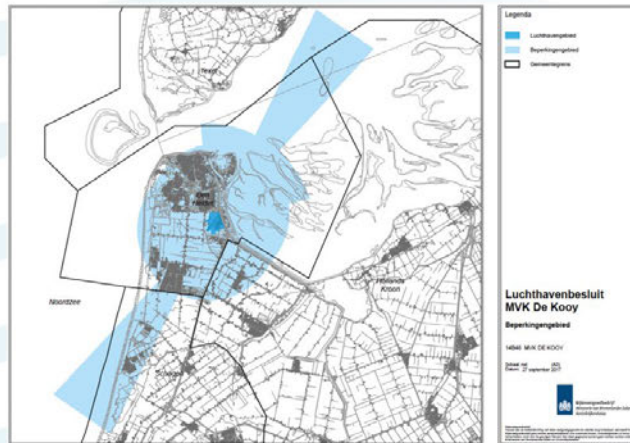
Samenstelling procesgroep (tenminste):

- Collega's uit de relevante sectoren
- Collega Kaart&Data (via 5.1.2e)
- Regiomanager
- Gebiedsmanager B&U

2 onderdelen van de opgave:

- Opgave vanuit het gebied, hier en nu (verantwoordelijkheid RO-adviseur / trekker)
- Opgave vanuit provinciaal abstractieniveau (verantwoordelijkheid kernteam omgevingsvisie / ontwerpteam)

Maritiem Vliegkamp de Kooy
Luchthaven Den Helder

Een toekomstbestendige ontwikkeling van het Maritiem Vliegkamp De Kooy biedt kansen voor de energietransitie, activiteiten op de Noordzee en de versterking van Defensie.

Ecosysteem voor toekomstbestendige luchthaven
als katalysator:

- bevorderen van civiel-militaire samenwerking,
- regionale samenhang,
- goede vestigingsfactoren voor nieuwe bedrijvigheid.

Opgaven hier en nu (te vullen door ro-adviseur + sparringpartner + collega's andere sectoren)

Opgave	Relevante thema's	Provinciaal belang	Rol provincie (nu)
Versterken strategisch knooppunt voor civiele en militaire operaties	economie, veiligheid, energie	economie, veiligheid, energie	Partner Samenwerkingsverband Maritiem Cluster (bestuursakkoord) en intentieovereenkomst Toekomst

-Ruimte voor de haven + havengerelateerde bedrijvigheid (onderhoudshaven wind op zee) -Ruimte voor de luchthaven DH en MVKK - extra ruimte voor (civiele en) rijkszeehaven (KM) -Ruimte voor bedrijvigheid/bedrijventerreinen -ondersteunend aan energie en veiligheid -Versterken innovatief klimaat - ruimte voor logistiek, ondersteunend aan... Extra ruimte en efficiënt en meervoudig ruimtegebruik	-Onderwijs, arbeidsmarkt, Economie -Energie, Duurzaamheid	-Economie -Energie, Veiligheid, Duurzaamheid	MVKK/Luchthaven Den Helder 30-11-25 Investeringsen -Samenwerking tussen OMC en MINDbase -Samenwerking vanuit OMC en METIP
Bereikbaarheid Texel en Den Helder Aanpak N250, aanrijterrein veerhaven, Ravelijnbrug, tracé Nieuwe Diep-Nieuwe Werk	Bereikbaarheid, mobiliteit, leefbaarheid, economie Mobiliteitstransitie		Eigenaar N250 (+ aanrijterrein Veerhaven en Ravelijnbrug) Bereikbaarheid via RIA Kop van NH/NHN

OV (zit niet in het programma MC) Mobiliteitshub/OV knooppunt ten zuiden van Den Helder als onderdeel van aanpak om autoverkeer naar Texel te verminderen			Mobiliteitsaanpak Texel-Den Helder/werkgeversaanpak Partner samenwerkingsverband Maritiem Cluster (bestuursakkoord)
Groei Defensie-werkgelegenheid – hoe nieuwe werknemers naar de Kop te lokken (onderwijs, woonklimaat) --> Behoud en versterking werkgelegenheid & opleidingen in maritieme sector & energie	Onderwijs, arbeidsmarkt, economie Wonen, recreatie, natuur		Partner samenwerkingsverband Maritiem Cluster (bestuursakkoord)
Effecten woningvraag? Nieuwe legeringsfaciliteiten, extra ruimte en efficiënt/meervoudig ruimtegebruik			
Waddennatuur is onderbelicht in het Maritiem Cluster – hoort bij de huidige opgave – overgang tussen land en water ecologisch interessant maken.	natuur/wadden		

Voor de toekomst is het van belang dit te koppelen aan de vraag hoe een klimaatbestendige waddenzee en-kust er uit ziet.			
Waterstof (Den Helder) Ruimte en voorzieningen voor energiehubs (wind op zee, waterstoflogistiek)	Den Helder krijgt een verbinding met de nationale backbone voor waterstof. En waarschijnlijk wordt via Den Helder waterstof die op zee wordt geproduceerd aan land gebracht. Dit geeft mogelijkheden om een waterstoffocuspunt te ontwikkelen in Den Helder: een gebied waar de waterstof economie zich kan ontwikkelen. De wens is daarom om hiervoor ruimte met een hoge milieucategorie te reserveren.		
Energieknooppunt Den Helder Versterken weerbaarheid infrastructuur NHolland	Den Helder is in de Energievisie aangewezen als Energieknooppunt. In Den Helder zijn		

	oa de Marine en de veerboot grote energievragers. Naar verwachting zal de netinfrastructuur voor de martine en andere Havenactiviteiten moeten worden versterkt. (zie ook beschrijving Energieknooppunt Den Helder en ontwikkelpad Kop van Noord-Holland.)		
Effecten op vraag arbeidsmigranten en de hieruit volgende vraag naar huisvesting.	Economie, leefbaarheid	Het tekort aan huisvesting legt druk op de bestaande woonvoorraad die nu (illegaal?) gebruikt wordt als huisvesting en daarmee de woningbouwopgave in De Kop en Westfriesland. Slechte huisvesting zorgt ervoor dat buitenlandse werknemers elders gaan werken en onze concurrentiepositie dus verslechtert. Bedrijven komen	Geen (verordening geeft wel aan dat er geen permanente huisvesting op bedrijventerreinen mag plaatsvinden) Vraag: arbeidsmigranten in Maritiem Cluster zijn mn kennismigranten?

		daardoor slechter aan personeel.	
Beschermen en benutten erfgoed	Behoud rijksmonumenten, met name stads- en dorpsgezicht, alsmede Stelling van Den Helder (zie o.a. Stelling Den Helder Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) In de duinen fort Kijkduin en veel Atlantik Wall Beheer vele tientallen bekende historische scheepswrakken op de bodem van de Waddenzee tussen Texel, Den Helder en Hollands Kroon	Provincie mede verantwoordelijk	Deels adviseur en partner van gemeente, o.a. via Steunpunt Cultureel Erfgoed
Waterveiligheid – klimaatadaptatie	Garanderen waterveiligheid; Dijkversterkingen, veiligheid buitendijks (Defensie terrein), klimaatadaptatie	Provincie mede verantwoordelijk	LT waterveiligheid via Deltaprogramma Waddengebied en Hollandse Kust Combineren met mogelijke uitbreidingen haven?

			Goedkeuring en toetsing dijkversterkingstrajecten
			Uitvoering en faciliteren beleid Klimaatadaptatie

Opgaven toekomstgericht (te vullen door kernteam omgevingsvisie / ontwerpteam)

Opgave (ruimtelijke dilemma's)	Richtingen en ambities
Keuze voor uitbreiding luchthaven ten koste van bollenteelt – wel toekomst voor verbrede kustversterking – duurzaam landgebruik tussen Julianadorp en Den Helder	Positioneren OMC als te erkennen nationaal en Europees strategisch dual-use cluster – veiligheid en energie
Kiezen voor groei van Defensie in de Kop (als niet, dan vertrekt de KM naar Groningen..)	
Versterken weerbaarheid infrastructuur NHN	
Balans groei cluster –leefkwaliteit stad DH	Gebiedsontwikkeling met zonering bedrijvigheid, wonen, recreatie
Versnelling energietransitie	Zoekgebieden offshore/waterstof vastleggen in omgevingsverordening

Daaruit volgend:

5. *Kaderstellende kwesties (toekomstgericht)*
6. *Concept oplossingsrichtingen (verschillende varianten)*

Kaderstellende kwestie (verscherping: welk onderdeel van de opgave zijn uitspraken over nodig?)	Concept oplossingsrichting Concept gebiedsgerichte beleidsuitspraken	Provinciale belangen (waarom mengen we ons?)	Welke instrumenten mogelijk inzetten? (verordening: regel, zonering/werkingsgebieden, zoekgebieden; programma; projectbesluit; onderzoeksrichting; samenwerkingsafspraken etc.)
Ontwikkelingen rond energie en veiligheid in Den Helder zijn van nationaal belang, maar daarnaast ook van belang voor de ontwikkeling van NHN/KOP economisch, sociaal maatschappelijk. Ontwikkelruimte bieden om Defensie ook perspectief te bieden. Niet alles zomaar, goede afweging met kust+natuur/klimaat/bollen	wat betekent de keuze voor "focus op energie en veiligheid' ruimtelijk-economisch? Ruimte voor uitbreiding MVKK, Kooypunt, verplaatsing spoorlijn Focus op high tech, innovatief, logistiek? Daaraan gekoppeld circulair (dus niet alle circulaire bedrijvigheid – te bepalen wat wel)	Maritiem cluster versterkt brede welvaart NHN N250 = PNH = bereikbaarheid	Regels aanpassen voor IPB? Hoogste milieucategorie beperken tot waterstofgerelateerd, ook ivm veiligheidszones Defensie. Onderzoek PNH-deelneming aan PoDH/Luchthaven. Samenvoeging beide. Onderzoek samenwerking met PoA/industriecluster NZKG. Complementair Strategische grondaankopen
Bereikbaarheid irt kwetsbaarheid en veerkracht	?? Aansluiten op onderzoek?? Weg, water en spoor		
Leefbaarheid, aantrekkelijk woonklimaat	Niet alleen naar DH kijken, maar hele Kop als zoekgebied voor. Ook mogelijke extra		

	vraag naar woningen in beeld brengen.		
Waterveiligheid en Klimaat adaptatie	De provincie ziet het MC in Den Helder als een strategisch knooppunt voor economie, energie en veiligheid, en wil dit toekomst bestendig maken door klimaatadaptatie centraal in te zetten.	Toekomstbestendig	-Klimaatrobuuste infrastructuur? Denk aan zeespiegelstijging, etc - -Weerbaarheid bereikbaarheid (integratie van waterveiligheidsnormen en klimaatadaptieve ontwerpen in programma Bereikbaarheid) -Duuzame en robuuste energiehubs (zoekgebieden voor wind-op-zee en waterstoflogistiek worden vastgesteld in de Omgevingsverordening) -Gebiedsontwikkeling met adaptieve zonering (voldoende afstand tot hoogwatergevoelige zones) -Provinciaal strategisch cluster (het OMC wordt in de Omgevinsvisie benoemd als provinciaal strategisch kerngebied met vereisten voor klimaatadaptatie als randvoorwaarde voor economische groei, energiezekerheid en veiligheid) -Innovatie en kennisontwikkeling (samenwerking tussen onderwijsinstellingen (ROC, HBO) en maritieme bedrijven om technologieën te ontwikkelen voor drones en onbemande luchtvaart, ontwikkeling duurzame brandstoffen,

			klimaatadaptieve haveninrichting, Operations&maintenance en logistiek.
Rol provincie - Arbeidsmigranten-huisvesting	Bij geplande uitbreidingen van het bedrijventerrein, waarvan wordt verwacht dat deze leiden tot een grotere vraag naar arbeidsmigranten, dient tegelijkertijd grond te worden gereserveerd voor het realiseren van passende huisvesting. Op deze manier kan tijdig worden voorzien in goede woonomstandigheden voor arbeidsmigranten en wordt een evenwichtige ontwikkeling van het terrein gewaarborgd.	Economisch, woon en leefbaarheidsbelang Vraag: arbeidsmigranten in Maritiem Cluster zijn mn kennismigranten?	Verordening, projectbesluit, samenwerkingsafspraken

Gebied	Deelgebied	Deelnemers procesgroep	Thematiek
Den Helder (oN, 1, 2, 3)		5.1.2e (EN) of 5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R) en/of 5.1.2e (N&R) wanneer aandacht voor recreatie,	Energieknooppunt, waterstof focus gebied, circulaire economie hub, Ontwikkeling Maritiem Cluster, mogelijke uitbreiding militair vliegkamp De Kooy, bedrijventerreinen Kooyhaven en Kooypunt, weerbaarheid en veerkracht (vm kweekbaar mobiliteitsstelsel), ontwikkeling off-shore (ruimte voor maintenance windparken op zee), kustversterking
		5.1.2e (EN) 5.1.2e met Cra (OMK) 5.1.2e en 5.1.2e (DE)	Energieknooppunt; waarschijnlijke locatie 380 kV station. Waterstof focus gebied. Diepgelegen polder met overstromingsrisico (maar zie recent Deltaresrapport). Datacenter cluster (mogelijkheden tot uitbreiding), ontwikkeling agritech-campus. Op deze plek geen proces nodig, maar wel voor agriport. Totaalontwikkeling: hoe moet/gaat Agriport zich ontwikkelen? Cra 5.1.2e . Mool Nederland (Rijksstraject). X persoon. Te beschermen agrarische gronden? Robuuste landbouwgronden beschermen?
Agriport		5.1.2e (EN) 5.1.2e en evt.	Mogelijk alternatief voor 380 kV station. Woningbouwlocatie Schagen-Oost in beschermd landschap. Welke economische agglomeratie is hier gepland/gewenst?
		5.1.2e (DE) 5.1.2e (EN) 5.1.2e (OMK), 5.1.2e en evt 5.1.2e (DE)	Hoon als onderdeel van het Dabry Urban System van de MRA. Verdere verstedelijking mogelijk langs de Westfriese corridor (spoor, Westfriisweg) naar Hoogkarspel-Stadebroec- Enkhuizen. Gebrek aan recreatie, bereikbaarheid, ontwikkeling Seedvalley, beschermen robuuste landbouwgronden. Hoon wil 10.000 woningen erbij (kijken met burgemeenten), waar is hier nog plek voor? Hoe heet dit gebied: Hoon-Enkhuizen (zou ik het noemen). Energieknooppunt
Hoon-Hoogkarspel-Enkhuizen Heerhugowaard		5.1.2e (DE) 5.1.2e (EN)	Agglomeratie Heerhugowaard, uit NNN. Verstedelijking, bereikbaarheid, gezonde leefomgeving.
			Circulaire economie hub, hoge milieucategorie Boekelermeer, energieknooppunt, bedrijfslocaties, watergebonden. Bereikbaarheid, gezonde leefomgeving, Aanpassing landschap (Uitbreidingslocatie Boekelermeer is BL). Wat hier staat geldt alleen voor Boekelermeer. Waarom zijn Castricum en Akersloot ook aangewezen/ wat zijn de opgaven daar (behalve woningbouw)?
Boekelermeer		5.1.2e (EN) ? 5.1.2e (N&R)	Tracé 380kV, regioadvies voor 380kV wijst dit gebied af, veenweide. Natuur vs economie/landbouw, meer extensieve landbouw. Aansluiting op ontwikkelperspectief NZKG. Wel/geen woningbouw in dit gebied? Recreatie, groen in/om de stad. Kijken vanuit de ondergrond/watersysteem, wel of geen woningbouw mogelijk? Langetermijnvisie op dit gebied, wat vinden we mogelijk? Stedelijke kernen in de omgeving, daar je bebouwing binnenstedelijk op richten, en de contramalm (veenweide, agrarisch, natuur) behouden voor andere functies. Slappe bodem. Bouwen onder welke voorwaarden? Hoe zit het met mobiliteit hier? MRA entree laag-holland. Tussenschaa gebied: NZKG en MRA, meerkernigheid. Tekst uitvoeringsagenda NOVEX MRA hier op bestuderen. Ontwikkelperspectief heeft wel politiek/bestaurljke status, maar krijgt pas wettelijke status als het landt in bv. Omgevingsvisie. Grootenkeits beschermd gebied (NNN, BL)
		5.1.2e (GLG)	Tuinbouwoppgave. Waterkwaliteit, beschikbaarheid, klimaatadaptatie, ligging nabij NZ000 (natuur). PLG heeft ook aandacht voor dit gebied.
Oostzaan-Landsmeer-Waterland Tuinbouwgebied Heemskerk		5.1.2e ?	Veenpolder/Polder Westzaan/Wijkemeerpolder/polder Westzaan. Thematik: peilwaterverhoging, veenweide, natuur vs recreatie, natuur vs economie/landbouw, tracés 380kV, Veenpolder in beeld als zoeklocatie piekwaterberging. Beschermd gebied (NNN, BL) Weer input NOVEX NZKG en veenweide. Checken op ontwikkelperspectief NZKG.
		5.1.2e 5.1.2e (DE),	Energieknooppunt, waterstof focus gebied, belangrijk voor circulaire economie. Gezonde leefomgeving. Deze cirkel groter maken. Ieder gebied krijgt een paragraaf over de visie op het hele gebied(e). Net als per bestuurljke regio. Waterveiligheids/overlast, zeesluis wel/niet vaak open, verzetting. Energiehaven. TATA plek in Omgevingsvisie? Aanhaken team TATA, bestuursplatform NZKG. Welke teksten willen/kunnen zij kwijt in de Omgevingsvisie? Huidige omgevingsvisie had een copy/paste van de visie NZKG van toen. Samenhang met 23 (Westpoort) als het om het NZKG gaat. Nieuw is onze kijk op de Houtrakpolder, toekomst hawen. Mogelijk hoofdstuk 4 beginnen met de bestuurljke regio-overstijgende gebieden (NZKG, MRA, Groene Hart, NOVEX-gebieden. Of verwerken in de tekst.
Umond		5.1.2e (N&R) 5.1.2e (DE)	Intensivering bedrijvigheid, overgangszone stad -> NNN/recreatie
		5.1.2e (EN) of 5.1.2e (EN), 5.1.2e en evt 5.1.2e (DE)	Haven/economie/transitie brandstoffen/gezonde leefomgeving, energieknooppunt, circulaire economie hub, waterstof focus gebied
Waarderpolder		5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R) 5.1.2e (DE)	Veenweide, recreatieve druk, natuur vs recreatie, nabijheid binnenduintrand. Verbinding met Kennemerduinen.
		5.1.2e (EN) 5.1.2e (DE) 5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R) 5.1.2e (DE)	Zie thematiek in Verstedelijkingstrategie. Metropolaan landschap. Overeenkomsten met scheggen. In hetzelfde gebiedstraject oppakken.
Westpoort		5.1.2e (EN) 5.1.2e (DE) 5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R) 5.1.2e (DE)	Gezonde leefomgeving (schiphol), wateroverlast (en wateraanvoer). Uitvoeringsagenda MRA; zuidwestpoort MRA. Hier aansluiting op zoeken. 26 / 27 / 28 bij elkaar nemen. Schiphol hier dominant, bereikbaarheidsproblematiek Schiphol en stedelijke (uitbreidings)gebieden. Uitbreiding hoogwaardig openbaar vervoer heeft grote potentie hier. En groen in/om de stad. Ontwikkeling luchthaven en omgeving. Datacenters.
		5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R) 5.1.2e (DE)	Noordelijke gedeelte Diemerscheg (raak/lukken zoeken met gebiedstraject 5.1.2e over scheggen). Waterveiligheids/overlast rond Amsterdam, transitie energie(netwerk). 23 ha zoekgebied voor verdeelstation (380kV)? Recreatie?
Haarlemmerliede-De Liede		5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R) 5.1.2e (DE)	1-op-1 met prioritaire opgave binnen het PLG: Opgave Vechtplassen 5.1.2e over bevragen. Natuur vs landbouw, watersysteem, veenweide. Toekomstbestendige Heuvelrug Gooi- en Vechtstreek (rapport) als onderlegger gebruiken. Recreatie?
		5.1.2e (EN)	Binnenduintrand, bollenteelt. Water, natuur. Beschermd gebied (NNN, BL) Via PLG 5.1.2e .
Amsterdam (tevens bestuurljke regio)		5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R) 5.1.2e (DE)	PLG, Binnenduintrand, mogelijk extra NNN? Bollengebied 5.1.2e Beschermd gebied (NNN, BL)
			Beschermd gebied (NNN, BL). Strategische voor drinkwaterwinning en waterveiligheid. In de richtingen en ambities aangewijst als hoog en droog gebied waar meer ontwikkeling wensbaar is.
Cluster Schiphol	Hoofddorp Nieuw-Vennep Schiphol Cruisius	5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R)	Eilandspolder. Veenweidegebied. Alle veenweidegebieden samen oppakken: landbouw verstandig op lange termijn? In eerste instantie oppakken op provinciaal abstractieniveau, vervolgens verbijzondering per gebied (specifieke oplossingen). Worden alle veenweidegebieden transitiegebieden? Vermoedelijk wel.
		5.1.2e (EN) 5.1.2e (N&R)	Geldt hetzelfde als voor Eilandspolder, plus dilemma waterveiligheid (slappe grond, dijversterking, peilwaterhoging IJsselmeer). Overeencomenvraagstuk. Wel/niet rol provincie?
Diemen-Muiden		5.1.2e (N&R)	Veenweide. Veenweide komt op provinciaal abstractieniveau terug, en in het hoofdstuk gebiedsgericht wordt ingezoomd op specifieke veenweidegebieden. Voorbeeld Zeevang kan model zijn voor gebiedsgericht hoofdstuk.
		5.1.2e (N&R)	Veenpolder/Polder Westzaan/Wijkemeerpolder/polder Westzaan. Thematik: peilwaterverhoging, veenweide, natuur vs recreatie, natuur vs economie/landbouw, tracés 380kV, Veenpolder in beeld als zoeklocatie piekwaterberging. Weer input NOVEX NZKG en veenweide. Checken op ontwikkelperspectief NZKG.
Ankeveen-'s Graveland-Kortenhoef Binnenduintrand	Egmondere meer	5.1.2e (N&R)	Alle veenweidegebieden: bescherming (NNN, BL (weidevogels) en transitie
		5.1.2e (N&R) in relatie landgoederen in de Binnenduintrand Petten-Caillants binnenduintrand?	Amstelscheg, Aanliegroute Schiphol. Beschermd landschappen. Recreatieve druk vs. natuur. Manifest scheggen, scheggen thematiek 5.1.2e werken al aan traject. Groen blauwe raamwerk
Veenweidegebied	Eilandspolder Polder Zeevang	5.1.2e (N&R)	
		5.1.2e (N&R)	
Krommeniedijk-Het Zwet-Isip	Veenpolder/Westzaan/Wijkemeer & Andere veenweidegebieden	5.1.2e (N&R)	
		5.1.2e (N&R)	
Scheggen / metropolaan landschap	Amstelscheg Westeinderscheg & Andere scheggen MRA, NNN	5.1.2e (N&R)	
		5.1.2e (N&R)	
Regio's NOVEX-gebieden	NZKG, Schiphol, Groene Hart, MRA	5.1.2e (N&R)	
		5.1.2e (N&R)	

Sprintsessies

Sessie	Bestuurlijke regio's	Gebiedstraject	OMK	Aanspreekpunt	Datum 1e sessie	Betrokkende ontwerper (omgevingsvisie)	Datum 2e sessie	Betrokkende ontwerper (omgevingsvisie)
1	Kop van Noord-Holland	Maritiem Cluster	5.1.2e	5.1.2e	Wo 10-12-2025 9u - 12u	5.1.2e	Ma 19-1-2025 9-12u	5.1.2e
		Agriport						
	Alkmaar	Boekelermeer						
2	Westfriesland	Hoorn-Enkhuizen			Wo10-12-2025 13u - 16u		Ma 19-1-2025 13-16u	
	Zaanstreek-Waterland	Zaanstreek-Waterland						
3	Zuid-Kennemerland IJmond	Heemskerker tuingbouwgebied			Di 16-12-2025		Wo 28-1-2025	
		IJmond						
	Noordzeekanaal	Westelijk Havengebied						
4	Metropolitaan landschap MRA	Metropolitaan landschap (incl. scheggen)			Ma 15-12-2025 13-16u		Wo 21-1-2025 13-16u	
	Amsterdam	Amsterdam (economie van de toekomst)						
5	Haarlemmermeer	Schiphol			Ma 15-12-2025 9-12u		wo 21-1-2025 9-12u	
		Haarlemmerliede						
6	Veenweidegebieden	Veenweidegebieden geheel			Wo 17-12-2025 9-12u		Ma 26-1-2025 9-12u	
7	Binnenduinrand	Binnenduinrand geheel			Wo 17-12-2025 13-16u		Ma 26-1-2025 13-16u	

Richtingen en ambities

Thema	Kern van het beleid	Reden / Achtergrond
Water en bodem		
Zoetwater en drinkwater	Meer mogelijkheden creëren om zoet water vast te houden en drinkwater te beschermen.	Verwachte toenemende schaarste; essentieel voor leefbaarheid en economisch toekomstbestendig Noord-Holland.
Bescherming grondwater	Beschermen door geen activiteiten toe te staan die grondlagen doorboren of grondwater verontreinigen.	Voorkomen van kwaliteitsverlies van drinkwaterbronnen.
Water- en bodemsysteem als ordenend principe	Natuurlijke systemen krijgen grotere rol; onderscheid in robuuste gebieden en transitiegebieden.	Technische oplossingen alleen (zoals dijkverhoging) zijn niet duurzaam op lange termijn.
Robuuste gebieden	Geen noodzaak tot grote veranderingen: o.a. Gooi, West-Friesland, binnenduinrand, duinen.	Deze gebieden zijn langdurig volhoudbaar voor toekomstige generaties.
Transitiegebieden	Aanpassing nodig: veenweidegebied, Noordzeekanaalgebied, droogmakerijen.	Om economisch en ecologisch welvarend te blijven.
Waterveiligheid en ruimtelijke ontwikkeling	Nieuwe grootschalige bouw vooral in hogere en drogere gebieden; in lage gebieden extra kosten voor waterveiligheid koppelen aan projecten.	Wettelijke veiligheidsnormen hangen af van vermogen en bevolkingsdichtheid achter de dijk; hogere waarden en aantallen vragen om dijkversterking.
Kostenverdeling	Lagere gebieden: ontwikkelaars laten bijdragen aan extra kosten voor waterveiligheid.	Tot nu toe betaald door waterschap en dus alle inwoners.
Verzilting en zoutindringing	Gebieden met verzilting/zoutindringing moeten zelfvoorzienend worden in zoetwater; anders volgt aanpassing van ruimtegebruik.	Op termijn geen garantie voor voldoende zoetwateraanvoer om door te spoelen.
Wateroverlast bij extreme neerslag	Ruimte creëren voor tijdelijk wateropslag in landelijk én stedelijk gebied, gecombineerd met technische oplossingen zoals extra pompcapaciteit.	Beperken van schade door excessieve regenval en verbeteren waterbeheer.
Netwerken		
Regie via netwerken	Meer sturing op ruimtegebruik via netwerken voor energie, water, data en mobiliteit. Clustering van functies bij netwerken; buiten clusters geen vanzelfsprekende aansluiting.	Efficiënter gebruik en investeringslast; voorkomt energienet- en verkeerscongestie; vergroot veerkracht en weerbaarheid van netwerken.
Clustering energie-intensieve functies	Ruimte reserveren voor opwek, opslag en gebruik van energie bij energieknooppunten, in combinatie met grote energievragers.	Bevordert efficiënt energiegebruik en robuust netwerk; ondersteunt knooppuntenbeleid voor OV en energie.
Energie-infrastructuur	Aanpassen en verzwaren stroomnetwerk om capaciteitstekort op te lossen; gericht op energieknooppunten en clustering van nieuwe grote energievragers.	Huidig netwerk zit vol; efficiënt gebruik minimaliseert impact op landschap, natuur en landbouw; behoud omgevingskwaliteit als neven doel.
Mobiliteitsnetwerk en	OV-knooppuntenbeleid doorzetten; inzetten op OV-schaalsprong en doorfietsroutes in stedelijke gebieden; auto belangrijk in minder verstedelijkte gebieden.	Groei mobiliteit, verstedelijking en beperkte middelen maken verbetering van bereikbaarheid lastig; beheer en onderhoud onder druk; stikstof legt projecten stil.
Digitale infrastructuur	Ruimte voor uitbreiding digitale infrastructuur; clustering van datacenters die toekomstbestendige economische sectoren ondersteunen.	Digitale infrastructuur is cruciaal voor economische ontwikkeling; efficiënt ruimtegebruik; voldoende energiecapaciteit vereist bij nieuwe clusters.
Ruimtegebruik		
Woningbouw	Voldoende, passende en betaalbare woningen realiseren; huidige en toekomstige woningvraag leidend; randvoorwaarden: klimaatadaptief, gezond, veilig.	Fors woningtekort; leefomgeving moet toekomstbestendig en veilig blijven, ook als bereikbaarheid niet altijd kan worden gegarandeerd.
Locatiekeuze woningbouw	Lange termijn woningbouwlocaties vooral op hoger gelegen gebieden, bij infrastructuurnetwerken en met hoog waterveiligheidsniveau; grote locaties binnenstedelijk of rond OV-knooppunten.	Veilige ligging en goede verbindingen zijn randvoorwaardelijk; focus op Metropoolregio Amsterdam en OV-lijnen Den Helder-Zaanstad en Alkmaar-Hoorn-Enkhuizen.
Recreatieve mogelijkheden	Aanwijzen en beschermen van gebieden/netwerken voor fietsen, wandelen en varen; voorkomen van strijdige functies zoals woningbouw in scheggen; combineren met andere functies.	Gebrek aan recreatiemogelijkheden rond stedelijk gebied; recreatie bevordert gezondheid en aantrekkelijk vestigingsklimaat.
Economische ruimte	Diversiteit in economische sectoren behouden; strategisch belangrijke clusters ondersteunen (bijv. Maritiem cluster, Seed Valley, Energy & Health campus, media, circulaire maakindustrie).	Weerbaar en toekomstbestendig verdienvermogen; complementariteit met andere gebieden in Nederland / Noordwest-Europa; leefbaarheid blijft randvoorwaarde; sommige sectoren krijgen minder prioriteit op termijn.
Circulaire economie	Ruimte beschermen en efficiënter benutten; grotere afstand tussen bedrijven en woningen; strategische locaties voor circulaire economie uitwerken.	Beschermen gezonde leefomgeving; voldoende fysieke en milieuruimte nodig voor circulaire economie.
Duurzame energie	Ruimte reserveren voor opwek en opslag van duurzame energie en aanleg energienetwerken.	Volgen uitgangspunten Energievisie Noord-Holland 2.0; vraag en aanbod lokaal combineren.
Hoogwaardige landbouw	Beschermen van vruchtbare landbouwgronden met goede condities voor zoet water; aanpassen in gebieden met minder gunstige condities; extensivering nabij stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden; zelfvoorzienendheid bij verzilting/tekort zoet water.	Landbouw levert belangrijke bijdrage aan voedselvoorziening en innovatie; anticiperen op veranderende randvoorwaarden.
Natuur en biodiversiteit	Bescherming en ontwikkeling natuur; uitvoeren programma Landelijk Gebied (PLG); verkleinen stikstofproblematiek; verbeteren waterkwaliteit.	Sterke biodiversiteit en goede waterkwaliteit zijn essentieel voor woningbouw, mobiliteit en energieprojecten; voorkomen extra risico's voor uitvoering.
Toekomstig natuurbeleid	Gesprekken met EU en Rijk over impact klimaatverandering op beschermde soorten; mogelijk aanpassen natuurbeleid; ecologisch netwerk realiseren.	Klimaatverandering verandert condities voor natuurontwikkeling; zekerheid bieden over bescherming en netwerken op lange termijn.
Gezonde leefomgeving		
Uitgangspunten gezonde leefomgeving	Nieuwe EU-normen voor 2030 als leidraad; WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit en geluid voorlopig niet haalbaar.	Gezonde leefomgeving krijgt een volwaardige plek in afweging met andere doelstellingen; accepteert dat het niet altijd de hoogste prioriteit heeft.
Invloedgebieden	Inzet op onderdelen waar provincie invloed heeft.	Gericht en realistisch beleid om verbeteringen te bereiken.
Geuroverlast	Verminderen van hinder door geur.	Verbeteren van leefkwaliteit voor inwoners.
Ruimte tussen wonen en industrie	Afstand houden tussen nieuwe woonlocaties en industrie; niet bouwen direct tegen milieucontouren.	Voorkomen van blootstelling aan hinderlijke of schadelijke milieueffecten.
Aanpak bij de bron	Verminderen uitstoot schadelijke stoffen door verduurzaming uitstootrijke activiteiten in luchtvaart en industrie.	Aanpakken van vervuiling bij de herkomst om structurele verbetering te realiseren.

Gevolgen voor projecten	Stilleggen of uitstellen van woningbouwlocaties, wegenaanleg, en uitbreiding industrie/luchtvaart tot aantoonbare uitstootvermindering.	Noodzaak om emissies te reduceren voordat verdere ontwikkeling kan plaatsvinden.
Omgevingsvisie actualisatie	Provinciale belang van gezonde leefomgeving volwaardig meenemen in ruimtelijke beslissingen; voorkomen van knelpunten; transparantie bij belangenafweging.	Zorg voor heldere keuzes en voorkomen van conflicten in toekomstige ruimtelijke projecten.
Omgevingskwaliteit		
Centrale doelstelling	Omgevingskwaliteit, naast veiligheid en gezondheid, is één van de drie kerndoelen van de Omgevingswet.	Verankering in landelijke wetgeving; essentieel voor leefbaarheid in Noord-Holland.
Diversiteit	Beschermen en versterken van diverse omgevingskwaliteiten, zoals landschappen, erfgoed (boven- en ondergronds), culturele voorzieningen en identiteiten.	Noord-Holland kent grote variatie aan waarden die bijdragen aan identiteit, aantrekkelijkheid en leefbaarheid voor mens en dier.
Invloed van transities	Ontwikkelingen en transities zullen sommige landschappen deels of geheel veranderen.	O.a. klimaat, economie, energietransitie, landbouwtransitie en verstedelijking beïnvloeden ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit.
Behoeft aan aantrekkelijke landschappen	Behoud en ontwikkeling van landschappen als tegenhanger van verstedelijking; ruimte voor ontspanning en recreatie.	Landschappen hebben een intrinsieke waarde en economische waarde (denk aan productiewaarde, vastgoedwaarde, vrijetijdsbesteding, maar ook schadebeperking klimaatgevolgen en gezondheidsvoordelen). Daarbij groeiende vraag naar groene, recreatieve omgevingen voor inwoners en bezoekers, is onderdeel van een gezonde leefomgeving.
Aanvulling beleid	Naast bescherming van waarden ook ruimte bieden aan transitie en nieuwe kwaliteiten/identiteiten.	Naast behoud ook inspelen op en richting geven aan ontwikkelingen om toekomstbestendige ruimtelijke kwaliteit te realiseren volgens voorstellen Landschapsstrategie.
Voorbeeldmaatregelen	Verdere ontwikkeling van groenblauwe en recreatieve netwerken.	Draagt bij aan ecologische en landschappelijke samenhang en kwaliteit en vergroot recreatiemogelijkheden.

			Hier en NU (te vullen door OMK collega's)			Toekomstgericht (te vullen door ontwerpteam/ kernteam omgevingsvisie)		Concept oplossingsrichtingen			
Bestuurlijke regio	Gebied	OMK input	Opgave (vanuit OMK)	Relevante thema's	Provinciaal belang	Opgave (ruimtelijke dilemma's)	Richtingen en ambities	Kaderstellende kwestie (verscherping: welk onderdeel van de opgave zijn uitspraken over nodig?)	Concept gebiedsgerichte beleidsuitspraken	Provinciaal belang (waarom mengen we ons?)	Welke instrumenten mogelijk inzetten? (verordening: regel, zonering/werkingsgebieden, zoekgebieden; programma; projectbesluit; onderzoeksrichting; samenwerkingsafspraken etc.)
Kop van NH	Maritiem Cluster, trekker5.1.2e5.1.2e		De rede van Texel, de westelijke Waddenzee is een van de 10 gebieden met bovengemeentelijke archeologische waarden, waar de provincie extra aandacht besteedt aan het informeren en inspireren van gemeenten voor een goed omgevingsbeleid wat het betreft archeologie. Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel								
					Stolpenstructuren Texel + Kop NH: Stolpenzwermen (keileemlandschap), Linten langs de Binnenduinrand (strandwallen- en strandvlotenlandschap), Polderlinten (droogmakerijen- en aandijkingslandschap), Westfriese linten (oude zeekei landschap), militaire structuren (o.a. Stelling van Den Helder), Noordzeekust, Waddenkust, Aandijkingslandschap						
			De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied, overgangszones rondom natuurgebieden, land - water) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.		Beschermde landschappen Kop van NH (Callantsoog, Zijpepolder Noord en Zuid, Oude Veer, Schagen, Wieringen en Texel)						
			Aanragen regionale samenwerking van gemeenten ten behoeve van voorzieningen rond Sport, Cultuur, Bibliotheken en Dorpswerk, waarmee; toegankelijkheid wordt bevordert en elke inwoner die wil, dichtbij kan bewegen, ontmoeten, beleven en ontwikkelen. Behoud en versterken van draagkracht voor voorzieningen door (boven) regionale samenwerking, en stimuleren van (boven)regionale afstemming (nieuwe) voorzieningen, met aandacht voor multifunctionele accommodaties en ruimte gebruik.		Leefbaarheid, aantrekkelijkheid en vitaliteit van dorpen, steden, regio's , Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid) en Kwaliteit van de leefomgeving.						
Kop van NH	Agriport, trekker5.1.2e	5.1.2e	De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.								
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied en overgangszones rondom natuurgebieden) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.		Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)						
					Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
Westfriesland	Hoorn-Enkhuizen, trekker5.1.2e		West-Friesland is een van de 10 gebieden met bovengemeentelijke archeologische waarden, waar de provincie extra aandacht besteedt aan het informeren en inspireren van gemeenten voor een goed omgevingsbeleid wat betreft archeologie.								
			In Aartswoud ligt een provinciaal monument met hoge archeologische waarden.		Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
			Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel		Stolpenstructuren Westfriesland: Westfriese linten (oude zeekei landschap) en Polderlinten (droogmakerijen- en aandijkingslandschap), Westfriese Omringdijk en Barsingerhorn						
			Cultuur draagt bij aan de leefbaarheid van onze regio's. Bijvoorbeeld door voorzieningen als bibliotheken, theaters en musea bereikbaar en toegankelijk te houden. Dit draagt bij aan een aantrekkelijk en gezond woon-werk-vestigings- en leefklimaat.								
			De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						

			Aanjagen regionale samenwerking van gemeenten ten behoeve van voorzieningen rond Sport, Cultuur, Bibliotheken en Dorpswerk, waarmee; toegankelijkheid wordt bevorderd en elke inwoner die wil, dichtbij kan bewegen, ontmoeten, beleven en ontwikkelen. Behoud en versterken van draagkracht voor voorzieningen door (boven) regionale samenwerking, en stimuleren van (boven)regionale afstemming (nieuwe) voorzieningen, met aandacht voor multifunctionele accommodaties en ruimte gebruik.									
		5.1.2e	Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied, overgangszones rondom natuurgebieden, land-water) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.		Beschermde landschappen West-Friesland (Oosterdijk, Schellinkhout en omgeving, Opmeer-Wognum, Abbekerk en omgeving)							
Alkmaar en omstreken	Boekelermeer, trekker	5.1.2e		Verduurzaming industrie (DE), Energietransitie (EN), Gezonde leefomgeving (GLK), Omgevingskwaliteit (OMK)		Economie vs natuur/recreatie/landschap Uitbreiding van Boekelermeer (naar zuidwest) belemmert de kans om de "kust tot kust" natuurverbinding te versterken	Omgevingskwaliteit -Beschermen en versterken diverse landschappen, ergoed, culturele voorzieningen -Landschappen zullen veranderen door transities - Versterken groenblauwe structuren (o.a. als natuur en recreatieve netwerken)					
						Economie en energie vs BL Boekelermeer is een van strategisch belang zowel als energieknooppunt als circulaire economie cluster. Dit brengt ruimteclaims met zich mee die direct in BL vallen. De vraag is waar dit het minst pijn doet, en hoe we de impact op het landschap/OMK kunnen verminderen.	Netwerken en ruimtegebruik -Clusteren energieintensieve functies -Ruimte reserveren voor e-infra, opwek en opslag -Ruimte voor circulaire economie beschermen en efficiënt benutten					
			Uitbreiden naar zuid valt in oude droogmakerij landschap waar nog enkele stolpboerderijen staan (plus weidevogelgebied)			Economie vs Gezonde leefomgeving Naast de opgave voor de uitbreiding van bedrijventerreinen heeft de regio Alkmaar ook een grote woningbouwvraag. Milieuruimte moet niet alleen beter worden benut, maar ook beter worden ingericht, zodat de buffer tussen wonen en industrie ruimer wordt.	Gezonde leefomgeving -Afstand houden tussen wonen en industrie -Aanpak bij de bron (verduurzamen industrie)					
			De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)							
			Aanjagen regionale samenwerking van gemeenten ten behoeve van voorzieningen rond Sport, Cultuur, Bibliotheken en Dorpswerk, waarmee; toegankelijkheid wordt bevorderd en elke inwoner die wil, dichtbij kan bewegen, ontmoeten, beleven en ontwikkelen. Behoud en versterken van draagkracht voor voorzieningen door (boven) regionale samenwerking, en stimuleren van (boven)regionale afstemming (nieuwe) voorzieningen, met aandacht voor multifunctionele accommodaties en ruimte gebruik.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)							
			Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel									
			Uitbreiding naar Oost betekent dat de Schermer zou dramatisch aangetast worden		Beschermde landschappen Alkmaar (Veenhuizen en Oterleek, Alkmaardermeer en omgeving, Schermer, Eilandspolder, Noord-Kennemerland)							
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied en overgangszones rondom natuurgebieden) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.									
			Het noordelijk duingebied en het Oer-IJ-gebied zijn twee van de 10 gebieden met bovengemeentelijke archeologische waarden, waar de provincie extra aandacht besteedt aan het informeren en inspireren van gemeenten voor een goed omgevingsbeleid wat betreft archeologie.									
			In het Oer-IJ gebied liggen 7 provinciale monumenten met hoge archeologische waarden.		Stolpenstructuren Binnenduintrand: Linten langs de Binnenduintrand (strandwallen- en strandvlaktenlandschap). Specifiek Binnenduintrand: behoud van het specifieke karakter strandwallen, militaire structuren en van buitenplaatsen, landgoederen en kastelen inclusief bijbehorende zichtlijnen.							

Kop van NH, Alkmaar en omstreken, IJmond en Zuid-Kennemerland	Binnenduinrand geheel Trekker 5.1.2e	5.1.2e	Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel		Beschermde landschappen Kop van NH (Callantsoog, Zijpepolder Noord en Zuid, Oude Veer, Schagen, Wieringen en Texel), Alkmaar (Veenhuizen en Oterleek, Alkmaardermeer en omgeving, Schermer, Eilandspolder, Noord-Kennemerland) en Zuid-Kennemerland IJmond (Spaarmwoude en omgeving en Zuid-Kennemerland)						
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied en overgangszones rondom natuurgebieden) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
			De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
			De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.		Specifiek Binnenduinrand: behoud van het specifieke karakter strandwallen, militaire structuren en van buitenplaatsen, landgoederen en kastelen inclusief bijbehorende zichtlijnen.						
IJmond	IJmond en Westelijk Havengebied trekker 5.1.2e	5.1.2e	Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel		Zie: https://biografienzkg.nl/						
			Aanjagen regionale samenwerking van gemeenten ten behoeve van voorzieningen rond Sport, Cultuur, Bibliotheken en Dorpswerk, waarmee; toegankelijkheid wordt bevorderd en elke inwoner die wil, dichtbij kan bewegen, ontmoeten, beleven en ontwikkelen								
			Specifiek liggen hier objecten van het UNESCO-werelderfgoed HW: Fort bij IJmuiden, Fort bij Velsen, monding van het Noordzeekanaalgebied. Hier geldt specifieke regelgeving voor.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
Zaanstreek-Waterland	Zaanstreek-Waterland, trekker 5.1.2e	5.1.2e	De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.		Beschermde landschappen Zuid-Kennemerland IJmond (Spaarmwoude en omgeving en Zuid-Kennemerland)						
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied en overgangszones rondom natuurgebieden) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.								
			Waterland is een van de 10 gebieden met bovengemeentelijke archeologische waarden, waar de provincie extra aandacht besteedt aan het informeren en inspireren van gemeenten voor een goed omgevingsbeleid wat betreft archeologie.		Stolpenstructuren Zaanstad-Waterland: Veenlinten (veenpolderlandschap), Dijklinten (dijkstructuren door Noord-Holland) en Polderlinten (droogmakerijen- en aandijkingenlandschap), Noorder IJ- en Zeedijken						
			Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel								
			Hier liggen meerdere objecten van het UNESCO-werelderfgoed HW, als ook (overlap met) werelderfgoed De Beemster. Hier geldt specifiek beleid voor.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
		5.1.2e	De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.		Beschermde landschappen Zaanstreek-Waterland (Westzaan en omgeving, Wijde Wormer, Wormer- en Jisperveld, Marken, Assendelft en omgeving, Oostzaner- en IJperveld, Zeevang en Waterland)						
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt								
			Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel								

Amstelland- Meerlanden	Haarlemmerliede, trekker 5.1.2e	5.1.2e	Hier liggen meerdere objecten van het UNESCO- werelderfgoed HW, hier geldt specifiek beleid voor.		Beschermde landschappen Amstelland- Meerlanden (Tuinen van West, Haarlemmermeere Noord en Amstelscheg)						
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied en overgangszones rondom natuurgebieden) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
Amsterdam	Amsterdam (economie van de toekomst), trekker 5.1.2e	5.1.2e	De rijke Noord-Hollandse infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.		Noorder IJ- en Zeedijken						
			Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
			De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten. Aanjagen regionale samenwerking van gemeenten ten behoeve van voorzieningen rond Sport, Cultuur, Bibliotheken en Dorpswerk, waarmee; toegankelijkheid wordt bevorderd en elke inwoner die wil, dichtbij kan bewegen, ontmoeten, beleven en ontwikkelen. Stimuleren multifunctioneel meervoudi g ruimtegebruik en (boven) regionale afstemming van (nieuwe) voorzieningen inclusief hun bereikbaarheid en efficiency in draagkracht.		Check wat hier bedoeld wordt; is landschap relevant?						
Amstelland- Meerlanden, Ams	Metropolitaan landschap (Amstelscheg, Westeinderscheg en anderen), trekker 5.1.2e	5.1.2e	Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel								
			De scheggen kruisen in enkele gevallen het UNESCO-werelderfgoed HW, hier geldt specifiek beleid voor.	Grote druk op de groengebieden vanuit een groeiend aantal inwoners in de metropoolregio Amsterdam	Beschermde landschappen Amstelland- Meerlanden (Tuinen van West, Haarlemmermeere Noord en Amstelscheg) Als ook andere scheggen rondom Amsterdam mee worden genomen, dan rel. landschappen aanvullen.						
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied en overgangszones rondom natuurgebieden) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
Amstelland- Meerlanden	Cluster Schiphol (incl. Hoofddorp, Nieuw-vennep, Schiphol, Cruquius, trekker 5.1.2e en 5.1.2e	5.1.2e	De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten. Aanjagen regionale samenwerking van gemeenten ten behoeve van voorzieningen rond Sport, Cultuur, Bibliotheken en Dorpswerk, waarmee; toegankelijkheid wordt bevorderd en etke inwoner die wil, dichtbij kan bewegen, ontmoeten, beleven en ontwikkelen. Stimuleren multifunctioneel meervoudig ruimtegebruik en (bove n) regionale afstemming van (nieuwe) voorzieningen inclusief hun bereikbaarheid en efficiency in draagkracht.		leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
					leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
			Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel								
			Met name rekening houden met beleid voor het UNESCO-werelderfgoed HW, specifiek Geniedijk/Geniepark, Fort bij Aalsmeer en kleinere onderdelen.		Beschermde landschappen Amstelland- Meerlanden (Tuinen van West, Haarlemmermeere Noord en Amstelscheg)						
			Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied en overgangszones rondom natuurgebieden) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)						
		5.1.2e	De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.								

Zaanstreek- Waterland en Gooi en Vechtstreek	Veenweidegebied geheel trekker 5.1.2e 5.1.2e	Aanjagen regionale samenwerking van gemeenten ten behoeve van voorzieningen rond Sport, Cultuur, Bibliotheken en Dorpswerk, waarmee; toegankelijkheid wordt bevorderd en elke inwoner die wil, dichtbij kan bewegen, ontmoeten, beleven en ontwikkelen. Stimuleren multifunctioneel meervoudig ruimtegebruik en (boven) regionale afstemming van (nieuwe) voorzieningen inclusief hun bereikbaarheid en efficiency in draagkracht.		leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)					
		Verstedelijkingsopgave versus behoud van landschap en natuur							
		Vernattingsopgave in veengebieden versus		Leefbaarheid en aantrekkelijkheid van dorpen, steden, regio's/Goede gezonde leefomgeving (fysieke en mentale gezondheid)/Kwaliteit van de leefomgeving (Omgevingskwaliteit)					
		De rijke Noord-Hollandse culturele infrastructuur en het veelzijdige culturele aanbod in Noord-Holland toegankelijk maken, behouden en versterken zodat inwoners en bezoekers hiervan kunnen blijven genieten.							
		De Gooi- en Vechtstreek is een van de 10 gebieden met bovengemeentelijke archeologische waarden, waar de provincie extra aandacht besteedt aan het informeren en inspireren van gemeenten voor een goed omgevingsbeleid wat betreft archeologie.		Stolpenstructuren Zaanstad-Waterland: Veenlinten (veenpolderlandschap), Dijklinten (dijkstructuren door Noord-Holland) en Polderlinten (droogmakerijen- en aandijkingenlandschap), Noorder IJ- en Zeedijken					
		Zie link algemene tekst Erfgoed onderaan de tabel		Beschermde landschappen Zaanstreek-Waterland (Westzaan en omgeving, Wijde Wormer, Wormer- en Jisperveld, Marken, Assendelft en omgeving, Oostzaner- en IJperveld, Zeevang en Waterland) en Gooi en Vechtstreek (De Kampen, Vechtstreek -Zuid, Vechtstreek-Noord en het Gooi)					

Behoud kernkwaliteiten landschap, meebewegen met transities indien noodzakelijk, mbt laatstgenoemde: aandacht voor meervoudig ruimtegebruik, nieuwe waarden creëren, aandacht voor randen (stad/dorp - buitengebied en overgangszones rondom natuurgebieden) en groenblauwe verbindingen tussen gebieden.

Algemene tekst Cultuurhistorische waarden

[Bijlage 1 Input OMK - Algemene tekst Cultuurhistorische waarden-Erfgoed.docx](#)

WOO-verzoek Den Helder

Proces-ontwerp omgevingsvisie

We hebben aan de omgevingsvisie in een aantal stadia gewerkt. In de tweede fase (keuzes in beeld) hebben we twee soorten onderzoek gedaan. De uitkomsten van deze onderzoeken hebben we opgenomen in het keuzepalet: [Rapport Keuzepalet.pdf](#). Hieronder kort de relevantie voor het WOO-verzoek over Den Helder:

1. Drie stel-dat verkenningen. Dit zijn een soort scenariostudies die doorredeneerden op een uitgangspunt naar de toekomst toe. Deze stel-dat studies gingen over economie, water en bodem en een gezonde leefomgeving. Hierbij zijn de genoemde specifieke punten voor de Den Helder niet of slechts zijdelings langsgekomen.
2. Studies op basis van data over waar knelpunten als gevolg van het huidige beleid landen. Dit is uitgewerkt in de vorm van kaartverhalen: [Totaaloverzicht: stapeling van dilemma's](#). In het totaaloverzicht vindt u een kaart waarin de verschillende verhalen over elkaar geplaatst zijn. Dan wordt zichtbaar dat op een aantal plekken meerdere belangen/opgaven gestapeld worden. Eén van die plekken is Den Helder. Dat was de basis om in de ontwerp-omgevingsvisie gebiedsgerichte uitspraken over Den Helder en omgeving op te nemen.

Op basis van deze studies en de gesprekken die we daarover hebben gevoerd zijn is de voorzet voor de richtingen en ambities in de ontwerp-omgevingsvisie opgesteld [Voorzet richtingen en ambities voor ontwerp-Omgevingsvisie - 29 september 2025.pdf](#). Dit document is vastgesteld in Provinciale Staten eind september 2025. Ook dit document gaat niet specifiek in op Den Helder en omgeving. Wel wordt hier de richting vastgesteld dat de provincie gaat werken met energieknooppunten. Dit is in lijn met de energievisie: [Energievisie](#). In de energievisie wordt Den Helder al genoemd als energieknooppunt.

In de afgelopen fase (fase 3: keuzes maken) zijn de richtingen en ambities verder uitgewerkt en dat is uiteindelijk terecht gekomen in de ontwerp-omgevingsvisie. De volgende punten gaan daarbij over uw vragen:

1. De energievisie is gebruikt als bouwsteen voor de omgevingsvisie. Het beleid uit de energievisie is ongewijzigd opgenomen in de omgevingsvisie. De toevoeging zit hem in de prioritering en afstemming van de energie-activiteiten met de andere belangen en dossiers.
2. Het aanwijzen van Den Helder als Economisch en Energetisch cluster. Dit is een ontwerpproces geweest waarbij bereikbaarheid, economische clusters en energieclusters over elkaar heen zijn gelegd. De insteek hiervan is opgenomen in het document: 20250724_brainstormingsessie_netwerken en clusters – Kopie en 20250122 conferentie presentatie deelsessies inhoud ontwerp-economie en energie.

3. Het uitwerken van de gebiedsgerichte uitspraken zoals opgenomen in hoofdstuk 6. Omdat Den Helder en omgeving één van de gebieden is waar meerdere belangen samenkomen zijn voor dit gebied gebiedsgerichte uitspraken opgenomen. De inbreng hiervoor is gekomen vanuit diverse beleidsvelden en bij elkaar gebracht in twee zogenoemde sprintsessies. De onderdelen die zijn ingebracht voor mobiliteit zijn afkomstig uit eerder beleid of uitvoeringsvoornemens en niet gewijzigd in de omgevingsvisie. Bij dit WOO-verzoek zijn (delen van) een aantal documenten gevoegd waarin de wording van de tekst over Den Helder in hoofdstuk 6 te volgen is. Dat is achtereenvolgend:
- a. De voorbereiding sprintsessies ronde 1 – Gebiedstrajecten Den helder maritiem Cluster
 - b. Het verslag van deze sprintsessie (Verslag sprintsessie DH)
 - c. De input vanuit omgevingskwaliteit op de diverse gebiedsgerichte uitwerkingen (Input OMK)
 - d. De tekst van de gebiedsgerichte uitwerking Den Helder zoals aangeleverd aan GS in maart en voor bespreking op 31 maart, 7 april en 13, 14 en 15 april. Hier is alleen het onderdeel van de gebiedsgerichte uitwerking aangeleverd (resp. versie 7 april 15 april en 31 maart).
 - e. Het concept van het ontwerp is vervolgens vrijgegeven voor bespreking met de commissie Ruimte: [Agenda NoordHolland - Commissie Ruimte maandag 11 mei 2026 18:30 - 23:00 - iBabs Publiekspitaal](#)
 - f. De ontwerp-omgevingsvisie in opgemaakte versie staat hier [Vernieuwen Omgevingsvisie](#) samen met een versie waarin de grootste wijzigingen ten opzichte van het concept-ontwerp geel zijn gearceerd.

Status omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een zelfbindend document. Het bevat de visie van de provincie op de toekomst van de fysieke leefomgeving en de beleidskaders. In hoeverre die beleidskaders zijn uitgewerkt, abstract of preciezer verschilt per onderdeel. De omgevingsvisie gaat over de hele fysieke leefomgeving en bevat zowel keuzes en beleid die nieuw zijn ten opzichte van eerder vastgestelde beleidskaders, als al bestaand beleid. Voor Den Helder specifiek is de bestaande inzet / het bestaande beleid zoals dat wordt ingebracht in het Maritiem cluster en diverse andere trajecten ingebracht en overgenomen. Nieuw is alleen het benoemen van Den Helder als energetisch en economisch cluster.

Documenten over de OER-beoordeling van de brug, Ravelijnbrug en N250/NDNW

De beleidsuitspraken over het Maritiem Cluster en de verkeersmaatregelen zoals die in de omgevingsvisie zijn vervat, zijn op kwalitatieve wijze in het OER verwerkt. Bij de effectbeoordeling van het OER zijn er geen beoordelingsnotities, effecttabellen alternatieventabellen, ambtelijke commentaren en correspondentie met de opstellers

van het Oer die op de genoemde onderwerpen ingaan. De effectbeoordeling heeft op een hoger abstractieniveau plaatsgevonden. Daardoor zijn er geen documenten of notities die uw vraag beantwoorden.

Het meenemen van de zienswijze en het advies van de commissie MER in de ontwerp-omgevingsvisie

Op 15 april is het concept van de ontwerp-omgevingsvisie vastgesteld door GS. Om dat traject goed te doorlopen is op 19 maart het document gesloten voor inhoudelijke wijzigingen, anders dan wat uit gesprekken met GS kwam. Tussen het concept-ontwerp en de ontwerp-omgevingsvisie hebben we alleen wijzigingen doorgevoerd op basis van fouten, redactionele wijzigingen en wijzigingen die voortkwamen uit de politieke bespreking. In dit traject is uw zienswijze en het advies van de commissie MER niet meegenomen.

Documenten over afstemming tussen de provincie Noord-Holland en één of meer van de volgende partijen over bovengenoemde passages of onderwerpen

In de aanloop naar de omgevingsvisie is diverse keren in regioverband gesproken met de gemeente Den Helder. Daarbij is het echter altijd over de grote lijnen van de omgevingsvisie gegaan en niet specifiek over de nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven en de verlegging van de N250 naar Nieuwe Diep / Nieuwe Werk. De specifieke tekst die is opgenomen in hoofdstuk 6.1 is pas bij het vaststellen van het concept van de ontwerp-Omgevingsvisie met alle samenwerkingspartners gedeeld.

5.2 DEN HELDER EN OMGEVING

5.2.1 KEUZES IN DE OMGEVINGSVISIE

In Den Helder en omgeving spelen opgaven op het gebied van **defensie, waterveiligheid, multifunctioneel gebruik van het kustgebied** en de combinatie **woningbouw en mobiliteit**.

- In Den Helder voorzien we langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. Wij nodigen daarom de betrokken regio- en rijkspartijen uit om gezamenlijk de opgaven voor de komende 10 jaar te analyseren en te concretiseren en te bepalen hoe we deze kunnen realiseren voor een toekomstbestendige regio. We willen hiervoor een proces inrichten, waarbij de opgaven rond de Noordzeekust en Waddenzeekust integraal en interbestuurlijk meegenomen worden.
- We willen een gezamenlijk onderzoeksprogramma opstellen om de kansen te onderzoeken voor de mogelijkheden om de uitbreiding van de marine en civiele haven te combineren met natuurontwikkeling in de Waddenzee en versterking van aangroei wadplaten.
- We wijzen het Maritiem Cluster bij Den Helder aan als energetisch en economisch cluster. Het vervangen van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon is hiervoor een randvoorwaarde. Ook worden er diverse maatregelen voorbereid om de bereikbaarheid van het Maritiem cluster te vergroten. Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen.

5.2.2 PROVINCIAAL BELANG

- In balans brengen van functies in relatie tot veranderende water- en bodemcondities
- Ruimte geven aan nationale belangen in het Maritiem Cluster
- Verbeteren van de bereikbaarheid
- Het beperken van zoute kwel op lange termijn.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.
- Ontwikkelen van toekomstbestendige economische sectoren.
- Het benutten van het recreatiepotentieel van het landschap
- Optimaal benutten van aanwezige energieinfrastructuur.
- Realiseren van voldoende woningen.

Den Helder is een bijzondere havenstad. Sinds 1947 functioneert het als de hoofdhaven van de Koninklijke Marine en sinds de jaren '60 is offshore-olie en gas hier gevestigd. Deze dubbele maritieme identiteit is uniek in Nederland. Vandaag de dag krijgen deze functies nieuw gewicht: mondiale geopolitieke ontwikkelingen stellen hogere eisen aan defensie en nationale veiligheid en vanwege de energietransitie richt Den Helder zich steeds meer op onderhoud en het opvangen van de energie van de windparken op zee. Dit stelt de stad en de regio de Kop voor grote opgaven, maar biedt ook kansen. Rijk, provincie, gemeente en andere partijen zoals de haven en de luchthaven werken samen aan het Maritiem Cluster: een unieke combinatie van Koninklijke Marine, offshore energie en maritieme dienstverlening. Dit cluster functioneert als “hightech zeehaven” en is van regionaal economisch belang. Het stimuleert werkgelegenheid, voert innovatie door in energietransitie en veiligheid en versterkt het regionaal vestigingsklimaat in de hele Kop van Noord-Holland.

Den Helder ligt aan twee kusten: de Noordzeekust en de Waddenzeekust. Zeespiegelstijging vormt een structureel risico voor beide kusten. De Waddenzee is Natura2000-gebied én Unesco werelderfgoed. Dit betekent dat waterveiligheidsmaatregelen niet zomaar genomen kunnen worden. Het borgen van de waterveiligheid, bijvoorbeeld door dijkversterking, vraagt ruimte. Deze factoren zijn medebepalend voor de mogelijkheden voor uitbreiding van de marine- en civiele haven, maar ook wat er in de aangrenzende landbouwgebieden nog mogelijk is.

Kortom: Den Helder en omgeving dragen bij aan grote nationale opgaven die ruimte vragen, dat is meer dan een inpassingsopgave. Het gebied ziet zich gesteld voor een langjarige ontwikkeling naar een robuust,

multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. Deze transformatie moet op een manier plaatsvinden die de inwoners van Den Helder en de Kop een prettige leefomgeving biedt én tegelijk de randvoorwaarden schept om die nationale opgaven optimaal te kunnen faciliteren.

Wij nodigen daarom de betrokken regio- en rijkspartijen uit om gezamenlijk de opgaven voor de komende 10 jaar te analyseren en te concretiseren en te bepalen hoe we deze kunnen realiseren voor een toekomstbestendige regio. We willen hiervoor een proces inrichten, waarbij de opgaven rond de Noordzeekust en Waddenzeekust integraal en interbestuurlijk meegenomen worden.

Kaart nr. 29 Den Helder en omgeving (zie bijlage)

1. Ondergrond, water en bodem

De vraag naar ruimte om de groei van de marine- en civiele haven van Den Helder moet zich verhouden tot de dynamiek in de Waddenzee. Klimaatverandering en zeespiegelstijging hebben grote gevolgen voor die dynamiek. In delen van de westelijke Waddenzee kunnen de wadplaten op termijn mogelijk niet meer meegroeien met de stijgende zeespiegel, waardoor het areaal droogvallende platen afneemt en het karakteristieke intergetijdengebied onder druk komt te staan. Wij willen verkennen hoe behoud van deze unieke voedsel- en rustbiotoop gekoppeld kan worden aan de noodzakelijke groei van de marine- en civiele haven in Den Helder. Daarbij zoeken we naar oplossingen waarbij economische ontwikkeling en natuurontwikkeling elkaar versterken. Bijvoorbeeld door havens zodanig te ontwerpen dat natuurlijke sedimentatieprocessen worden ondersteund en zand en slib zich op natuurlijke wijze kunnen ophopen.

De wadplaten in het Balgzand zouden dan op een natuurlijke manier kunnen meegroeien met de zeespiegelstijging. De wadplaten en kwelders vormen immers een belangrijke natuurlijke buffer die bijdraagt aan de waterveiligheid en de ecologische kwaliteit van het Waddengebied. Zo kunnen we de unieke waarden van de Wadden behouden en tegelijk een bijdrage leveren aan de bescherming van de Noord-Hollandse Waddenkust langs het Balgzand. Dit sluit aan bij de bredere opgave om het Waddengebied veilig, vitaal en veerkrachtig te houden en om klimaatadaptatie, natuurontwikkeling en economische functies in samenhang te ontwikkelen. Dit heeft een relatie met de Agenda voor het Waddengebied 2050 en de langetermijnstrategie van de Noordzeekust.

Om de kansen te onderzoeken stellen wij voor om een gezamenlijk onderzoeksprogramma met betrokken partijen op te stellen voor de uitbreiding van de Koninklijk Marine en civiele haven in relatie tot de natuurontwikkeling van de Waddenzee. Daarbij wordt gekeken naar mogelijkheden om de maritieme ontwikkeling van het havengebied te verbinden met natuurherstel in en rond de westelijke Waddenzee, bijvoorbeeld door combinaties van binnendijs en buitendijs natuurherstel en havengerelateerde ingrepen te verkennen. Zo'n interbestuurlijk omgevingsprogramma Waddengebied kan bijdragen aan een integrale afweging, waarbij de nationale functies van de haven – zoals defensie, offshore logistiek en energietransitie – worden ontwikkeld in samenhang met de bescherming en versterking van de kernwaarden van het UNESCO-Werelderfgoed Waddenzee.

2. Netwerklaag

Den Helder is gunstig gelegen voor offshore activiteiten. Met de ontwikkeling van windparken op zee en een aanlanding van de op zee gewonnen energie of geproduceerde waterstof, neemt het belang van de locatie toe doordat netwerken van energie worden uitgebreid, naast de bestaande voor olie en gas. Voor Den Helder gaan we uit van de aanlanding van waterstof vanaf zee. Voor de aanlanding van elektriciteit vanaf zee is onze voorkeur een aanlanding in Agriport in de Wieringermeer en niet in Den Helder. Binnen het Maritiem Cluster zien we kansen voor de ontwikkeling van het waterstofknooppunt Den Helder, een duurzame bunkerhaven en productie van groen gas en e-fuels zoals methanol en duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF). Ook elektrificatie als verduurzaming van lucht- en scheepvaart gaat door. Om deze reden benoemen we Den Helder als energetisch en economisch cluster.

Hier hoort ook een reservering voor de benodigde energieinfrastructuur bij. De omvang van de reservering moet nog nader worden bepaald. Een van de belangrijke ontwikkelingen is de vervanging van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon. Dit is een randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van het

Maritiem Cluster in Den Helder. Binnen het project wordt gekeken naar een goede locatie waarbij TenneT in de basis uitgaat van de locatie van het huidige station. Voor de energievoorziening op Texel wordt onderzocht of een uitbreiding van het wadkabel naar Texel noodzakelijk is.

Voor een goed functioneren van het Maritiem Cluster en de toenemende economische activiteiten op de bedrijventerreinen rondom het energetisch en economisch cluster, is het belangrijk dat de mobiliteitsnetwerken op orde zijn. Duurzame bereikbaarheid is een systeemvoorwaarde bij fysieke ontwikkelingen. Verkeerveiligheid, gezonde leefomgeving en doorstroming zijn vanuit ons mobiliteitsbeleid leidend in onze afwegingen. De rol van Den Helder als toegangspoort tot Texel en de verwachte economische en defensieontwikkelingen brengen nog eens extra mobiliteitsopgaven met zich mee. We willen de voorspelde groei van het autoverkeer naar Texel remmen.

Om de leefbaarheid van de stad, doorstroming en congestievrije bereikbaarheid van Texel te bevorderen, zetten we in op:

- Frequentieverhoging van de Helderse Lijn
- Uitwerken van een samenhangend pakket aan verkeersmanagement- en mobiliteitsmaatregelen om groei van vervoer over de weg, onder andere naar Texel, tegen te gaan. Inclusief het stimuleren van het fietsgebruik en deelmobiliteit.
- Ontvlechten van het bestemmingsverkeer binnenstad Den Helder en marinehaven, haven en veerhaven (Maritiem Cluster) door de aanleg van een nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven
- Afwaardering van wegen naar 30 km

Voor het hele mobiliteitsnetwerk in de Kop richten we ons op:

- Het verbeteren van Oost-Westverbindingen;
- Het vergroten van de regionale Weerbaarheid en Veerkracht. In een gezamenlijke analyse van Rijk, provincie en gemeenten zal worden aangegeven welke specifieke maatregelen nodig zijn om de weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Hierbij worden zowel het spoor-, weg- en maritiem/waterverkeer beschouwd;
- Aanpassen van de N9, N99, N250, N242 op basis van de uitkomsten van de genoemde analyse, dan wel op basis van ander vastgesteld beleid om de verkeersveiligheid en doorstroming te vergroten.

3. Ruimtegebruik

Den Helder draagt bij aan de woningbouwopgave in de regio. Hierover zijn afspraken gemaakt in de woondeal NHN. Wonen vindt binnenstedelijk plaats via stedelijke vernieuwing en verdichting. Wanneer de werkgelegenheid in de regio toeneemt, zullen de woningbouwprognoses daarop worden aangepast en afspraken aangevuld. De Koninklijke Marine gaat tot 2040 groeien met 3000 arbeidsplaatsen en daaraan gerelateerd 1000 arbeidsplaatsen in en om Den Helder (cijfers 2024). Hierin is de groei naar aanleiding van NAVO-afspraken over een verhoging naar een 5%-norm nog niet meegenomen. Deze prognoses zijn nog niet verwerkt, zowel kwantitatief als kwalitatief, noch in de ruimtevraag van Defensie, noch in de consequenties voor woningbouw en gezonde leefomgeving. Om personeel van Defensie in de regio te behouden is het wenselijk te voorzien in extra woningen in het hogere segment.

De marinehaven en civiele haven zijn beide toe aan uitbreiden. De urgentie voor de civiele haven ligt in de op nationaal niveau erkende behoefte aan ruimte in zeehavens voor het onderhoud van energiewinning op zee. Deze locatie wijzen we aan als één van de energetische en economische clusters in Noord-Holland.

Defensie heeft nog geen concrete plannen voor uitbreiding van Vliegveld De Kooy. Gezien de ontwikkelingen in de wereld willen wij uitbreiding van het vliegveld in de toekomst niet onmogelijk maken. Ook luchthaven Den Helder, de civiele poot van het vliegveld, van waaruit de offshore energiesector wordt bediend, zal groei kennen. In het kader van efficiënt ruimtegebruik is inzet op duaal gebruik (civiel-militaire samenwerking en medegebruik) niet alleen wenselijk maar noodzakelijk om inzetbaar te zijn voor veiligheid én energie.

Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen. De zwaardere milieucategorie blijft behouden voor circulaire bedrijvigheid en energietransitie, passend binnen het regionale ecosysteem. De uitbreiding is onder andere bedoeld voor toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids- en energiesector. Daarnaast stimuleren wij het innovatieve cluster rond maritieme bedrijvigheid voor deze sectoren op alle bedrijvenlocaties.

4. Gezondheid en veiligheid.

Rond vliegveld De Kooy wordt een **outer horizontal space** ingesteld, een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen waar geen bouwwerken mogen komen die hoger zijn dan 150 meter binnen een straal van 15 kilometer rond De Kooy. Binnen 5,1 km mag in principe worden gebouwd onder 150 meter, maar het NPRD maakt duidelijk dat Defensie hier een zwaarwegend belang heeft, waardoor zulke plannen alleen na strenge toetsing haalbaar zijn.

Om de leefbaarheid in Den Helder, de kwaliteit van de entree en de bereikbaarheid van de haven en Texel te vergroten, wordt de N250 verlegd naar het Nieuwe Diep – Nieuwe Werk.

5. Omgevingskwaliteit

Wij hanteren het uitgangspunt dat de realisatie van defensiedoelen en daaraan verbonden grootschalige ontwikkelingen, ook compensatie voor de leefomgevingskwaliteit betekent in de buurt van deze ontwikkelingen.

De stelling van Den Helder, een cultuurhistorisch waardevolle structuur, kan met behoud van kwaliteit worden ontwikkeld voor duaal gebruik civiel-militair en weer onderdeel uitmaken van het stedelijk weefsel van de stad Den Helder.

5.4 DEN HELDER EN OMGEVING

5.4.1 KEUZES IN DE OMGEVINGSVISIE

- In Den Helder voorzien we langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. We willen een proces inrichten om de opgaven te concretiseren om een toekomstbestendig regio te realiseren, waarbij de opgaven rond de Noordzeekust en Waddenzeekust integraal en interbestuurlijk meegenomen worden.
- Waar mogelijk zoeken wij kansen om bij ruimtelijke ontwikkelingen rondom de marine en civiele haven te combineren met natuurontwikkeling in de Waddenzee en de versterking van aangroei van wadplaten,
- We wijzen Den Helder aan als energetisch en economisch cluster. Het vervangen van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon is hiervoor een randvoorwaarde. Ook worden er diverse maatregelen voorbereid om de bereikbaarheid van het Maritiem Cluster te vergroten. Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen.

5.4.2 PROVINCIAAL BELANG

- Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving .
- Waarborgen en bevorderen van een veilige en gezonde woon- en leefomgeving .
- Zorgdragen voor een goed functionerend, verkeersveilig, toekomstbestendig en inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact op een gezonde leefomgeving.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.
- Ontwikkelen van toekomstbestendige economische sectoren.
- Zorgdragen voor voldoende ruimte voor een duurzaam, betrouwbaar en efficiënt energiesysteem, waarin energie opgewerkt, getransporteerd en opgeslagen wordt ten behoeve van maatschappelijke en economische functies nu en in de toekomst.
- Zorgdragen voor een voldoende passend en toekomstbestendig woningaanbod

5.4.3 GEBIEDSOPGAVEN EN ONTWIKKELRICHTINGEN

In Den Helder en omgeving spelen opgaven op het gebied van woningbouw, economie, mobiliteit, energie, klimaat/water/bodem en omgevingskwaliteit die vanuit onze provinciale belangen om gebiedsgerichte uitspraken vragen. Den Helder en omgeving dragen bij aan grote nationale opgaven die ruimte vragen. Belangrijke functies voor het gebied zijn de Koninklijke Marine die bij Den Helder hoort, ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en de economische functies in de maritieme dienstverlening. Het gaat daarbij om meer dan een inpassingsopgave. Het gebied ziet zich gesteld voor een langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. Deze transformatie moet op een manier plaatsvinden die de inwoners van Den Helder en de Kop een prettige leefomgeving biedt én tegelijk de randvoorwaarden creëert om die nationale opgaven optimaal te kunnen faciliteren. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Marine, energietransitie en maritieme dienstverlening in een veelzijdig kustgebied

Den Helder is een bijzondere havenstad. Sinds 1947 functioneert het als de hoofdhaven van de Koninklijke Marine en sinds de jaren '60 is offshore-olie en gas hier gevestigd. Deze dubbele maritieme identiteit is uniek in Nederland. Vandaag de dag krijgen deze functies nieuw gewicht: geopolitieke ontwikkelingen stellen hogere eisen aan defensie en nationale veiligheid. En vanwege de energietransitie richt Den Helder zich steeds meer op onderhoud en het opvangen van de energie van de windparken op zee. Dit stelt de stad en de regio voor grote opgaven, maar biedt ook kansen. Rijk, provincie, gemeente en andere partijen zoals de haven en de luchthaven werken samen aan het Maritiem Cluster: een unieke combinatie van Koninklijke Marine, offshore energie en maritieme dienstverlening. Dit cluster functioneert als "hightech zeehaven" en is van regionaal economisch belang. Het stimuleert werkgelegenheid, voert innovatie door in energietransitie en veiligheid en versterkt het regionaal vestigingsklimaat in de hele Kop van Noord-Holland.

Den Helder ligt aan twee kusten: de Noordzeekust en de Waddenzeekust. Zeespiegelstijging vormt een structureel risico voor beide kusten. De Waddenzee is Natura 2000-gebied én Unesco-werelderfgoed. Dit betekent dat waterveiligheidsmaatregelen niet zomaar genomen kunnen worden. Het borgen van de waterveiligheid, bijvoorbeeld door dijkversterking, vraagt ruimte. Deze factoren zijn medebepalend voor de mogelijkheden voor uitbreiding van de marine- en civiele haven, maar ook wat er in de aangrenzende landbouwgebieden nog mogelijk is.

Kaart nr. 29 Den Helder en omgeving (zie bijlage)

Ontwikkelingen in het havengebied passend bij de dynamiek in de Waddenzee

De vraag naar ruimte voor de groei van de marine- en civiele haven van Den Helder moet zich verhouden tot de dynamiek in de Waddenzee. Klimaatverandering en zeespiegelstijging hebben grote gevolgen voor die dynamiek. In delen van de westelijke Waddenzee kunnen de wadplaten op termijn mogelijk niet meer meegroeien met de stijgende zeespiegel, waardoor het areaal droogvallende platen afneemt en het karakteristieke intergetijdengebied onder druk komt te staan. Wij zoeken naar oplossingen voor hoe behoud van deze unieke voedsel- en rustbiotoop gekoppeld kan worden aan de noodzakelijke groei van de marine- en civiele haven in Den Helder, waarbij economische ontwikkeling en natuurontwikkeling elkaar versterken. Bijvoorbeeld door havens zodanig te ontwerpen dat natuurlijke sedimentatieprocessen worden ondersteund en zand en slib zich op natuurlijke wijze kunnen ophopen.

De wadplaten in het Balgzand kunnen dan op een natuurlijke manier meegroeien met de zeespiegelstijging. De wadplaten en kwelders vormen immers een belangrijke natuurlijke buffer die bijdraagt aan de waterveiligheid en de ecologische kwaliteit van het Waddengebied. Zo kunnen we de unieke waarden van de Wadden behouden en tegelijk een bijdrage leveren aan de bescherming van de Noord-Hollandse Waddenkust langs het Balgzand. Dit sluit aan bij de bredere opgave om het Waddengebied veilig, vitaal en veerkrachtig te houden en om klimaatadaptatie, natuurontwikkeling en economische functies in samenhang te ontwikkelen.

We zoeken samen met betrokken partijen naar kansen om de uitbreiding van de Koninklijke Marine en civiele haven te koppelen aan natuurontwikkeling en -herstel van de Waddenzee. Bijvoorbeeld door combinaties van binnendijs en buitendijs natuurherstel en havengerelateerde ingrepen te verkennen. Dit draagt bij aan een integrale afweging, waarbij de nationale functies van de haven – zoals defensie, offshore logistiek en energietransitie – worden ontwikkeld in samenhang met de bescherming en versterking van de kernwaarden van het Unesco-Werelderfgoed Waddenzee.

Ontwikkelen van Maritiem Cluster bij Den Helder

Den Helder is gunstig gelegen voor offshore activiteiten. Met de ontwikkeling van windparken op zee en een aanlanding van de op zee gewonnen energie of geproduceerde waterstof, neemt het belang van de locatie toe doordat netwerken van energie worden uitgebreid, naast de bestaande voor olie en gas. De civiele haven is toe aan uitbreiding, vanwege de nationaal erkende behoefte aan ruimte in zeehavens voor het onderhoud van energiewinning op zee. Voor Den Helder gaan we uit van de aanlanding van waterstof vanaf zee. Voor de aanlanding van elektriciteit vanaf zee is onze voorkeur een aanlanding in Agriport in de Wieringermeer en niet in Den Helder. Binnen het Maritiem Cluster zien we kansen voor de ontwikkeling van het waterstofknooppunt Den Helder, een duurzame bunkerhaven en productie van groen gas en e-fuels zoals methanol en duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF). Ook elektrificatie als verduurzaming van lucht- en scheepvaart gaat door. Om deze reden benoemen we Den Helder als energetisch en economisch cluster. Hier hoort ook een reservering voor de benodigde energie-infrastructuur bij. De omvang van de reservering moet nog nader worden bepaald. Een van de belangrijke ontwikkelingen is de vervanging van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon. Dit is een randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van het Maritiem Cluster in Den Helder. Binnen het project wordt gekeken naar een goede locatie waarbij TenneT als basis uitgaat van de locatie van het huidige station. Voor de energievoorziening op Texel wordt onderzocht of een uitbreiding van de wadkabel noodzakelijk is.

Voor een goed functioneren van het Maritiem Cluster en de toenemende economische activiteiten op de bedrijventerreinen rondom het energetisch en economisch cluster, is het belangrijk dat

de mobiliteitsnetwerken op orde zijn. Duurzame bereikbaarheid is een systeemvoorwaarde bij fysieke ontwikkelingen. Verkeersveiligheid, gezonde leefomgeving en doorstroming zijn vanuit ons mobiliteitsbeleid leidend in onze afwegingen. De rol van Den Helder als toegangspoort tot Texel en de verwachte economische en defensieontwikkelingen brengen nog eens extra mobiliteitsopgaven met zich mee. We willen de voorspelde groei van het autoverkeer naar Texel remmen.

Om de leefbaarheid van de stad, doorstroming en congestievrije bereikbaarheid van Texel te bevorderen, zetten we in op:

- Frequentieverhoging van de Helderse Lijn
- Uitwerken van een samenhangend pakket aan verkeersmanagement- en mobiliteitsmaatregelen om groei van vervoer over de weg, onder andere naar Texel, tegen te gaan. Inclusief het stimuleren van het fietsgebruik en deelmobiliteit
- Ontvlechten van het bestemmingsverkeer binnenstad Den Helder en marinehaven, haven en veerhaven (Maritiem Cluster) door de aanleg van een nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven
- Afwaardering van wegen naar 30 km/u
- Verlegging van de N250 verlegd naar het Nieuwe Diep – Nieuwe Werk, om de leefbaarheid in Den Helder, de kwaliteit van de entree en de bereikbaarheid van de haven en Texel te vergroten

Voor het hele mobiliteitsnetwerk in de regio richten we ons op:

- Het verbeteren van Oost-Westverbindingen
- Het vergroten van de regionale weerbaarheid en veerkracht. In een gezamenlijke analyse van Rijk, provincie en gemeenten geven we aan welke specifieke maatregelen nodig zijn om de weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Hierbij worden zowel het spoor-, weg- en maritiem/waterverkeer beschouwd
- Het aanpassen van de N9, N99, N250, N242 op basis van de uitkomsten van de genoemde analyse, dan wel op basis van ander vastgesteld beleid om de verkeersveiligheid en doorstroming te vergroten

Wanneer de werkgelegenheid in de regio toeneemt, zullen de woningbouwprognoses van de Woondeal NHN daarop worden aangepast en afspraken aangevuld. De Koninklijke Marine gaat tot 2040 groeien met 3000 arbeidsplaatsen en daaraan gerelateerd 1000 arbeidsplaatsen in en om Den Helder (cijfers 2024). Hierin is de groei naar aanleiding van NAVO-afspraken over een verhoging naar een 5%-norm nog niet meegenomen. Deze prognoses zijn nog niet verwerkt- niet kwantitatief en kwalitatief, niet in de ruimtevrage van Defensie, en niet in de consequenties voor woningbouw en gezonde leefomgeving. We houden wel rekening met een extra vraag naar woningen voor het personeel van defensie in en rondom Den Helder.

Defensie heeft nog geen concrete plannen voor uitbreiding van Vliegveld De Kooy, maar gezien de ontwikkelingen in de wereld willen wij uitbreiding van het vliegveld in de toekomst niet onmogelijk maken. Ook luchthaven Den Helder, de civiele poot van het vliegveld, van waaruit de offshore energiesector wordt bediend, zal groei kennen. In het kader van efficiënt ruimtegebruik is inzet op duaal gebruik (civiel-militaire samenwerking en medegebruik) niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk om inzetbaar te zijn voor veiligheid én energie. Rond vliegveld De Kooy wordt door het Rijk een *outer horizontal space* ingesteld: een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen, waarbinnen geen bouwwerken mogen komen hoger dan 150 meter. Binnen 5,1 km mag in principe worden gebouwd onder 150 meter, maar het NPRD maakt duidelijk dat het Ministerie van Defensie hier een zwaarwegend belang heeft, waardoor zulke plannen alleen na strenge toetsing haalbaar zijn.

Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen. De zwaardere milieucategorie blijft behouden voor circulaire bedrijvigheid en energietransitie, passend binnen het regionale ecosysteem. De uitbreiding is onder andere bedoeld voor toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids- en energiesector. Daarnaast stimuleren wij het innovatieve cluster rond maritieme bedrijvigheid voor deze sectoren op alle bedrijvenlocaties.

Wij hanteren het uitgangspunt dat de realisatie van defensiedoelen en daaraan verbonden grootschalige ontwikkelingen, ook compensatie voor de leefomgevingskwaliteit betekent in de buurt van deze ontwikkelingen. De stelling van Den Helder, een cultuurhistorisch waardevolle structuur, kan met behoud van kwaliteit worden ontwikkeld voor duaal gebruik civiel-militair en weer onderdeel uitmaken van het stedelijk weefsel van de stad Den Helder.

6.1 DEN HELDER EN OMGEVING

6.1.1 KEUZES IN DE OMGEVINGSVISIE

- In Den Helder voorzien we langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. We willen een proces inrichten om de opgaven te concretiseren om een toekomstbestendig regio te realiseren, waarbij de opgaven rond de Noordzeekust en Waddenzeekust integraal en interbestuurlijk meegenomen worden.
- Waar mogelijk zoeken wij kansen om bij ruimtelijke ontwikkelingen rondom de marine en civiele haven te combineren met natuurontwikkeling in de Waddenzee en de versterking van aangroei van wadplaten,
- We wijzen Den Helder aan als energetisch en economisch cluster. Het vervangen van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon is hiervoor een randvoorwaarde. Ook worden er diverse maatregelen voorbereid om de bereikbaarheid van het Maritiem Cluster te vergroten. Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen.

6.1.1 PROVINCIAAL BELANG

- Bevorderen van een klimaatbestendige leefomgeving.
- Waarborgen en bevorderen van een veilige en gezonde woon- en leefomgeving.
- Zorgdragen voor een goed functionerend, verkeersveilig, toekomstbestendig en inclusief mobiliteitssysteem met beperkte impact op een gezonde leefomgeving.
- Waarborgen en bevorderen van een goede omgevingskwaliteit.
- Ontwikkelen van toekomstbestendige economische sectoren.
- Zorgdragen voor voldoende ruimte voor een duurzaam, betrouwbaar en efficiënt energiesysteem, waarin energie opgewerkt, getransporteerd en opgeslagen wordt ten behoeve van maatschappelijke en economische functies nu en in de toekomst.
- Zorgdragen voor een voldoende passend en toekomstbestendig woningaanbod

6.1.2 GEBIEDSOPGAVEN EN ONTWIKKELRICHTINGEN

In Den Helder en omgeving spelen opgaven op het gebied van woningbouw, economie, mobiliteit, energie, klimaat/water/bodem en omgevingskwaliteit die vanuit onze provinciale belangen om gebiedsgerichte uitspraken vragen. Den Helder en omgeving dragen bij aan grote nationale opgaven die ruimte vragen. Belangrijke functies voor het gebied zijn de Koninklijke Marine die bij Den Helder hoort, ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie en de economische functies in de maritieme dienstverlening. Het gaat daarbij om meer dan een inpassingsopgave. Het gebied ziet zich gesteld voor een langjarige ontwikkeling naar een robuust, multifunctioneel stedelijk en landelijk gebied. Deze transformatie moet op een manier plaatsvinden die de inwoners van Den Helder en de Kop een prettige leefomgeving biedt én tegelijk de randvoorwaarden creëert om die nationale opgaven optimaal te kunnen faciliteren. In de rest van dit hoofdstuk geven we aan hoe we de bovenstaande opgaven op de lange termijn een plek geven.

Marine, energietransitie en maritieme dienstverlening in een veelzijdig kustgebied

Den Helder is een bijzondere havenstad. Sinds 1947 functioneert het als de hoofdhaven van de Koninklijke Marine en sinds de jaren '60 is offshore-olie en gas hier gevestigd. Deze dubbele maritieme identiteit is uniek in Nederland. Vandaag de dag krijgen deze functies nieuw gewicht: geopolitieke ontwikkelingen stellen hogere eisen aan defensie en nationale veiligheid. En vanwege de energietransitie richt Den Helder zich steeds meer op onderhoud en het opvangen van de energie van de windparken op zee. Dit stelt de stad en de regio voor grote opgaven, maar biedt ook kansen. Rijk, provincie, gemeente en andere partijen zoals de haven en de luchthaven werken samen aan het Maritiem Cluster: een unieke combinatie van Koninklijke Marine, offshore energie en maritieme dienstverlening. Dit cluster functioneert als "hightech zeehaven" en is van regionaal economisch belang. Het stimuleert werkgelegenheid, voert innovatie door in energietransitie en veiligheid en versterkt het regionaal vestigingsklimaat in de hele Kop van Noord-Holland.

Den Helder ligt aan twee kusten: de Noordzeekust en de Waddenzeekust. Zeespiegelstijging vormt een structureel risico voor beide kusten. De Waddenzee is Natura 2000-gebied én UNESCO-werelderfgoed. Dit betekent dat waterveiligheidsmaatregelen niet zomaar genomen kunnen worden. Het borgen van de waterveiligheid, bijvoorbeeld door dijkversterking, vraagt ruimte. Deze factoren zijn medebepalend voor de mogelijkheden voor uitbreiding van de marine- en civiele haven, maar ook wat er in de aangrenzende landbouwgebieden nog mogelijk is.

Kaart nr. 29 Den Helder en omgeving (zie bijlage)

Ontwikkelingen in het havengebied passend bij de dynamiek in de Waddenzee

De vraag naar ruimte voor de groei van de marine- en civiele haven van Den Helder moet zich verhouden tot de dynamiek in de Waddenzee. Klimaatverandering en zeespiegelstijging hebben grote gevolgen voor die dynamiek. In delen van de westelijke Waddenzee kunnen de wadplaten op termijn mogelijk niet meer meegroeien met de stijgende zeespiegel, waardoor het areaal droogvallende platen afneemt en het karakteristieke intergetijdengebied onder druk komt te staan. Wij zoeken naar oplossingen voor hoe behoud van deze unieke voedsel- en rustbiotoop gekoppeld kan worden aan de noodzakelijke groei van de marine- en civiele haven in Den Helder, waarbij economische ontwikkeling en natuurontwikkeling elkaar versterken. Bijvoorbeeld door havens zodanig te ontwerpen dat natuurlijke sedimentatieprocessen worden ondersteund en zand en slib zich op natuurlijke wijze kunnen ophopen.

De wadplaten in het Balgzand kunnen dan op een natuurlijke manier meegroeien met de zeespiegelstijging. De wadplaten en kwelders vormen immers een belangrijke natuurlijke buffer die bijdraagt aan de waterveiligheid en de ecologische kwaliteit van het Waddengebied. Zo kunnen we de unieke waarden van de Wadden behouden en tegelijk een bijdrage leveren aan de bescherming van de Noord-Hollandse Waddenkust langs het Balgzand. Dit sluit aan bij de bredere opgave om het Waddengebied veilig, vitaal en veerkrachtig te houden en om klimaatadaptatie, natuurontwikkeling en economische functies in samenhang te ontwikkelen.

We zoeken samen met betrokken partijen naar kansen om de uitbreiding van de Koninklijke Marine en civiele haven te koppelen aan natuurontwikkeling en -herstel van de Waddenzee. Bijvoorbeeld door combinaties van binnendijs en buitendijs natuurherstel en havengerelateerde ingrepen te verkennen. Dit draagt bij aan een integrale afweging, waarbij de nationale functies van de haven – zoals defensie, offshore logistiek en energietransitie – worden ontwikkeld in samenhang met de bescherming en versterking van de kernwaarden van het UNESCO-Werelderfgoed Waddenzee.

Ontwikkelen van Maritiem Cluster bij Den Helder

Den Helder is gunstig gelegen voor offshore activiteiten. Met de ontwikkeling van windparken op zee en een aanlanding van de op zee gewonnen energie of geproduceerde waterstof, neemt het belang van de locatie toe doordat netwerken van energie worden uitgebreid, naast de bestaande voor olie en gas. De civiele haven is toe aan uitbreiding, vanwege de nationaal erkende behoefte aan ruimte in zeehavens voor het onderhoud van energiewinning op zee. Voor Den Helder gaan we uit van de aanlanding van waterstof vanaf zee. Voor de aanlanding van elektriciteit vanaf zee is onze voorkeur een aanlanding in Agriport in de Wieringermeer en niet in Den Helder. Binnen het Maritiem Cluster zien we kansen voor de ontwikkeling van het waterstofknooppunt Den Helder, een duurzame bunkerhaven en productie van groen gas en e-fuels zoals methanol en duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF). Ook elektrificatie als verduurzaming van lucht- en scheepvaart gaat door. Om deze reden benoemen we Den Helder als energetisch en economisch cluster. Hier hoort ook een reservering voor de benodigde energie-infrastructuur bij. De omvang van de reservering moet nog nader worden bepaald. Een van de belangrijke ontwikkelingen is de vervanging van het 150 kV-station Anna Paulowna in Hollands Kroon. Dit is een randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van het Maritiem Cluster in Den Helder. Binnen het project wordt gekeken naar een goede locatie waarbij TenneT als basis uitgaat van de locatie van het huidige station. Voor de energievoorziening op Texel wordt onderzocht of een uitbreiding van de wadkabel noodzakelijk is.

Voor een goed functioneren van het Maritiem Cluster en de toenemende economische activiteiten op de bedrijventerreinen rondom het energetisch en economisch cluster, is het belangrijk dat

de mobiliteitsnetwerken op orde zijn. Duurzame bereikbaarheid is voor de weerbaarheid van het mobiliteitssysteem van het Maritiem cluster met defensie een systeemvoorwaarde bij fysieke ontwikkelingen. Verkeersveiligheid, gezonde leefomgeving en doorstroming zijn vanuit ons mobiliteitsbeleid leidend in onze afwegingen. De rol van Den Helder als toegangspoort tot Texel en de verwachte economische en defensieontwikkelingen brengen nog eens extra mobiliteitsopgaven met zich mee. We willen de voorspelde groei van het autoverkeer naar Texel remmen.

Om de leefbaarheid van de stad, doorstroming en congestievrije bereikbaarheid van Texel te bevorderen, zetten we in op:

- **Frequentieverhoging van de Helderse Lijn**
- Uitwerken van een samenhangend pakket aan verkeersmanagement- en mobiliteitsmaatregelen om groei van vervoer over de weg, onder andere naar Texel, tegen te gaan. Inclusief het stimuleren van het fietsgebruik en deelmobiliteit;
- Ontvlechten van het bestemmingsverkeer binnenstad Den Helder en marinehaven, haven en veerhaven (Maritiem Cluster) door de aanleg van een nieuwe brug over de Koopvaardersbinnenhaven;
- **Afwaardering van wegen naar 30 km/u** Verlegging van de N250 verteld naar het Nieuwe Diep – Nieuwe Werk, om de leefbaarheid in Den Helder, de kwaliteit van de entree en de bereikbaarheid van de haven en Texel te vergroten.

Voor het hele mobiliteitsnetwerk in de regio richten we ons op:

- Het verbeteren van Oost-Westverbindingen;
- Het vergroten van de regionale weerbaarheid en veerkracht. In een gezamenlijke analyse van Rijk, provincie en gemeenten geven we aan welke specifieke maatregelen nodig zijn om de weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Hierbij worden zowel het spoor-, weg- en maritiem/waterverkeer beschouwd;
- Het aanpassen van de N9, N99, N250, N242 op basis van de uitkomsten van de genoemde analyse, dan wel op basis van ander vastgesteld beleid om de verkeersveiligheid en doorstroming te vergroten.

Wanneer de werkgelegenheid in de regio toeneemt, zullen de woningbouwprognoses van de Woondeal NHN daarop worden aangepast en afspraken aangevuld. De Koninklijke Marine gaat tot 2040 groeien met 3000 arbeidsplaatsen en daaraan gerelateerd 1000 arbeidsplaatsen in en om Den Helder (cijfers 2024). Hierin is de groei naar aantekening van NAVO-afspraken over een verhoging naar een 5%-norm nog niet meegenomen. Deze prognoses zijn nog niet verwerkt, niet kwantitatief en kwalitatief, niet in de ruimte-vraag van Defensie, en niet in de consequenties voor woningbouw en gezonde leefomgeving. We houden wel rekening met een extra vraag naar woningen voor het personeel van defensie in en rondom Den Helder.

Defensie heeft nog geen concrete plannen voor uitbreiding van Vliegveld De Kooy, maar gezien de ontwikkelingen in de wereld willen wij uitbreiding van het vliegveld in de toekomst niet onmogelijk maken. Ook luchthaven Den Helder, de civiele poot van het vliegveld, van waaruit de offshore energiesector wordt bediend, zal groei kennen. In het kader van efficiënt ruimtegebruik is inzet op duaal gebruik (civiel-militaire samenwerking en medegebruik) niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk om inzetbaar te zijn voor veiligheid én energie. Rond vliegveld De Kooy wordt door het Rijk en *outer horizontal space* ingesteld: een vlak op 150 meter hoogte en 15 kilometer rond de landingsbanen, waarbinnen geen bouwwerken mogen komen hoger dan 150 meter. Binnen 5,1 km mag in principe worden gebouwd onder 150 meter, maar het NPRD maakt duidelijk dat het Ministerie van Defensie hier een zwaarwegend belang heeft, waardoor zulke plannen alleen na strenge toetsing haalbaar zijn.

Kooypunt en Kooyhaven groeien door naar bovenregionale bedrijventerreinen. De zwaardere milieucategorie blijft behouden voor circulaire bedrijvigheid en energietransitie, passend binnen het regionale ecosysteem. De uitbreiding is onder andere bedoeld voor toeleverende en logistieke bedrijvigheid in de defensie-, veiligheids- en energiesector. Daarnaast stimuleren wij het innovatieve cluster rond maritieme bedrijvigheid voor deze sectoren op alle bedrijvenlocaties.

Met opmerkingen 5.1.2e: Toegevoegd ivm consistentie

Met opmerkingen 5.1.2e: Staat in de verdieping van defensie nadrukkelijker benoemd.

Wij hanteren het uitgangspunt dat als de realisatie van defensiedoelen en daaraan verbonden grootschalige ontwikkelingen de omgevingskwaliteit aantast, hier ook compensatie voor plaatsvindt door bijdrage aan de omgevingskwaliteit ~~de leefomgevingskwaliteit betekent~~ in de buurt van deze ontwikkelingen. De stelling van Den Helder, een cultuurhistorisch waardevolle structuur, kan met behoud van kwaliteit worden ontwikkeld voor duaal gebruik civiel-militair en weer onderdeel uitmaken van het stedelijk weefsel van de stad Den Helder.

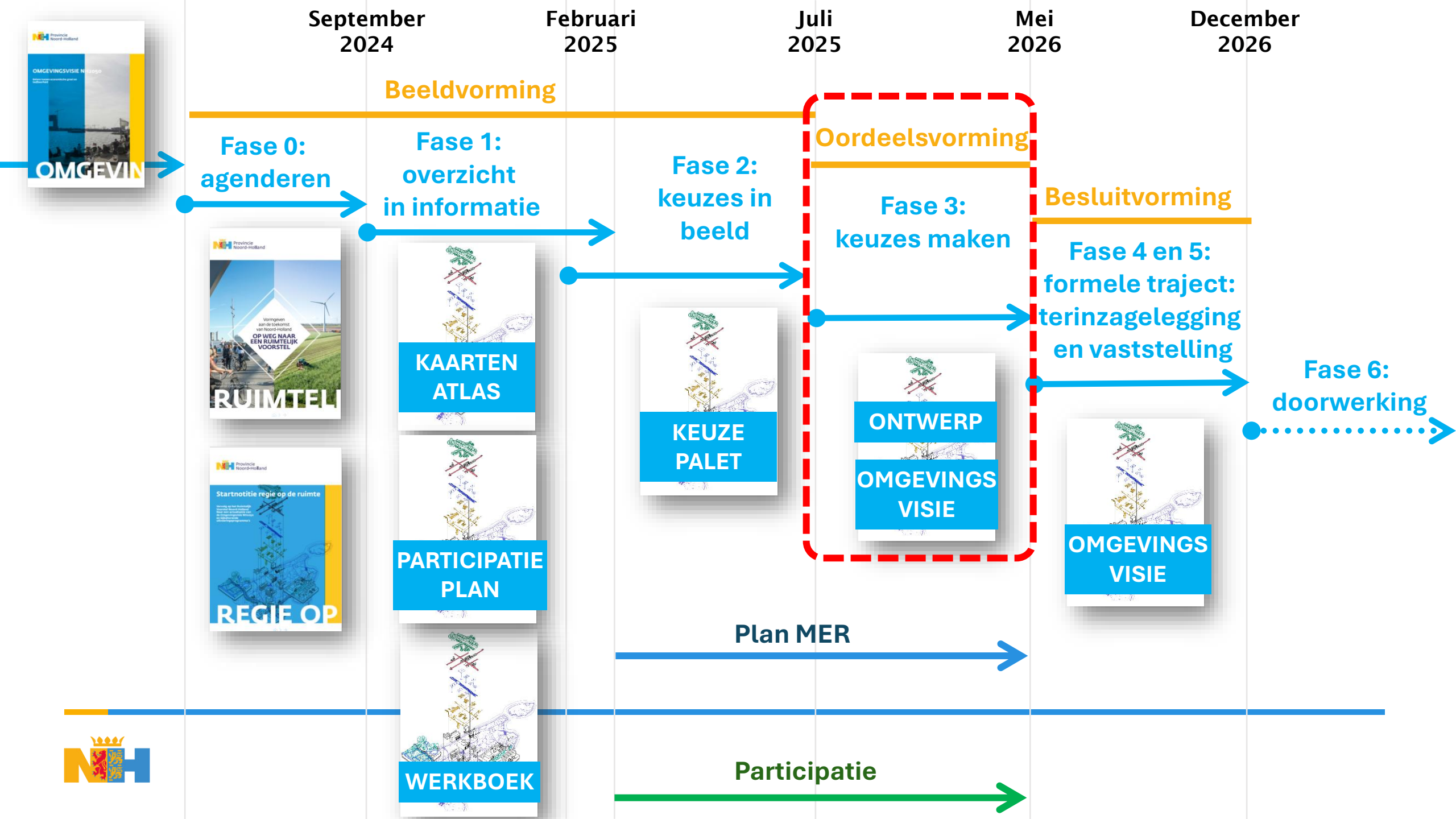
Met opmerkingen 5.1.2e Redactionele verbetering tbv consistentie

Herijking Omgevingsvisie Noord-Holland

Inhoud presentatie

1. Proces om te komen tot een herijkte Omgevingsvisie
2. Richtingen en ambities herijking Omgevingsvisie
3. Werkwijze sprintsessies gebiedstrajecten
4. Concept beleidsuitspraken

1. Proces om te komen tot een herijkte Omgevingsvisie

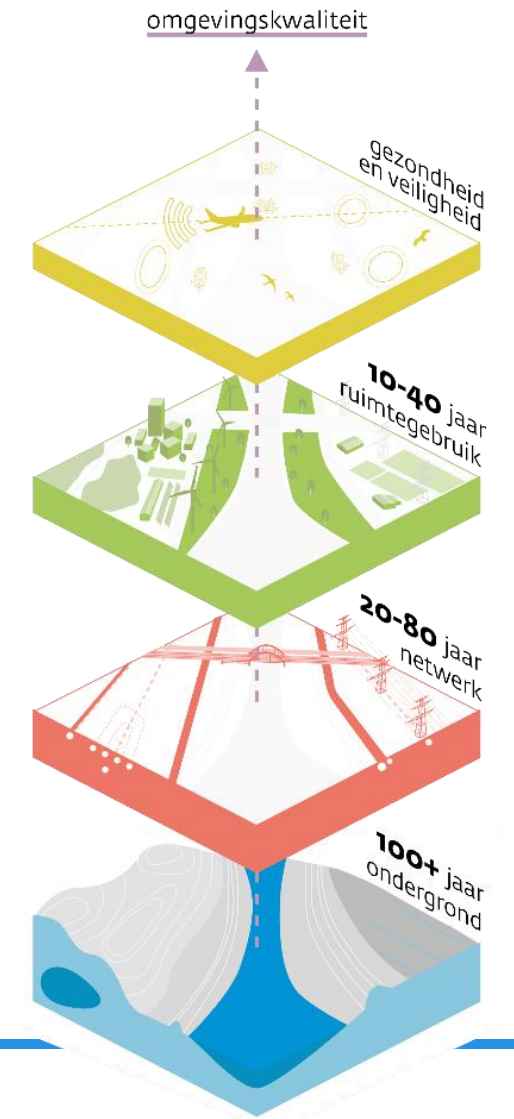
2. Richtingen en ambities herijking Omgevingsvisie

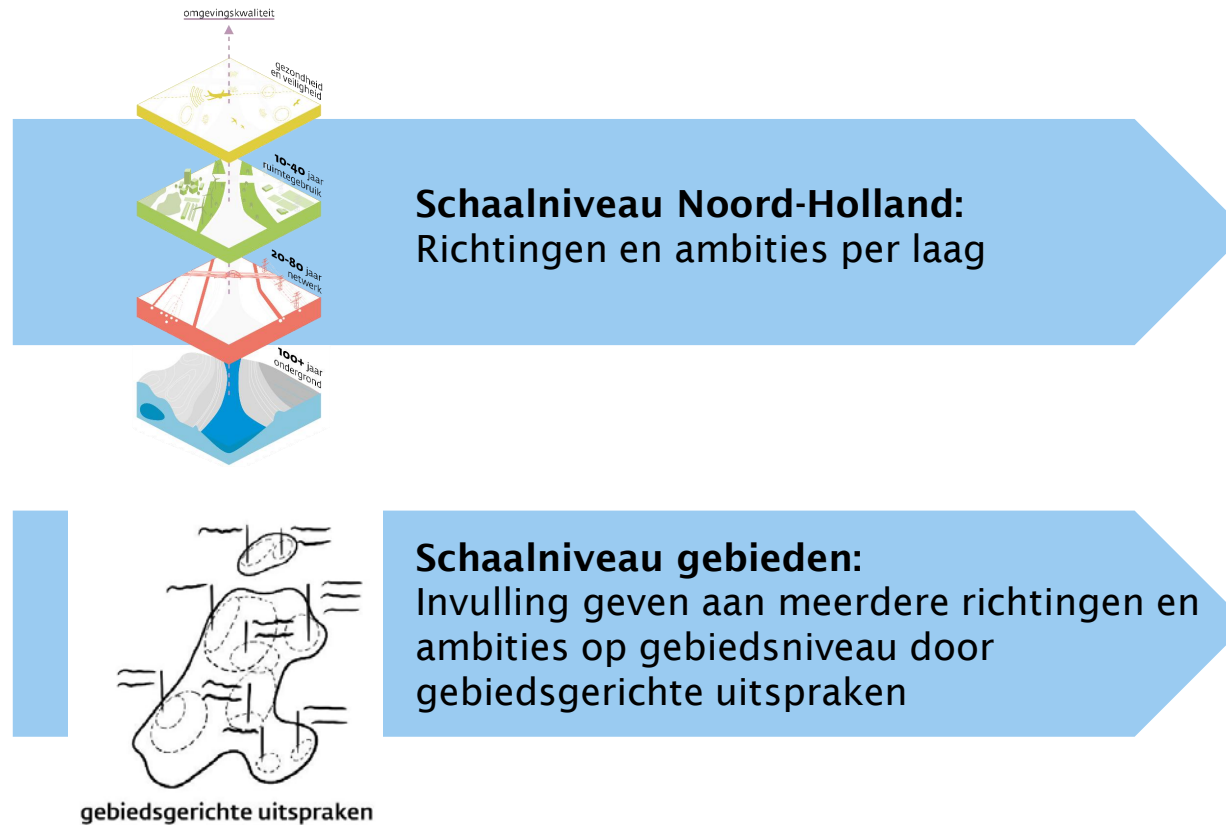
Vertrekpunt: Richtingen en ambities

Richtingen en ambities voor de ontwerp-Omgevingsvisie 29 september '25 vastgesteld door PS:

- **Basis voor verdere uitwerking** in de herijkte Omgevingsvisie
- Richtingen en ambities komen voort uit o.a. **Ruimtelijk Voorstel, Evaluatie huidige Omgevingsvisie en 'stel dat'-verkenningen (Keuzepalet)**
- Op hoofdlijnen **keuzes op het provinciaal niveau** (Noord-Holland als geheel)
- **Algemene uitgangspunten** geven sturing aan alle inhoudelijke afwegingen
- **Richtingen en ambities per laag** vastgelegd:
 1. Ondergrond, water en bodem
 2. Netwerken
 3. Ruimtegebruik
 4. Gezonde leefomgeving en veiligheid
 5. Omgevingskwaliteit

Werken op verschillende schaalniveau's

Input ontwerp
Omgevingsvisie:

Keuzes in de vorm
van gebiedsgerichte
beleidsuitspraken

3. Werkwijze sprintsessies gebiedstrajecten

Sprintsessies gebiedstrajecten

Per (samenstelling van) gebieden doorlopen we in de voorbereiding de volgende stappen:

1. Schetsen gebiedscontext: context, scope, huidige opgaven en bestaande visies gebied (aan de hand van een kaartbeeld met de belangrijkste onderwerpen die om een beleidsuitspraak vragen)
2. Bepalen opgaven op provinciaal abstractieniveau & benoemen provinciaal belang in deze opgaven
3. Benoemen kaderstellende kwesties (waar zijn beleidsuitspraken nodig?)
4. Benoemen concept beleidsuitspraken + instrumentaria

Sprintsessie 1

- Inleiding gebiedscontext – kaart op tafel
- Toetsen resultaten voorbereidingen die volgen uit stappen 1 t/m 4 (met focus op stappen 3 en 4)

Sprintsessie 2

- Valideren en aanscherpen beleidsuitspraken en instrumentarium

4. Kaderstellende kwesties en concept beleidsuitspraken

Vorbereiding voor sprintsessie 1

Den Helder – maritiem cluster

Gebiedstraject Omgevingsvisie – Voorbereiding sprintsessie 1

Waar opgaven rond veiligheid en energie samenkomen en ruimtelijk landen in en rond de haven en luchthaven, civiel en militair

Input vanuit Omgevingvisieteam

Omgevingsvisie 2050 – Ruimte voor verandering

- We hebben 5 verhaallijnen
 - Water bodem
 - Omgevingskwaliteit
 - Verstedelijking
 - Landelijk gebied
 - Netwerken
- We blijven door ons aan te passen
- Keuzes maken voor toekomstbestendigheid
- We gaan efficiënt om met ruimte
- Clusteren
- Overgangszones
- Sterk zijn door veelzijdigheid
- Eerlijk & rechtvaardig

VISIE PROVINCIE NOORD HOLLAND

HOOFDAMBITIE
- verhalend
- waarden
- stapeling van verhaallijnen

WATER & BODEM

- ruimtelijke reserveringen

gebieden met:
- stabiele condities
- veranderende condities, met gekozen richting
- veranderende condities, zonder gekozen richting

OMGEVINGSKWALITEIT

- gebruiksfunctie op basis van
water & bodem uitgangspunten en
gebiedsvisie

- randvoorwaarden omgevingskwaliteit
per gebied

THEMA-KAARTEN

**ECONOMISCHE &
ENERGETISCHE
CLUSTER &
NETWERKEN
(E-INFRA)**

**ENERGIE OPWEK
& DECENTRAAL
ENERGIESYSTEEM**

opwek
- opslag
- netwerk

**LANDELIJK
GEBIED**
- landbouw
- natuur
- landschap

**MULTI-
FUNCTIONELE
RANDEN**
- waterveiligheid
- stad/land
- natuur/landbouw
- blauwe economie
- recreatie

VLAKKEN
- landbouw
- weidevogels
- natuur
- recreatie

**LANGE
TERMIJN
KAART
N2100**
- draagstructuur
- grote
verbindingen
- GABA

VERSTEDELIJKING
- wonen
- economie
- gezonde
leefomgeving

**KERNEN
STRATEGIE**
- wonen
- voorzieningen
- mobiliteit

VLAKKEN
- wonen
- werken
- gezonde
leefomgeving

**UITLOOP
GEBIEDEN**
- stad/land
- recreatie toe-
gang uit de
stad

Maritiem Cluster & Den Helder

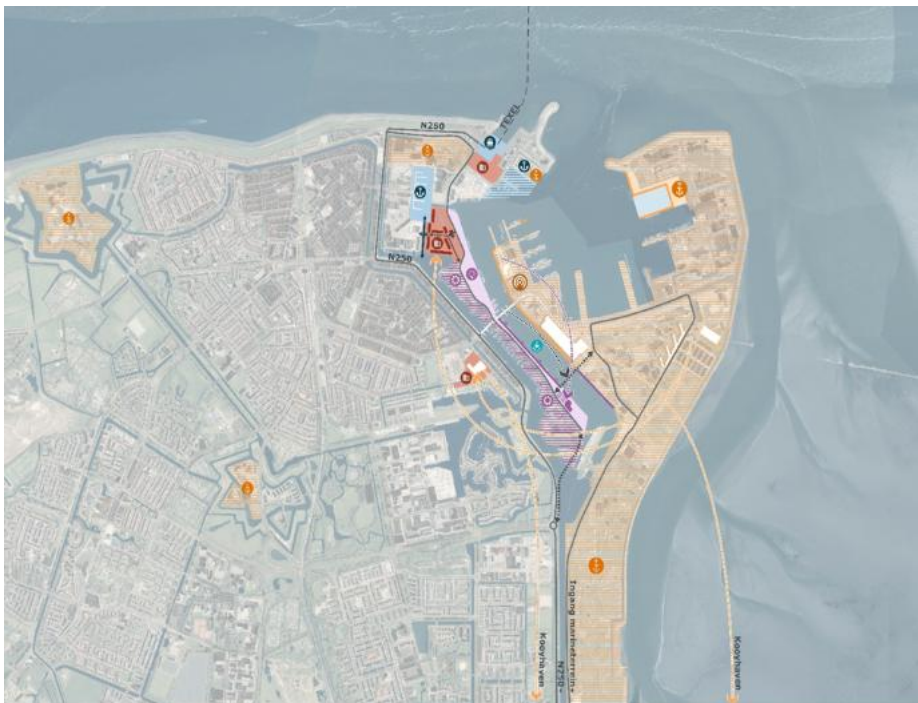
Maritiem cluster & Den Helder

Belangrijkste punten

1. Veranderende condities: Einde van het wateraanvoer systeem, slecht en weinig water, dus verzilting (zelf broek ophouden voor zoetwater)
2. Landinwaartse kustuitbreiding reservering (1-1.5 km)
3. Defensie ontwikkeling vraagt meer ruimte (o.a. vliegveld)
4. Energie en economie cluster, off-shore service economie
5. Regionale kern voor voorzieningen, omliggende dorpen en Texel

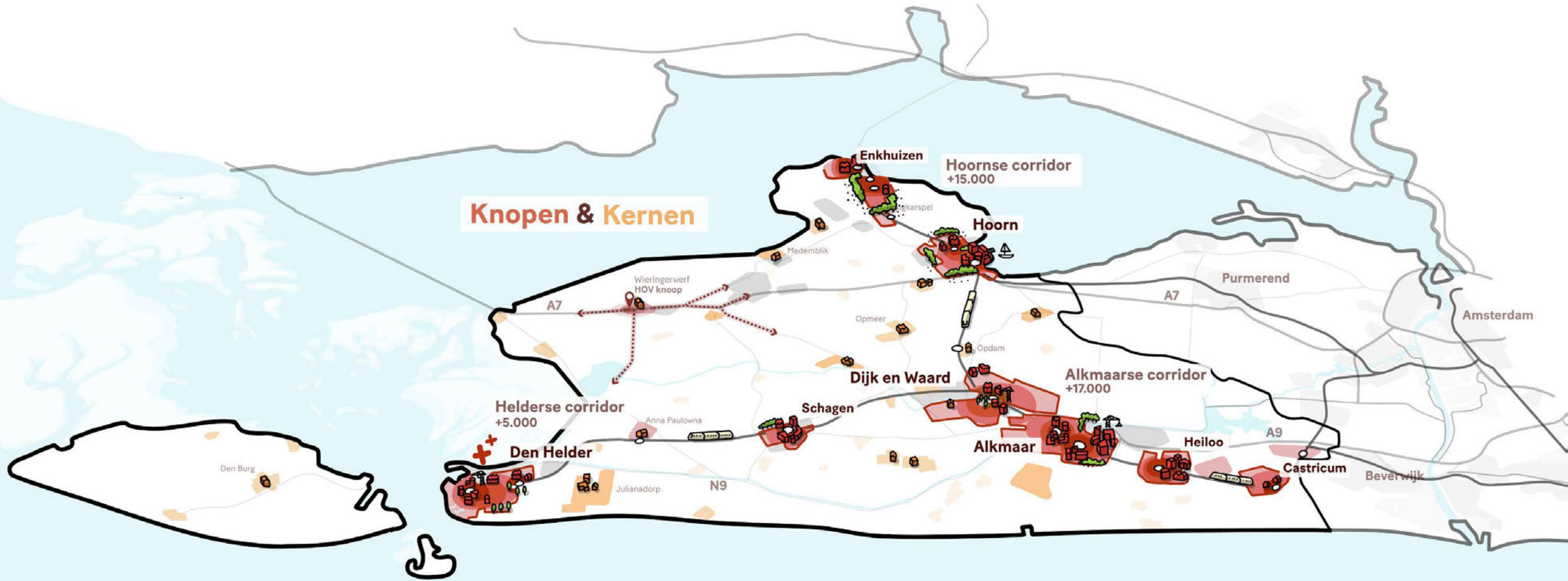
Maritiem cluster & Den Helder

Nu	Straks	Later
• Bereikbaarheid DH en Texel • Reserveringszone primaire kering, smalle en erosieve kust vraagt op termijn om kustversterking	• Groei defensie, legering, haven, luchthaven • Groei offshore • Ecosysteem diensten van bodem (landgebruik) • Verzilting en beperkte waterbeschikbaarheid, vraagt op termijn om aanpassing bedrijfsvoering	• Toekomst DH – Texel, Marine i.r.t. zeespiegelstijging • Toekomst van het Wad • Toekomstige kustversterking (landwaarts) met koppelkansen met andere transitieopgaven (zoetwaterbeschikbaarheid, natuur, recreatie, economie)

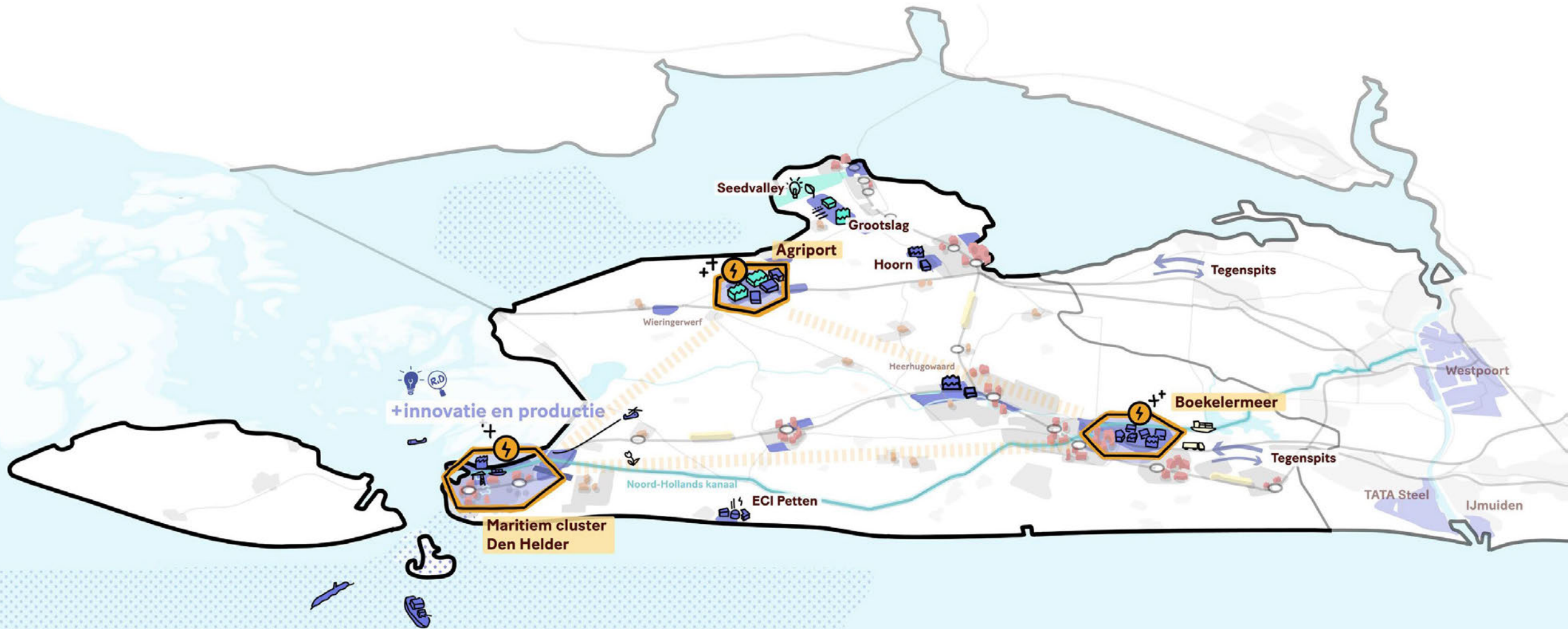
Inzetten op complete knopen en kernen

Ontwikkelperspectief NHN

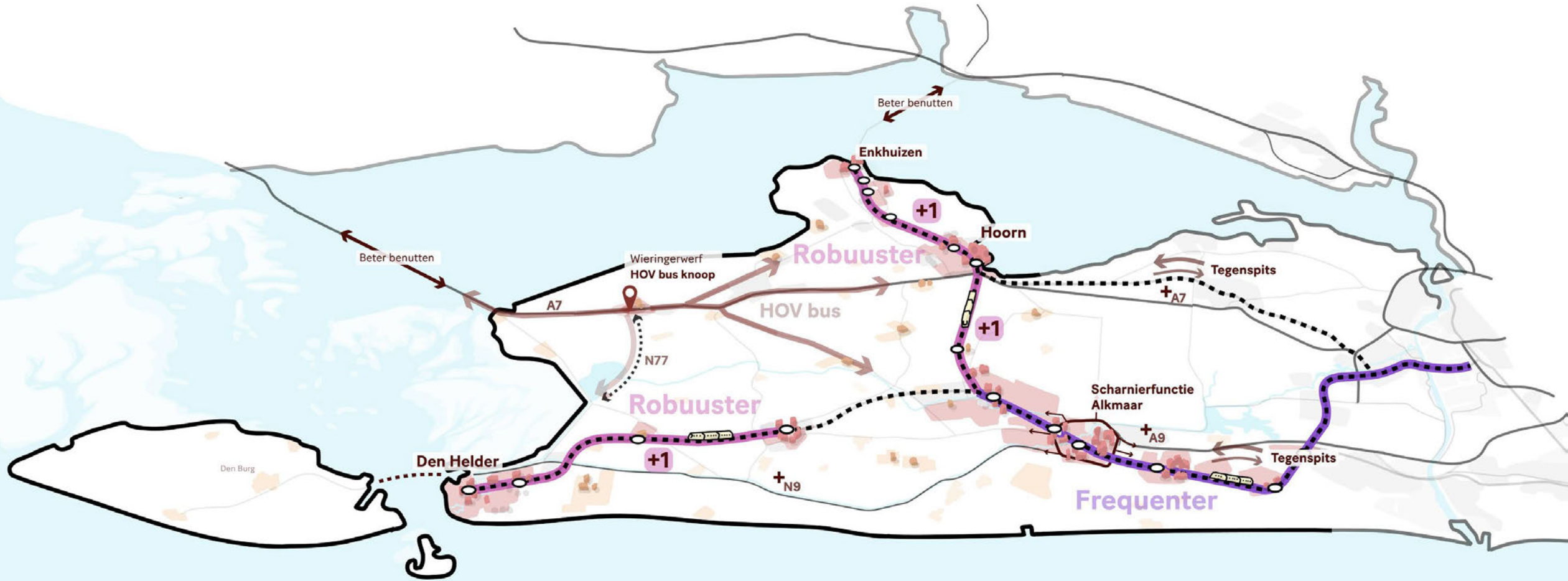
Meer ruimte en omgevingen voor werk

Ontwikkelperspectief NHN

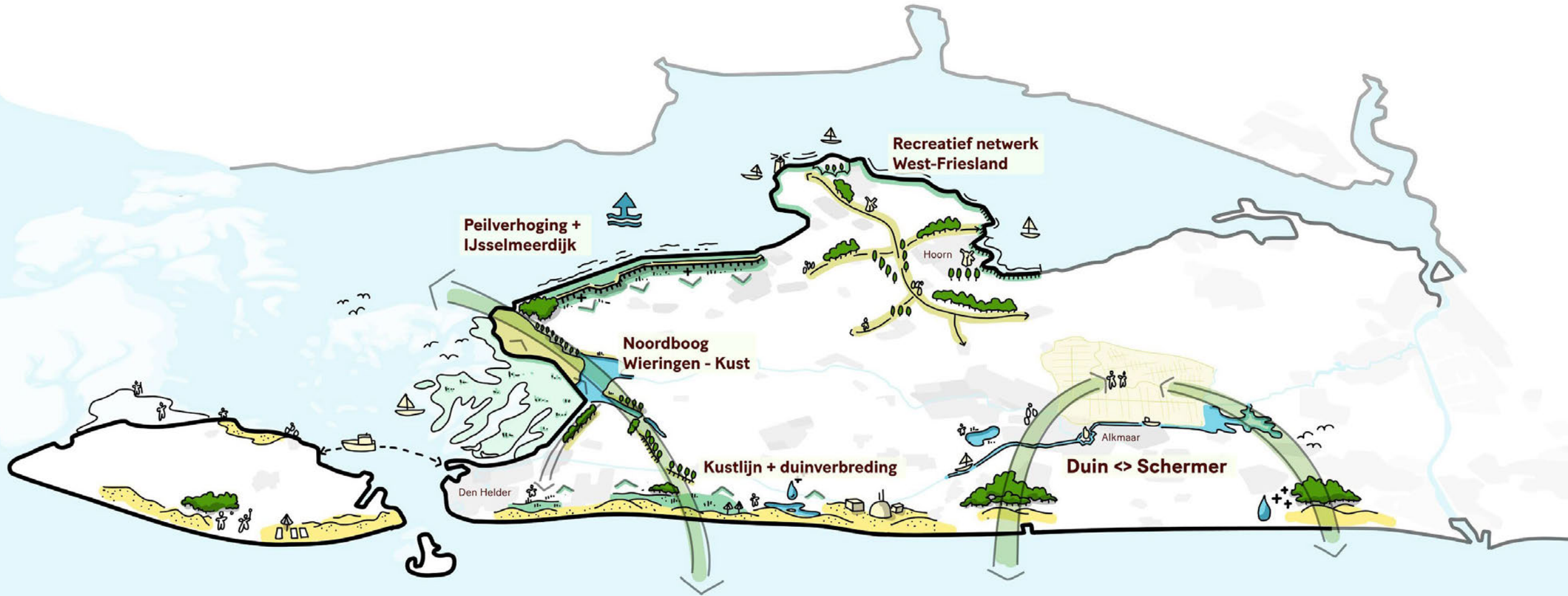
Completer netwerk aan verbindingen

Ontwikkelperspectief NHN

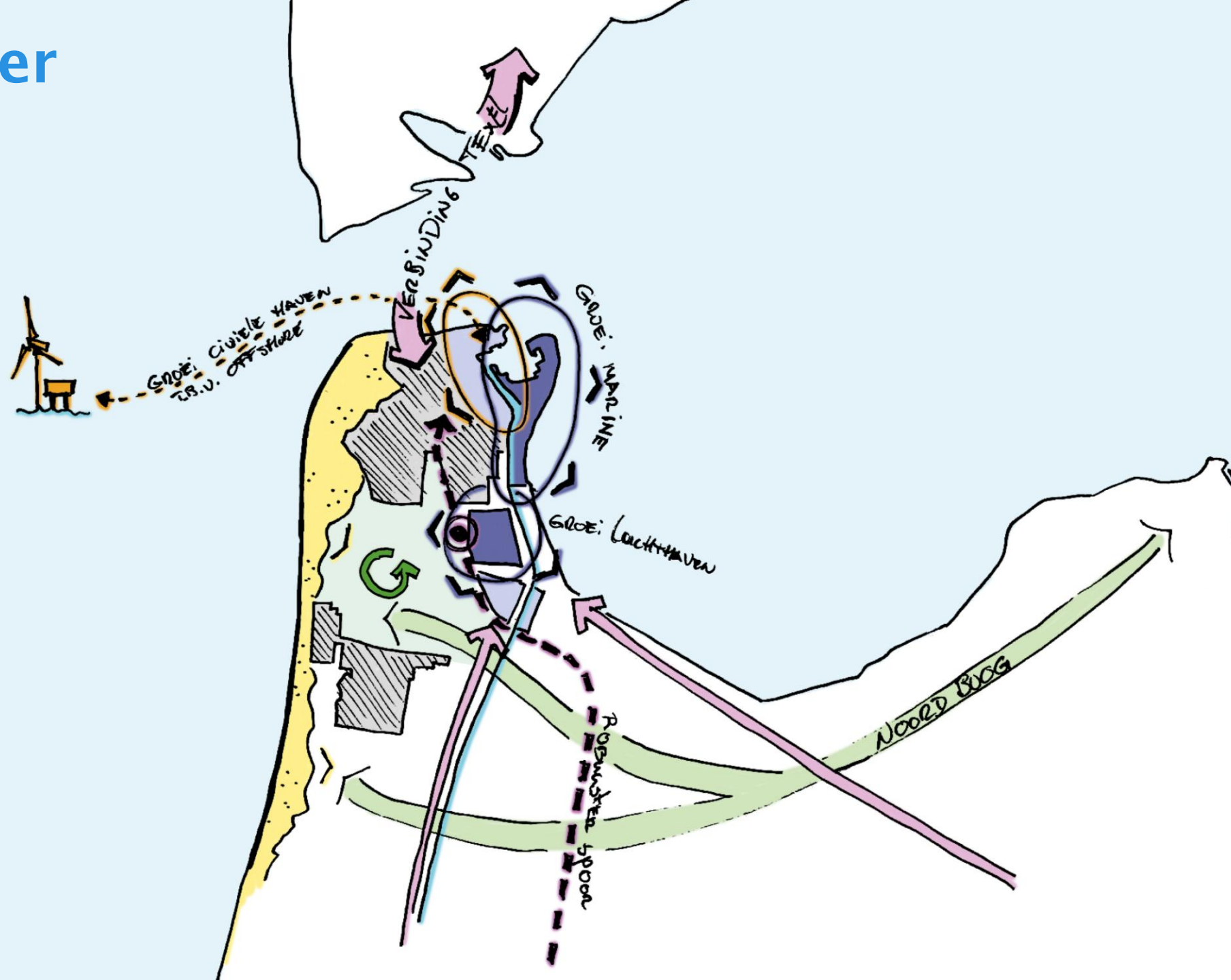
Landbouw en ecologie samen versterken

Ontwikkelperspectief NHN

Maritiem cluster

Strategische opgaven

energie en veiligheid

Actiehouders (voorstel):

Kaderstellende kwesties <i>Waar is een beleidsuitspraak op nodig?</i>	Concept beleidsuitspraak <i>Formuleren concept beleidsuitspraak</i>	Instrumentarium <i>RO-instrumentarium of anderen</i>
Nationale belangen 'energie en veiligheid' vragen ruimte in en om Den Helder, en bieden kansen voor de economische ontwikkeling van de Kop en NHN, voor de brede welvaart. Ruimte om groeibehoeftes van Defensie te faciliteren (bovenop NPRD) – irt kust/natuur en klimaat en bollengebied ten westen van de luchthaven en bedrijventerrein de Kooy; en ten oosten van Kooyhaven. Energieknooppunt Den Helder nabij Kooyhaven – botst met logistieke ambities van Defensie rond Kooyhaven. Aansluiten op waterstofbackbone. Opgaven korte termijn (Programma Ontwikkeling Maritiem Cluster) zijn randvoorwaardelijk voor groei van energiesector en defensie, maar er is te weinig capaciteit om de nieuwe bruggen aan te sluiten ((LT - Defensie vertrekt vs Defensie groeit))	PNH erkent die ruimtevraag en kiest ervoor te sturen op het faciliteren van groei voor die twee sectoren. Hoogste milieucategorie beperken tot waterstofgerelateerd, ook ivm veiligheidszones Defensie. Zo ook mbt circulair Samenwerking met Defensie – gegroeid vanuit gedeelde belangen – voorzetten om daarmee groei mede mogelijk te maken, en meerwaarde voor de regio te creëren. Logistieke behoefte van Defensie 'buiten de poorten' zoeken naar civiel-militair meervoudig gebruik op verschillende locaties. Dual-use Vaart zetten achter 150 Kv naar Den Helder. Stimuleren dat keuzes voor klimaatadaptatie westelijke wadden gemaakt worden mede vanuit het perspectief van groei van de Marinehaven.	5.1.2i

Bereikbaarheid

Actiehouder (voorstel):

Kaderstellende kwesties <i>Waar is een beleidsuitspraak op nodig?</i>	Concept beleidsuitspraak <i>Formuleren concept beleidsuitspraak</i>	Instrumentarium <i>RO-instrumentarium of anderen</i>
Weerbaarheid/kwetsbaarheid infra in de Kop vraagt om aanpassing	N9 verbreden dubbelspoor N77 weer op de kaart (bereikbaarheidsvisie NHN opnemen?)	

leefbaarheid – aantrekkelijk woonklimaat – natuur/klimaat – onderwijs en arbeidsmarkt

Actiehouder (voorstel):

Kaderstellende kwesties <i>Waar is een beleidsuitspraak op nodig?</i>	Concept beleidsuitspraak <i>Formuleren concept beleidsuitspraak</i>	Instrumentarium <i>RO-instrumentarium of anderen</i>
Waterveiligheid en klimaatadaptatie Woonklimaat regionaal bezien, aantrekkelijk wonen voor hoogopgeleiden en starters, diversiteit in bedrijvigheid bevorderen (de partner ook een baan in de buurt). Erfgoed Den Helder beschermen en ontwikkelen? Waddennatuur beschermen náást groei waddenzeehaven,	De provincie ziet het MC in Den Helder als een strategisch knooppunt voor economie, energie en veiligheid, en wil dit toekomst bestendig maken door klimaatadaptatie centraal in te zetten. - klimaatadaptatie als randvoorwaarde Bevorderen diversiteit in woonklimaat, behoud en ontwikkeling Stelling van Den Helder Innovatie en kennisontwikkeling (samenwerking tussen onderwijsinstellingen (ROC, HBO) en maritieme bedrijven om technologieën te ontwikkelen voor drones en onbemande luchtvaart, ontwikkeling duurzame brandstoffen, klimaatadaptieve haveninrichting, Operations&maintenance en logistiek. Bescherming wadden ook bezien vanuit toekomst van het wad irt klimaatverandering en hoe groei van offshore-energie en defensie gezamenlijk kunnen opgaan.	5.1.2i

[Titel / thema]

Actiehouder (voorstel):

Kaderstellende kwesties <i>Waar is een beleidsuitspraak op nodig?</i>	Concept beleidsuitspraak <i>Formuleren concept beleidsuitspraak</i>	Instrumentarium <i>RO-instrumentarium of anderen</i>

[Titel / thema]

Actiehouder (voorstel):

Kaderstellende kwesties <i>Waar is een beleidsuitspraak op nodig?</i>	Concept beleidsuitspraak <i>Formuleren concept beleidsuitspraak</i>	Instrumentarium <i>RO-instrumentarium of anderen</i>

[Titel / thema]

Actiehouder (voorstel):

Kaderstellende kwesties <i>Waar is een beleidsuitspraak op nodig?</i>	Concept beleidsuitspraak <i>Formuleren concept beleidsuitspraak</i>	Instrumentarium <i>RO-instrumentarium of anderen</i>